

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ANDET TUSINDE

THORA ESCHE

ERINDRINGER

FRA

MIT LIV

OG

MIN GERNING

J. FRIMODTS FORLAG

KØBENHAVN

THORA ESCHE:

ERINDRINGER

FRA MIT LIV
OG MIN GERNING

THORA ESCHE

ERINDRINGER

FRA MIT LIV
OG MIN GERNING

I JESU NAVN OG TIL HANS ÆRE

K Ø B E N H A V N

J. FRIMODTS FORLAG
M C M X X

ANDET TUSINDE

København B. — Missionstrykkeriet (ved J. Fischmann).

I.

LIV OG GERNING TIL 1879

Naar jeg, der ikke er literært uddannet eller i Besiddelse af nogen særlig Begavelse i den Retning, dog ikke tør nægte at forsøge paa at opfylde de mange indtrængende Opfordringer, jeg har faaet, om at nedskrive Magdalenehjemmets Historie og dermed tillige en Slags Selvbiografi, da gør jeg det nu i Tro, Lydighed og Tillid til vor hellige, treenige Gud, hvis svage og skrøbelige Tjenerinde jeg har været fra min Ungdom af.

Men skal det forstaaes, hvad Gud gennem Magdalenehjemmet førte ind i Samfundslivet og vort Folk, da maa jeg tillige i Korthed forsøge at hjælpe mine Læsere til at forstaa Menneskene og Tidsaanden, som den mødte os før og efter Oktober 1876, da Indre Missions Bestyrelse i København ved et Møde i Trinitatis Kirke lagde Beslutningen om at oprette en Magdalenestiftelse under min Ledelse frem for Menigheden og Dagen efter i de københavnske Blade for Offentligheden. Jeg ved, at jeg kun kan gøre dette saare mangelfuldt og beder derfor om en meget skaansom Kritik; thi undgaa at blive kritiseret kan jeg naturligvis lige saa lidt som andre Mennesker, der er nødsaget til at handle og saa at sige lægge deres Liv blot.

Kong Frederik den 3. sagde hin mindeværdige Dag, før Københavns Belejring begyndte: „Jeg vil dø i min Rede.“ Og Danmarks Hovedstad med sine høje Volde, med de smukke ærværdige Træer foroven paa begge Sider af Voldenes brede Vej, hvor Vogne og Ryttere kunde færdes og til Tider færdedes, lignede virkelig endnu i Aaret 1876 en lun Rede.

De smukke Haver, der i sin Tid indenfor Voldene omgav Slottene, Rigmænds herskabelige Bøliger, Klostre og lignende Steder, var dog for Størstedelen forsvundne og erstattede af ikke altfor brede Gader. I bugtede Linier mødtes disse paa Kongens Nytorv, Amagertorv, Gammel- og Nytorv med flere Steder og mandede ud ved Øster-, Nørre-, Vester- og Amagerport, hvor Vagten gik frem og tilbage og drog Omsorg for, at intet stridende imod Stadsens Vel foregik. Vægterne med deres Morgenstjerner — store Stave, forsynede med et stjernelignende Hoved, — var for ikke saa mange Aar siden blevet afløste af det nuværende Politi, og det underjordiske Kloaksystem var i Færd med fuldstændig at fortrænge de ikke behagelige Rendestene, ligesom Gasværket for ikke saa lang Tid tilbage var blevet anlagt og med sit dengang beundrede Lys havde afløst Fortidens Tranlamper.

Udenfor Voldene og Stadsgraven laa de med Træer bevoksede Glacier, der gennemkrydsedes af Stier, og langs Stadsgraven saas Fiskekunstens tavse Dyrkere med deres lange Medestænger timevis ventende paa den saa ivrigt attraaede Fangst.

Fra Portene førte Øster-, Nørre- og Vesterbro ad smukke Alléer ud i det omkringliggende Land, hvor Villaer med store, dejlige Haver tillige med Peb-

linge-, Sortedams- og St. Jørgens Sø gav Københavns nærmeste Omegn et smukt og smilende Præg.

De store Fælleder, der mod Øst, Nord og Vest som og paa Amager var forbeholdte Staten (Militær og Kommune), frugtbare Gartnerier og store Gaarde med frodige Marker mødte her deres Øjne, som søgte Ensomhed og Stilhed.

Kun paa Nørrebro og særlig paa det saakaldte „Rabarberland“, ja ogsaa for en Del paa Vesterbro, begyndte høje Huse med tæt sammenstuede Menneskemasser at hæve sig og uhyggeligt varsle om vor nuværende Storstad med al dens misbrugte Frihed og deraf følgende Elendighed.

Dog den gennem Øjnenes Lyst forførende og æggende Elendighed begyndte allerede i Fyrerne at snigløbe vor Hovedstad. Det berømte og højt skattede Tivoli (oprettet Aar ca. 1843) med de forskellige mere eller mindre uskyldige Forlystelser og den af den berømte Musikdirektør H. C. Lumbye ledede dejlige Musik, laa ikke langt fra Vesterport. Den første Varieté, Kisten, ogsaa kaldet „Ligkisten“, hørte jeg første Gang omtale af mine unge Piger. Hvor har dog Ordet „Ligkisten“ været betegnende for alle saadanne og lignende Etablissementer, mangen Gang ogsaa for senere Biografteatre m. m. Paa saadanne Steder er Sandsen for alt, hvad der er skønt og rent, i Aarenes Løb blevet dræbt, medens Menneskesjælene er blevet draget nedad, og Dyret i Mennesket har faaet Magten. Nu i de sidste Aar er, til min store Glæde, imidlertid nogle enkelte Biografteatre begyndt at opføre skønne Arbejder, f. Eks. af Dickens og Selma Lagerlöf. Dette har efter al Sandsynlighed sin Grund i, at en Del af vort Folk er begyndt at forstaa, i hvilken Grad det moralske

Niveau er sænket ved den tidligere Fremgangsmaade.

Ud til den smukke og af Københavnerne saa stærkt besøgte Frederiksberg Have laa forøvrigt Forlystelsessteder af mere eller mindre ondartet Karakter. Hvad der her blev stillet til Skue efter Kl. 11, medens Aftensmad og Forfriskninger serveredes, og Musikens forførende Toner satte Sindene i Stemning, fik jeg lidt efter lidt som Magdalenhjemmets Forstanderinde en Anelse om. Men først efter Oktoberlovens Ikrafttrædelse 1906, da jeg maatte forsøge med mine Medarbejdere at drive Kvindemission om Natten, fik jeg et virkeligt Indblik i disse Fordærvelsesanstalters ødelæggende Karakter. I 1877 og de følgende Aar hørte jeg tillige ofte fra dem, der søgte til mig for at blive reddet ud af Elendigheden, Udtalelser, som antydede, at de Piger, der havde Tilhold i saadanne Etablissementer, ansaas for at være naaet til Nedværdigelsens laveste Trin. En stakkels Kvinde kunde være kommet ind under Politiets Tilsyn og være indskrevet i Prostitutionen uden at have naaet dette Trin.

Maatte den Tid dog komme, da de Mennesker, der er satte til at vaage over Borgernes og da særlig den danske Ungdoms Ve og Vel, vilde forstaa Rækkevidden og Dybden af, hvad det vil sige „at være et Menneske“. Gid de dog i Stedet for Forlystelser med snigende Gift og Forargelser, der lokker til Efterligning, maatte byde Danmarks Ungdom sunde, gode, i Sandhed forfriskende Glæder og Fornøjelser, der kan styrke til det daglige Arbejde. Men dette naas næppe, om ikke Folket selv faar Styret for sine Adspredelser, og der i Folkets Midte kommer en stærk, aandelig Rejsning,

der medfører, at ondt igen bliver betragtet som ondt og godt faar Lov til at være godt. „Ve dem, der siger, at ondt er godt, og om det gode, at det er ondt, som gør Mørke til Lys og Lys til Mørke“ (Es. 5, 20).

Tiderne har sørgeligt forandret sig. Nu vrimler ikke alene vor Hovedstad, men næsten hver By i Danmark af Forlystelsessteder, der fordærver det bedste saavel i Barnesindet som i den modnere Menneskenatur, og man søger ikke saadanne Adspredelser ved Nattetid alene, men ved højlys Dag, ja — de søges ikke alene af Mennesker med en saaret Samvittighed, men tankeløst af høj og lav. Overfor mig har endog Mænd, der er satte til at vaage over Velanstændigheden i Ord og Handling, forsvaret saadanne Steder. En Mand paa en af vore for den offentlige Moral vigtigste Pladser fremhævede saaledes under en Samtale i 1915 det gode ved et af de værste Etablissements i Allégade. Da jeg hos Ejeren, der tillige var Leder af dette berøgtede Etablissement, i 1906 søgte Tilladelse til med mine Medarbejdere uantastet at drage unge Pige-børn, der uforvarende var kommet ind i hans Lokaler, bort fra Lasten, svarede han mig som følger: „Har De født Børn, som Hunden, Svinet og Katten? Hvis ikke saa gaa hjem og gør Deres Pligt! Saaledes lærer vi Tusinder af Mennesker her.“ Under vor efterfølgende Samtale, i hvilken jeg mindede ham om hans Barndomshjem, blev han stille og har aldrig senere forulempet mig eller mine Medarbejdere.

Ogsaa inde i selve København havde Lasten i 1876 sine frygtelige Tilholdssteder, men hin Tids Særpræg var alligevel det, at ondt fik Lov til at

være ondt og blev kaldt ondt, saaledes at Lasten førte en forholdsvis lyssky Tilværelse og ikke — i alle Tilfælde ikke aabenlyst — blev søgt af Mænd, der gjorde Fordring paa et nobelt Navn. Nu om Dage træder Lasten aabenlyst frem og er endog fræk nok til at gøre Fordring paa ikke alene at være berettiget, men endog god og samfundstjenlig. Her maa jeg henvise til I. P. Müllers og mange andres Bøger, samt Bestræbelserne for at faa Syfilis-Bacillen til at blive anset som ligestillet med Tuberkulose-Bacillen og lign.

Lasten var som sagt til Stede i „den lille lune Rede“, men tilbagetrængt og forholdsvis skjult i alle Tilfælde for Børns og unges Øjne. Udenfor København var den med sine Forlystelsesetablissementer af finere og simple Art hovedsagelig henvist til Vesterbro, medens den vel ogsaa i mindre Knepper fandtes paa Christianshavn.

Skønt vi Mennesker i en vis Forstand til alle Tider er ens og, som David siger i Salme 51, 7, „født i Skyld og undfanget i Synd“, saa er der dog til de forskellige Tider Forskel paa Aandsretningen. Mon jeg tager meget fejl, naar jeg i det hele og store karakteriserer hine Dages Aandsretning som Selvgodhedens og Selvretfærdighedens? Ærbarhed, Retskaffenhed, Fædrelandskærlighed, æstetisk Sands osv. var Dyder, der var i høj Kurs i hine Dage. Den unge Kvinde i de højere Samfundslag eller i gode, borgerlige Kredse mødte i Reglen ikke uhøviske Ord eller lelfærdigt Væsen lige saa lidt som noget aandeligt smudsigt eller sandsepirrende naaede hendes Øren eller Øje, og jeg formoder, at dette i nogen Maade ogsaa kunde siges for den opvoksende unge Mands Vedkommende. Blev Nysgerrigheden vakt.

maatte vedkommende unge opsøge det smudsige og Lasten, den traadte ikke aabenlyst frem og søgte ikke at paatvinge sig Mennesker. Den store Part af bedre-stillede ugifte Kvinder anede i Reglen ikke, hvad der kan passere imellem Mand og Kvinde og var endog uvidende om, hvorledes et Barn kom ind i denne Verden. Det var Ting, der ikke beskæftigede Kvin-derne i de bedre Samfundslag i Aarene omkring 1876. Da jeg i de sidste Dage af August 1876 efter Pastor Frimodts indtrængende Opfordring, hvilket senere udførligt skal blive meddelt, samtykkede i som Forstanderinde at begynde Magdalenaarbejdet og ca. 14 Dage efter, d. 13. September, enstemmigt af Indre Missions Bestyrelse i København blev valgt til denne Stilling og tillige med nuværende Oberst Keypers Hustru optaget i sammes Bestyrelse, var jeg saaledes uvidende om alt sligt. Jeg vidste kun, at der fandtes Kvinder, unge som jeg selv var, „om hvem man ikke maatte spørge.“ Jeg følte instinkt-mæssig, at disse unge Piger maatte være grænseløst ulykkelige, trængende til Kærlighed, og tænkte, at de vilde blive gode og lykkelige, naar de fik Kær-lighed.

Nogle smaa Træk fra min Skoletid kan illustrere, hvad jeg her har meddelt.

Min et Aar ældre Søster og jeg gik i Frkn. Jes-sens og Gardes Skole. Moder holdt ikke af de store Skoler og vilde end ikke, da vi i 13 og 14 Aars Al-deren tiggede derom, flytte os over i Frk. N. Zahles allerede dengang blandt os Børn berømte Skole.

Skoletiden var mig en Glæde; de forskellige Fag interesserede mig, og jeg kæmpede stadig med to af mine Kammerater, hvoraf den ene tillige var min Veninde, om Nr. 1-Pladsen. Havde den ene af

os naaet den attraaede Plads, blev den en Maaned efter erobret af den anden; afvekslende havde vi tre første Plads i Klassen. Jeg hørte Skolens Bestyrerinder og Lærere sige, at det ikke saa meget var min Begavelse — i den Retning var mine to Kammerater mig overlegne, — som min Jernflid, der var Skyld i, at jeg paa Omgang overvandt de andre.

Da jeg vel omtrent var de 13 Aar, kom to Smaa-piger ind i Skolen, og den ældste blev Elev i min Klasse. Bestyrerinderne vilde gerne, hun skulde falde sammen med os andre, men det varede ikke længe, før hun og hendes Søster fik en isoleret Stilling. Det, der interesserede hende, kunde ikke fange vor Interesse, og Indbydelse til disse to Børns Hjem blev afslaaet; vi Børn vægrede os ved at komme til dem. Kun en af vore Kammerater, en Søster til den ene af de to, der med mig kæmpede om Nr. 1-Pladsen, blev Veninde med dem; men denne lille Pige nød i Forvejen ingen Anseelse i vor Klasse, hendes Interesser var, saa forekom det os andre, lave. Hun forskaffede mig i en Botaniktime den eneste Anmærkning, jeg nogen Sinde fik i min Skoletid, og fordi den var ufortjent, glemte jeg den aldrig. Stærkt optaget af Analysen af forskellige Planter og Blomster gjorde jeg et Spørgsmaal i Anledning af Han- og Hunblomster, men fik i det samme et Puf af ovennævnte Kammerat, der, da jeg vendte mig for at se, hvad der var paa Færde, satte et saa pudsigt Ansigt op, at jeg, der ikke havde langt til Latteren, kom til at le. Læreren, som saa op, mødte mit leende Ansigt, medens Kammeraten som ved et Mirakel saa gravalvorlig ud. Uden at undersøge Sagen, tog Læreren sin Pen og skrev Anmærkningen. Fuld af Harme klagede jeg til Be-

styrerinderne, der heldigvis undersøgte, hvad der var forefaldet, og klarede Sagen for min Lærer.

En anden, enestaaende Begivenhed fra mit 16. Aar rinder mig i Sinde. Vi var en Del unge samlet til Bal i et fint og dannet Hjem. En ung fremmed Herre, — gennem hvem han var blevet introduceret i den Familie, ved jeg ikke, — blev forestillet og bød os op til Dans. Blandt dem, der havde skrevet sit Navn paa mit Balkort, var han ikke. Jeg dansede en Dans med ham, men næste Gang han bukkede for at byde mig op, fik han Nej. Hos de andre tilstedeværende unge Damer hentede han ligeledes Afslag. Hvad Aarsagen hertil var, gjorde vi os ikke Rede for. Først mange Aar efter, da jeg i længere Tid paa Magdalenehjemmet havde levet sammen med mine unge Piger, randt denne Begivenhed mig i Hu, og jeg forstod, hvad der umiddelbart havde fremkaldt mine Veninders og mit Mis-hag overfor denne unge Mand, som aldrig oftere er kommet paa vor Vej.

Her vil det vist være rigtigt at henlede Opmærksomheden paa, at Dans i hine Dage i høj Grad var ulig den Dans, som jeg ikke alene efter Oktoberlovens Ikrafttrædelse 1906 har set i offentlige Danselokaler, men ogsaa i 1914 har hørt blev opført ved Baller, hvor de tilstedeværende gjorde Fordring paa at høre til de gode — ja fine — Samfundslag. Jeg tænker her ikke alene paa den saakaldte Boston- og Tangodans, men paa hele den uskønne, ubeherskede, kødelige Maade, hvorpaa man efter Musikens opildnende Toner bevægede sig.

I 1914, da en ung Pige under min store Afkræftelsestid paa en Spadseretur i Skoven fortalte mig om Tangodansen, tog jeg uvilkaarlig hendes Haand

og begyndte at danse „Menuet“ for at vise hende, hvor graciøs og skøn en af de Danse var, som i min Ungdom havde formaaet at lægge Beslag paa en Del af den overstrømmende Livsfylde, der hører Ungdommen til, og som paa sømmelig Maade har et berettiget Krav paa at blive tilfredsstillet.

Da jeg var halvvoksen, dansede jeg med Liv og Lyst, og jeg dansede for Dansens Skyld; men jeg følte tidligt, at den ikke kan fylde et Menneskehjerte. Jeg mindes saaledes en Balaften hos en af mine Veninder, da jeg var mellem 16 og 17 Aar, under hvilken jeg smuttede ind bag de tykke Gardiner og gemt i Vinduesfordybningen saa op mod den tavse, stille, straalende Stjernehimmel. Konversationen, som førtes mellem Dansene, forekom mig saa usigelig tom, ja ogsaa Dansen havde mistet sin Tiltrækningskraft, og idet jeg beskuede de tindrende Stjerner paa den dybblaa Himmel, længtes mit Hjerte opad efter noget, der kunde fylde mig helt. Efter at jeg, 23 Aar gammel, havde givet Jesus hele min Vilje og hele min Person med alt, hvad jeg ejede, har jeg aldrig følt denne indre Tomhed, men er, selv gennem Trængsler og Lidelser, bestandig blevet gladere og lykkeligere.

Som ung Forstanderinde traf jeg paa en af mine Forretningsrejser i en Præstegaard en ung, kær Kvinde, Datter af en af mine kære Venner i „Indre Mission i Danmark“. Hun var under sin Opdragelse og i sin Ungdom blevet holdt borte saavel fra Danseøvelse som anden ungdommelig Fornøjelse, og nu følte hun Trang til at lette sit Hjerte. Hun aabnede sig helt for mig, og det smertede mig dybt at erfare, hvorledes Baller, kort sagt „Verden med al dens Tomhed“ drog hende med uimodstaae-

lig Magt. Skønt jeg fortalte hende, hvad jeg havde erfaret og ovenfor meddelt, var det naturligvis ikke tilstrækkeligt til at overbevise hende om, at det, hendes Forældre havde holdt hende borte fra, ikke kunde fylde et Menneskehjerte. Mange Aar senere har hun fundet ham, om hvem vi med Sandhed synger i en af vore Sange: „Og finder du ham, saa finder du alt, hvad Hjertet kan evigt begære.“

Naar jeg skriver dette, saa føler jeg dybt, at det er uendelig svært at opdrage Børn og unge, og at her ikke kan gives Regler, men at det gælder om at studere hvert enkelt Barns Karakter og vejlede og opdrage det efter dets ejendommelige Anlæg. Dog ved jeg, at det fremfor alt gælder om, at Kristendommen, hvis den findes i et Hjem, møder Barnet og den unge saaledes, som den i Sandhed er: lys, klar, varm og stærk, ja stærk til at overvinde baade Synden i os selv og om os og tillige Vanskelighederne, der møder os.

For at undgaa Misforstaaelse bør jeg vist her indføje, at jeg, da jeg i 1881, som senere vil blive meddelt, maatte fortælle om vort Arbejde i Menigheden, atter og atter mødte Spørgsmaalet: Hvorvidt Dans var tilladelig for et Guds Barn eller ej?

Efter et Møde kom en ung Mand saaledes hen til mig og fremkom med ovennævnte Spørgsmaal. Jeg saa stille paa ham, medens mit Hjertes Tanke gik op til ham, der kan give de bedste Svar og saa spurgte jeg: „Holder De meget af Dans?“ Paa hans bekræftende Svar sagde jeg: „Saa dan De bare væk.“ Han saa bestyrtet paa mig, og lidt efter kom han igen og sagde yderlig forlegen og spændt: „Men De danser jo ikke selv, Frøken?“

„Nej,“ lød Svaret, „jeg har noget bedre at tage mig for.“

Christianshavn kendte jeg kun lidt til, men København var i denne Bydel som mod de andre Verdenshjørner lukket med Volden, Port og Vagt. Jeg havde altid Forstaaelse af, at noget egentlig smukt, tiltrækkende fandtes ikke den Vej ud. En yndet og dengang i langt højere Grad end nu lønnende og herlig Spadseretur var Langelinje, gennem Classens Have med de smukke Villaer og de dejlige Haver langs Øresund ud til Strandvejen (Vibenshus). Men ogsaa ved Kastellet med tilhørende Vagt og Hærafdeling var „den lune Rede“ lukket og bevogtet. Paa Spadsereturen langs Øresund kom man forbi de i betydelig Afstand fra hinanden liggende Herre- og Damebadeanstalter; men Velanstændigheden raadede overalt, ja gik endog over Stregen, idet det ikke var frit for, at det ikke ansaas for fuldt sømmeligt, at Herrer og Damer fulgtes ad, naar Badestedet var det fælles Maal.

Vanskeligt er det i vor letfærdige Tid at forstaa hin Tids Ærbarhed og Kvindernes Blufærdighed. Men saa sandt gode Hjem bygger et Folk op, saaledes at det bliver stærkt og sundt, og det gamle Ord: „Som Kvinden er, saa bliver Manden,“ ikke har saa lidt paa sig, saa maa alle forstandige Mennesker med Smerte se paa den Letfærdighed, med hvilken en stor Del af vore Kvinder, ogsaa fra Hjem, der socialt set burde være gode Hjem, klæder sig og færdes iblandt os. Ved Badestederne gaar i Aaret 1917 uden Blusel Mænd og Kvinder næsten nøgne i fortrolig Forening i Vandet og ligger paa Strandbredden. Man kan i Fiskerlejerne møde dem paa Spadseregange og i Butikkerne iført Badedragt,

ja, endog uden Badekaabe spadserende ved Stranden. Den gode gamle Skik, at hvert Køn bader for sig, er ganske forsvundet. Selv Mennesker, der kender Gud og hans hellige Vilje, kræver Frihed paa dette Punkt under Dække af Sætningen: „For den rene er alting rent“ og glemmer, at deres Eksempel drager andre Mennesker efter sig og i det hele og store sænker Niveauet for Sømmelighed og Velanstændighed.

Naar Kvinden synker saa dybt, at hun glemmer sit høje Kald: „at være en Hjælp for Manden“ (1. Mos. 2, 18), en Hjælp til at kalde det ædleste og bedste frem hos ham, og hun i Stedet i grænseløs Letsindighed stiller sit Legeme, der skulde være „den Helligaands Tempel“ (1. Kor. 6, 19) til Skue for hver Mand baade paa Gader og Stræder, i Selskabsale og ikke mindst ved Badesteder, saa maa alle vi, der kalder os Kristne, bøje vore Hoveder og sige: „Hvor har vi dog syndet, at disse mange dyrekøbte Mennesker ikke bedre fik Øje paa og Begær efter det, der gør et Menneske lykkeligt, glad og stærkt“ (Neh. 8, 10).

Mænd af forskellig Aandsretning, men med Øjet aabent for, hvad der er ædelt og skønt, som f. Eks. Adam Oehlenschläger, F. Paludan Müller, N. F. S. Grundtvig, B. S. Ingemann, Carl Ploug, Henrik Hertz, J. C. Hostrup, Steen S. Blicher, J. C. Hauch, Ludvig Heiberg, M. Goldschmidt, H. C. Andersen m. fl. havde søgt gennem deres udmærkede Bøger at højne vort Folk og tillige at kalde Fædrelandskærligheden frem i alle danske Mænds og Kvinders Hjerter. Heri støttedes de paa en enestaaende Maade af den sceniske Kunst, der paa „Det kgl. Teater“ i 60erne og 70erne repræsenteredes af Fruerne Heiberg, Sødring

og Phister samt Skuespillerne Rosenkilde, Phister, Hultmann og flere. Deres glimrende Evne til at anskueliggøre de forskellige Stykker, ogsaa Holbergs Komedier, virkede med deres fine, joviale og ætsende Aand paa alle os, der havde Lejlighed til at komme der, ligesom Kapellet, ledet af Professor Paulli, ikke kunde andet end virke højnende og forædlende.

„Det kgl. Teater“ var derfor ogsaa det Sted, hvor man fra saare mange gode Hjem, ogsaa mit, aarlig havde abonneret. Det kan og bør ikke nægtes, at i Aarene 1860 og 70 var en Aften tilbragt der ikke spildt, men indeholdt Minder, der mangen Gang har velsignet Frugt i de kommende Aar.

Jeg anser det for rigtigt her at nævne, at jeg endnu levende mindes den Aften, da jeg 15 à 16 Aar gammel saa „Søstrene paa Kinnekullen“ af J. C. Hauch. Det Stykke gjorde et mægtigt Indtryk paa mig, og jeg tør nok sige, at det i Forening med min temmelig tidligt udviklede Tillid til Gud for bestandig gjorde mig uafhængig af Pengenes Magt. Det har for mig været mere end 100 Prædikener.

Kasino, aabnet 1846, og Folketeatret, aabnet 1857, var i min Ungdom de eneste Teatre, der foruden „det kongelige“ fandtes i København, og disse regnedes i den Kreds, hvor jeg færdedes, for værende af ringere Rang, om end de hver især øvede en opdragende og højnende Indflydelse. Jeg erindrer imidlertid kun at have tilbragt en Aften i hvert af de to Teatre.

Men allerede i 1876 havde den frie Tankes Mænd med Georg Brandes i Spidsen begyndt deres Hærværk mod det ædlest og bedste i vort Folk. Man hørte om Brandes' Forelæsninger, man begyndte

at mærke den nedadstræbende Magts Kræfter, og et og andet Stykke „naturligvis af stor kunstnerisk Betydning“, men som dog hidrog til at sænke Niveauet for, hvad der ansaas for sømmeligt, trængte sig frem ogsaa til Scenen paa „det kgl. Teater“, saa man ikke følte sig helt tryk for de nye Stykker, der blev opført. Man begyndte at lukke Ørene for Samvittighedens Røst, der vidnede om Ansvar, der følger med de Adspredelser og Fornøjelser, der bydes Folket, begyndte at glemme, at saavel Forfattere og Digtere som Musikens og den sceniske Kunsts Udøvere har faaet deres store Gaver for at retlede, højne og adle Folket.

Pastor Vilh. Beck skriver i sine „Erindringer fra mit Liv“, København 1916, Side 19: „Hvad der reddede mig fra at synke ned i Skarnet, var væsentlig min Sands for Æstetik og alt, hvad der kan gøre Livet skønt. Navnlig havde Shakespeare en umaadelig Indflydelse paa mig, hvorfor jeg aldrig har kunnet fordømme Teatret, saa længe der virkelig var Aand og Skønhed i, hvad der blev spillet. Noget andet er det nu, da Teatervæsenet er sunket ned i Uaand og Grimhed.“

I Handel og Vandel maa Ordet „fair“ paa en eller anden Maade, som jeg ikke erindrer, være blevet prentet ind i min Bevidsthed. Udtrykket „den Handel er fair“ staar levende for min Erindring, og jeg har alle Dage vidst, at Meningen hermed var den, at havde den sælgende sin Fordel, saa havde den, der var den købende, ogsaa sin Fordel. Mennesker, der ikke overholdt denne Fremgangsmaade nød i hine Dage ikke almindelig Agtelse. Heri ligger altsaa, at der ogsaa i hine Dage var Mennesker, der forfordelte deres Næste og gjorde sig utilladelig

Fordel paa Næstens Bekostning. Men som anden vitterlig Overtrædelse af Guds Bud vandt dette ikke Bifald.

At der ogsaa i hine Dage paa mangfoldige Maader blev syndet mod Arbejderen og de smaa i Samfundet, har mit Livs Erfaring lært mig at forstaa, hvilket senere skal blive fortalt.

Alligevel var endnu i hine Dage f. Eks. et Tyendes Stilling i saare mange Hjem agtet, og en Tjenestepige saavel som en Karl var Mennesker, der regnedes med til Familien og var i høj Grad skattede. I mit Barndomshjem hos min Moders Forældre tjente i Reglen baade Kusk og Pige, indtil Brylluppet skulde finde Sted og vedkommende selv sætte Foden under eget Bord. Men Arbejdet havde i langt højere Grad end nu Menneskenes fulde Interesse; Fornøjelser og Adspredelser kom i anden Række. Desværre varede det ikke mange Aar, før dette Forhold lidt efter lidt forandredes.

Hæderlighed, Ærbarhed, Selvagtelse, men ogsaa Selvgodhed, Selvtfredshed og en vis Haardhed overfor dem, der faldt i aabenbare Laster, hørte til hint Slægtleds Karaktertræk.

Efter Pastor Vilh. Becks Tilskyndelse oprettedes 1865 „Kirkelig Forening for Indre Mission i København“, og Pastor Rudolf Frimodt blev, om end modstræbende, dens Formand.¹⁾ Under disse to Mænds utrættelige Virksomhed og Ledelse blev den indre Mission grundfæstet og, som alt sagt, til gennemgribende Velsignelse for Tusinder og atter Tusinder af Mennesker, Præster saavel som Lægfolk, Mænd saavel som Kvinder, unge saavel som ældre.

¹⁾ Se Stein: Rudolf Frimodt. . . Et Livsbillede, Side 61.

Paa hin Tid havde Garnisonskirkens Præst, Pastor Blædel, død 1879, faaet Naade til om sin Prædikestol at samle store Skarer af Mennesker, i hvem Evangeliets Ord blev saaet og kom til at bære sin Frugt.

Pastor Blædel havde tillige som Præst ved „Almindeligt Hospital“ i København faaet Lejlighed til paa Sygehusafdelingen at blive kendt med sædeligt faldne Kvinder, der var indskrevet i den saakaldte offentlige Prostitution, og Bøger, hvori han indskrev deres Navne, vidner om, at han med Nidkærhed søgte at komme disse dyrekøbte, men i Synd dybt hildede Kvinder til Hjælp. Intet Sted i Bøgerne findes der imidlertid noget noteret, der vidner om, hvorledes han søgte at hjælpe dem, eller at hans Bestræbelser kronedes med Held.

Blandt de store Skarer, der samlede sig om Blædels Prædikestol, var ogsaa den første Præst ved St. Johanneskirken, den alt nævnte ædle, ydmyge og saa forunderlig rigt velsignede Mand, Rudolf Frimodt, indsat som Præst for St. Johanneskirke paa dens Indvielsesdag d. 25. August 1861. Man kan ikke kalde ham en Discipel af Blædel, skønt han i sin Tid ogsaa gennem Blædels Præstevirksomhed har modtaget Velsignelse; dertil var han en for selvstændig Personlighed og Førstehaandsmand, der levede et saadant Inderlighedens Samliv med Jesus, at hele hans Person var præget deraf, indtil han efter kun 3 Dages Sygeleje, Fredagen d. 21. Marts 1879, gik indenfor Forhængen for evigt at være hos Jesus, hans Livs dyreste Eje.

I „Et Livsbillede“, Rudolf Frimodt, udgivet 1879 af daværende Præst ved Diakonissestiftelsen, senere Biskop over Fyns Stift, Harald Stein, staar der Side

82, at afdøde Pastor N. G. Blædel i Dagbladet „Fædrelandet“ for 8. Januar 1851 gennem en Artikel søgte at vække Forstaaelse af og Villighed til at oprette en Magdalenestiftelse i Lighed med, hvad der fandtes i andre Lande. I „Fædrelandet“ for 19. April 1852 meddeles imidlertid i Følge samme Bog, Resultatet af de Forhandlinger, som hans første Artikel denne Sag vedrørende havde givet Anledning til, og „at Tanken om at oprette en Stiftelse, hvor Pigerne kunde opholde sig og oplæres i længere Tid, var opgivet“ (Side 83 og 84). En Forening blev derimod dannet „til ulykkelige Pigers Frelse“, og det blev besluttet, at der i Bestyrelsen skulde være „en Politiembedsmand, en Læge og en Præst.“ Stein meddeler, at Foreningen sigtede mod det Maal at faa to foreløbige Optagelseshuse, et for mere og et for mindre dybt faldne Kvinder, som under en dygtig Kones Vejledning skulde lære „det nødtørftigste“, inden de saa bortfæstedes til Familier. Omtrent 400 Kvinder har man i denne Forening antaget sig. „Men to Vanskeligheder viste sig i Aarenes Løb i altid voksende Grad: Man kunde ikke træffe passende Lokaler til de paatænkte Optagelseshuse, og det var næsten umuligt at finde Familier, som havde Tro, Taalmodighed og Dygtighed nok til at kunne oplære og paavirke Pigerne.“ „Omtrent 1866“, skriver Stein, ligeledes Side 84, „standsede Blædel denne Virksomhed, som saa blev overtaget af „Kirkelig Forening for indre Mission i København.“ I Egenskab af Formand overtog Pastor Frimodt da Omsorgen for den faldne Kvinde og fortsatte Arbejdet i Pastor Blædels Spor, altsaa ved midlertidig at anbringe de Kvinder, der ønskede Hjælp, i private Familier. Skønt al mulig Kraft blev sat ind paa

at bringe de dyrekøbte, men saa ilde tilredte Men-neskesjæle til Oprejsning, lykkedes Arbejdet dog ikke. Frimodt fandt vel gode Medhjælpere — dog desværre ikke Kvinder. Blandt hans Medhjælpere var saaledes Vilhelm. Beck, der dengang var teolo-gisk Kandidat, Frimodts nidkære Ven, cand. theol. Rudolf Volf¹⁾ og cand. theol. Holbæk²⁾ m. fl. Pastor Vilh. Beck har senere morsomt nok fortalt mig, at han og de andre Kandidater om Søndagen hentede de unge Kvinder til Kirke og bragte dem tilbage, hvor de var anbragt. Pastor Frimodts energiske Bestræ-belser strandede imidlertid paa de samme Skær som Pastor Blædels: „Familier, som havde Tro, Taal-modighed og Dygtighed nok til at kunne oplære og paavirke Pigerne, fandtes ikke.“

Da jeg i September 1876 havde givet mit Ja-Ord til at forestaa den af Præsterne saakaldte Magda-lenestiftelse,³⁾ opgav Pastor Frimodt mig Navnene paa de to Piger, der dengang var under Missionens Varetægt, og de Familiers Navne og Adresser, som de var anbragt hos, med de Ord: „Vil De tale med en saadan omvendt Pige, saa gaa derhen.“ Jeg fulgte hans Opfordring, men efter en Tids Forløb blev jeg klar over, at saavel Pigen som Familien, hun var anbragt hos i St. Stefans Sogn, bedrog Pastor Volf, der havde Tilsyn med hende. Hun var ikke omvendt og levede i stadig syndig Forbindelse med sin saakaldte Kæreste (Alfons), der med den om-talte Families Vidende kom til hende. Senere har

1) Senere St. Stefans Kirkens først ansatte Præst (30. December 1874) og nuværende Stiftsprovst i Storehedinge.

2) Senere Sognepræst til Snoldelev.

3) Se »Den indre Missions Tidende« 3. December 1876 og »Magdalene-hjemmet i 25 Aar« ved Provst P. E. Blume, Side 4.

begge Pigerne været paa Magdalenehjemmet, og vi har oplevet saa meget med hinanden, at jeg endnu følger den her udførligt omtalte Kvindes Spor og „med Haab imod Haab“ venter hendes endelige Omvendelse. Jeg har mange Gange antaget mig hende, først paa det egentlige Magdalenehjem og saa paa

Sognepræst Rudolf Frimodt.

det i 1891 oprettede Hjem for faldne Kvinder over 25 Aar, hvor de beskæftigedes med Poseklistring. Jeg ved fra hendes egen og andres Mund, at de gode Minder fra hendes Ophold paa Magdalenehjemmet endnu lever i hende.

Den her omtalte Arv, som Pastor Frimodt optog efter Pastor Blædel, gav ham imidlertid snart en dyb Hjerteforstaaelse af, at dette Arbejde ikke

var et Arbejde, som burde røgtes af Mænd, og han begyndte derfor, saavidt jeg, efter hvad han har fortalt mig, erindrer, allerede i 1865 indtrængende at bede Gud sende ham „en Kvinde, der kunde blive en Moder“ for disse vort Folks mest ulykkelige Døtre. Ca. 100 Kvinder havde dengang efter Steins alt nævnte Bog, Side 84, været under Missionens Omsorg. Man havde altsaa med tilsyneladende ingen eller liden Frugt — Stein skriver: „De bragte Skuffelse paa Skuffelse“, — i Danmark under Blædels og Frimodts Forsorg ialt antaget sig ca. 500 Kvinder.

Medens Pastor Frimodt, der var en Bønnens, og Troens Mand, i Følge Jakobs Brev 5, 16 bad den Bøn, der formaar meget, havde vor hellige, underfulde Gud alt i Aarevis forberedt hin Bøns Opfyldelse, for at hans hellige Ord skal staa fast: „Førend de raabe, da vil jeg svare“ (Es. 65, 24).

Det er vidunderligt og i høj Grad styrkende at lægge Mærke til „Guds fine Traade“.

Men skal vi finde dem og forstaa, hvorledes han og han alene, kan vende til Velsignelse, hvad Guds og Menneskers Fjende tænkte til Forbandelse, saa maa jeg, hvor svært det end er mig, gaa tilbage i Tiden og fortælle lidt om mit Hjem.

Jeg gør det i Haab om, at det maaske kan blive en Hjælp for et eller andet Menneske til at forstaa, hvor alvorligt det er at være et Menneske, og hvilke Forpligtelser det at indgaa Ægteskab fører med sig. Jeg gør det ogsaa, fordi Forklaringen til, at jeg i Guds Time kom til at føre hans Kærlighedstanker

til Frelse for vore forvildede og faldne Søstre ud i Livet og, saa vidt jeg ved, ordne og indrette det første „Magdalenehjem“ i Verden, maa søges i mit Hjems smertelige Forhold. Ca. hundrede Aar tidligere havde man i England begyndt en Magdalenestiftelse, og saadanne var efterhaanden, mere eller mindre i Kristi Aand og med store Sovesale, grundede i Europas forskellige Lande, ogsaa i Madras i Indien, efter Santalmissionær Børresens Udtalelse til mig i 1889.

Aar 1846 blev en ualmindelig smuk, attenaarig Kvinde trods hendes Moders og hendes egne inderlige Bønner af Faderen tvunget til at ægte en ung Grosserer. Denne unge Pige var min Moder, Datter af daværende Snedkermester N. N., Oldemand for Snedkerlauget og senere Ejer af et stort Træ- og Finérskæreri, hædret af Kong Christian den 9. med Fortjenstmedaillen i Guld med Ret til at bære den. En ualmindelig dygtig, rettænkende og god, men noget haard Mand var han. Efter hine Tiders Skik blev hans Hustru, min elskelige, dygtige og ydmyge Bedstemoder, tituleret „Madam“, medens min Faders, den unge Grosserers, vordende Hustru vilde blive kaldt „Frue“. Partiet var udvortes set godt. Min Fader, som var Søn af en velhavende Proprietær, var en dygtig, lovende ung Mand, saa min Bedstefader kunde efter hin Tids Skik ikke forstaa, at han burde tage Hensyn til sin unge, smukke 18-aarige Datters Følelser, selv om hans trofaste Hustru gik i Forbøn for hende. „Det skønneste Udstyr gav han sin Datter, dejlige, fint lavede Møbler af Mahognitræ, hvorfor kunde hun saa ikke med Glæde boje sig for hans Vilje?“ — saadan var hans Tankegang.

Nu er mange unge gaaet til den anden Yderlighed, saa at de forlover sig uden at raadføre sig med Forældrene. De mangler Forstaaelse af, at de unge og de gamle her i Livet hører sammen og baade kan og bør staa hinanden kærligt bi. Mine unge har ofte henvendt sig til mig i saadanne Anliggender, og det har altid, ikke alene været mig en Glæde, naar de gjorde det, men ogsaa vist sig at være til Velsignelse.

Brylluppet stod; men trods min elskelige, fine Moders Anstrengelser for at opfylde sine Pligter som Hustru og Moder blev Ægteskabet ulykkeligt. Og allerede efter faa Aars Ægteskab — omkring det Tidspunkt, da jeg, det tredie Barn, fødtes (27. Maj 1850) — stod det min Moder til hendes usigelige Smerte klart, at min kære, stakkels Fader var kommet langt bort fra hende.

Mine første Erindringer fra mit Hjem indholder Bevidstheden om et fint, elegant Hjem, hvor der foruden det kvindelige Tyende holdtes Kusk og Tjener. Grossererstillingen var i hine Dage sjælden og derfor mere anset end nu, da den er blevet højst almindelig.

I syv Aar efter min Fødsel holdt Moder ud under Bøn til vor hellige Gud, som hun dog kun kendte af Navn. Mine kære Forældre blev derefter separerede og skilte. Moders Forældres Hjem blev efter en kortere Tids Forløb vort Hjem. Trods Moders ømme Omsorg og mine Bedsteforældres og Moders yngste Broders Kærlighed hvilede der dog fra Skilsmisens Stund en dyb Smerte over os seks Børn — vel særlig over os tre ældste.

Trods det, at jeg elskede min Fader, maa jeg indrømme, at han var en hidsig Mand. Jeg mindes

og har ofte til Belæring fortalt mine kære unge Piger, hvorledes min ældre Søster og jeg paa Vejen til Skole, fulgt af Tjeneren, der bar vore Skoleposer, i Kronprinsensgade mødte en dejlig stor dansk Hund. Den vakte min Beundring og glemmende Forbudet om ikke at vende mig om, saa jeg efter Hunden, men fik i det samme en Ørefigen. Det var min Fader, der kom bag efter og gav mig den eneste Lusing, som jeg nogen Sinde har faaet. Den blev aldrig glemt, og jeg saa mig aldrig senere om, thi Moder forklarede mig — vel senere — at det maatte en ung, dannet Pige aldrig gøre, lige saa lidt som hun maatte klappe en fremmed Hund, da det gav den paagældende Hunds Ejer Anledning til at tiltale den unge Pige.

Gennem min Barndoms Sorger lærte jeg at forstaa, i hvor høj Grad unge Piger, som er fødte paa Livets Skyggeside, trænger til i et godt kristent Hjem at opdrages og højnes, at lære at elske det gode og forkaste det onde, ja først og sidst trænger til Gud.

Af Naturen var jeg et ualmindelig livligt, muntert og handledygtigt, men hidsigt Barn. Nu kom jeg uden at forstaa, at dette egentlig hører ind under Løgnens Bedrag til at leve et dobbelt Liv, thi trods Spøg, Leg og Latter boede Sorgen over mine Forældres Adskillelse altid i Dybet af mit Indre. Mellem 7 og 8 Aar gammel lærte jeg i Balslevs lille Katekismus det sidste Vers i Jak. Brev (5, 20): „Hvo, som omvender en Synder fra hans Vejs Vildfarelse, han frelser en Sjæl fra Døden og skjuler Synders Mangfoldighed.“ Det Ord greb mig dybt. Paa ægte barnlig Vis skrev jeg det paa et Stykke Papir, foldede mine Hænder og bad Gud om at hjælpe mig til aldrig at glemme det, og saa gemte jeg Papiret

i det inderste Rum af min Portemonnæ: Vi Børn savnede nemlig aldrig Lommepenge, Bedstefader var en velstaaende Mand, og vi Smaapiger, særlig jeg, var hans Yndlingsbørn.

Ordet i Jakobs Brev drev mig og min ældre Søster, hvem jeg betroede mig til, i Bøn til Gud, særlig ind i Forbøn for mine kære. Jeg har Grund til at tro, at vor barnlige Forbøn bragte evig Frelse med sig.

Mørkt og tungt hvilede imidlertid Skammen over mine Forældres Skilsmisse paa mig, — der maa have været et stolt og ærekært Barn, — og Sorgen over, at de ikke elskede hinanden, pinte mig, — jeg elskede jo dem begge. Jeg mindes, hvorledes jeg som Barn midt i den muntreste Leg, naar jeg hørte en Hentydning til vore hjemlige Forhold blive nævnet, pludselig blev stille, tavs og indesluttet. Jeg mindes, hvorledes jeg i 13—14 Aars Alderen, ené i mine Bedsteforældres store Spisestue, klagede min Nød for Gud og sagde til ham: „Hvor er det dog underligt, alle mine Veninder har Forældre, der elsker hinanden, kun jeg alene, jeg ulykkelige, har ikke en Fader og en Moder, der elsker hinanden.“ I den Stund tænkte jeg ikke paa mine Søsken og deres mulige Sorg, men i Egenkærlighed kun paa mig selv og min Sorg.

Hvor vilde jeg i vor nuværende letfærdige Tid i Aaret 1920, hvor Mennesker gifter sig for maaske en Maaned efter at skilles, og hvor det ikke hører til Sjældenheder, at Mænd, ogsaa i ansete Stillinger, bytter Hustruer, ønske, at noget af hin Tidsaands Ærbarhed atter maatte tage Magten i vort Folk. Det staar nu alligevel fast, at Folket opbygges af gode Hjem, og løse, letfærdige Forhold under-

minerer Folket og ødelægger det. Gid Mennesker, naar de indgaar Ægteskab eller i sørgelig, gudforladt Frihed indgaar Forbindelse med hinanden, vilde tænke paa de arme Børn, der ikke har bedt om at komme ind i Verden, og som ved deres Forældres Letsindighed og Synd bliver dømt til at leve mangen Gang et langt Liv under svære Forhold og mange af dem med nedarvede, sørgelige Tilbøjeligheder, Børn, der skal leve evigt og engang selv faa Ansvar for deres Handlinger.

Da Apostelen Jakobs Ord, som ovenfor sagt, inden mit ottende Aar greb mit Hjerte og kaldte Forbønnen til Live i mit Indre, blev mit Øje og mit Øre, skønt mit Hjem hos mine Bedsteforældre var verdsligt, fuldere i Stand til at skelne mellem godt og ondt. Medens jeg selv trods min store Blindhed stræbte mod, hvad der var godt og ædelt, begyndte jeg saa smaat at missionere hjemme. Jeg turde jo ikke altid sige noget, men Bedstemoder og Moder tog med rørende Taknemmelighed imod, at min Søster og jeg gjorde dem opmærksomme paa, at de tog Guds Navn forfængeligt. Jeg mindes, hvorledes de med den største Forfærdelse begge udbrød: „Men kære Børn, gør jeg det? Det vil jeg ved Gud ikke gøre,“ og vi saa sagde: „Ja, men nu gjorde du det jo igen; du ved slet ikke af det.“ Saa bad begge disse to kære, elskelige Mennesker os to Smaapiger om at sige det til dem, hver Gang de gjorde det, thi de vilde ikke synde imod Gud. Og saa ydmyge og kære var Moder og Bedstemoder, at de, da de trods min Søsters og mine Paamindelser blev ved at gøre det, og jeg saa foreslog, at de, hver Gang de tog Guds Navn forfængeligt, maatte betale i Bøssen, som vi Smaapiger købte, gjorde det „med Tak.“

Min Moder, som nogle Aar efter, at jeg havde begyndt „Magdalenehjemmet“, blev et bevidst troende Menneske, bad med rørende Troskab ikke blot for os seks Børn, men for hele sin Slægt og ikke mindst for dem, der havde voldt hende Sorg.

Da Moder d. 31. Oktober 1904 døde, 79 Aar gammel, var hun kun syg 22 Timer før hendes Hjemgang til Herren. Ligesom hun under Livets Smerter var modnet til Guds Rige, saaledes var hendes Hjemgang her fra Jord saa skøn og i en saa fuld Forening med Kristus, vor velsignede Frelser, at vi Børn ikke formaede for den Herlighed, der udfoldede sig ved hendes Dødsleje, at give Sorgen Rum.

I hvad jeg nu har fortalt om mit Barndomshjem, ligger sikkert Grunden til, at det vidunderlige skete, at man her i Danmark i Guds Time, som alt sagt, fik et „Magdalenehjem“ og ikke en „Magdalene-stiftelse“, hvad man i andre Lande i 1876 de fleste Steder var kørt træt paa. Indre Missions Bestyrelse bad nemlig den 24. Oktober 1876 gennem Pastor Stein i Trinitatis Kirke den tilstedeværende Menighed om at hjælpe med at faa oprettet „en Magdalene-stiftelse“. (Se, som alt nævnt, „Den indre Missions Tidende“ d. 3. December 1876 og Pastor Frimodts Opraab i de københavnske Blade Dagen efter.)

Jeg var naturligtvis et Barn, der som andre Børn maatte opdrages, „født“, som David i Salme 51, 7 siger, „i Skyld og undfanget i Synd“, og jeg kendte denne min iboende Syndighed saare lidet, thi mit Hjerte rakte mod det gode, og jeg var som alt sagt et Bønnens Barn, der, opvokset i et verdsligt Hjem, stod i et vist uklart Forhold til Gud. Saavidt jeg kan skønne, har jeg manglet aandelig Vejledning til at

lære mig selv at kende, — det begyndte jeg først mange Aar senere grundigt at lære. Grove Synder vilde jeg intet have med at gøre, men Satans fine Bedrag forstod jeg ikke, og kunde derfor heller ikke vogte mig for. Jeg beskæftigede mig aabenbart i Følge Forholdene ikke tilstrækkeligt med mig selv, men var for optaget af at hjælpe mine kære, deriblandt ogsaa min Fader, og af at støtte min Moder som alt tidligere sagt.

Men skal vi følge og lære at forstaa „Guds fine Traade,“ hans underfulde Førelser med os Mennesker for at naa det Maal, han har besluttet, — for mit Vedkommende nu ogsaa i denne Sag, — saa maa jeg endvidere meddele, hvorledes jeg, lige konfirmeret og fyldt 16 Aar, netop da Pastor Frimodt 1866 i Troens Bøn fastholdt Gud for at faa den Kvinde, der, som han udtrykte sig, „kunde blive en Moder for vore faldne Søstre,“ med haard Haand blev skilt fra min tidligste Barndoms bedste Ven og Veninde. Vi havde dagligt leget sammen, fra hun var 2, jeg 4 og han 6 Aar. Hvert et Barndomsminde havde vi tilfælles, hver Dag havde vi i Leg jublet sammen. Vi var gaaet ud og ind i hinandens Hjem, vi havde som Børn de tusinde Gange leget Fader, Moder og Barn, og min Barndomsvens Søster var altid Barnet. „Vi hørte sammen fra vi var smaa“, som der staar i en lille Sang. Nu kom deres Moder ind til min Moder. De talte længe sammen alene, saa blev jeg kaldt ind, og mine Barndomsvenners Moder sagde mig, at vi tre unge maatte skilles og aldrig mere se hinanden, ikke engang tage Afsked med hinanden, thi „hendes Søn kunde ikke ægte en fra-skilt Hustrus Datter!“

Hvorledes jeg kom ud ad Døren, mindes jeg ikke,

men ene ude paa Gangen tog jeg Nøglen til et Loftskammer, listede derop, tog Nøglen af, og der gennemkæmpede jeg, uset af Mennesker, under mange Taarer min Kamp, til jeg blev stille. Saa lagde jeg mig paa mine Knæ og fortalte den usynlige Gud alt, hvad jeg havde oplevet, og jeg fik en forunderlig dyb Fornemmelse af, at han forstod mig, forstod, hvad jeg led, og antog sig mig. Hin Stund lærte jeg for første Gang i mit Liv den hemmelighedsfulde, vidunderlige Forbindelse at kende, der er mellem den levende, store almægtige Gud og det lille, afmægtige Menneskebarn.

Gid enhver Mand eller Kvinde, der bliver skuffet — i menneskelig talt — sit Hjertes dybeste og ædleste Følelser, vilde gaa samme Vej!

Efter flere Timers Forløb gik jeg ned i min Familie. Min Moders Omfavnelse og det Lettelsens Suk, der gik igennem mine Omgivelser, sagde mig uden Ord, med hvilken Ængstelse jeg forgæves overalt var blevet søgt.

Fjorten Dage efter denne Begivenhed havde jeg spadseret med min Moder paa Langelinje, og da vi paa Hjemturen fra Kongens Nytorv gik ind i Østergade, kom to unge Piger os i Møde og gik forbi. Deres underlige Paaklædning og Fremtræden vakte min Opmærksomhed, og idet jeg vendte mig til Moder, spurgte jeg ivrigt: „Moder, hvem var det?“ „Tys, stille Barn,“ var Moders Svar. Men saa greb jeg hende med min højre Haand i Armen og sagde: „Moder, jeg maa vide, hvem det var.“ „Tys, du skal være stille, Barn,“ lød Moders Svar tilbage. Men intet ændsende stod jeg nu ganske stille, og stadig holdende Moder i Armen sagde jeg fast og ivrigt: „Moder, jeg maa vide, hvem det var?“ „Det var to

Sangerinder,“ lød Moders Svar tilbage, „men du skal være stille.“

Dette, at jeg ikke maatte spørge om to unge Piger, der var unge som jeg selv, sænkede sig dybt i mit Hjerte og blev aldrig glemte. Jeg spurgte aldrig oftere, jeg tænkte ikke over, hvad de muligen kunde have gjort, men jeg havde en instinktmæssig Følelse af, at det maatte være noget slemt, og at de trods de leende Ansigter, som de havde haft, maatte være meget ulykkelige. Jeg tænkte ofte paa dem, jeg tænkte, at de trængte til megen Kærlighed, saa vilde de vist ogsaa blive gode, saa man kunde tale om dem.

I hin Stund kaldte den almægtige Gud i Følge sin egen vise, naadige Beslutning og i Følge Pastor Frimodts Bøn mig, den af Mennesker forskudte, til „Magdalenehjemmet“s dejlige Arbejde og til at føre ud i Livet hans Kærlighedstanker, som overgik, hvad man tidligere havde tænkt og gjort indenfor Magdalenearbejdet. Gud udvælger det, der er ringe i Menneskenes Øjne (1. Kor. 1, 26—28).

Jeg besøgte engang en Terracotta-Fabrik. Ejeren, en Ven af mig, viste mig om. Først saa jeg den knoldede, haarde grimme Jord, der laa udenfor Fabrikken, og han forklarede mig, at det var den Jord, af hvilken man dannede de smukke Terracottasager, Vaser og Figurer m. m. Saa førte han mig ind i et stort Lokale, hvor der, saavidt jeg erindrer, var flere store, runde Beholdere. Inden i dem laa der paa Kryds tykke Jernstænger forsynede med enorm tykke, store Kugler. I disse Beholdere blev den haarde Jord lagt, overgydt med Vand, og naar Maskineriet var sat i Gang, som jeg saa det, blev Jorden maset og knust, saa man maatte undres der-

over. Efter en vis Tids Forløb blev Maskineriet standset, Jorden skrabet sammen, optaget af Beholderen og lagt ud paa en bestemt aaben Plads i Solen, hvor den saa med visse Mellemrum blev overgydt med Vand. Efter nogle Dages Forløb kom den samme Jord, overhældt med et vist Kvantum Vand, atter i en Beholder, lig den første, men saavidt jeg husker med Kugler endnu større, og som masede Jorden endnu finere end den første. Efter en vis Tids Forløb blev Jorden atter taget op, lagt ud i Luften, udsat for Solens Straaler, og atter og atter overhældt med Vand og igen tørret. Denne Behandling vedblev, indtil den Jord, som jeg først havde set som knoldet og haard, var blevet myg, fin og blød.

Saa blev jeg ført ind i et Værksted, hvor Kunstnere sad og arbejdede. De dannede de mange forskellige Terracotta-Figurer, Vaser og Sager, som vi kender fra Udsalgene. Hver Del blev dannet som en Halvdel og saa igen forenet. Ejeren af Fabrikken fortalte mig imidlertid, hvorledes det kunde ske, at der, naar Kunstneren sad ved sit Arbejde, pludselig, uden at det havde været til at mærke, kunde vise sig en ganske lille bitte haard Del af Jord i Massen, og naar en saadan fremkom, saa var der, selv om Figuren eller Vasen næsten var færdig, intet andet at gøre end at kaste den til Side og lade den gennemgaa den samme Behandling, som Jorden havde gennemgaaet fra først af. Det var den eneste Udvej til at faa en virkelig holdbar og smuk Kunstgenstand af den en Gang saavidt bearbejdede Terracottajord.

Dette Billede har staaet for mit Hjerte, baade naar jeg har tænkt paa mig selv og paa andre Guds

Børn, tænkt paa, hvilket umaadeligt Arbejde Guds hellige Aand har for at faa dannet os Jesus lig. Ja, naar jeg har tænkt paa, hvorledes der, ogsaa naar Glæden i Gud har Overtaget i os, uden at vi selv er os det klart bevidst, kan skjule sig Egenvilje, Selviskhed, Herskesyge, Selvbehagelighed eller andet i Dybet af vort Væsen, der hindrer Guds Aand i at faa formet Mesterens Billede ud i os, saa forstaar jeg, at vi i Guds Time ligesom den næsten fuldendte Terracottafigur paany maa under Trængslernes Bearbejdelse. Der er sagt mig, at det fine Guld maa syv Gange i Smeltediglen for at blive rent, hvor langt mere vi, for at Guds Kærlighedstanke kan virkeliggøres i os. Gud give hver enkelt af os Kraft til at gaa dette igennem. Gud er meget hellig, vi meget gennemtrængte af Synd og ikke blot meget smaa, men udsatte for at blive forvirrede og paa-virkede af de onde Aander, med hvem vi efter Pauli Ord (Ef. 6, 12) har Kamp.

Jeg havde som alt sagt i høj Grad følt Savnet af et Hjem, og da Stunden ca. 10 Aar senere kom, da Gud bestemt krævede det af mig, at jeg skulde blive Forstanderinde for det, som Præsterne Frimodt og Stein kaldte „en Magdalenestiftelse“, var det saa selvfølgeligt, at mine Bønners Overvejelse endte med, at jeg til Pastor Frimodts og alles Forundring kom til at stifte og danne et virkeligt „Hjem“ for vore faldne Søstre.

Mine Oplevelser ved Indgangen til Østergade og Moders Svar: „Det var to Sangerinder“, laa alt-saa fra mit 16. Aar og arbejdede saa stille i mit Hjerte. Uden at søge at udgranske, hvad den Benæv-nelse „to Sangerinder“, brugt om to unge Piger, egentlig vilde sige, indbefattede det for mig noget

meget syndigt og sørgeligt. Men i 7 Aar var jeg dog for optaget af min egen store Sorg til, at jeg kunde give den Tanke Rum, at det var Guds Mening, at jeg i hans Sted og paa hans Vegne skulde antage mig dem. Jeg kunde ikke tænke mig, at min Barndomsven under sine Forældres, vel egentlig Modrens, Pres kunde lade sig skille fra mig, og skønt jeg aldrig saa ham fra hin Stund, da hans Moder havde tilkendegivet mig, at vi aldrig mere fik hinanden at se, ventede jeg dog stadig paa ham. Jeg har vist i Vuggegave faaet Trofasthedens Naadegave, ligesom jeg senere i mit Liv har fundet, at jeg ogsaa i visse Forhold besidder Taktløshed, hvilket for mig har været Kilden til utrolige virkelige og indbildte Lidelser.

Medens jeg i de efterfølgende 7 Aar snart stille kunde lægge min Sag i Guds Haand, og mit Hjerte til andre Tider var Tumblepladsen for de smerteligste og vildeste Følelser og Tanker, saaledes at jeg endog enkelte Gange kunde være fristet til paa Trods at forlove og gifte mig med en Mand, som jeg ikke elskede, hvad dog Gud i Naade hindrede, saa følte jeg, at jeg trods Bedstefaders Ønske om at beholde mig, sit Yndlingsbarn, hjemme maatte bort fra mit Hjem, hvorfra jeg dagligt maatte se mine Barndomsvenners Hjem.

Det var mig ligegyldigt, hvor jeg kom hen, og skønnest forekom det mig, om Gud vilde tage mig hjem. Livet havde mistet sin Tillokkelse for mig. Med et Mellemrum, i hvilket jeg var hjemme hos Moder og mine Bedsteforældre og paany læste videre, var jeg saa Lærerinde i to gode Familier paa Landet. Hos dem begge mødte jeg megen Venlighed, Opmærksomhed og Anerkendelse, men da de ikke

er kendte i videre Kredse, er det ikke nødvendigt her nærmere at omtale dem. Mine Elever, det første Sted to Smaapiger og det andet to Smaapiger og en lille Dreng, elskede jeg, og Smaapigerne ofrede jeg meget af min Fritid. Den lille Dreng havde ingen Lyst til Bogen, og jeg har altid set det som min store Mangel og Skam, at det ikke kunde lykkes mig at kalde Lysten til Bogen frem hos den ellers gode og for det praktiske saa godt anlagte Dreng. De kære, halvvoxsne Piger, som jeg underviste, gjorde derimod gode Fremskridt og færdedes meget med mig. Jeg følte, at overfor dem laa mine Evner, og havde Grund til at tro, at de havde mig kær, skønt de jo næppe har kunnet forstaa, at mit Liv trods mangan en god Tanke fra min Side førte det med sig, at Forbindelsen ikke blev vedligeholdt.

August 1873, da jeg altsaa var fyldt 23 Aar, fik jeg gennem et Brev fra min Moder Underretning om, at min Barndomsven havde forlovet sig. Paa samme Sted, hvor jeg læste Brevet, knælede jeg øjeblikkelig ned og sagde til Jesus: „Tag mig nu, som jeg er, og dan mig, som du vil have mig, og saa brug mig, brug mig, brug mig.“

Jeg havde jo hele Tiden haft en Anelse om, at Jesus vilde have mig helt og fuldt, men jeg kunde ikke give mig til ham, før Gud selv havde overskaaret det Baand, der endnu bandt mig til Verden. Jeg havde som alt sagt været et bedende Menneske i mange Aar, havde altsaa staaet i Forhold til Gud, men fra hin Stund, August 1873, regner jeg min Omvendelse, thi Omvendelse til Gud er ikke en Tanke- eller Følelsessag men en klar Viljeshandling, der maa efterfølges af mange lignende Viljeshandlinger.

Min første dybe Anfægtelse havde alt i 1866, da jeg var 16 Aar, meldt sig. Det forekom mig utænkeligt, at der kunde være et evigt Helvede til, at den underfulde Gud, om hvem Bibelen efter alt, hvad jeg vidste, vidnede, at han var Kærligheden og Godheden selv, kunde lade Mennesker leve i evig Graad og Pine. Der var foruden min kære Fader saa mange, der stod mig nær, der ikke brød sig om Jesus, Synderes Frelser, ikke tog Hensyn til ham, — og hvorledes skulde jeg, som elskede dem, kunne udholde den Tanke, at de skulde gaa fortabt.

Det havde været mig en Skuffelse, at jeg ikke til min Konfirmation i Gave fik en Bibel, nu købte jeg den for mine Lommepege, og jeg læste den dagligt under Bøn. Mangt og meget forstod jeg ikke, men Gud skød hurtigt den Tanke hen til mit Hjerte: „Det, der nu er ufatteligt for dig, skal du senere komme til at forstaa.“ Jeg lod altsaa stille det ligge, som jeg ikke forstod, og glædede mig over det, som mit Hjerte kunde fatte. Men i et helt Aar, da jeg var mellem 16 og 17 Aar, pintes jeg af det Spørgsmaal: „Er der virkelig en evig Fortabelse til, et Helvede lige saa fuldt som en Himmel?“ Jeg fandt først Hvile i denne Sag, da jeg med fast og bestemt Vilje sagde for mig selv og for Gud: „Jeg vil enten tro alt eller intet af, hvad der staar i Bibelen, og jeg vælger at tro alt.“ Fra den Stund var min Stilling overfor Gudsordet klar og jeg for stedse trods alle Kampe, Fristelser, Anfægtelser og Fald løftet udover ogsaa de senere Tidens Bibelkritik, der som en Orm har gnavet paa saa mange Menneskers Tro og beskadiget deres Liv. Bibelen blev min Bog. Jeg fulgte med den dybeste Interesse de bibelske Skikkelsers Liv, de traadte Aar efter Aar

klarere frem for mig, de blev Kød af mit Kød, Blod af mit Blod, og jeg fik lidt efter lidt Mod til at sætte min Fod der, hvor de havde sat deres.

Jeg lærte efterhaanden, alt som Aarene gik, at forstaa, at Gud i Jesus Kristus og igennem hans for os fuldbragte Offer har banet en vidunderlig god, jævnet Vej ud af Satans og Egenviljens Magt, en Vej til et Liv her paa Jorden i Lyset for Guds Ansigt og under hans Velsignelse, en Vej, der fører indenfor Forhængen til et herligt Liv i og med Gud. Jeg lærte efterhaanden, alt som Aarene gik, at intet Menneske kan gaa fortabt, der kommer til Gud, ganske som han eller hun er, og som lig David „Manden efter Guds Hjerte“ (1. Sam. 13, 14) bliver ved trods alle Fald og al vedhængende Synd ærligt at gaa frem for Gud. Jeg lærte ogsaa efterhaanden, at det er Sandhed, hvad der staar i 1. Joh. 1, 9: „at Jesu Kristi Blod renses fra al Synd“, naar vi ikke blot overfor Gud, men ogsaa overfor de Mennesker, vi har forsyndet os imod, eller der har været Vidne dertil, bekender vore Fejl og Forsyndelser. Jeg lærte, alt som Aarene gik, at de Mennesker, der lærer at holde Jesu Blod frem for sig, saaledes som der staar i Aab. 12, 11, naar Satan søger at sætte ind paa os, sejrer ved Lammets Blod.

Hvor mange Kristne, ja troende Præster, er der ikke, som i vore Dage ikke har lært dette, fordi de gaar uden om den Ydmygelse, som det er, jævnt og enkelt at bede det Menneske om Tilgivelse, som vi har forsyndet os overfor. Jak. 5, 16. Jeg har for nylig hørt en af vore gamle, ægte, prøvede Præster sige, saa fuldt ud sandt og rigtigt, omtrent saaledes: „Der er al Sandsynlighed for, at det, at jeg beder Gud om Tilgivelse, ikke er fuldt ægte, naar jeg ikke

beder min Hustru „om Forladelse“ uden at røre ved, hvad hun muligen kan have fejlet,“ og saa føjede han til: „Det sidste er langt sværere end det første.“

Men for mit Vedkommende maatte Lektien repeteres om igen og om igen, for at Guds Frelse og Forløsning i Kristus Jesus kunde blive Virkelighed i Livet, og fremdeles maa, saavidt jeg kan forstaa, denne Lektie indøves, thi saa længe vi lever, findes der ubevidste Dybder i vort Væsen, som Jesus, om han kan faa Lov dertil, ønsker at tage i Besiddelse for sig, og i disse ubevidste Dybder skjuler „Selvets Væsen“ sig. Kun i samme Grad, som han faar Lov til at føre os i sit ydmyge Fodspor, — Matth. 11, 29—30 — kan vi vinde Sejr over Synden og Selvet, erfare Kristi forløsende Magt. 1. Kor. 1, 30.

Jeg gav vel 1867 min Vilje hen til i Troens Lydighed at bøje mig ind under Ordet, ogsaa naar der tales om en evig Fortabelse, og tog altsaa „al Tanke til Fange under Kristi Lydighed“, 2. Kor. 10, 5, — men først, alt som Aarene gik, fik jeg den dybe Hjerte-Forstaaelse af, hvorledes Gud har gjort og gør alt muligt for at hindre et Menneske i at gaa evig fortabt, hvorledes han paa de tusinde Maader dels stille i Hjertet og dels gennem Livets mangefold Førelser søger at overtale hvert eneste Menneske til at afstaa fra al indbildt Storhed og Selvraadighed, ja og barnligt og enfoldigt tage imod Frelsen i Kristus Jesus, saaledes som Paulus lærer.

Idet jeg har fastholdt Jesu Fortælling om „den Rige og den fattige Lazarus“, og hvad der ellers i Guds Ord siges om den evige Fortabelse, har jeg faaet en dyb Forstaaelse af, at vor hellige, vidunderlige, trofaste Gud, der kender os bedre, end

vi kender os selv, ikke overser den mindste Rækken efter ham eller Villighed til at bøje sig ind under hans Vilje og Ord, samtidig med at min Hjerte-Forstaaelse er blevet uddybet med Hensyn til Betydningen af, at troende Mennesker af Gud lader sig helliggøre.

Nov. 1873 vendte jeg efter min ovenfor nævnte Overgivelse til Gud i August samme Aar tilbage til min Moder, der nu atter havde faaet sit eget Hjem i den Ejendom, Lille Fiolstræde 14, som min Fader ved Skilsmissen havde afstaaet til Moder. Jeg havde kort forinden læst en Artikel af Pastor Stein, i hvilken han stærkt opfordrede dannede Kvinder til at træde ind i Diakonissestiftelsen, og tænkte derfor nu, at min Vej til at hjælpe de stakkels unge Piger, „som jeg ikke maatte tale om“, gik gennem denne Stiftelse.

Kort efter min Hjemkomst henvendte jeg mig til Frk. Conring, Diakonissestiftelsens Medstifterinde og første Forstanderinde. Jeg sagde hende lige ud, at jeg ikke ønskede at blive Diakonisse for at pleje syge, og aabnede første Gang for mit Hjertes Hemmelighed, idet jeg spurgte hende, om man under Diakonissestiftelsen havde noget Arbejde i Gang for ovennævnte unge Piger. Vi talte grundigt igennem, og da intet saadant Arbejde fandtes, men man meget ønskede at faa det i Gang, blev det besluttet, at jeg efter Frk. Conrings Ønske midlertidig skulde overtage Lærersøsterens Stilling, altsaa Undervisning af de andre Diakonisser. Diakonissestiftelsen var dengang i sin Vorden, den nuværende Stiftelse var ikke bygget, man virkede i og ud fra en mindre Ejendom i Smallegade og trængte i høj Grad til Kvinder, der var udgaaet fra dannede Hjem.

Da jeg ved min Hjemkomst meddelte Moder dette, stødte jeg imidlertid paa en Modstand, som jeg ikke havde ventet, men som jeg nu forstaar ogsaa hørte med til „Guds fine Traade“, dem, han holder i sin Haand for at naa sit Maal.

Jeg meddelte ikke Moder mit Hjertes dybe Hemmelighed, da jeg instinktmæssig havde en Følelse af, at jeg maatte handle frit under Guds Ledelse og ikke turde lægge Byrder eller noget Ansvar paa min elskede Moder, hvis Byrder og Sorger jeg jo alt fra min Barndom var vant til at bære med hende. Hendes Modstand var imidlertid saa energisk, at jeg, der jo kun var 23 Aar gammel, maatte love hende i alle Tilfælde at vente med at tage Bestemmelsen angaaende Diakonissestiftelsen, til jeg var fyldt de 25 Aar. Saaledes blev Ansøgningen om at blive optaget som Diakonisse ikke skrevet, skønt Sagen selv var afgjort mellem Forstanderinde Frk. Conring og mig. (Se Uddrag af Brev fra Frk. Zahrtmann).¹⁾

1) Kære Frk. Esche!

Gentofte, 12/2 1916

. . . Med Hensyn til det Spørgsmaal, De stillede til mig, da fastholder jeg, at Frk. Conring, da jeg kom til Diakonissestiftelsen, — idet hun satte mig ind i mangt og meget, som havde udformet sig i min næsten 7aarige Fraværelse, — ogsaa fortalte mig om Dem. Hun nævnte for mig, at De havde haft Tanker om at blive Diakonisse, vist omtrent i 1873, og talt med hende derom og om at ville indgive Deres Ansøgning, men hun sagde mig tillige, at De havde et bestemt Ønske om at kunne antage Dem faldne Kvinder. Nu hørte jeg jo af Dem, kære Frk. Esche, at det var Deres Moder, som modsatte sig, at De blev Diakonisse, og at De saa i Stedet for fulgte Opfordringen fra Indre Missions Side . . .

Saa sender jeg min kærlige Hilsen.

Tak for alt godt mod Deres

Søster Sophie Zahrtmann.

Fejlagtigt har Pastor Stein baade i sin Tale i Trinitatis Kirke 24. Okt. 1876 og i sit Skrift „Rudolf Frimodt“, Side 85, sagt, at jeg har tilbudt Missionen min Tjeneste, hvilket senere er blevet gentaget af andre. Jeg har, som ovenfor nævnt, tilbudt mig til Diakonissestiftelsen, men er, som der senere vil blive fortalt, indtrængende blevet opfordret til at tage Magdalenehjemmets Arbejde op under Indre Mission saavel af Kunstmaler Restorff som af Pastor Frimodt, der tillige holdt paa, at jeg burde gøre det som Forstanderinde.

Med Mellemrum aflagde jeg stadig Besøg paa Diakonissestiftelsen i Smallegade, hvor jeg altid blev modtaget med Venlighed. Trods alt det store, som jeg kunde se i Arbejdet og Ledelsen der, følte jeg mig dog pinligt berørt af den Ensformighed, den min Natur saa stærkt modsatte Formfuldhed og Beherskethed, som raadede der, og som altid hos mig varmhjertede, unge Pige fremkaldte en vis indre Følelse af, at jeg ligesom var kommet Nordpolen for nær. Jeg vilde være Diakonisse for at hjælpe med at røgte det Arbejde, som jeg i bestandig voksende Grad følte, at Gud ønskede, jeg skulde røgte, men jeg følte tillige, at naar jeg trods min Moders Ønske gjorde dette Skridt, saa kastede jeg saa at sige „Broen af bag ved mig“. — Tiden trak ud til langt hen paa Efteraaret 1875. Saa greb Gud ind, og vi faar atter Lejlighed til at lægge Mærke til „Guds fine Traade i et Menneskeliv“.

Ved ovennævnte Udsættelse følte jeg mig underlig fattig. Leve hjemme, være Moders Datter alene, laa ikke for mig, dertil var min Natur for virksom. Hvorledes det gik til, at jeg blev Lærerinde i en

rig Grossererfamilie, der boede i en Villa ved Sortedamssøen i Pastor Frimodts Sogn, erindrer jeg ikke. Men her fik jeg tre kære Smaapiger som Elever. Saavidt jeg husker, var de mellem 6 og 10½ Aar, og jeg kom atter til at færdes i en Familie, der viste mig megen Venlighed og Tillid, og med hvem jeg i Følge Indbydelse foretog min første Udenlandsrejse — til Gøteborg og Trollhättan.

I det stille spurgte jeg imidlertid Gud, om han dog ikke havde lidt, som han i „min Ventetid“ kunde bruge mig til. Det blev nemlig bestandig klarere og klarere for mit Hjerte, at det var Guds Vilje, at jeg paa en eller anden Maade skulde hjælpe de unge Piger, „om hvem jeg ikke maatte tale“.

Saa skete det vidunderlige, at Gud, som hører Bønner, drog Omsorg for, at jeg en skønne Dag fik Brev fra Frk. Marie Høegh-Guldberg, der med sine Forældre havde boet til Leje i mine Bedsteforældres Ejendom og kendt mig, da jeg var 16 og 17 Aar. Hun fortalte mig, at „Indre Mission i København“ ønskede at begynde en Søndagsskole under daværende Ingeniørkaptajn, nu Oberst Keypers Hustrus Ledelse, men at man i høj Grad manglede Arbejdere. Saa tilføjede hun omtrent saaledes: „Mine Tanker er faldet paa dig; hvis du endnu har det, som da du var 16 Aar, saa meld dig straks hos Fru Keyper.“ Jeg knælede ned og takkede Gud, der saa øjensynligt havde hørt mine Bønner, besøgte straks Frk. Marie Høegh-Guldberg og talte dernæst med Fru Keyper. Resultatet blev, at jeg var Medarbejder, da den første Søndagsskole under „Indre Mission i København“ under Fru Keypers Ledelse d. 10. Oktober 1875 blev aabnet. Arbejderskaren var kun lille; den bestod af vor dygtige, kære Leder, Fru Keyper,

Fru Th. Keyper.

Frk. Marie Høegh-Guldberg, Frk. Bredal, muligen endnu en ugift Dame og mig.

Senere kom der jo flere til, saaledes at f. Eks. i 1880 Lærernes Antal var steget til 141 og Børnernes til ca. 2200, fordelt i 13 Søndagsskoler.

Jeg mindes dette Arbejde og ganske særlig Samarbejdet med Fru Keyper som noget overordentlig rigt og skønt. Gennemgangstimer-

ne, hvor paa Tur hver enkelt af os havde at lægge Teksten til Rette og fremsætte den, som vi havde tænkt os at tage den med de os betroede Søndagsskolebørn, og den derpaa følgende Diskussion var i høj Grad befrugtende, og dette sidste skyldtes væsentligt Fru Keyper, hvem vi Lærerinder elskede og saa op til. Timerne om Søndagen med Børnene var Højtidsstunder. Jeg havde de næstældste Pigebørn og mindes endnu med Tak til Gud ikke alene deres straalende Øjne og lyttende Ansigtsudtryk, men ogsaa dette, at enkelte af dem, alt som Aarene gik, er kommet til mig og har fortalt, hvorledes de i hine Timer fik Stødet til at overgive sig helt til Gud og blive glade, lykkelige Mennesker.

Nedenstaaende Udskrift af et Brev fra Fru Keyper, dateret 16. Okt. 1915¹⁾, minder om, hvorledes vore ugentlige Gennemgangstimer, da flere Søndagsskolelærerinder kom til, blev flyttet fra Fru Keypers til min Moders Hjem.

Jeg var glad og lykkelig i min Gerning baade Søndag og Hverdag, kun pinte det mig, at jeg undertiden kunde være utaalmodig overfor min Moder, der altid var over al Maade ængstelig og omhyggelig for os Børn. Et utaalmodigt, gnavent Svar nagede mig, og jeg forstod endnu ikke, hvorledes jeg skulde vinde Sejr over mig selv. Jeg kendte ikke Forskellen paa min egen Kraft og Guds Kraft og forstod ikke at benytte mig af Jesu frelsende Blod, skønt jeg ikke gik udenom Ydmygelsens Vej.

Efter at have undervist vel godt 1½ Aar i den ovennævnte Grossererfamilie, bad Grosserereren og hans Frue mig om at paatage mig deres Døtres hele Undervisning og Opdragelse, til den yngste, saavidt jeg husker, var de 18 Aar, — naturligvis med den nødvendige Assistance af dygtige Lærerkræfter, naar jeg ansaa det for nødvendigt, at saadanne traadte til. Man ønskede tillige, at jeg skulde tage Bolig i Grossererens Familie og opgive min Søndagsskole.

1) Kære Frk. Esche!

. . . Om Formiddagen havde vi været i en Søndagsskole, som i lige Linie stammer ned fra den, De og jeg var med til at begynde Søndagen den 10. Oktober 1875.

Tak for den Gang, kære Frk. Esche, og for de Møder til Tekstens Gennemgang, hvortil vi samledes i Deres Moders Hjem! . . .

Deres hengivne

Th. Keyper.

Som Vederlag tilbød Grossereren og hans Frue foruden min rigelige Løn og frit Ophold paa en god og rigelig Maade pekuniært at sikre min Fremtid. Tilbudet var glimrende, men jeg var forfærdet. Jeg følte, at jeg havde et Ansvar overfor mine tre kære Elever, men hvornaar skulde jeg saa komme til at hjælpe de stakkels unge Piger, „om hvem jeg ikke maatte tale“? Og hvorledes skulde jeg kunne opgive min Søndagsskole og forlade mit Hjem? Jeg maatte lægge Sagen frem for Gud i Bøn; den usynlige, levende Gud maatte vise mig, hvad jeg skulde gøre. Efter nogle Dages Bøn fandt jeg Hvile i, at var det Guds Vilje, at jeg skulde drage Omsorg for mine tre Elever i den omtalte Aarrække, saa maatte Grossereren og hans Hustru gaa ind paa, at jeg beholdt min Søndagsskole og boede hos min Moder. Al den øvrige Tid vilde jeg saa ofre mine tre kære Elever. Vilde Grossereren og hans Hustru ikke gaa ind derpaa, saa var jeg løst fra min Opgave i deres Hjem. Grossereren og hans Hustru, der jo ikke kendte min Hemmelighed, kunde imidlertid ikke fatte, at en ung Pige kunde afslaa et saa godt Tilbud, og fastholdt, at jeg skulde tage Bolig i deres Hjem og opgive Søndagsskolen. For mit Vedkommende var saa Spørgsmaalet afgjort, og med Lethed fik jeg Timer hos Frk. Kempel i Nørrebros Døtreskole.

Med den dybeste Interesse fulgte jeg mine Søndagsskoleelever og underviste mine andre Elever, af hvem jeg mange Aar efter erfarede, at jeg ogsaa blev erindret med Kærlighed.

Under Besøgene i mine Søndagsskoleelevers Hjem, kom jeg en Eftermiddag til en meget elendig Familie, hvor alt saa bundløst ud. Nød var der alle

Vegne, men størst var den aandelige Nød. Her var gode Raad dyre. Da jeg i min Tanke spejdede efter Vejledning, kom det til mit Hjerte, at jeg bedst kunde henvende mig til Kunstmaler Restorff, der førte Tilsyn med Søndagsskolen, og i hvis Hjem jeg af og til var Gæst.

Fra „De Classenske Boliger“ gik jeg lige til hans Bolig og fandt Herren og Fruen hjemme. Efter at have drøftet den foreliggende Sag og spist til Aften, talte Kunstmaler Restorff til mig om en rig Familie og bad mig overtage nogle private Timer i den. Jeg takkede ham for hans Interesse, men afslog Tilbudet, idet jeg uden at tænke over, at jeg derved kunde komme til at røbe min Hemmelighed, svarede, at det kunde jeg ikke, da jeg snart tog til Diakonissestiftelsen. Jeg var den Sommer i Maj fyldt de 25 Aar, men havde af Grunde, som det ikke er nødvendigt at fremdrage her, endnu ikke indgivet min Ansøgning dertil, skønt det stadig var min Beslutning at gøre det afgørende Skridt, og jeg under Tavsheds Løfte havde spurgt Fru Oberstinde Keyper, om jeg ogsaa i den Stilling og den Dragt maatte beholde min Klasse i Søndagsskolen, hvilket hun ikke havde noget imod.

Men tilbage til Besøget hos Kunstmaler Restorff og Hustru, der med Undren og Deltagelse udbrød: „Hvad for noget, er De syg?“ „Nej,“ lød mit muntre Svar. Saa kom det forunderlige og for mig uformodede Spørgsmaal fra min Vært: „Hvad skal De da paa Diakonissestiftelsen, De vil da ikke pleje Syge?“ Uden at jeg anede Faren, lød mit glade Svar tilbage: „Nej, det vil jeg ikke.“ Saa flyttede han pludselig sin Stol hen foran mig, der med hans Hustru ved Siden sad i Sofaen med Bordet foran,

efter hin Tids Skik. Situationen var blevet kritisk. Han og hans Hustru holdt fast ved, at jeg ikke kom ud af Stuen, før jeg havde sagt dem, hvad der drev mig til Diakonissestiftelsen. Længe beholdt jeg min Hemmelighed, men da jeg ikke kunde blive der hele Natten, og disse Venner ikke vilde vige, maatte jeg tilsidst ud med den. En lille Stund sad de begge tavse, saa sagde Kunstmaleren: „Er det saaledes Guds Vilje, og er det, hvad De vil, saa er De den Kvinde, som vi i „Indre Missions Bestyrelse“ har bedt Gud om, og saa maa De straks skrive til Pastor Stein, (Diakonissestiftelsens daværende Præst), at De ikke kommer. I Morgen tidlig gaar jeg til Pastor Frimodt og meddeler ham Sagen.“ Jeg gav efter nogen Overvejelse mit Samtykke til denne Ordning, da jeg ved mine jævnlige Besøg paa ovennævnte Stiftelse, som alt sagt, havde følt min varme, impulsive Natur underlig hæmmet og trykket. Mit inderlige Venskab med Diakonissestiftelsens anden Forstanderinde, Frk. Sophie Zahrtmann, og mit senere Kendskab til enkelte andre Diakonisser viser, at mit daværende Indtryk enten kan have været fejlagtigt, eller at en friere Aand, alt som Tiderne gik, ogsaa der har gjort sig gældende. Nok er det, Gud Herren ledte hin Aften min Livsvej ind i det rigtige Spor.

Som jeg nedskriver denne Begivenhed, føler jeg det som en Synd, at jeg ikke personligt gik til Diakonissestiftelsens dygtige og nidkære Forstanderinde, Frk. Conring, og fortalte hende alt, men lod mig afholde herfra baade af Hr. Restorff, Pastor Stein, og, saavidt jeg erindrer, ogsaa af Pastor Frimodt.

Den næstfølgende Dag sad jeg i Pastor Frimodts

af saa mange kendte Studereværelse. Vi talte fortroligt og aabent med hinanden. Han havde paa Forhaand min Tillid. Han var den Præst, der i September 1871 havde begravet min Fader. Jeg husker, at jeg, der saa dybt havde følt min Families Ulykke, Sorg og Skam, den Dag mødte i Kirken med det store Spørgsmaal i mit Hjerte: „Hvorledes vil nu den Præst tale?“ Jeg havde en Følelse af, at hans Ord vilde have indgribende Betydning for min Sjæl. Vilde han rose min, mig saa kære Fader, for hvem jeg havde bedt i de mange Aar, saa vilde han ikke faa min Agtelse og Tillid, — ja, og vilde han dønmme ham, saa vilde han heller ikke have faaet den.

Her kan det muligen for et og andet Menneske, der kommer til at læse denne Bog, have sin Betydning at vide, at mit Forhold til min Fader altid har været præget af den dybeste Kærlighed, og at jeg all som Barn i 8-9 Aars Alderen ubevidst har øvet en barnlig, frimodig, missionerende Indflydelse paa ham, idet jeg ved given Lejlighed har turdet bede ham gøre, hvad der var ret og rigtigt. Mine Breve og Samtaler med ham, hvilke sidste efter hans andet Giftermaal altid foregik paa hans Kontor, havde intet direkte missionerende Indhold. Vi Børn kom efter mit Forslag efter dette Giftermaal ikke i hans Hjem, vi vilde ikke volde hans anden Hustru Vanskeligheder. Vi førte derimod en stadig og trofast Brevveksling med Fader, og i mine Breve fortalte jeg naturligt og fortroligt om, hvad jeg oplevede, og hvad der rørte sig i mig. Min ældste Broder, der arvede Faders gode Forretning og var en født Forretningsmand, lagde under sine Besøg paa Kontoret Mærke til, at Fader ofte sad fordybet i nogle Breve, som han omhyggeligt gemte i en Skuffe,

naar min Broder kom. En Dag, Fader under et saadant Besøg forlod Kontoret uden at aflaase Skuffen, lukkede min Broder den op og saa, at Brevene var fra min ældste Søster og mig. For at det skal stadfæstes, at naar Jesus i Matth. 7, 7—8 siger: „Beder, saa skulle I faa, thi hver den, som beder, han faar,“ bør jeg her tilføje, at de to sidste Gange, jeg besøgte min kære Fader, fik det, der rørte sig i ham, en saadan Magt over ham, at Taarerne brød frem, og han i de stærkeste Ord anklagede sig selv og sit hele Liv, tog al Skylden paa sig og erklærede: „Eders Moder har været en Engel, hun er uden Skyld i, hvad der er foregaaet.“ Til hvem jeg har vist min kære Fader hen, behøver jeg ikke at sig; skønt jeg endnu ikke dengang, som alt sagt, fuldt havde overgivet mig til Jesus, stod jeg dog i Bønnens Forhold til ham og erkendte ham som vor eneste Frelser og Forsoner.

Med spændt Alvor sad jeg derfor for første Gang i St. Johanneskirken ved min Faders Baare og skulde nu lytte til den Præsts Ord, der var bekendt for — ja, for at have let ved at dømme. Saa traadte han frem ved Kisten, og mit Hjerte aandede frit og blev fyldt med Agtelse, da han sagde omtrent saaledes: „Denne Mand, ved hvis Baare vi nu staar, er gaaet ind for sin Dommer; vi har intet at gøre med at dømme,“ og dernæst klart, varmt og alvorligt forkyndte Frelsens Evangelium i Kristus Jesus og lagde Valgets Alvor hen til hvert Menneskes Hjerte, der var til Stede i Kirken. Pastor Frimodt anede ikke dengang, at min Fader havde 6 levende Børn, og blev højlig forundret, da han, saavidt jeg husker, Aar 1874 løseligt lærte mig at kende, men dog nok til, at han paa min Vandring til Grossere-

rens, hvis Børn jeg som alt sagt underviste, kunde standse mig og sige nogle gode Ord til mig. Senere havde han jo fulgt mig gennem min Deltagelse i Søndagsskolen, og nu 1876 sad jeg i hans Stue i tillidsfuld og fortrolig Samtale med ham.

Han spurgte ud, og jeg svarede. Han lærte saaledes at kende alt, hvad der fra min Barndom havde rørt sig i mig, hvor dybt mine Forældres Skilsmisse havde grebet mig, og hvad der senere havde fulgt efter. Saa udbrød han klart, fast og bestemt: „De er den Kvinde, som vi har bedt Gud om, og som skal forestaa den Magdalenestiftelse, vi skal have.“ „Nej, Pastor Frimodt,“ lød Svaret tilbage: „forestaa kan jeg ikke, men jeg ved, at jeg paa en eller anden Maade skal hjælpe med.“ Pastor Frimodt blev imidlertid ved sit, at jeg skulde være Forstanderinden, hans ca. 12 aarige Bøn var, saa mente han, blevet besvaret, og det, at Svaret saa anderledes ud, end han vel havde tænkt sig, røkkede ikke ved hans Overbevisning. Efter at have vekslet Tanker den Sag vedrørende, forsikrede jeg ham paany om, at jeg ikke kunde være Forstanderinde, jeg forstod mig ikke paa at styre Hus, men han holdt paa, at det kunde jeg lære. „Jeg er alt for ung,“ lød Svaret lidt efter tilbage. Med en Skelm i Øjet sagde Præsten: „Hvor gammel vil De da være, før De begynder? Vil De være nogle og halvtreds?“ „Aa nej, Pastor Frimodt, men jeg vilde dog gerne være 30 Aar,“ kom det stille frem. „Vær De glad for Deres Alder, den Fejl rettes med Tiden,“ var Pastor Frimodts Svar, og saa bad han mig nu overveje vor Samtale.

Ja, overveje den, det var jeg nok nødsaget til, — og lægge den frem for Gud, det gjorde jeg stadig.

Jeg var jo saa angst for at komme ind i noget, som Gud ikke vilde. Endelig blev den tidligere omtalte Fru Oberstinde Keyper min menneskelige Tilflugt Paa en Tur ud til de Classenske Boliger satte vi os paa en Grøftekant ved en bølgende Rugmark, og jeg fortalte hende om alt, hvad der rørte sig i mit Hjerte og om min Angst for at komme paa en Plads, som Gud ikke vilde. Jeg kendte jo slet ikke disse Menneskebørn, vidste ikke, om de kunde forstaa mig og jeg dem. Jeg forstod jo, at kunde denne indre Forstaaelse ikke skaffes til Veje, saa kunde jeg ikke være en Hjælp for dem. I et Brev af 16. Okt. 1915 minder Fru Keyper mig om denne Samtale. Hun skriver: „Møn De husker dengang, da vi sad i Udkanten af en Sædemark ved de Classenske Boliger? Lærkerne jublede omkring os, og De fortalte mig, at De havde faaet Kald til at være Forstanderinde for det paatænkte Magdalenehjem.“ Praktisk, som hun var og er, og inde i mange Forhold, fortalte hun, at der var en Magdalene Stiftelse i Christiania, og raadede mig til at tale med Pastor Frimodt om at tage derop i min Sommerferie. Raadet blev fulgt, og Pastor Frimodt skrev til den daværende Bestyrelses Formand for at ordne det nødvendige.

Jeg kom derop i Sommeren 1876 og blev modtaget ved Dampskibets Ankomst af Medhjælperinden, Frøken Nielsen. Vi kørte op til Stiftelsen, der den Gang laa ovenfor Byen i „Vester Aker“ og lededes i det daglige af en kær, troende Bondekone, Madam Hansen.

18 Aar tidligere var denne Stiftelse blevet begyndt, men væsentlig styret af varmtfølede Mænd. Frk. Karen Olsen var i 4 Aar dens før-

ste Forstanderinde. Hun giftede sig, og den fint dannede Frk. Thekla Maribo overtog den daglige Ledelse efter hende. Men man havde der, som i Danmark, ingen rigtig Forstaaelse af, hvor vanskeligt dette Missionsarbejde var, og hvor store Krav det stillede til den Ledendes legemlige og aandelige Kræfter. Frk. Maribo fik ikke eller kunde ikke faa, ligesaa lidt som jeg, efter at jeg havde begyndt Magdalenaarbejdet, den nødvendige Hjælp. Efter 3 à 4 Aars Forløb var hun ødelagt legemlig talt for Livet, maatte forlade Arbejdet og blev efter et kort Tidsrum afløst af ovennævnte Madam Hansen, der trods al sin Bravhed og Dygtighed paa sit Omraade efter min og mange norske Venners Mening manglede de nødvendige Evner og den Overlegenhed, der behøvedes til at lede og styre et saadant Arbejde. Hun blev imidlertid trolig paa sin Post og udførte sin Gerning med stor Kærlighed indtil sin Død Foraaaret 1891.

Under mit 6 Ugers Ophold der var det mig en stor Hjælp at se, hvorledes et saadant Arbejde ikke skulde røgtes. Men jeg er vore kære norske Venner taknemmelig, fordi jeg da fik Lejlighed til at lære Pigerne at kende. Jeg kunde derved vende hjem og sige til Pastor Frimodt: „Min Kærlighed til disse Piger er ikke blevet mindre, snarere større; nu gælder det kun om, at jeg ikke faar den Stilling, som Gud ikke har bestemt for mig.“

Det vil have sin Betydning for Læserne her yderligere at blive gjort bekendt med hvorledes Arbejdet i ovennævnte Magdalenessiftelse, og — hvad jeg til Dels først mange Aar efter erfarede, —

ogsaa i andre Lande er blevet drevet, derfor ind-sætter jeg det her.

I Modsætning til, hvad der senere vil blive med-delt om Pastor Frimodt, at han efter sin Erfaring ikke ansaa Magdalenaarbejdet for egnet til at blive styret og ledet af Mænd og derfor overgav den fulde Ledelse saavel udadtil som indadtil, ogsaa Sjæle-sorgen, til mig, havde man i Norge som i de fleste andre Lande den Opfattelse, at den daglige Ledelse i væsentlig Grad burde tilses og i vanskelige Til-fælde overtages af Mænd; se Magdalenestiftelsens, senere kaldet Kvindehjemmets 50-Aars Skrift, Side 13 og 14. Nederst Side 13 staar der om Bestyrelsen, der udelukkende bestod af Mænd: „De fordelte Ar-bejdet saaledes, at de havde hver sin Tid eller Tur at se efter og tage Rede paa, hvorledes det gik til i Asylet, skille Trætter og være Bestyrerinden behjælpelig i alt, som angik Pigerne's Op-dragelse og Udvikling.“ Og Side 14: „Dette sta-dige, personlige Tilsyn af Bestyrelsen var saa me-get mere nødvendigt, som man i den første Tid ingen Bestyrer havde, men blot Kvinder, som skulde lede og styre Kvinder i Anstalten. Og det er ikke altid saa ligetil.“ (Udhævelserne gjort af T. E.).

Den daglige Ledelse paa Magdalenestiftelsen, nu kaldet Grini og flyttet 1899 til Sandviken, overtoges efter 1898 af en Forstander med nogle kvindelige Medhjælpere. Han er Medlem af Bestyrelsen og le-der sammen med Husmoderen den daglige Drift, Opdragelse og Uddannelse af Pigerne. (Se „Et 50-Aars Minde“, Kvindehjemmet 1859—1909, Side 36).

I England, hvor man begyndte Magdalenaarbej-det ca. 100 Aar før Magdalenestiftelsen i Danmark

blev indviet d. ¹⁵/₁₁ 1877, — efter mit bestemte Ønske kaldet Magdalenhjemmet, fordi det ved Guds Naade blev et Hjem for den, der tyede til os, — var ogsaa varmfølende Mænd de mest ivrige Arbejdere. Dog sluttede efterhaanden lintdannede, troende Kvinder sig ogsaa til Bestyrelserne for disse, til „Midnatsmissionen“ og til „Maaneskinsmissionen“. Denne sidste blev begyndt af forhenværende Kaptajn Blackmore, da paa det Tidspunkt den religiøse Varme for dette Arbejde for en stor Del var blevet kølnet. Herom læses i „Stiftelserne til Sædelighedens Fremme“ af Athalia Schwartz, 1867, Side 24. Disse Stiftelser deltes i 1) Homes (Hjem), 2) Magdalenhospitaler, 3) Bodsanstalter. Fælles for dem alle var store Herrekomitéer, hvortil ogsaa undertiden kom en Damekomité. „En mandlig Sekretær, der taler med de Kvinder, der søger Optagelse, undersøger deres nuværende og foregaaende Forhold, besørger dem anbragt under daglig Ledelse af en saakaldt Matrone og besøger daglig Stiftelserne, hvor han giver sit Bidrag til den daglige Opbyggelse.“ Side 33. Overalt fandtes Sovesale.

Side 34 skrives der om Matronerne, at „ved disses Antagelse Hovedsagen er mindre den, at de er særdeles intelligente og dannede, end at de er i Besiddelse af saa megen god, sund Forstand, at de staar for at opfatte, hvilket deres Hverv er, og at de har det rette Greb paa at udføre det.“ Nogle Linier senere skrives, at dette dels har sin Grund i, „at det beroer paa hendes Dygtighed, om Husets Arbejde skal skaffe Selskabet nogen betydelig Indtægt.“

Det fremgaar af det anførte, at der til en Matrones Stilling ikke udkræves en udpræget kristelig Personlighed, der saavel i aandelig som i praktisk Henseende kan og bør have den egentlige Ledelse, alt-
saa højne og dygtiggøre Pigerne.

Noget lignende har, efter hvad jeg senere personligt har kunnet overbevise mig om og gennem Besøgende fra Udlandet har erfaret, gennemgaaende været Tilfældet i de fleste Magdalenestiftelser i andre Lande.

Undtagelser herfra har været Mrs. Wicars Hjem i Brighton, der under denne Præsteenkes Ledelse nærmede sig, hvad Gud gav os her i Danmark i Magdalenehjemmet og efterfølgende Hjem.

Ligeledes Pastor Heldrings Magdalenestiftelse, Steenbeek pr. Arnheim i Holland, hvor Frk. Voute forunderlig skønt arbejdede sammen med den ædle, fintfølede Pastor Heldring. Angaaende dette Hjem erkendte dog under et Besøg i 1910 dette Hjem's Sekretær og andre Venner, der i Holland stod det nær, at de maatte indrømme, at Gud havde givet os her i Danmark Naade til at naa videre med vore unge, end man i Steenbeek var naaet.

I Tyskland har Militarismens Aand i Forbindelse med en ensartet Klædedragt for de i Magdalenestiftelserne værende Kvinder mange Steder sat et sørgeligt Præg paa Arbejdet for vore kære, vildledte og faldne Søstre. Underligt nok, at man ikke har kunnet forstaa det saarende og nedværdigende ved en saadan Klædedragt, og i hvor høj Grad disse unge trængte til Kærlighed. Værst har jeg set Forholdene i Berlin i Potsdammerstrasse — det senere „Teltow“ ved Berlin. Skønnest efter tyske Forhold har jeg set Arbejdet udfolde sig under katolsk Le-

delse i „Der gute Hirte“, Berlin, og protestantisk i en Magdalenestiftelse, der hørte under Diakonissestiftelsen i Dresden og laa nogle faa Stationer fra den. Angaaende „Teltow“ da blev det ydre med Hensyn til Bygninger væsentlig forandret, efter at dets første Forstanderinde i sin Længsel efter at finde noget, der virkelig kunde vise hende den rette Vej, havde besøgt vort danske Magdalenehjem. Militarismens Aand blev, saavidt jeg ved, ikke forandret, i alle Tilfælde maatte den dygtige Forstanderinde med sine Medarbejdere tage hort derfra, fordi Kristendommens Aand ikke kunde vinde Sejr. Dog ligger disse mine Iagttagelser nu i 1920 adskillige Aar tilbage.

Paa Gennemrejsen til Holland i Efteraaret 1876 besøgte jeg en Magdalenestiftelse i Hamburg, der var forsynet med forsvarligt Lukke og Slaa og gjorde et fængselsagtigt Indtryk. (Se forøvrigt Athalia Schwartz: „Om Stiftelserne til Sædeligheds Fremme“, Side 133).

Man syntes overalt ikke ret at have haft Blik for, at naar et Menneske maa opgive det, der har været dets Livs Interesser og Glæder, selv om de er nok saa syndige, saa maa de, der vil hjælpe saadanne Mennesker, drage Omsorg for, at der møder dem nye, gode og ædle Glæder, der kan fange deres Interesse, udvikle og højne dem, -- ja at de maa behandles ganske som vi andre Menneskeborn.

Vi vender nu tilbage til min Hjemkomst fra Norge August 1876.

Pastor Frimodt var glad ved at høre om Udbyttet af min Rejse, nemlig at jeg kunde forstaa de unge Piger og de mig, og at min Kærlighed til

dem var blevet forøget, og han bad mig give Møde 14 Dage efter, den 13. September, om Aftenen i hans Hjem til Bestyrelsesmødet for „Indre Mission i København“.

De mellemliggende Dage var hver ledig Stund opfyldt af Bøn om, at Gud vilde hindre, at jeg blev Forstanderinde for den saakaldte Magdalene-stiftelse, hvis det ikke var hans Vilje, men føre Sagen igennem, hvis det virkelig var hans Vilje saaledes.

Da jeg den 13. om Aftenen paa Frimodts Trappe mødte Fru Keyper, der ogsaa var indbudt, skælvede jeg over hele Kroppen og havde paa Grund af mine Knæs Rysten Vanskelighed ved at komme ind ad Døren. Saa angst var jeg for at komme ind i noget, som Gud ikke vilde, og saa instinktmæssig følte jeg hele Sagens Alvor.

For at være sikker i min Sag havde jeg som Bevis for, at Pastor Frimodt havde Ret i, at jeg var den, der skulde være Forstanderinde for den af ham omtalte Magdalenestiftelse, krævet det Tegn, at hvert enkelt Medlem af ovennævnte Bestyrelse havde samme Opfattelse som Pastor Frimodt og trods min Ungdom og Uerfarenhed enstemmigt ønskede mig som Forstanderinde. Hvis den mindste Uoverensstemmelse fremkom under Mødet, var jeg efter min Aftale med Gud løst. Men alle daværende Medlemmer af Bestyrelsen, der foruden Pastor Frimodt bestod af Pastorerne Stein og Volf, Vinhandler Skat-Petersen, Kunstmaler Restorff og Bogholder Bartsch, bad mig med Glæde og Tak til Gud overtage denne Stilling, og samtidig blev Fru Keyper og jeg enstemmigt efter Frimodts Forslag optagne i Bestyrelsen, Fru Keyper paa Søndagsskolens Vegne og jeg

for Magdalenestiftelsens Skyld, idet Frimodt sagde: „I Dag raader vi hende, om et Aar er det hende, der raader os.“

Hvor frydede Pastor Frimodt sig dog hin Aften og ikke mindst over, at jeg var ung, — 26 Aar men af Udseende som en 18—19 aarig Pige. Han syntes, at dette maatte tale mere end noget andet til vore unge, faldne Søstre, — men endnu forstod jeg jo ikke, hvori deres Fald bestod, jeg vidste kun, hvad min Moder havde sagt paa Østergade, da jeg som alt sagt 16 Aar gammel med hende mødte de to unge Piger, nemlig: „at de var Sangerinder, og at jeg ikke maatte tale om dem.“

Men Pastor Frimodt havde Hast, senere forstod vi, at det var paa Grund af en Forudfølelse af sin Bortgang i Marts 1879. Han vilde for enhver Pris straks have mig løst fra mine Timer i Frk. Kempels Døtreskole og efter Pastor Steins Forslag ned til Holland for at blive kendt med Pastor Heldrings udmærkede Stiftelse „Steenbeek“ i Arnheim ved Zetten. Samme Aften blev det bestemt, at Sagen skulde forelægges Menigheden ved et Møde i Trinitatis Kirke den 24. Oktober, hvor Pastor Vilhelm Beck skulde anmodes om at prædike, og Pastor Stein bad om Tilladelse til at afgive Beretning om Virksomheden i København og fremkomme med Forslag til den paatænkte Magdalenestiftelse. Samtidig bad han om at maatte blive Præst ved vor Magdalenestiftelse. Frimodt svarede med sit forunderlige Fremsyn omtrent saaledes: „Ja, det maa du gerne, men du maa undskylde,“ — og saa lagde han sin Haand paa min, — „at hun holder sig til mig, jeg er nu saadan paa en Maade hendes Fader.“ Følgen blev, at Magdalenehjemmet aldrig fik nogen Maud til

Præst, men at Frimodt lagde hele Sjælesørgergerningen over paa mig. Han talte aldrig selv ene med nogen af de unge Piger, der tyede til vort Hjem.

Ved at tage os to Kvinder op i Indre Missions Bestyrelse viste Pastor Frimodt ikke alene, hvor langt han var forud for sin Tid, men tillige, at han var en ualmindelig selvornægtende, ædel og ydmyg Mand, der forstod, at der er Arbejdsfelter, hvor Gud bedre kan bruge Kvinden end Manden.

Det var ham en Samvittighedssag at faa Arbejdet for vore faldne Søstres Oprejsning røgtet, men det var ham ogsaa en Samvittighedssag at faa det baade indadtil og, som det senere skal ses, udadtil røgtet af en Kvinde. Han havde en klar Forstaaelse af, at Magdalenearbejdet er Kvindens Arbejde for Kvinden, og at Manden her bør nøjes med at staa støttende og hjælpende ved hendes Side. (Se Magdalenehjemmets 25 Aarsskrift af Provst Blume, Side 11).

For Fru Keypers Vedkommende, der jo traadte ind i Bestyrelsen paa Søndagsskolens Vegne, gav Pastor Frimodt endog til Kende, at han forstod, at Kvinden er givet Manden til Medhjælp ikke blot i Ægteskabet, men paa mange andre af Livets Omraader.

Da jeg var kommet hjem fra dette Møde, var det Tid for mig at meddele min kære Moder, hvad der havde udviklet sig i mig, og hvad der var bestemt. Da jeg i Juli samme Aar rejste til Norge, havde jeg vel fortalt hende, hvor jeg agtede mig hen, men underlig nok gjorde min kære Moder ingen Spørgsmaal, og jeg, der alt fra min tidlige Barn-dom havde været vant til at være en Støtte for Moder, havde en umiddelbar Følelse af, at der ven-

tede mig Sorger og Smerter, som jeg ikke havde Lov til i nogen Maade at gøre hende delagtig i. Hun maatte og skulde saavidt muligt skaanes. Forundret og stille kyssede Moder mig, men satte sig ikke imod, hvad der var blevet bestemt. Senere erfarede jeg, at hun havde raadført sig med Provst Blume, den Gang Præst i Vistoft, og at han havde raadet hende til at forholde sig stille.

I Holland, hvor Pastor Heldring, — Grundlægger ikke blot af ovennævnte Magdalenestiftelse „Steenbeek“ (1848), men ogsaa af mange andre filantropiske Stiftelser der paa Eggen — nogle faa Maaneder tidligere var død, lærte jeg den dygtige, trofaste Frk. Voute, 72 à 73 Aar gammel, at kende. Fra dets Begyndelse havde hun sammen med Pastor Heldring i 29 Aar forestaaet Arbejdet der for vore faldne Søstre. Med utrættelig Flid og Opofrelse havde hun røgtet Arbejdet, og dog forekom det mig, at hun ikke ret forstod disse kære dyrekøbte Menneskebørn, for hvem „Steenbeek“ var indrettet. Stiftelsen var udmærket styret, ogsaa som en Stiftelse betragtet udmærket indrettet. Men de smaa Soveværelser øverst oppe med de efter hollandsk Mønster hvidskurede Senge, Vaskebord og Taburet gjorde, hvor rene og pæne de end var, et pinligt Indtryk paa mig. Vinduene til disse smaa Værelser var forsynede med Jernstænger, og Dørene aflaaede, ogsaa om Natten.

Mit Ophold vakte, vel mest paa Grund af min Ungdom og Uerfarenhed, Opmærksomhed her som i Norge, og godt 29 Aar efter skrev Direktør Pierson, som havde efterfulgt Pastor Heldring i Ledelsen af „Steenbeek“ og de mange andre Stiftelser, han havde grundlagt: „Kom og besøg os, vi er nogle, der endnu

med Kærlighed mindes den unge Dame fra Danmark.“

Under mit Ophold paa „Steenbeek“ følte den gamle Frk. Voute, der med Undren havde opdaget min naive Uvidenhed, det som sin Pligt at aabne min Forstaaelse for, hvad Synd mod det 6. Bud var. Hun raadede mig ogsaa til at tage til Berlin og gaa paa et af hende udpeget Hospital for at lære den Sygdom at kende, som saare ofte følger med et usædeligt Levned. Hendes Tanke var, at jeg derved saa meget som muligt kunde skaane vore faldne Søstre for mandlig Lægeundersøgelse. Første Del af hendes indtrængende Tale gjorde intet Indtryk paa mig; skønt hun i sin Fortvivlelse henviste mig til Bibelens Ord, forstod jeg intet om ægteskabelige og lignende Forbindelser. Det var jo som alt sagt Ting, der aldrig havde interesseret mig, hvorinod hendes Raad om at forsøge at komme til at gaa en Tid paa Hospitalet i Berlin, bed sig fast hos mig.

Med hjertelig Tak tog jeg Afsked fra de forskellige Venner og Pigerne i Holland, og nogle faa Dage før det ovenfor nævnte Møde den 24. Oktober 1876 i Trinitatis Kirke var jeg atter i mit Hjem.

Ved Mødet om Aftenen sad jeg ved Pastor Frimodts Side i Trinitatis Kirke. Pastor Vilh. Beck talte udmærket, men skønt han havde bedt ham tale kort, var hans Prædiken lang, og til min Undren tog Pastor Frimodt, der brændte af Iver for at faa den saakaldte Magdalenestiftelses Sag frem, oftere under den sit Ur frem. Kirken var overfyldt. I Gangene stod man Hoved ved Hoved. Under Prædikenen var der dyb Stilhed, og den vedvarede, medens Pastor Stein aflagde Beretning om Indre Missions Virksomhed i København og fremlagde vort Forslag

til Oprettelse af en Magdalenestiftelse. (Se Indre Missions Tidende d. $\frac{3}{12}$ 1876). Pastor Frimodt talte ikke den Aften, men rigelige Bidrag til vor Sag indkom i Bøsserne.

Næste Dag stod Pastor Frimodts Opraab i alle vore Blade med Overskriften: „Lad ikke de faldne blive liggende.“

Mangel paa Kendskab til Politiudtryk og den mangen Gang fine Nuancering af Udtrykkene paa den Stige, der fører et lille Menneskebarn nedad paa Syndens Skraaplan, bevirkede, at Pastor Frimodt et Sted i Opraabet havde brugt Ordet „Skøger“. En varm Diskussion rejste sig i Dagspressen og vedvarede gennem ca. 4 Maaneder. Der blev skrevet for og imod, men man kunde paa Grund af Præsternes og vel ogsaa andres manglende Kendskab til Sagen, som den i Virkeligheden var og er, ikke finde og forstaa hinanden. I Diskussionen deltog Redaktørerne Rimestad og Ploug, daværende Vicepolitidirektør Oldenburg (senere Overpræsident) Professor Engelsted, Provst Fog (senere Biskop over Sjællands Stift), Præsterne Stein og Frimodt, samt en anonym. — Da man fra den ene Side trods Pastor Steins forholdsvis klare Ord fastholdt, at vi kun vilde antage os offentligt indskrevne Kvinder, var Pastor Frimodt tilbøjelig til at gaa ind derpaa, men afstod dog derfra, da jeg maatte fastholde, at det saa ikke blev mig, der skulde forestaa den ønskede Magdalenestiftelse.

Jeg var 16 Aar, da jeg saa de to unge 16—17-aarige Piger, „om hvem jeg ikke maatte tale“, og som jeg forstod, at Gud vilde, at jeg paa en eller anden Maade skulde hjælpe. Og jeg var endnu ung — kun fyldt de 26 Aar — og maatte derfor hævde,

at jeg kun forstod de unge. Vi enedes saa om, at Aldersgrænsen skulde være mellem 14 og 25 Aar. (Se „Magdalenehjemmet i 25 Aar“ af Provst P. E. Blume, Side 5.) — Alt, som Aarene gik, og Erfaringer indhøstedes, og yngre Piger bankede paa vor Dør, forstod Vennerne i Bestyrelsen med mig, at jeg havde Ret, naar jeg hævdede, at vi ikke kunde sige til en saadan stakkels Pige, der trængte til vor Hjælp, hverken: „Du kan ikke blive optaget, før du er fyldt de 16 Aar“, eller: „Gaa bort og øv dig i det usædelige Liv og kom saa, at Hjemmets Dør kan aabne sig for dig!“ Grundbestemmelserne, der, væsentligt udarbejdede af Pastor Stein, skulde lægges til Grund for Magdalenehjemmets Arbejde, viste sig upraktiske, og da ganske særlig efterfølgende fire Sætninger, de to under Afdeling I med Overskriften „Formaal og Indretning“ § 2, og de to under Afdeling II § 2:

- 1) „Der optages kun saadanne Piger, som have gjort Utugt til Erhverv; dog er offentlig Indskrivning ikke nødvendig Betingelse.“ — Sætningen derefter: „Ukonfirmerede optages ikke,“ viser imidlertid, at vi lige fra Begyndelsen har tænkt, og jeg vel særlig, paa de ganske unge.
- 2) „Baade for inden- og udenbyes Piger bliver et Skema, som paa Forlangende udleveres, nøjagtigt at udfylde. Først naar dette er sket og efter Samraad med vedkommende Politiinspektør afgøres det, om Optagelse kan finde Sted.“

Pastor Frimodt og jeg overtog straks Optagelsen af de unge, der søgte ind til os, og vi, der begge hørte til de praktiske Mennesker, fandt alt dette højst upraktisk. — Skemaerne udfyldte jeg for de:

Piger, der selv bankede paa Hjemmets Dør, medens der naturligvis maatte udfyldes et saadant for de udenbys, som vi jo ikke kunde komme til at tale med. — Forud for Optagelsen af en Pige blev Politinspektøren aldrig adspurgt, medens der vel kunde komme til at foreligge Tilfælde, i hvilke jeg senere kunde søge en eller anden Oplysning hos ham. Bestyrelsen som saadan blev aldrig spurgt angaaende Optagelse, og da det viste sig, at en og anden Pige kunde komme saa langt hen paa Aftenen, at Pastor Frimodt ikke kunde komme til at tale med hende, uden at hun skulde gaa ud og vente paa Fattiggaarden, blev Optagelsen allerede i Vinteren 1879 fuldt lagt i mine Hænder. Vi lærte jo hurtigt at forstaa, at i dette Arbejde gjaldt det om at benytte den Stund, da de gode Beslutning var taget. Paa Grund af Mangel paa Tid er denne Ordning først blevet trykt i Aarsberetningen 1892, Side 28—29.

Ligeledes blev det os hurtigt klart, at det var meningsløst at henvise en ung Pige, der i 8—10 Aars Alderen eller senere var blevet misbrugt af en forbryderisk Fader, og som intet havde lært, til „Foreningen for forvildede Pigers Frelse“, der ikke særligt lagde an paa at højne og uddanne de unge Piger, og som ikke arbejdede paa særlig kristelig Grund. — Denne Forening dannedes som en Følge af den ovenfor omtalte Avispolemik og begyndte sit Arbejde 1877 med et lille Optagelseshjem, „Internat“, til 4 Piger, ledet af en mindre dannet, men vist meget hæderlig Kvinde. Pigerne blev ca. 4 Maaneder i det saakaldte Internat og blev saa udsendte i Tjeneste. Nu anbringes de enkelte Piger, som Foreningen antager sig, midlertidigt, en kortere Tid, i

private Familier for derfra at overgaa i Tjenester paa Landet.

Da vort Maal var og er at føre de unge, der banker paa Magdalenehjemmets Dør, til Jesus og saa at højne, udvikle og dygtiggøre dem til Livet her, har jeg kun en Gang lige i Begyndelsen henvist en 14 aarig Pige til denne Forening, der, hvor ærligt den end kan arbejde, har et andet Maal end vi.

Ligeledes har jeg aldrig afvist nogen Pige, der bad om Hjælp, og som var fuldt normal. Senere skal det blive meddelt, hvorledes vi efter 1891 fik indrettet et Hjem særlig beregnet paa Piger over den anførte Aldersgrænse, 25 Aar, som Pastor Frimodt og jeg forøvrigt ikke overholdt bogstaveligt, idet en af de to første Piger, som vi modtog, var fyldt 28 Aar. — Det skal ogsaa senere blive meddelt, hvorledes jeg har faaet Lov til at være med til at grundlægge Hjem for ikke fuldt normale Piger.

Under Avisdebatten bad Pastor Frimodt mig endelig ikke lade mig anfægte af den, da den kun viste, at Gud havde noget stort for, derfor søgte Djævelen efter hans Mening af al Magt at hindre vort Forehavende. — Avisdebatten vakte forøvrigt en ikke ringe Opsigt for vort Arbejde og gavnede os saaledes.

Min Familie mente, at jeg ved at paatage mig Forstanderindestillingen paaførte den en meget stor Skam, kun min Moder og mine Søskende forholdt sig stille og hensynsfulde.

Kort efter ovennævnte Møde i Trinitatis Kirke, medens Avisdebatten stod paa, førte Gud mig ind i en dyb og for mig rædselsfuld Sjælekamp, under hvilken han saa at sige salvede mig og udrustede

mig paa særegen Maade til den foran mig liggende Opgave.

Jeg havde afvist den gamle, hollandske Forstanderindes, Frk. Voutes, Meddelelser. Jeg havde aldrig beskæftiget mig med Aarsagen til, at en Kvinde paadrog sig Betegnelsen „falden“, og nu tillod Gud pludselig en Nat Djævelen i Søvn at fremstille for mig disse ganske naturlige, men for mig uæstetiske og uetiske fra Livet hentede Begivenheder.

Som Børn har vi vist alle kæmpet os vaagne af et Mareridt. Nu kæmpede jeg mig vaagen paa lignende Maade, kastede i Angst noget Tøj paa mig og listede stille gennem vor Dagligstue ind i Spisestuen. — Paa Knæ, medens Maanen med sit blege Lys saa ned paa mig, bønfuldt jeg Gud om at tage dette fremmede, rædselsfulde fra mig. Jeg laa længe i Bøn, til jeg var blevet stille og atter kunde liste mig ind i min Seng. Men næppe havde Sønnen igen taget mig i Besiddelse, før de samme modbydelige Billeder stod for mig, og jeg paany maatte kæmpe mig vaagen og liste ind ved Spisestuens store Vindue og under Bøn og Taarer trygle Gud om Befrielse. Befrielsen kom, og Tilliden til Gud og hans Magt vandt Sejr, og atter prøvede jeg paa at faa Søvnens velsignede Hvile. Men paany stod Satan der med sine afskyelige Billeder. Atter maatte jeg kæmpe mig vaagen, atter fly til Gud i Bøn, og uden et Øjeblik at samtykke eller finde Behag i Mørkets Fyrstes Tryllekunster maatte jeg saaledes, altsaa uden virkelig, fredelig Søvn, tilbringe 14 rædselsfulde Nætter. — Sønnen maatte jo straks, naar den var indtraadt, afbrydes af Kamp for at vaagne og dernæst af Bøn og Taarer inde paa Knæ ved det store Spisestuevindue, hvor Maa-

nen og de tindrende Stjerner ufølsomme saa ned paa min Jammer og min Kamp.

Om Dagen gik jeg stille min Gang, og Djævelen nærmede sig ikke til mig, men da den 14. Nat var kæmpet igennem, tog jeg mit Overtøj paa for at gaa ud, jeg vidste vel næppe hvorhen. — Til intet Menneske havde jeg omtalt, hvad jeg blev ført igennem, men i Korridoren lagde Moder, med hvem jeg delte Soveværelse, og som sikkert stille havde iagttaget mig, sin Arm om min Hals og bad mig for første og eneste Gang saa inderligt om at opgive den hele Sag, idet hun tilføjede: „Vi vil saa nødig miste dig herhjemme.“ — Som om det var sket i Gaar, husker jeg hin Stund. Min Moders stille, smukke, kærlige Ansigt og Ord, — hvorledes jeg saa paa hende, kyssede hende og sagde: „Moder, du maa lade mig gaa, jeg maa alene kæmpe denne Kamp igennem, jeg maa vinde fuld Vished om Guds Vilje.“ Saa slap hun mig, og jeg gik op ad Fiolstræde, hvor vi boede lige overfor Biblioteket, ud gennem Nørreport, Volden, Glaciet, forbi Villaer med Haver og ud paa Nørrefælled. Der stod jeg stille. Vinden tog i mit Tøj, men jeg var ene med Gud, og saa sagde jeg højt og fast: „Hvis du tager dette frygtelige bort fra mig og bevarer mig ren, kære Gud og Fader, saa er jeg villig, saa vil jeg gaa for dig; men tager du ikke dette bort fra mig, og bevarer du mig ikke ren, saa gaar jeg ikke for dig.“

Da jeg tav, følte jeg, at jeg var hørt, og forstod, at der var sluttet en Pagt mellem den usynlige Gud og mig, som han vilde holde. Og Gud har holdt denne Pagt. Faa Mennesker har maaske i 41 Aar været tvunget til at se og høre saa meget smudsigt

som jeg og er ved Guds bevarende Naade forblevet uberørt af det. — Kun en Gang i Sommeren 1891, da Pella, Arbejdet for faldne Kvinder over 25 Aar, var indrettet, og jeg maatte begynde Missionsarbejdet i de saakaldte offentlige Huse, forsøgte Smudset efter vort første Besøg i et saadant Hus at løbe efter mig. Jeg stod da stille i Grønnegade, og uden Ord sagde jeg i mit Hjerte omtrent saaledes: „Fader i Himlen, du husker vor Pagt, jeg kan ikke have dette løbende efter mig, jeg maa være fri, ellers kan jeg ikke gaa for dig,“ — og Gud, der er os nærmere, end vi er os selv, da det er ham, „der giver os Liv og Aande og alle Ting“, — Ap. Gern. 17, 25 — ihukom vor Pagt og har bevaret mig fri midt i alt det, jeg maatte færdes i — ja, endog fri for enhver erotisk Følelse. Jeg har trods alle Mangler og Fejlgreb været og er endnu paa mine gamle Dage indviet til den treenige Gud, hvis bevidste Ejen-dom jeg er.

At Gud maatte føre mig igennem de dybe Trængsler, som her er fortalt om, blev mig alvorligt klart, da en af mine kære unge, og senere flere, var i dyb Sjælenød og ikke formaacede at gribe Ordet, som jeg forkyndte dem, om den fuldkomne Syndsforladelse og Renselse i Jesu Kristi Blod. — Gud skulde jo have begyndt noget nyt, et kristent Hjem med hele dets Velsignelse og ikke en Stiftelse, saa maatte han ogsaa have Lov til at gaa sine egne Veje. — Min unge Pige i den dybe Sjælenød blev ved at sige til mig: „Ja, Frøken, det staar der, men De aner jo ikke, hvad jeg har levet i, saa jeg tør ikke gribe om Ordet.“ — Vi sad saa stille sammen. Jeg følte, at det var ret for Gud at fortælle hende om hine 14 Dages rædselsfulde Kamp og Vejen, ad

hvilken jeg vandt Sejr. Hun lyttede med spændt Opmærksomhed, og da jeg havde fortalt hende om Pagten, jeg sluttede med Gud derude paa Fælleden, saa saa hun op paa mig med et tillidsfuldt, kært Udtryk og sagde omtrent saaledes: „Nu tror jeg ogsaa, jeg kan faa Fred.“ — Ganske vist kostede det hende endnu en haard Sjælekamp, men hun greb Ordet om det Guds Lam, der bar al Verdens Synd, og Freden og Renselsen i hans Blod, og hun blev i sit efterfølgende Liv til rig Velsignelse for mange, mange Mennesker.

Nogle enkelte af mine kære, dyrekøbte Piger har jeg til en Begyndelse maattet meddele den samme Begivenhed, for at de kunde faa Fred; men da der først var flere af mine unge, der havde fundet Frelsen i Jesus Kristus og Kraften til et nyt og skønt Liv, behøvede jeg ikke oftere at omtale denne Guds Indvielse til Arbejdet. — Vi maa huske paa, at de kære, unge Piger, der søgte til mig i hine Dage, ligesaa lidt som andre Mennesker, ogsaa inden for Menigheden, troede paa, at de virkelig kunde blive frelste og helliggjorte Mennesker.

Gud havde nu givet mig ikke blot Tegnene, som jeg havde begæret, men ogsaa salvet mig til Arbejdet, og jeg gik derfor min stille Vej frem trods alt, hvad der blev indvendt mod vort Arbejde, og trods det, at min Familie ansaa mit Forehavende for en Skamplet, der blev sat paa den.

Rent galt blev det i min Familie, da jeg ogsaa gav min lille Fædrearv til Arbejdet. Da forlangte Moders to Brødre at tale med mig. Hvorledes Samtalen faldt, husker jeg ikke, men til Slut spurgte en af dem angaaende ovennævnte Penge: „Men hvad vil du da klæde dig for?“ Da jeg stille svarede:

„Gud vil nok sørge for mig,“ udbrød de begge, idet de rejste sig: „Ja, er hun ikke færdig til Daarekisten?“ Men den yngste af disse mine Morbrødre, der saa ofte havde leget med mig og mine Søskende i vor Barndom, og som elskede os inderligt, fortrød snart disse Ord og blev en trofast Støtte for Magdalenehjemmets Arbejde, ligesom jeg i Aarenes Løb fik Lov til at eje hans Fortrolighed og blev en Hjælp for ham paa Livets Vej.

Betegnende for hin Tids Farisæisme, en Fari-sæisme, der under skiftende Former endnu lever i mangt et Menneskebarn indenfor Menigheden, er det, at en højtstaaende gejstlig mødte Pastor Frimodt paa Gaden, og idet han standsede ham, sagde: „Frimodt, lad det Skidt blive liggende.“

Under Bøn blev det mig klart, at min Opgave ikke blot blev at føre mine stakkels faldne Søstre til Jesus, men som alt sagt at højne dem og dygtiggøre dem til Livet, og jeg forstod, at skulde jeg gøre det sidste, saa maatte jeg forsøge at lære det praktiske Arbejde, som ogsaa de skulde lære.

Saa tog jeg da fat paa at lære fransk Vask og Strygning, Dameskræddersyning, Børstenbinderi, Kurvefletning og Forfærdigelse af Gulvmaatter, som jeg havde set, man lærte Pigerne paa Magdalene-stiftelsen i Holland. Det var ikke saa let. Min Videnskab i Vask gik ikke ud over at behandle mine egne Kniplinger. — Saa kom jeg ogsaa til at tænke paa, hvorledes vi skulde skaffe Sko til de unge Piger. Vore Pengemidler vilde — det bebudede Bladartiklerne jo — næppe blive store. Jeg gik da en Dag ind til vor Portner, der tillige var en dygtig Skomager, og spurgte ham, om han vilde lære mig at sy Sko. Jeg mindes endnu det pudsige Ansigt, han

satte op ved mit Spørgsmaal, og hvorledes han, da jeg havde forklaret ham Sagen, med betænkelig Mine sagde: „Ja, men det kommer rigtignok an paa, om Frøkenen kan lære at sætte en Naal i.“ Jeg mente jo nok, at jeg kunde lære det, og stor var hans Forundring, da Svinebørsten (Naalen), der skulde snoes ind i den tyndeste Ende, villigt under mine Fingre snoede sig om Begtraaden og under Syningen blev siddende, som om jeg aldrig havde bestilt andet end at sy Sko. — Senere lærte jeg naturligvis Husholdning, og hvad dertil hører.

Men da jeg første Gang efter at have begyndt at lære disse praktiske Ting var til Bestyrelsesmøde hos Pastor Frimodt, greb han pludselig begge mine Hænder, saa paa dem og sagde: „Men Thora, hvad har De dog gjort ved Deres Hænder?“ Jeg fik dem hurtigt ud af hans og gemt bag min Ryg, idet jeg sagde: „Det skal De ikke bryde Dem om, Pastor Frimodt, jeg gaar kun og lærer at vaske, stryge, sy Sko m. m.“ Som en øm Fader udbrød han: „Det maa De ikke; tror De, at vi vil, at De skal gøre saadan noget, det vil vi ikke.“ „Det er nok bedst, at jeg kan det, som Pigebørnene skal lære,“ var mit Svar.

Denne lille Replik viser tydeligt, hvor lidt vor kære, elskelige Præst havde Forstaaelse af, hvad det var for et Arbejde, vi var i Færd med at tage op, — og jeg havde ligesaa lidt Forstaaelse deraf, men maatte under Bøn hente Vejledning i alt, og Gud svigtede mig ikke. „Jeg vil raade dig ved mit Øje“ — Ps. 32, 8 — havde han jo sagt.

Saa maatte jeg jo fortælle Pastor Frimodt, hvad den gamle Forstanderinde, Frk. Voute, i Holland havde sagt om at rejse til Berlin og et halvt Aar

gaa paa Hospitalet der for at lære Sygdommen at kende.*) Men Pastor Frimodt, der vilde skaane mig for al Smerte og alt stygt, vilde intet høre derom, med mindre Professor Engelsted vilde erklære, at dette var nødvendigt og virkelig kunde være til Gavn for Arbejdet.

Saa sad jeg da en Dag i Professor Engelsteds Stue. Den ellers i høj Grad menneskekærlige Professor vilde intet høre om, at et saadant Arbejde kunde lykkes, og om, at det for Fremtiden kunde have nogen Betydning, at jeg gik paa Hospitalet i Berlin. Han havde kun høstet Skuffelse af at forsøge at hjælpe mangen en ung Pige ud af det usædelige Liv. Alle mine varme Ord var som spildt; til sidst sagde jeg: „De vil altsaa ikke tro, Hr. Professor, før De ser!“ „Nej, Frøken,“ var Svaret. „Skal der 10 Aar til at overbevise Dem, Hr. Professor?“ „Nej, 5 Aar er nok,“ lød det tilbage. „Godt, om 5 Aar skal De høre fra mig. Farvel!“ og saa skiltes vi.

Paa Hospitalet i Berlin kom jeg ikke.*)

Efter at vi i Vinteren 1877 havde købt Ejendommen, Jagtvejen Nr. 203, der i sin Tid havde været Hovedgaarden til en større Landejendom og bestod af et Forhus, et Havehus og bag ved en Bygning, der øjensynligt havde været Heste- og Kostald, spurgte Pastor Frimodt mig, hvorledes jeg tænkte mig, at alt der skulde indrettes. — Jeg lovede at overveje Sagen, og maatte som sædvanligt paa Knæ for at faa Besked. Medens jeg stille gik rundt i den øde Ejendom, kom Tankerne saa enkelt og klart til mig, at jeg tydeligt kunde give den nød-

*) Se Side 64.

vendige Anvisning. Pastor Frimodt hørte med spændt Interesse. Men da jeg kom til de smaa Soveværelser, som jeg var blevet fuldstændig klar over var nødvendige, om et godt Resultat skulde naas, sagde min kære Præst og Ven: „Jeg forstaar saa godt Deres Grunde, forstaar ogsaa, at det var saare ønskeligt, om vi kunde faa saadanne smaa Værelser til hver enkelt Pige, men det vil koste alt for mange Penge, vi maa som andre Steder nøjes med Sovesale.“ — Atter forklarede jeg Pastor Frimodt, hvorledes de store Sovesale vilde give Anledning til, at hvad der var opbygget om Dagen, vilde blive nedbrudt om Natten, og at, hvis en ung Pige virkelig fik Trang til at bøje sine Knæ og bede, saa vilde hun mangle Mod til at gøre det af Frygt for de andre Pigers Spøt.

Han gav mig Ret i alt, hvad jeg sagde, men blev ved sit: „Det vil koste altfor mange Penge, vi maa nøjes med Sovesale ligesom andre Steder.“ — Saa stod jeg helt forundret foran ham, og min Forundring maa have præget hele min Person, da jeg sagde: „De mener jo, Pastor Frimodt, at det er Guds Vilje, at vi skal gøre dette Arbejde, og jeg er endt med at tro det samme. Men er det Guds Vilje, saa er det ogsaa hans Vilje, at vi skal gøre det saa godt, som vi formaar, og saa bliver det hans Sag at skaffe Pengene.“ — Stille saa den af saa mange frygtede Præst paa mig, og saa kom der et forunderlig kærligt Udtryk i hans Blik, idet han sagde: „De skal faa Deres smaa Soveværelser, Thora.“

Og jeg fik dem, naturligvis uden Jernstænger eller Gitter, og alt, hvad jeg ellers havde foreslaaet,

lige til den lille Laage*), der kun med en Slaa kunde aabnes indvendig fra, og som jeg altid viste hver ung Pige, der bad om Optagelse paa Magdalenehjemmet, idet jeg forklarede hende, at hun altid maatte erindre, at hun ikke var i et Fængsel, men frivilligt var hos mig. — Idet jeg trak Slaaen fra, gjorde jeg hende opmærksom paa, at hun kunde forlade mig, naar hun vilde, men at den sømmelige Maade at forlade Hjemmet paa, var at sige mig sit Ønske med 24 Timers Varsel, saa kunde hun overveje, om det vilde være til Gavn for hende at forlade mig, eller det var bedre at blive. Hun havde sin Frihed til selv at vælge, kun maatte intet overilet Skridt blive taget. — Ligeledes forklarede jeg hende, at denne Laage i Tilfælde af, at den blev benyttet uden mit Vidende, indebar den Hemmelighed, at den, der gik ud af den, aldrig mere kunde komme ind i det Hjem, der gæstfrit og kærligt havde aabnet sig for hende.

Dette Baand: ikke at modtage Pigen igen og ikke at hjælpe hende med Tøj, hvis hun forkastede Hjemmets Kærlighed, lagde Pastor Frimodt paa mig, da han saa, hvilket lyst og omend larveligt saa dog skønt og hyggeligt Hjem, jeg beredte for mine kære, unge Søstre. — Kun de allerførste Prøveaar formaaede jeg at holde dette mit Løfte. Mit Hjerte var bristefærdigt, naar en Pige vilde forlade mig, eller jeg maatte bortvise hende, og noget efter Pastor Frimodts Død (Marts 1879) kunde jeg ikke længere holde denne sidste Del af dette Løfte, men fandt paa Udvej til ad anden Vej, uden at de andre Piger, der var hos mig, fik det at vide, at

*) i Plankeværket.

hjælpe en saadan stakkels Pige, saa langt jeg formaaede det. — Den sidste, jeg saaledes maatte sende bort, var en stakkels, ung Pige, der havde voldt mine Medarbejdere og mig uendelig megen Besvær og ved sin Opførsel gjort stor Skade blandt de andre unge, der var hos mig, — noget, hun naturligvis ikke selv kunde begribe. — Ifølge ovenstaaende Løfte til Pastor Frimodt sendte jeg hende altsaa, om end, som ovenfor sagt, med bristende Hjerte, fra mig i det samme gamle Tøj, i hvilket hun var kommet til mig, men næppe var hun ude af Døren, før „Søstrene“ og jeg samlede Tøj sammen til hende af vort eget. Vor villige og kære Portnerkone bragte det straks efter til hende i hendes Hjem inde i København. — Marie tog imod Hjælpen, men jeg har aldrig set hende siden. Med Smerte har jeg erfaret, hvorledes hun, naar hun senere fortalte, at hun havde maattet gaa fra Hjemmet i sit eget gamle Tøj, undlod at meddele, at der var blevet sendt Tøj efter hende. Maatte dog hendes Ophold hos os engang bære Frugt til evig Frelse.

Efter den Tid har jeg altid draget Omsorg for, at de Piger, der saaledes enten frivilligt eller paa Grund af Bortvisning forlod os, fik enten et, to eller tre Sæt, i Reglen nyt Tøj med sig, alt eftersom den unge Pige havde været hos os i kortere eller længere Tid. Senere hen i Aarene, da vi fik flere Hjem, kunde jeg paa et andet end Hovedhjemmet, hvor alt blev gjort for at højne og udvikle, ja, dygtiggøre den enkelte Pige, igen modtage saadanne Piger, der uden mit Vidende havde forladt Hjemmet, og som paany bad om Hjælp. Hvor var det mine

Medarbejdere og mig en Trøst, da vi i Sommeren 1891 var naaede saa vidt.

Naar man løseligt hører om den Bestemmelse ikke igen paa Hovedhjemmet at modtage en saadan dyrekøbt Sjæl, der givende efter for Trangen til ubunden Frihed løb fra os, forekommer den os haard. Naar vi derimod stille sætter os ind i hver enkelt Piges Fristelser og Sjælekampe, vil vi forstaa, hvilken umaadelig Hjælp den lille Laage med denne Bestemmelse indeholder. Hvor har den dog hjulpet utallige Pigebørn, der med Kærlighedens Baand gennem nogle faa Maaneder blev knyttet til Hjemmet og os, der delte alt med dem, til at sejre, naar den gamle Vane til at løbe meldte sig. Hvor har den, alt som Menigheden efter 1881 lidt efter lidt lærte at slaa Kreds om Magdalenehjemmet, hjulpet til, at Disciplinens gode, hjemlige Aand sejrede. Ja, saa vidunderligt sejrede Gud i vore Hjem, at der, før jeg i 1912 maatte opgive at lede det opdragende Arbejde og for nogle Aar nedlægge Arbejdet, kunde hengaa 3 à 4 Aar, uden at noget Flugtforsøg blev gjort.

Men umuligt er det at give noget fyldigt Begreb om, hvilken Velsignelse hver lille Piges hyggelige Værelse med Seng, Bord, Stol, Vaskebord, Spejl og Billeder paa Væggene, — ja, og saa de to Blomster i Potte, som altid var min første Gave til hende, — har haft for mine kære Myndlinge. De to Blomster, der skulde plejes og passes, blev i Reglen snart efterfulgt af flere. Disse smaa Værelser blev Helligdomme, som for hver enkelt bidrog til at gøre Hjemmet til et Hjem, og de har i Forening med hele det hyggelige, naturlige, kristne Liv, der er blevet levet i vore Hjem, gjort, at et Ophold

hos os, selv om det til vor Sorg kun varede nogle faa Maaneder, aldrig kunde glemmes; for utallige har det baaret rige Frugter baade for Livet her og hisset. Intet Under, at man ved Opførelsen af Lindvangshjemmet (1877) og kort efter ved Opførelsen af Børnehjemmet „Talitha kumi“ i Hellerup (taget i Brug 1878), nu kaldet „Ove Hohlenbergs Minde“, og senere trindt om i vort Land ligesom adskillige Steder i Udlandet har fulgt det her givne Eksempel.

Kun eet vilde Pastor Frimodt ikke give mig, før det havde vist sig absolut nødvendigt, og det var et Plankeværk om hele Haven, der hørte til Ejendommen Jagtvej 203. Saa blev Haven delt med et Plankeværk om Gaarden og den bagerste Del af Haven fra Forhusets bagerste Kant, saaledes at vi havde Gaarden med Bagbygningen, Havehuset og en Baghave, hvor vi alle kunde færdes, og en Forhave, hvor kun Portnerens og jeg kunde komme. Men den ene Gang, jeg i Foraaret 1878 vovede mig ud i Forhaven for at se efter nogle Blomster, stillede Folk sig op paa Vejen for at betragte mig, og jeg fik, da det viste sig, at vi ikke ugenert kunde færdes der, Lov til at faa Plankeværket flyttet, saa Ejendommen og hele Haven blev en. — Hvilke dejlige Minder knytter sig ikke til denne Have, hvor saa mangen en hyggelig Søndageftermiddag og Hverdag-Sommeraften er blevet tilbragt. Her hjalp Pigerne og Søstrene, da der efter 1881 begyndte at samle sig en Medhjælperindeskare, mig at plante, binde op og gøre Haven til et saare dejligt Sted.

Medens Haandværkerne fra Foraaret 1877 under Tømremester Kaysers Ledelse indrettede alt paa bedste Maade paa Hjemmet, Jagtvej 203, der end-

nu stadig blev kaldet „Magdalenestiftelsen“, havde nu afdøde Enkefru Helene Schultz, der hørte til Pastor Frimodts Menighed, travlt med at hjælpe mig med at købe ind. Der skulde jo skaffes Udstyr til 15 unge Piger i Alderen fra 14—25 Aar og Udstyr til det efter Forholdene ikke saa lille Hus. — Fru Schultz, hendes Søster, Tante Rosa, Frk. Calisch, der senere med saa megen Kærlighed og Dygtighed forestod Sømandshjemmet i København, og jeg havde saare meget at varetage med at klippe og sætte alle vore Slægtninge og Bekendte i Arbejde med at sy de klippede Genstande.

Tøjet til vore unge Piger blev syet tarveligt, men net. Vi vilde intet Kostume have hverken for de kære, som vi ønskede at hjælpe, for Medarbejderen eller for mig. Det var et naturligt, kristent Liv, som vi ønskede at føre de unge ind i.

Lidt efter lidt, alt som Gudsfolket lærte at omslutte Arbejdet i Bøn, og flere Penge blev os betroet, kunde vi have den Glæde, at vore unges Klædedragt fuldt ud kom til at staa Maal med andre jævnaldrende, pæne, unge Pigers.

For mine Medarbejdere og mig valgte jeg ikke en bestemt Klædedragt, men, om fornødent, at gøre en og anden opmærksom paa, hvad jeg i den Retning ikke kunde anse for et godt Eksempel. Ved dette sidste udsatte jeg mig naturligvis for at møde Misforstaaelse og Uvilje, der under Bøn maatte besjres.

Søndagsskolen maatte opgives, ligeledes Fabrikspigemøderne, som jeg efter indtrængende Opfordring fra Kunstmaler Restorffs og Pastor Frimodts Side skiftevis sammen med Fru Keyper havde begyndt i Efteraaret 1876. Min yngre Søster, Frk. Ju-

lie Esche, der var Almuelærerinde, overtog midlertidig min Klasse i Søndagsskolen, og Fabrikspigemøderne blev først fortsatte af Frk. Augusta Petersen, dernæst af Frk. Augusta Fenger. I 1883 overtog Frk. Lillienberg Ledelsen.

Fra 1887 holdt Komtesse Henriette Knuth, væsentlig privat, lignende rigt velsignede Møder, der ogsaa 1909 gik ind under Ledelse af Indre Mission i København. Nu fortsættes disse Møder ved Guds Naade i betydelig udvidet Skikkelse som en selvstændig Gren af Indre Missions Arbejde i København under Sekretær Frk. Dorthea Linds dygtige og enersige Ledelse.

Ligesom Søndagsskolen alt fra første Dag havde haft min Kærlighed, havde det været en stor Glæde afvekslende med Fru Keyper at lede Møderne for Fabriksarbejderskerne. Vi lejede først en 3 Værelsers Lejlighed paa Nordvestvej og gik saa rundt paa de nærliggende Fabrikker og indbød til Møde. Ved vort første Møde var der overfyldt; de kære Mennesker, vi havde indbudt, stod langt ned ad Trappen. Saa lejede vi en 4 Værelsers Lejlighed, men ogsaa her var Pladsen for knap, og vi maatte leje endnu en tilstødende 4 Værelsers Lejlighed. Med afdøde Murermester Villh. Køhlers kærlige Hjælp blev Skillerrummene fjernede, og vi fik en dejlig stor Sal med tilstødende Køkken. En stor Glæde var det Uge efter Uge at samles her med de kære arbejdende Kvinder, der mødte saa fuldtalligt, at vor Sal altid var fyldt indtil sidste Plads. Vi begyndte med Bøn, Sang og Guds velsignede Ord, samt en kort Udlægning af det. Saa kom den duftende, forfriskende Kaffe med Boller, under hvis Nydelse mangel en god og fortrolig Samtale

fandt Sted. Derefter fortaltes der en lille god Historie, der ligesom Guds Ord blev paahørt med stor Interesse. Mødet sluttede saa med Sang og en kort Bøn.

Hvad her er fortalt, er altsaa Begyndelsen til Frk. Dorthea Linds velsignede Virksomhed: Missionen blandt kvindelige Arbejdere.

Med Sorg maatte jeg opgive at deltage i denne Gerning til Sjæles Frelse, som havde vist sig at bære Frugt, men jeg maatte jo lære Husholdning, naar jeg virkelig skulde forestaa den saakaldte „Magdalenestiftelse“.

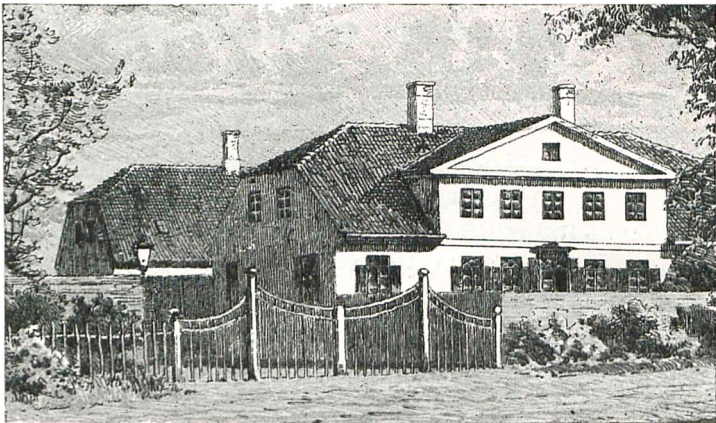
Jeg tog da over til Jylland og gik i Lære hos min dygtige Søster, der var gift med en Proprietær paa Mols. Men Pastor Frimodt havde Feberhast, det var, som om han havde en Forudanelse om sin tidlige Død. — I Oktober 1877 havde jeg Moders og flere andre Vaskekoner samlede og deltog med dem i Vasken, Rulningen og Strygningen af vort nye Hjems Udstyr. Moders Vaskekone var rædselsslagen og gav mig mangt et godt Vink og Raad, idet hun sagde: „Det bliver rigtignok strengt, hvis det skal gaa saaledes til.“

Jeg selv gik rundt til min Familie og mine Venner og tog Afsked med dem. De syntes, det var overflødigt, og sagde: „Du rejser jo dog ikke til Amerika,“ der i 1877 for vor Bevidsthed laa betydelig længere borte end nu. Jeg selv havde en rigtig Følelse af, at jeg blev taget bort fra alt og alle, som jeg havde kær, men tvivlede ikke et Øjeblik paa, at jeg var i Guds gode og rigtige Linier.

En Medhjælperinde havde man tænkt sig, at jeg burde have til de 15 unge Piger, — et levende Vidnesbyrd om, hvor lidt vi alle forstod os paa det

Arbejde, vi i Jesu Navn vilde begynde. — Senere maatte vi have en Medhjælperinde til 5 Piger.

Saa kom Indvielsesdagen, den 15. November 1877. Jeg var for sidste Gang gaaet Ejendommen rundt for at se, om alt var i Orden, og kommet op paa mit Soveværelse for at tage en anden Kjole paa. Da blev jeg grebet af noget uforklarligt, der bragte mig til at græde og hin-

Magdalenehjemmet Jagtvej 203.

drede mig i med smilende Ansigt at tage imod Gæsterne.

Under vor lille Indvielse sejrede paany Tro og Tillid til Gud i mit Hjerte, og jeg kunde, da Indvielsen var sluttet, glad og frimodigt vise vore Gæster rundt og forklare dem, hvorledes alt var tænkt.

„Hun duer ikke,“ sagde Pastor Blædel, der var blandt Gæsterne, til Pastor Frimodt, og han havde jo Ret. Hun duede ikke, men Præsten glemte at regne med ham, vor usynlige Gud, paa hvis Ord jeg

gik, og hvem jeg byggede paa, ham, der duer og formaar alle Ting, naar alt i Verden brister.

Pastor Frimodt og hans kære Hustru var de to sidste, der forlod „Hjemmet“, som jeg kaldte det. Da vi stod i Entreen i den aabne Dør for at tage Afsked, beholdt Pastor Frimodt min Haand i sin og sagde: „Husk nu paa, Thora, her er De baade Fader og Moder, — glem det aldrig.“ Og jeg glemte det aldrig, hverken i de lyse, klare Dage, eller naar de tunge, mørke Skyer hang over Hjemmet, hverken naar Midlerne var der, eller naar jeg maatte arbejde for at skaffe dem, hverken naar Sorgerne var store eller Glæderne mange.

Efter Aftale mellem Pastor Frimodt og mig er der aldrig blevet betalt noget for de kære Mennesker, der frivilligt har søgt Hjælp hos os. Menigheden har draget Omsorg for, at Arbejdet kunde røgtes, ogsaa for, at hver enkelt Pige, naar hun med Anbefaling rejste ud for at tage Livets Gerning op, fik et smukt, rigeligt Udstyr. Dette sidste har altid vakt Forældrenes Beundring og vore unges Taknemmelighed og Glæde.

Betegnende er det ogsaa, at der ikke nogensinde mellem Pastor Frimodt og mig eller de senere Venner i Bestyrelsen i 40 Aar har været Tale om noget Løbspørgsmaal. Jeg var som Pastor Frimodt forvisset om, at den ovenanførte Stilling var den, Gud havde givet mig, og varetog derfor til det yderste mine unge og senere ældre Pigers og Magdalenehjemmets Interesser. Havde Magdalenehjemmet smaa Midler at raade over, delte jeg Kaar med det. Ofte har jeg haft den Glæde at støtte vore Hjem med Gaver, som Gud ad sine Veje sendte mig.

Frøken Thora Esche

(30 Aar gammel. 3 Aar efter at have begyndt Magdalenehjemmets Arbejde).

ter en Maanedes Forløb. — Ja, vi havde fra Begyndelsen en Portner, og, efterhaanden som Arbejdet udviklede sig og krævede mere mandlig Hjælp, baade en Gartner, Havemand og Papirmester, alle gifte.

I Juli 1887 afholdtes i København en skandinavisk Sammenkomst, hvis Maal var Afskaffelse af den offentlige Prostitution. Jeg havde da paa Magdalenehjemmet Besøg af Lederne og flere af de dengang mest udprægede Deltagere i Mødet. Disse kære, velmenende, ogsaa for Magdalenearbejdet i høj Grad interesserede, men for ideelt paavirkede Mennesker udbrod forfærdet, kort efter at jeg havde modtaget dem: „Men De har jo en Portner.“ De

Saa var jeg da ene paa Jagtvejen 203 med vore to første unge Piger, vor forunderlig trofaste Portner Jacobsen, uden hvem Magdalenehjemmet ikke havde eksisteret nu, hans lille vævre Hustru, der altid var rede til at besøge Byærinder, og en Medhjælperinde, der hvor god hun end var, manglede Mod overfor vore uforstandige og selvraadige unge, og som derfor forlod os ef-

var ikke vant til, at Mænd færdedes paa en Magdalenestiftelse. „Ja, naturligvis,“ svarede jeg, „vore unge trænger til at leve et ganske naturligt, nyttigt, kristent Menneskeliv.“ Jeg forklarede derfor de Besøgende, hvorledes vor prægtige Portner havde været en stor Hjælp i Arbejdet, og at der endog

Portner Jacobsen og Hustru.

kom mange Venner, baade Mænd og Kvinder i Besøg, samt at de indtog Maaltiderne sammen med os, i Reglen ogsaa med vore kære Elever. Vore daværende Gæster havde ondt ved at fatte, at dette, der hos os har vist sig at indebære saa rig Velsignelse for vore unge, virkelig var rigtig. De forstod ikke, at vore Myndlinge, fødte paa Livets Skyggeside, havde et Hjerte ganske ligt vore og trængte til at behandles ganske som andre Men-

nesker. De havde jo ikke selv valgt deres Hjem eller bedt om at komme ind i denne Verden. Heller ikke betænkte man, at hvor vore Myndlige var faldet, der kunde vi andre Kvinder, selv fra de rigeste og bedste Hjem, have ligget, om Gud ikke havde bevaret os.

Hurtigt blev Hjemmet, der af udenforstaaende stadig blev kaldt „Magdalenestiftelsen“, fyldt. Alle 15 Pladser var besatte i Løbet af de i Aaret 1877 manglende 6 Uger, dog var der nogle Piger, der spillede Gæsteroller og kun blev hos os 1, 2 à 3 Dage, hvorfor Aarsberetningen og vore Bøger kun viser Tallet 11. Men ogsaa disse 4 Gæster tog Tid og Kræfter. Sygeplejersker vil kunne fortælle om det store og yderst ubehagelige Arbejde, som tilfalder enhver, der modtager et forsømt og forvildet ungt Menneskebarn, og hvor en af Begyndelserne er Bad med timelang Rensning af Haaret foruden den indgaaende Samtale, som i dette Tilfælde maatte finde Sted, og alt dette tilfaldt jo mig. Der var ingen andre til at gøre det.

Pastor Frimodt og jeg, der til en Begyndelse bistod hinanden med Optagelsen, var, som alt sagt, straks klare over, at den Del af § 2 i Grundreglerne, forfattet hovedsagelig af daværende Pastor Stein, om Skema og Forhandling med vedkommende Politinspektør m. m., var upraktisk. Den er derfor aldrig blevet efterfulgt. Skulde Oplysninger søges, maatte de søges efter, at Optagelsen havde fundet Sted.*)

For en Natur, der aldrig har lært at lyde, men som er vant til at følge alle de menneskelige Ind-

*) Se Aarsberetningen 1892, Side 28, 29.

skydelser og ikke mindst de grove, kødelige, er af Tvang i høj Grad svær og til Modstand æggende, saa her var meget, der med det gode skulde overvindes, uden at Optagelsen skulde gøres vanskelig.

For nylig er jeg af et af vore kære, troende Børn, med hvem jeg har staaet i Forbindelse siden Januar 1879, blevet erindret om, hvorledes hun kom henad Aften, for silde til, at jeg kunde sende hende over til Pastor Frimodt, der boede paa Dosseringen, nær St. Johannes Kirken. Vi havde længe talt sammen; jeg havde lokket hendes Livshistorie ud af hende og nedskrevet det nødvendige, hvilket alt tog Tid. Nu vilde jeg nødig, at hun skulde vende tilbage til daarlige Kammerater, der vilde søge at lokke hende bort fra hendes gode Forsæt om at lade sig hjælpe hos os. Hun skulde jo i Følge vore Regler før Modtagelsen hos mig tale med Pastor Frimodt. Vi havde dengang intet midlertidigt Optagelseshjem, — Arbejdet var jo i sin Begyndelse. Med bævende Hjerter bad jeg hende derfor kærligt og forsigtigt om, da det var blevet silde, denne Nat at gaa ud paa Ladegaarden (nu kaldet „Sundholm“), og hun gjorde det.

Hun fortalte mig nu forleden, hvorledes hun hin Aften var gaaet ud til mig med den Beslutning, at hvis jeg sagde noget ubehageligt til hende, saa vilde hun straks forlade os, hun vilde ikke taale et Ord. Men med det kæreste Udtryk i Ansigtet føjede hun saa til omtrent saaledes: „Husker De saa, hvorledes De lagde Deres Arm om min Hals og saa mig saa mildt og kærligt ind i Øjnene, — da var Modstanden brudt, og De havde mig helt, den Kærlighed kunde jeg ikke staa for.“

Ved den dalevende, nu forlængst afdøde, ædle

og forstaaende Etatsraad, Borgermester Knudsens Hjælp kunde en saadan Pige midlertidigt straks modtages paa Ladegaarden, naar jeg gav hende en lille Skrivelse med til Inspektøren, og hun selv bad om at maatte være der. Denne Hjælp blev ogsaa senere ydet mig for længere Tid, saa længe Etatsraad Knudsen levede, naar en dyrekøbt Pige vilde blive paa Magdalenchjemmet, men ikke vilde lade sin Vilje bøje og derfor ødelagde den gode Tone og Disciplin, saaledes at de andre unge tog Skade af hendes Nærværelse.

For mig gjaldt det om Dagen at være alle Steder og tage Del i alt Arbejde, som forefaldt, thi skulde det lykkes at hjælpe disse dyrekøbte Menneskebørn, der for Størstedelen var uvante med og for manges Vedkommende uden Lyst til Arbejde, saa maatte jeg gaa foran og tage Del i det. Virkelig rask og dygtig Hjælp fra Menigheden var ikke til at opdrive, den stod paa nogle enkelte Mennesker nær uden Forstaaelse af og uden nogen Interesse for Sagen, — Pengene var givet for vor ansete Pastor Frimødts Skyld. Naar vore Elever var kommet til Ro, og jeg havde fulgt dem op paa Soveværelserne og sagt „Godnat“ til hver enkelt, saa var der saa uendelig meget, der skulde bringes i Orden, for at jeg næste Morgen tidligt kunde være rede til at vaage over og hjælpe vore unge, hvoraf rigtignok den ene var 2 Aar ældre end jeg og en anden nogle Maaneder yngre. Saaledes gik det til, at kun faa Timer levedes mig til Søvn, aldrig 6 Timer.

Hertil kom, at det var mig, der, som tidligere fortalt, var opvokset saa uberørt af denne Verdens Smuds, en ubeskrivelig Smerte lidt efter lidt at blive

klar over, hvilket Hav af Urenhed og Synd, der kan leve i et Menneskes Hjerter og i dets Tankeliv, — ja over, at et Menneskebarn, fordi det er forblindet af denne Verdens Gud (2. Kor. 4, 4), kan sætte en Ære i sin Skændsel. Pastor Frimodt spurgte mig engang kort før sin Død om, hvad jeg havde lidt mest ved, og jeg svarede: „Ved at lære Synden at kende.“

Men der var en anden Lektie, som jeg maatte lære i det første halve Aar. Jeg havde jo overfor Pastor Frimodt vægret mig ved at overtage Ledelsen af Hjemmet, jeg havde erklæret, at jeg duede ikke dertil, jeg havde aldrig styret Hus og meget mere. Men Pastor Frimodt og vor hellige, usynlige Gud havde, som jeg alt har fortalt, overbevist mig om, at det var Guds Vilje, at jeg skulde være Forstanderinde, og hans Vilje vilde jeg ved Jesu Kraft gøre. Jeg stod altsaa paa fast Grund. Men jeg kendte mig selv saa lidet, og endnu mindre kendte jeg derfor „Ondskabens aandelige Hær under Himlen“ (Ef. 6, 12) og forstod, hvor frygteligt disse Magter har Indflydelse paa os Mennesker og kan føre os vild.

Fra min tidlige Barndom var jeg vant til hoffligt og pænt at bede de i vor Tjeneste staaende flinke Mennesker om Hjælp, og de hjalp saa villigt og gerne „den unge Frøken“. Byde, saaledes at selv vanskelige, selvraadige Naturer uvilkaarligt maatte adlyde, havde jeg aldrig lært, og nogen virkelig Støtte i det daglige Liv fandt jeg kun i vor tidligere omtalte Portner og en ældre Dame, Frk. Grønlund, der hen i Aaret 1878 kom til mig som Medhjælperinde.

Pastor Frimodt kom trofast hver Uge. Han glæ-

dede sig over den Orden, han fandt i Huset, over Trapperne, der efterhaanden blev hvide, men han har sikkert samtidig under megen Bøn med Ængstelse set det vældige Arbejde, han havde været med til at faa „den unge Pige“ til at staa i, og bævet for, hvorledes hun skulde faa Overtaget over de ikke lette Naturer, der vrimlede om hende og lagde Beslag paa hver Tanke og Nerve.

Efter ca. 6 Maaneders Forløb var jeg klar over, at jeg trods min stille Henvendelse til Gud om Vejledning i alle Ting dog havde indladt mig paa et Arbejde, jeg ikke magtede. I to vaagne Nætter gjorde jeg mit Regnskab op med Gud, men følte tillige, at jeg intet kunde foretage mig, før jeg havde talt med Pastor Frimodt. Da jeg havde sat ham ind i min Stilling, udbrød han forfærdet: „Hvad er det, De siger, Thora, vil De ikke mere?“ „Jo, naturligvis,“ lød mit Svar tilbage, „men jeg vil kun sige Dem, at jeg maa begynde forfra. Jeg maa tage Pigerne paa en anden Maade.“ Han drog et Lettelssens Suk; han havde maaske alt længe forstaaet, hvad der nu stod klart for mit Hjerte, at skulde vore kære unge hjælpes, saa maatte jeg tage med en fastere Haand, saaledes at det blev mig, der bød, og de andre kunde lære at lyde.

Da vi næste Dag var samlede ved Morgenkaffebordet, og jeg stod for Enden af det i Færd med at skænke den duftende Drik, til hvilken hver enkelt fik saa meget Smørrebrød, som hun kunde spise, og et dejligt stort Kaffebrød, saaledes som man havde det i hine Dage, aabnede jeg mit Hjerte for de kære unge, der var kommet til mig. Jeg søgte at klare det for dem, at de aldrig kunde blive til noget, aldrig vinde Menneskers Agtelse endsige faa

en Fremtid og et Haab, som Gud havde beredt for dem her og hisset, hvis de vilde fastholde deres Egenvilje og alt det ogsaa i Verdens Øjne daarlige og syndige, som de havde givet sig hen til. Jeg fortalte dem om min Sjælekamp, og om hvorledes Gud havde klaret det for mig, at hans Velsignelse ikke kunde hvile over Arbejdet, hvis jeg ligesom Dommeren Eli (1. Sam. 2, 27—3, 13) vilde undlade overfor dem at benytte den anden Side af Kærligheden, som kaldes „Tugt“, og jeg sagde dem, at hvor meget jeg end vilde komme til at lide derved, fordi jeg elskede hver en af dem, saa vilde dog de Piger, der nu ikke bøjede sig, blive vist bort. Orden og Lydighed maatte vi have i Huset.

At det var Alvor, forstod man snart. Jeg gav her-efter ikke Besked paa den ringeste Ting, end ikke at tage en Fejespaan og Kost, uden først at have ladet Hjertets stille Bøn gaa til Gud for nu at kunne sige det paa rette Maade. Der var dem, der omend ubevidst sagde noget lignende som: „Dette skal vi snart faa hende kureret for,“ medens andre med Kærlighedens Instinkt gjorde sig klart, at deres unge Plejemoder havde Ret, og at hendes Ord maatte adlydes. Men ingen vil kunne fatte, hvor mit Hjerte vaandede sig, og hvor bittert jeg anklagede mig selv, da jeg i Maj Maaned maatte vise 4 Piger bort, og 2 løb fra Hjemmet.

Blandt de 4, som jeg maatte bortvise, var en 20-aarig Pige, der i længere Tid havde foregivet Sygdom, og som Lægen derfor havde forbudt alt Arbejde samtidig med, at hun skulde være oppe og færdes blandt de andre Piger og have ekstra Forplejning. Jeg adlød naturligvis Lægen, — jeg var jo saa uerfaren, -- men Sagen blev mere og mere

betænkelig og den stakkels Pige mere og mere selvraadig og fræk. Saa maatte jeg den 8. Maj efter at have talt alvorligt med hende lade hende forblive paa sit lille hyggelige Værelse og aflaae Døren. Ikke længe efter meldte en af mine andre kære unge mig, at den omtalte unge Pige havde sparket Fyldingen ud af Døren og spadserede oppe paa Sovekammer-Gangen.

Under Bøn maatte jeg altsaa gaa op til hende og følge hende ind paa Værelset ved Siden af, men kort efter kom atter Budskabet til mig, der paa Systuen var samlet med de andre Piger, at nu var den anden Dørfylding hugget ud, og Pigen gik frem og tilbage paa Sovekammergangen. Atter maatte jeg derop og følge hende ind paa det tredie Værelse. Da hun ogsaa sprængte denne Dør og saaledes havde aflagt grundigt Bevis paa, at hun intet fejlede, maatte jeg give hende hendes Tøj og vise hende bort fra det Hjem, hvor hun gerne var forblevet.

Saa maatte jeg da med et tungt Hjerte bøje mig for Nødvendigheden af at faa et solidt Betækningsrum indrettet, hvor en saadan fortunlet Pige i Ro kunde faa Tid til at finde sig selv og vælge mellem det gode og det onde. Erfaringen lærte mig snart, at ingen burde forblive i et saadant Betækningsrum længere, end hun selv ønskede. Vilde hun forblive hos os, og bøjede hun sin Vilje ind i det gode, da var ingen gladere end jeg og senere mine trofaste Medarbejdere, af hvilke min Kusine, Frk. Grundtvig fra Norge, var den første, der November 1881 tog Arbejdet op sammen med mig som en Livsgerning. Det ligger ogsaa i Sagens Natur, at en saadan Pige under sit Ophold i Betækningsrummet fik fuld Forplejning, god Mad ligesom vi andre, kun ikke Eftermiddagskaffe.

Indtil de her fortalte Begivenheder havde jeg været fuldt forvisset om, at Gud altid vejledede mig, naar jeg, som jeg stadig gjorde, under Bøn søgte til ham i alle baade aandelige og timelige Ting. Jeg havde imidlertid dengang ingen praktisk Forstaaelse af, at jeg paa Grund af mit manglende Kendskab til mig selv og „til Ondskabens aandelige Hær under Himlen“, der uafbrudt lurer paa os, kunde tage fejl af Guds Vejledning. Nu var jeg blevet angst, ja utryg, og følte mig tilbøjelig til at søge Raad hos Mennesker.

Den første unge Pige, der indviede vort Betænkingsrum, havde jeg ofte forgæves talt inderligt og alvorligt med om, hvad der maatte rettes, saafremt hun skulde faa „en Fremtid og et Haab.“ Gud havde dengang som altid senere i flere Dage mindet mig om Dømmeren Eli (1. Sam. 2, 27—3, 13) og om, at Gud tog sin Velsignelse bort fra Eli, fordi han ikke lugtede sine Sønner.*) Jeg havde ikke Raad til at miste Guds Velsignelse over mig og Magdalenehjemmets Arbejde. Saa maatte jeg bøje mig og med Smerte tage Betækningsrummet i Brug.

Men utryg, som jeg var blevet over ikke at kunne faa hjulpet mine kære unge uden den anden Side af Kærligheden, nemlig Tugt, fik jeg de andre Piger lidt tidligere i Seng end sædvanligt. Derefter bad jeg Portner Jacobsen passe godt paa og løb saa, mere end jeg gik, tværs over Fællederne til Pastor Frimodts Bolig ved Dosseringen. Da jeg ringede paa, lukkede han selv op. Mit Udbrud om, at jeg trængte til hans Raad, forfærdede ham. Han havde sikkert mærket min forandrede Stilling fra

*) Se Side 93.

den frejdige unge Pige, der fuldt ud stolede paa Gud, til den nu noget ængstelige. Han kaldte mig ellers altid Thora, men denne Aften lød det afvisende fra hans Læber: „Jeg har ingen Tid, Frk. Esche.“ Paa mit Svar: „De maa raade mig, De maa hjælpe mig,“ lukkede han kun Døren, idet han svarede: „Det er ikke mig, men Dem, der styrer Magdalenehjemmet.“ Da jeg adskillige Aar senere fortalte Pastor Vilhelm Beck denne Bøgivenhed, udbrød han: „Men blev De da ikke vred?“ hvorpaa jeg svarede: „Nej, dertil havde jeg ingen Tid.“ Jeg gik under en uafbrudt Bøn tilbage til Magdalenehjemmet.

Efter at have bøjet mine Knæ og saaledes endnu engang vendt mig til vor usynlige Gud, gik jeg ind til min kære unge Pige, som jeg fandt bøjet og fuld af Sorg over sine Forseelser.

Hun trængte aldrig senere til at overveje sin Stilling i Betækningsrummet, men blev en god, flink og dygtig Kvinde, der først tjente til sit Herskabs fulde Tilfredshed og derfra blev gift. Da Forholdene nødte hende dertil, hjalp vi hende til at faa Jordemodereksamen, og hun har ikke alene været en dygtig og omhyggelig Jordemoder, men ogsaa en god Hustru og Moder.

To Dage senere ringede det midt paa Dagen paa Magdalenehjemmets Port. Jeg var „tilfældig“, som man siger det, paa Vej over Gaarden, Portneren var borte, og jeg lukkede derfor op. Pastor Frimodt traadte ind, mild og kærlig, idet han sagde: „Naa, Thora, hvorledes gik det? kom nu ind og fortæl mig det altsammen.“ — Som jeg sidder her og skriver dette, ved jeg, at disse to Dage har været meget svære for min faderlige Ven, og at han atter

og atter i brændende Bøn har baaret mig frem for Naadens Trone. Hvad vi ellers talte om, erindrer jeg ikke, men bag efter gik han med mig sin sædvanlige Omgang i Hjemmet og havde et Nik til en af Pigerne og et lille venligt Ord til en anden. I det hele taget var det ham i den efterfølgende Tid i høj Grad magtpaaliggende at hjælpe mig til fremdeles at være den frejdige, uafhængige, tillidsfulde, unge Forstanderinde, som jeg tidligere havde været.

Pastor Frimodt besøgte Hjemmet hver Uge, og jeg kunde tale frit ud med ham om alle Ting, — han var en forunderlig forstaaende, hensynsfuld og kærlig Mand, — overfor mig som en Fader. Jeg talte altsaa med ham om alt, hvad der gik for sig, og da jeg efter 3 Maaneders Forløb i lang Tid havde følt en dyb Trang til at faa Nadverens Sakramente, saa at min Sjæl bogstaveligt skreg efter Gud som Hjorten efter de rindende Bække (Salme 42, 2—3 a), sagde jeg med bævende Hjerte til ham: „Det er vist rent galt fat med mig, thi det er ikke mere end 3 Maaneder, siden jeg var til Alters, og jeg trænger saa umaadeligt til at faa Nadverens Sakramente.“ Hans Svar lød mildt og venligt: „Kom De kun, Thora.“ Om han ikke havde fuldt Lys over Brugen af Nadverens Sakramente, eller om hans Ærbødighed for den unge Piges Tro foraarsagede, at han ikke mærkede, at jeg endnu var bundet af hin Tids Skik, der, naar det gik højt, tillod et lille Menneskebarn i al Stilhed 2 Gange aarligt at liste sig op til Nadverbordet, ved jeg ikke. Pastor Frimodt talte ikke nærmere med mig herom. Først i 1882 fik jeg, som senere skal meddeles, fuld Klarhed over, at Skriften ogsaa paa dette Punkt trods alle menneskelige Paafund staar fast. Hvor har den hyppige

Brug af Nadverens hellige Sakramente dog i alle de efterfølgende Aar baaret mig igennem alle Trængsler og Vanskeligheder.

Pastor Frimodt havde, som alt sagt, lagt al Sjælesorgen i min Haand, selv talte han aldrig ene med nogen af vore Piger. Ja, saa forstaaende var han, at da en Mand havde opnaaet at faa hans Tilladelse til nu og da at komme ud paa vort Hjem og holde Andagt, og jeg under Samtale med hin Mand fandt ham uskikket til den Gerning og derfor nægtede ham det, gav han mig fuldstændig Ret. Han forstod, at det var min Pligt at vaage over, at kun Mænd med fin aardelig Takt fik Lov til at bringe Guds Ord frem iblandt os.

Min Livsopfattelse, den, jeg havde grebet med Hjertet og ikke med Tanken alene, var jo den, som Paulus udtrykker i Rom. 3, 22 b og 23: „Der er ikke Forskel. Alle have jo syndet og dem fattes Ære for Gud“, og fremdeles Vers 24—25: „og de blive retfærdiggjorte uforskyldt af hans Naade ved den Forløsning, som er i Kristus Jesus, hvilken Gud har fremstillet til en Forsoning formedelst Troen paa hans Blod.“

Naar jeg talte med mine kære unge, og de fortalte mig deres Livs Historie, tænkte jeg atter og atter paa, hvilken umaadelig Forskel der er paa de Forhold, under hvilke et Menneske fødes. Ligeledes paa Forskellen paa de Forhold, under hvilke et Menneske opvokser, og paa Forskellen paa de Fristelser, et Menneske er udsat for. Jeg følte mig forvisset om, at hvis ikke Guds forebyggende Naade havde bevaret mig, da kunde jeg have ligget, hvor andre faldt. Jeg ønsker inderligt, at alle andre Kvinder saavel som Mænd ved Guds Naade maa faa

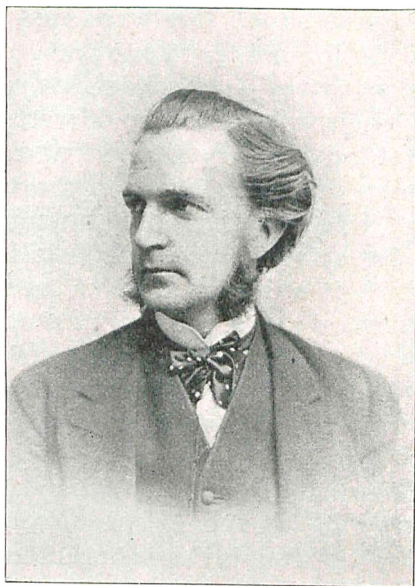
samme sande Overbevisning. Jeg bøjer mig derfor dybt for det Menneskebarn, der faldt, og som gennem vore — efterhaanden mange Hjem — søger Oprensning, — ja for ethvert Menneske, der er blevet indviklet i ydre Fald og ærligt søger Oprensning; men dette sidste maa ogsaa til.

I Aarenes Løb blev naturligvis dette mit Livssyn ofte gennem dybe Anfægtelser uddybet og klaret, hvilket senere skal blive meddelt. Men alt dengang hævdede jeg for hver Præst og Lægmand, der skulde holde Andagt paa Magdalenehjemmet, at han i vort Hjem fandt en Forsamling ganske som i Kirken: nogle omvendte og nogle uomvendte Mennesker, og at han kun kunde tale til os som saadanne. Det ene Menneske var ikke dybere faldet end det andet. Men da mange Venner efterhaanden kom iblandt os, og Sandheden stadfæstes ved mange Vidners Mund, maatte jeg ofte gentage dette mit Grundsyn for de forskellige.

Alt fra Begyndelsen gik vi den ene Søndag i Kirke, og den anden Søndag kom en Præst, — ofte Pastor Frimodt, — og bar Guds Ord frem iblandt os. Denne Ordning fremkom af Hensyn til de nyankomne Piger. Paa Grund af, at de kun kunde forblive hos os i Kraft af deres egen Vilje, viste det sig hurtigt, at de ligesom trængte til at falde til Ro, lære os at kende og i nogen Maade forstaa, hvad vi vilde dem, før de gik i Kirke og deltog i Spadsere-ture og Udflugter. Adskillige Aar senere, da jeg engang skulde have ordnet det med en Række Talere til vore Andagter, sagde afdøde Konfessionarius Paulli: „Ja, Frk. Esche vil altid have de bedste til at tale, — men jeg holder i Grunden med hende, hun har Ret.“

Et Vidnesbyrd om Pastor Frimodts Sandhedskærlighed, Ydmyghed og Størhed er efterfølgende Træk.

Han havde af en anden, mindre klar Personlighed, ladet sig forlede til en liden Stund at indlade sig med den Tanke, at jeg muligen dog ikke magtede at skaffe den fornødne Disciplin, som maatte til for at løse den vanskelige Opgave, og havde derfor taalt, at den anden talte med min

Generalkonsul Joh. Hansen.

anden midlertidige Medhjælperinde om muligen at træde i mit Sted. Han erfarede dog d. 28. Maj 1878, — hvad jeg nogle Dage efter fik at vide, — gennem min trofaste Portner Jacobsen hendes lidet sømmelige Adfærd overfor mig og forlangte hende hurtigt fjernet. Pastor Stein, der havde skaffet hende, fjernede hende hurtigt. Da Pastor Frimodt derefter kom ud til mig, gik han med mig ind i min Stue, tog begge mine Hænder og sagde: „Tilgiv mig, Thora, vi har jo baaret os ad som to Dreng; hvad har De dog maattet tænke om os?“ Ja, saaledes handler ægte, ædle Mænd, de gaar lige saa lidt som ægte Kvinder uden om Ordet „tilgiv“ og den ydmyge Bekendelse: „Jeg har syndet.“ Dette hører

Generalconsulinde Emma Hansen.

med til Retegnelsen »Storhed« i Ordets bedste Betydning.

Nu havde jeg imidlertid faaet Overtaget over mine unge, og vi kunde leve et fornøjeligt, hyggeligt Familieliv, under hvilket sundt og udviklende Arbejde og gode Adspredelser afløste hinanden.

Pastor Frimodt havde ført sine Venner, Generalkonsul Johan Hansen og Hustru, ud til mig, og disse kære Mennesker var i mange

Aar mindst hver 14. Dag vore Gæster. De skænkede os straks et mindre men udmærket Harmonium, og Generalkonsulen underviste ved disse regelmæssige Besøge de unge i Sang. Jeg havde saa den daglige Undervisning i forskellige Skolefag. Om Aftenen, medens de unge strikkede, var Tiden dels optaget af Samtale, Højt-læsning i gode, interessante Bøger, f. Eks.: Ingemanns Romaner, „Landmandsliv“ af Fritz Reuter, „I Svalehuset“ af Fru Michelet, „St. Winifred eller Livet i en engelsk Skole“ af Fredric W. Farrer, „Ivanhoe“ af Walter Scott, „Den vide, vide Verden“ af Friis, Buddes Fortællinger, „Brand“ af Henrik Ibsen, „En ung Piges Historie“ af Cornelia Levetzow o. s. v.

Men da Menigheden ingen Interesse

havde for Arbejdet, var stadig, yngre og god, fast Hjælp ikke at faa. Jeg maatte forskellige Dage op Kl. 4 om Morgenen for sammen med en dygtig Pige, der elskede mig, og som nu er gaaet hjem til Jesus, at stryge de sværeste Manchetskjorter. Vi maatte nemlig for at have tilstrækkeligt Arbejde efter ca. 1 Aars Forløb begynde et fransk Vaske- og Strygeri for fremmede. Men jeg modtog kun Vask for saadanne Familier, der vilde betro os ikke alene den grove Vask, men ogsaa alt fint Strygetøj. Meningen var jo ikke at have et Vaske- og Strygeri, men at dygtiggøre vore kære unge til Livet. Man mente ikke, at det vilde lykkes mig at faa Vask og Strygning paa disse Betingelser, men stolende paa ham, for hvem intet er umuligt, svarede jeg: „Jo, naar vi gør Arbejdet godt og paa-lideligt;“ — og det er lykkedes glimrende. Vort franske Vaskeri og Strygeri har for Hovedhjemmets og nu for Skovlys Vedkommende et udmærket Lov paa sig og har bevaret det Aarene igennem. Da det var mig om at gøre at højne vore Piger og hjælpe dem til Ansvarsfølelse, laa det i Sagens Natur, at Klor og andre skadelige Midler aldrig blev brugt.

Men det var ikke blot Strygning, som jeg maatte tage Del i. Jeg maatte lære de unge at skure og sy, til Tider ogsaa at lave Mad. Et helt Aar maatte jeg desforuden forestaa Vasken og Strygningen. Vi havde dengang ikke Vand i Huset, det fik vi først ved vor første Udvidelse i 1882. Vandet maatte postes op i en Rende og derfra gennem de aabne Døre (tidligere Kostaldsdøre) ledes ind i Vaskeriet. Tørreløftet var ikke som nu i vore udmærkede Hjem, baade paa „Skovtofte“ ved Lyngby og „Skovly“ ved Vedbæk, indvendigt beklædt med Brædder og Puds

(forskallet). Kun Tagstenene beskyttede os mod Regn og Sne, medens Kulden kunde gøre en hjertesyg.

Hvor tog alt det og megen anden praktisk Gerning i Huset paa mig foruden Sjælslidelserne ved at lære det meget at kende, der boede i adskillige af de Pigers Hjerter, der tyede til mig, særlig i de første Aar.

Saa var der Kakkellovnene og Komfuret at rense. En bedende Menighed havde jo endnu ikke slaaet Kreds om vort Arbejde, dette kom først langt senere, da jeg var begyndt at holde Møder. De onde Magter gjorde sig derfor i hine Dage stærkt gældende. Det gjaldt jo for dem om at faa mig ødelagt og Arbejdet standset. De vidste saa godt, at dette Arbejde vilde gøre Skaar i deres Herredømmme og blive til Guds Forherligelse.

Trods de flinke Piger, der med Hjertets Kærlighed i de allerførste Aar sluttede sig til mig, og med hvem jeg for saare manges Vedkommende til deres Hjemgang til Gud har staaet i Forbindelse i de forløbne Aar, — endnu lever jo enkelte af dem, som jeg staar i Forbindelse med, — var der saaledes i det daglige meget at tage op.

Vi kunde under de forhaandenværende Forhold ikke have en Kakkellovnsmænd gaaende iblandt os. Portneren havde nok at varetage. Saa bad jeg en Dag en dygtig Pige om at rense en Kakkellovn. Hun paastod imidlertid, at hun aldrig var blevet anmodet om sligt, og at hun aldrig havde lært det. Jeg havde saa ingen anden Udvej at gribe til end roligt at sige: „Saa er det jo ogsaa urigtigt af mig at forlange, at du skal gøre det, før jeg har lært dig det.“ Skønt det visselig ikke var blevet sunget for min Vugge, at jeg skulde agere Kakkellovnsmænd,

gik jeg op paa mit Soveværelse, bandt et Tørklæde om mit Haar m. m., bøjede mine Knæ og bad Jesus om Hjælp. Da jeg kom ned, forsikrede Margrethe, saaledes hed den paagældende Pige, der nu som jeg haaber, er hjemme hos Jesus, mig om, at hun godt kunde gøre det og bad mig saa inderligt om Tilladelse dertil. Jeg maatte imidlertid fastholde, at hun havde erklæret det modsatte og nu maatte lære det af mig. Hvor gav jeg dog Agt paa Pladerne, hvorledes de laa, og da Kakkelovnen under stille Bøn var blevet rensed, var Resultatet fuldstændig tilfredsstillende. Dette var første og sidste Gang, Margrethe nægtede sin unge Frøken Lydighed.

For kort Tid siden har en kær Pige, der samtidig med Margrethe var hos mig, besøgt mig her i Holte tillige med sin flinke, hæderlige Mand. Hun mindede mig da om, hvorledes hun og Margrethe, kort før de skulde forlade Hjemmet for at overtage en Tjeneste, havde lagt Mærke til, hvor træt jeg var, og saa for at skaane mig en Morgen var staaet tidligt op og havde rullet alt det fine, fremmede Dækketøj, før jeg kom med de andre Piger.

En anden lille kær Pige, hvis Fod lige var kommet ind paa Vejen, der fører ned ad, og som aldrig havde kendt en Moders Kærlighed eller et Hjems Velsignelse, holdt ved sin Kærlighed, Lydighed og glade Sang ofte Modet oppe paa mig i disse overordentlig vanskelige Aar.

Hendes Moder var hver Maaned flyttet. Derved havde hun kun været en Maaned i en Skole og en Maaned i en anden og var saaledes aldrig ret kommet i Forbindelse med sine Lærerinder. Hun havde intet lært, kendte end ikke, hvad Uret viste. Nu først fik hun et Hjem og fik Lejlighed til at

lære noget. Hun sang ved sit Arbejde som en lille Lærke. Hvor elskede hun dog det Hjem, Gud nu gav hende, og sin unge „Moder“, som hun saa tit i det stille kaldte mig. Selv om det ogsaa har kostet Smerter og taalmodig Udholdenhed at hjælpe hende igennem, til hun fandt fuld Fred i Jesu Livsamfund, saa har denne, dengang unge, Pige dog bragt mig stor Trøst og Opmuntring.

Som Arbejdet var hende en Glæde, saa frydede hun sig om Aftenen, naar jeg enten læste højt i gode, fornøjelige Bøger, eller Undervisningen i vore mange fornøjelige, skønne Sange gik for sig. Glæden var imidlertid næsten overvældende, naar vi færdedes i Skovene i Københavns nærmere eller fjernere Omegn, og hendes Øje blev aabnet for Naturens Skønhed. Jeg glemmer aldrig Juleaften 1878. Vi havde sunget en Julesalme, Evangeliet om vor kære Frelasers Fødsel var blevet læst og nogle Ord føjet til, alt som Gud gav mig dem. Nu havde jeg anslaaet Salmen: „Glade Jul, dejlige Jul“ og var smuttet ind blandt Pigerne, der stod omkring det store, hvidskurede Spisebord. Medens vi sang, lukkede Portner Jacobsen de store, tredelte Fløjdøre op til Spisestuens Forlængelse, og Juletræet stod der i sin straalende Glans omgivet af de med Gran og Blomster beklædte Vægge. Kun nogle faa Skridt kunde min lille Pige gaa syngende med, saa sank hun ganske overvældet ned paa Knæ med begge Armene paa Bordet og hulkede i Graad. Al Guds Kærlighed, som hun mødte den gennem Mennesker, overvældede hende. Da hun havde faaet Kraft til at tage sig sammen, gik vi under Sangens dejlige Toner rundt om Juletræet, i hvis Top Stjernen lyste klar og skøn, og ved hvis Fod mange hem-

melighedsfulde Pakker laa ventende paa at komme i de for dem bestemte Hænder. Ingen af de mange dyrekøbte Menneskebørn, der i Aarenes Løb har tilbragt Julen hos os — ogsaa senere i vore forskellige Hjem, — har nogen Sinde kunnet glemme denne Højtid. Den har med dragende Magt meldt sig, selv hos dem, der for mange Aar tilbage forlod os, — ogsaa hos dem, der for en Tid vendte tilbage til Syndelivet. For manges Vedkommende har den og andre Minder fra Opholdet i „Hjemmet“, som de alle kaldte det, endt med at sejre, saa at de kære endog efter 19, 20, 33 Aars Forløb paany maatte ty til deres gamle Mor paa Magdalenehjemmet, ja, endnu her i Holte.

Jeg mindes den her udførligt omtalte, lille kære Pige, da hun selv var blevet gammel, og jeg, efter at jeg sidste Gang i 1912 legemlig talt var brudt sammen, paany i 1915 kunde begynde at samle mine gamle Børn, der opholdt sig i København, i vort lille Hjem derinde. Jeg mindes hendes straalende Ansigt, hendes kærlige Øjne, hvorledes de fulgte mig, — hun selv var da blevet svagelig og fuldstændig døv. Jeg erindrer, hvorledes hun pludselig engang, da Aftenkaffen var drukket, stod for Enden af det lange Bord og i varme, begejstrede Ord takkede de gamle Søstre og mig, fordi vi saaledes paany vilde samles med dem.

Med dyb Tak til Gud var jeg i Maj 1918 med til at lægge hendes lille, afsjælede Legeme i Kisten og nogle Dage efter følge hende til Graven. Hun er blandt dem, der som frelste Syndere har været med til at ære Gud her i Livet og har for andre Mennesker været et Vidnesbyrd om ham og hans Kærligheds Magt.

Hvorledes var det gaaet dig og mig, min kære Læserinde, om vi som denne unge Pige var blevet fødte paa Livets Skyggeside eller ved Faders og Moders Død i de unge Aar, halvt som Børn var kommet under saare uheldige Forhold, — eller i 8, 10, 13—14-Aars Alderen var blevet ødelagte af en samvittighedsløs Fader eller anden Person? Lad os gøre os selv dette Spørgsmaal. Vi valgte sandelig ikke selv vore Forældre eller de Forhold, under hvilke vi er opvokset. Lad os derfor med dyb Agtelse se paa de kære unge eller ældre Piger, der i deres Nød er tyede til Magdalenehjemmets Hjem og der har ladet sig opdrage og uddanne. De fortjener saavist vor dybeste Ærbødighed. Ikke de har „syndet mod Samfundet“, som en kær, troende Professor for nylig udtrykte sig. Det er egentlig Guds levende Menighed, alle vi, der tror paa og personlig kender vor kære, hellige, treenige Gud og Frelser, der har syndet mod Samfundet. Havde hver enkelt af os levet i Kærlighed til hverandre og til vore Medmennesker op til det Lys, den Erkendelse af Sandheden, som Gud har givet os, levet i ydmyg, tjenende Kærlighed og Offervillighed, saa var utallige Mennesker kommet til at elske og adlyde Gud, saa havde der ikke været saa sørgelige og syndige Tilstande i vort og andre Lande, som der nu er. Vi er de skyldige.

Der var unge, der tyede til mig i deres Nød, unge, der altid havde tumlet sig, som de selv vilde, ubændige Naturer, der ofte kunde volde Vanskeligheder og Sorger, det tog paa ens Kræfter og Nerver.

En lille vild, letsindig Pige klatrede saaledes en Dag ud paa Taget, men kravlede dog paa mit Ord tilbage ad den Vej, hun var kommet.

Og saa var der det meget, der tyngede snart paa et Hjerte og snart paa et andet, og som jeg maatte dele med den enkelte, og undertiden det usigelig smertelige, at jeg, uden at man anede det kunde komme til at høre en af mine kære Piger tale om Fortiden og sætte en Ære i sin Skændsel, den, hvis Dybde hun ikke endnu forstod.

Men det var ikke blot indefra, at der mødte mig Vanskeligheder, som maatte overvindes, om mine unge skulde blive oprejste. De kunde ogsaa komme udefra, selv efter at Plankeværket var blevet flyttet ud til Jagtvejen. Lærerig er efterfølgende Begivenhed, som fandt Sted først paa Sommeren 1878 og for Resten endte baade godt og smukt.

En ung Pige, der ved sin Opførsel havde givet mig Grund til at nære godt Haab for hendes Fremtid, var en Formiddag helt umedgørlig. Jeg søgte længe forgæves dels ved at tale med hende selv og dels ved at udspørge enkelte af hendes Kammerater at blive klar over Grunden til hendes forandrede Færd. Men paa Eftermiddagen fik jeg endelig at vide, at Soldaterne, der havde begyndt at eksercere paa Fælled, havde holdt Frokostvil ud for Hjemmet. Tre Officerer, der havde haft deres Frokostbord paa den anden Side Vejen og Gangstien lige under vore Vinduer, havde saa i stor Ubetænkksomhed og Letsindighed vinket ad den omtalte Pige og paa forskellig Maade søgt at faa hende til at komme ned til sig. Nu forstod jeg Kampen, der gik for sig i min ubefæstede og letsindige Pige. Jeg var jo hurtig klar over, at skulde vore unge kunne hjælpes, saa maatte ogsaa udenforstaaende respektere det Tilflugtssted, som de unge Piger havde valgt sig, men forstod samtidig, at Sagen

var vanskelig. Da jeg talte med Gud om den, kom det til mit Hjerte, at hvis jeg henvendte mig til de højere Officerer, vilde man afvise det hele som et Paafund af Pigerne. Skulde her opnaas den fornødne Respekt, maatte jeg personligt gribe de Herrens paa fersk Gerning.

Sagen var saaledes lagt i den almægtiges Haand, og næste Morgen opholdt jeg mig i rette Tid paa Sovekammergangen. Da Pigerne vidste, at jeg var der, var der imidlertid ingen, der nærmede sig Vinduerne, og intet særligt skete paa Frokostpladsen. Nu var der kun 5 Minutter tilbage, og jeg maatte have fuld Klarhed i Sagen. Atter søgte mit Hjertes Tanke Raad hos Herren, der altid er os nær. I Følge en pludselig Indskydelse gik jeg hen til et af Vinduerne og med begge Hænder hvilende paa Vindueskarmen saa jeg, der var iført en graa, ulden Kjole og stort hvidt Forklæde, stille og alvorligt ned.

Den Dag sad der fire Officerer ved det lille Bord, en Premierløjtnant og tre Sekondløjtnanter. Næppe viste jeg, der vel var lige fyldt 28 Aar, men saa ud, som om jeg kun var 20, mig ved Vinduet, før der blev sagt nogle Ord, og Premierløjtnanten, der vendte Ryggen mod vort Hus, svingede sig rundt og fik Lorgnetten paa. I samme Øjeblik, hurtigere end jeg kan fortælle, var alt Liv, Spil og Halløj fra de fire Herrers Side. Kun et Sekund stod jeg der. Saa ilede jeg ned, lagde mit hvide Forklæde fra mig, tog min Visitkortbog, trak mine Handsker paa og skyndte mig ud af Laagen, over Vejen med Gangbrædtet og hen til de fire Officerer. De forstod, at Besøget gjaldt dem, rejste sig og bukkede. Jeg leverede Premierløjtnanten mit Visitkort

og sagde: „Ikke sandt, de Herrer ved, at det er Magdalenehjemmet, som ligger her lige overfor?“ Da alle bukkede og indrømmede Rigtigheden heraf, fortalte jeg Begivenheden fra Dagen forud. Men Premierløjtnanten, der ikke havde været til Stede den foregaaende Dag, udbrød: „Det er umuligt, Frøken, her er en saadan Disciplin, en saadan Orden, det kan ikke være sket!“ „Hr. Premierløjtnant,“ lød mit Svar tilbage: „De vil erindre, at det var mig, De saa ved Vinduet for et Øjeblik siden.“ Ja, og saa talte jeg alvorligt til dem om, hvilken Synd det er for Kommers at lokke unge Piger til sig og ganske særlig at søge at drage dem bort fra Hjemmet, hvor de var tyede hen for at blive flinke, gode Kvinder. Da jeg havde sagt, hvad jeg ansaa for nødvendigt, brød jeg kort af med at sige omtrent saaledes: „Jeg venter, Hr. Premierløjtnant, at De flytter Frokostpladsen, saa vi kan have Fred.“ Han vævede famlende noget om, at det kunde de ikke, da Pladsen var valgt efter højere Ordre. „Jeg haaber, at Premierløjtnanten har forstaaet mig; jeg venter, at De flytter. Farvel!“ lød mit stille, faste Svar tilbage, og med en Hilsen forlod jeg de Herrer og Soldaterne, der lidt borte laa omkring i Græsset.

Under Bøn og i stille Forventning afventede jeg næste Morgen. Ved Guds Naade viste det sig da, at Soldaternes og Officerernes Frokostplads var blevet flyttet saa langt bort, at den ikke længere kunde genere os.

Efter 27 Aars Forløb, da vi var flyttede til Lyngby, skulde der foretages store Øvelser i vor umiddelbare Nærhed. Skyttegrave opkastedes om vor Ejendom lige ind til Haven. Jeg sagde mig

selv, at blandt de mange Soldater og blandt mine 66 Pigebørn i vore 3 Hjem kunde der let paa begge Sider findes en eller anden, der kunde lade sig friste til Kommers, som muligen kunde faa sørgelige Følger for en eller flere af mine kære Piger. .

Atter tyede jeg til den højstes Raad og tog saa ind til General Kühnell. Jeg forelagde ham Sagen, fortalte ham, hvad jeg for de mange Aar siden havde oplevet, og bad ham hjælpe til, at alt kunde gaa for sig uden nogen Ubehagelighed for nogen af Parterne. Denne ædle Mand lovede mig naturligvis sin Støtte.

Men da jeg kom tilbage til Lyngby, kom den Tanke til mit Hjerte, at det dog nok ogsaa var rigtigt at aflægge den øverstkommanderende dér et Besøg. Kort efter sad jeg i en hyggelig Dagligstue og ventede paa ham. Efter at vi havde hilst paa hinanden og vekslet nogle Ord, udbrød denne Hædersmand: „Aa Frøken, jeg kan ikke dy mig. Jeg var en af de fire, og jeg husker den Overhaling, De gav os, som om jeg havde faaet den i Gaar.“ „Brillant, Hr. . . ., saa kender vi jo hinanden, saa vil alt gaa godt,“ var mit muntre Svar. I Samtalen, som paafulgte, nævnede denne brave Officer hin Premierløjtnants Navn og sagde: „De kan tro, vi har drillet ham. Han var ellers ikke af dem, der blev nogen Svar skyldig, men overfor Dem stod han som en vaad Hund.“

Jeg behøver ikke at fortælle, at alt baade før og under Manøvren forløb storartet. Ved den Tid, da vi troede, Stormløbet skulde gaa for sig, havde jeg, der holder mest af „at tage Tyren ved Hornene“, som man siger, indbudt alle mine Medarbejdere og alle de unge til, siddende paa vor store Altan

at afvente og overvære den store Begivenhed. Der skete imidlertid intet af Interesse, og da vi var blevet kede af at vente, gik hver Afdeling igen til sit Arbejde. Saaledes forsvandt mine Pigers Nysgerrighed, og vort Arbejde kunde gaa sin rolige Gang. Med udsøgt Hensynsfuldhed behandlede Officererne os, og Mandskabet, der laa omkring i Skyttegravene, var eksemplarisk. Jeg havde faaet Tilladelse til ved 8-Tiden at traktere hele den militære Afdeling med Kaffe og Smørrebrød, som vi bød om udenfor Indkørselen til Hjemmet, og det er klart, at jeg foruden Officerernes Tak, inden Afmarchen skete, blev belønnet med et mange Gange gentaget Hurraraab.

Ogsaa paa anden Maade greb Omverdenen forstyrrende ind. Saare mange Besøg blev aflagt hos mig, og hvor gerne jeg end vilde vække Interesse og Kærlighed for mine unge, saa var dette ofte ubelejligt, da jeg jo næsten ingen Medhjælp havde og selv, som alt sagt, maatte gaa foran i alt Slags Arbejde. Naar jeg derfor, klædt efter Arbejdet, f. Eks. stod med Træsko og Bomuldskjole i Vaske-riet, var det ikke saa let at tage mod de mange Besøgende. Senere, da Menigheden traadte til og afgav om end sparsomt saa dog trofaste, gode Medhjælperinder, blev det jo helt anderledes, og vi har i mange Aar med Glæde taget imod de mange Gæster. Dengang maatte jeg jo i Reglen have fat i Portner Jacobsen og hans Værktøj, for at han under et eller andet Paaskud kunde være hos mine kære unge, medens jeg hurtig fik min Klædedragt lidt forandret, tog imod Gæsterne og viste dem rundt.

Forunderligt nok var der ogsaa Mennesker, ---

paa Skriften saa det ud, som om det var Mænd, — der i det første Aar fandt paa at skrive anonyme Breve til mig. Det første, jeg fik, læste jeg, men forstod ikke Indholdet. Jeg læste det igen med samme Resultat; men da jeg tredie Gang læste det, og det dukkede op for min Bevidsthed, at Indholdet havde smudsige Insinuationer, brændte jeg det med Harme. Efter den Tid har jeg været klar over, at Breve uden Underskrift eller med Navn uden Adresse ikke kan gøre Fordring paa at blive læste og derfor maa brændes.

Hvor glædede Pastor Frimodt sig over Hjemmet og alt, som det formede sig hos os.

Blandt Glæderne var ogsaa den, at vor høje Dronning, Hendes Majestæt, afdøde Dronning Louise, Kong Christian den IX.s Gemalinde, ønskede at gæste vort Hjem. Pastorerne Frimodt og Stein samt jeg modtog Hendes Majestæt, der var ledsaget af Grevinde Raben-Lewetzau, ved Vognen og førte det høje Herskab rundt. Hvor interesserede Hendes Majestæt sig for alt, hun glædede sig over Pigerens smaa hyggelige Soveværelser, hun saa de udmærkede Klædebørster, var i Systuen, Strygeriet, ja overalt. Ved Afskeden udtalte hun sin Glæde over Arbejdet og bad os nu tilkendegive, hvad vi kunde ønske af hende. Da vi efter Afskeden drøftede dette, ønskede jeg, hvad Hendes Majestæt visselig havde tænkt, at vor høje Dronning skulde overtage Protektoratet over Hjemmet i Lighed med, hvad hun havde over Diakonissestiftelsen. Afdøde Dronning Louise interesserede sig, som vi jo ved, saare meget for alt Velgørenhedsarbejde. Pastor Stein, der i de Aar var kommet i et vist Misforhold til Diakonissestiftelsen, som førte til, at han forlod denne og blev

Sognepræst ved Matthæuskirken paa Vesterbro,*) modsatte sig imidlertid mit Ønske. Det blev saa overdraget ham at meddele Hendes Majestæt, at vi ønskede en Mindegave. Denne blev et dejligt Billede: „Vandringen til Emmaus“, med Hendes Majestæts egenhændige Paaskrift. Den fik naturligvis altid Hæderspladsen i vort Hjem.

At mit Ønske saaledes ikke blev opfyldt, hindrede imidlertid ikke, at Hendes Majestæt oftere lod mig kalde til sig og underholdt sig længere med mig. Saadanne Besøg var altid en Glæde, da Dronningen var en saare fin og højt begavet Kvinde med overordentlig mange Interesser. Jeg mindes ogsaa, hvorledes Hendes Majestæt efter Pastor Frimodts Død og Begravelse kaldte mig til sig. Jeg maatte da fortælle meget om min afdøde Ven, og Hendes Majestæt beklagede i høj Grad, at hun ikke havde lært denne nidkære og skønne Personlighed at kende.

Da Majestæternes Guldbryllupsgave skulde uddeles, og jeg af hendes Sekretær, Kammerherre Rosenstand blev kaldt op paa Slottet, meddelte han mig, hvorledes Hendes Majestæt til alles Forundring havde fastholdt, at jeg skulde have 5000 Kr. til Bygning af vort første nye Hjem, som jo blev „Skovtofte“ ved Lyngby.**)

Skønt Hendes Majestæt engang senere uden at lade sig melde forgæves havde forsøgt at træffe mig hjemme paa Jagtvejen 203, var det ikke almindelig bekendt, at hun nærrede venskabelig Interesse for Magdalenehjemmets Arbejde og mig per-

*) Se Pastor L. J. Kochs Skildring i Diakonissestiftelsens Aarboeg 1916-17.

***) Se vor Beretning 1892.

sonlig. Denne Interesse lagde Hendes Majestæt imidlertid ogsaa for Dagen, da vi 1896 havde købt Skovtoftes Grund, og Grev Schulins paa Frederiksdals Slot var bange for at faa os i deres Nabolag. Grevinden fortalte mig nemlig senere, hvorledes Hendes Majestæt venligt havde sendt Hofdame Frk. Bluhme ud til hende med Bud om, at hun personligt kendte mig og indestod baade for mig og for, at vort Arbejde ikke vilde komme til at volde dem Gene.

Men under det alvorlige, opslidende Arbejde, som vor kære Pastor Frimodt efter sit Hjertes Overbevisning lagde i mine Hænder, og som han under sine ugentlige Besøg var Vidne til, følte han paa Grund af den levende Menigheds manglende Interesse og deraf følgende Mangel paa Hjælp efterhaanden dyb Ængstelse for, at jeg baade legemligt og aandeligt skulde bukke under. Medens jeg stadig fik flere kære, unge Elever, idet der ved Portner Jacobsens Hjælp overalt, hvor det var muligt, blev indrettet et lille, hyggeligt Værelse, og Pigernes Antal til Tider steg til 20--21, var jeg undertiden helt uden Hjælp. Den tidligere omtalte Medhjælperinde maatte jo alt i de første Dage af Juni 1878 fjernes af Pastor Stein, og de to andre, i vor Beretning for 1878 omtalte, var ældre. Den ene, Frk. Grønlund, var imidlertid en fint dannet, kær, gammeldags troende Dame, som det var mig en stor Sorg, at Venerne, der sad med mig i Bestyrelsen, efter Frimodts Død ikke forstod at værdsætte og forlangte fjernet, da jeg i 1883 forlangte mere Hjælp for fuldt ud at kunne gennemføre Familiesystemet. Den anden forlod os paa Grund af Sygdom.

„De gaar jo til Grunde under dette,“ sagde Pa-

stor Frimodt i Slutningen af 1878. „Intet Menneske kan udholde at være saadan afspærret og saa at arbejde saaledes.“ Jeg havde i det forløbne Aar kun en Aften efter Pigernes Sengetid kunnet besøge min kære Moder et Par Timer og ellers give Møde hos Pastor Frimodt til de maanedlige Bestyrelsesmøder for „Indre Mission i København“. Magdalenehjemmet var jo et Led af den. Jeg var i det Aar og i de første efterfølgende i Følge Arbejdets Natur og manglende Hjælp fra Menighedens Side fuldstændig afspærret fra alt, som ikke vedrørte Arbejdet, og fra alle, som ikke netop vilde tale om det. Pastor Frimodt tog imidlertid saa det Løfte af mig, at jeg skulde lade Arbejde være Arbejde og komme til Generalkonsul Johan Hansens og hans Hustrus Fødselsdag, hvilket jeg ogsaa i en lang Række af Aar gjorde.

Saa oprandt Lørdag den 15. Marts 1879. Ved To-Tiden traadte Pastor Frimodt ind ad den lille Laage. Jeg lukkede ham selv ind. Han kom fra Jakobskirken, hvor han havde talt med Graveren, der var en af hans gamle Venner, og hvor han havde siddet i Kirken og prisat Gud. „Jeg er træt, Thora,“ var nogle af hans første Ord: „Vi vil derfor gaa lige ind i Deres Stue og tale sammen.“ Hvor var han dog kærlig og fuld af Omhu. Hans Tanke drejede sig stadig om at finde Udvej til, at jeg kunde faa mere Hjælp, og om at forhindre, at jeg skulde bukke under for det baade aandeligt og legemligt anstrengende Arbejde. Han havde jo, som tidligere fortalt, aldrig tænkt sig, at jeg skulde blive nødsaget til at gøre alt det legemlige Arbejde, ligesom han havde ønsket at skaane mig for all hæsligt og aldrig tænkt, at Stillingen som Forstanderinde og Banc-

bryder skulde stille saa store Krav til og tage saa meget paa mig.

Nu var han kommet i Tanker om en Kvinde paa Nørrebro, som han haabede kunde og vilde komme mig til Hjælp. Jeg maatte love den paafølgende Mandag Formiddag at gaa til hende og komme op til ham og meddele ham Resultatet. Længe talte vi sammen, fortroligt og tillidsfuldt som en Fader med sit Barn. Da jeg fulgte ham ud til den lille Laage ved Vejen og tog Afsked med ham, sagde han paa sin spøgende, hjertelige Maade: „Ja, Thorä, De kan sige, at De har kendt Frimodt,“ og saa gik han stille bort.

Mandag Formiddag var jeg hos den ovenomtalte Kvinde. Hun havde imidlertid som de troende Kvinder i hine Dage og desværre alt for mange i de senere Aar, ogsaa nu i 1920, de tusinde Undskyldninger. Jeg maatte derfor meddele Pastor Frimodt mit mislykkede Forsøg. Uforglemmelig er denne vor sidste Samtale. Tillige med hans fine, elskelige Hustru sad vi sammen i hans Kontor. Jeg sad mellem de to. Han var svag og syg, men fuld af Kærlighed og Omsorg for mig og for Arbejdet, som han jo vidste, at jeg med alt, hvad jeg ejede, havde givet mig udelt til, for at Gud kunde naa sit Maal. Han udtrykte sine Følelser paa den mest rørende og fine Maade.

Længe talte vi sammen trods hans, som vi dengang troede, forbigaaende Upasselighed, og hjertelig og glad var Afskeden, — vi ventede jo snart at ses igen.

Den efterfølgende Fredag d. 21. Marts kom Generalkonsul Johan Hansen med sine to ældste Døtre til mig og meddelte mig vor kære, ædle Præsts plud-

selige Død, Natten mellem Torsdag og Fredag. *) Et mægtigt Indtryk gjorde dette Budskab paa mig, men efter en liden Stunds Forløb sagde jeg stille: „Gud ske evig Lov, at det ikke er Jesus, der er død.“

Begravelsesdagen, d. 28. Marts, var alle vi Arbejdere i Indre Mission i København samlede i et Lokale ved Nørre Alles Begyndelse og blev i Procession førte igennem Kirkegaardens lille Laage og den tætte Menneskemængde, der omgav Kirken, ind i den til de os forbeholdte Pladser. Dyb Sorg hvilede over hele Forsamlingen, medens Højtideligheden gik for sig, — vi forstod alle, at Pastor Frimodts Hjemgang til Jesus var et stort Tab for os alle og for Menigheden.

Et mægtigt Vidnesbyrd om den Indflydelse og Velsignelse, denne sjældne Personlighed har haft, var den tætte Skare af Mennesker, der foruden Kirken og Kirkepladsen opfyldte St. Hans Torv og en uoverskuelig Del af Blegdamsvejen. **) Menneskemængden var saa tæt sammenstuvet, at end ikke Biskop Martensen kunde føres igennem og naa ind i Kirken.

Naar Pastor Frimodt har været til saa stor Velsignelse, kan vi ikke søge Grunden hertil i, at han var fuldkommen, eller i hans skønne Personlighed og Stemme. Den maa søges i hans fulde Hengivelse til vor hellige Herre Jesus og Efterfølgelse af ham. Pastor Frimodt kunde bruge drastiske, stærke Udtryk, som selv vi, der stod ham nær, ønskede usagte,

*) Se Biskop Steins Bog: »Rudolf Frimodt«, Side 92, Linie 6 f. o.

**) Se: »J. C. Rudolf Frimodt som Præst og troende Kristen« af P. Krag, Jakobskirken.

og som undertiden voldte ham Ubehagelighed. Hans stærke Uvilje overfor den sceniske Kunst havde maaske sin Rod i den forunderlige og morsoimne Evne, med hvilken han med samme Stemme og paa samme Maade, som de var sagt, kunde gengive andre Menneskers mærkelige Udtalelser. Midt i den dybe Alvor, der prægede hans Personlighed, var han munter og livlig. Men aldrig hørte jeg ham sige en Vittighed, der indeholdt mindste Gran af saarende overfor andre Mennesker.

Til en Ven har han klaget over, at den gamle Vane fra Ungdomsdagene at bruge Ordet „s'gu“ kunde melde sig langt hen i hans Liv. Han var et Menneske af Kød og Blod som vi, et Menneske, der kendte Helliggørelsens Bønnekamp, som de store Apostle og vi Smaafolk kender den.

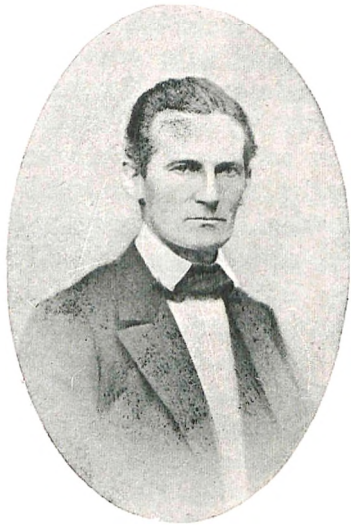
Han var en Høvding i Ordets rette Betydning. Til vore Bestyrelsesmøder modtog han os tæt ved Døren med sit aabne, kærlige Ansigt, men med Uret i Haanden. Viste det et Minut over Tiden, holdt han det frem med et alvorligt Blik til den kommende. Han krævede, at vi skulde vise Respekt for hverandres Tid.

Under Forhandlingerne kunde han taalmodig høre paa en hel Del Indvendinger. Naar de var udtømte, sagde han imidlertid i Reglen: „Ja, ja, saa bliver det, som jeg har sagt,“ eller „Ja, ja, saa gør du det,“ — og saaledes blev det. Han var en Hader af en Forhandlingsprotokol. Han mente, vi kunde stole paa hinanden; derfor blev en saadan heller ikke i hans Tid ført ved vore Bestyrelsesmøder. En Undladelse, som mange Aar senere voldte os adskillige Ubehageligheder.

Pastor Frimodt, der som faa var optaget af Tje-

nesten i Guds Rige, havde altid Tid for den enkelte.

Man mærkede aldrig, at han havde travlt eller ikke havde Tid til at bistaa med Raad og Daad. Han vilde alvorligt have dømt og fundet det uberegtiget, om nogen sad i en Bestyrelse og saa ikke havde Tid til indgaaende, glad og villigt at støtte dem, der røgtede det daglige Arbejde. Ja, han vilde have krævet, at saadanne Mænd trak sig tilbage og gav Plads for andre, der med Kærlighed og Tro-

Pastor Rudolf Frimodt.

skab fandt Tid til at række den raadgivende Hjælp, som de arbejdende trængte til eller mente at tiltrænge. Heri som i adskilligt andet lignede han sin Ungdomsven, Pastor Vilhelm Beck. Begge var utrættelige, uegennyttige og modige Mænd.

Utallige Præster, baade nulevende og hjemgangne, saavel som vi andre Lægfolk har gennem Pastor Frimodts Forkyndelse og personlige Paavirkning faaet uberegnelig Hjælp til Tjenesten. Om hans store Betydning for dansk Kirke- og Menighedsliv vidner ikke blot Indre Mission i København, St. Stefans og St. Jakobs Kirker*) og Børnehjemmet „Godthaab“ paa Dronningens Vej, men ogsaa som her fortalt Magdalenehjemmet og alt det Arbejde,

*) Se Harald Steins Bog: »Rudolf Frimodt«, Side 76.

Fru Sophie Frimodt.

sonlighed, som jeg her efter mit Kendskab og min ringe Evne har forsøgt at bidrage til at fuldstændiggøre Billedet af.

Men undlade lidt nærmere at omtale Pastor Frimodts fine, ædle, i høj Grad tilbageholdne Hustru, der sikkert har været vor kære, hjemgangne Præst en stor Hjælp, kan jeg ikke.

Hun gav sig ikke let hen; men jeg mindes hende som den hjertelige, fine Husmoder, der gav Hjemmet et forunderlig skønt Præg, og som med dyb Forstaaelse tog dem ind i sit Hjerte, der havde vundet hendes Mands fulde Tillid og Kærlighed. Mig har hun altid mødt med hjertelig, ligefrem Kærlighed, ogsaa de enkelte Gange, da jeg efter

der er udgaaet fra og afledt af det. Gud Herren velsigne fremdeles Pastor Rudolf Frimodts Minde og give den danske Menighed mange Mænd og Kvinder lig ham. Hans Grav findes ved St. Johanneskirkens Mur ud mod Blegdamsvejen med hans Billede i Relief. Han selv har jo alt længe i Herligheden været forenet med Jesus, der gav ham Naade til at være den ydmyge, ædle, handleddigtige, tjenende Per-

Pastor Frimodts Død reddede Tid til at besøge hende. Pastor Frimodts ældste Datter, Birgitte, der tidligt døde, besøgte mig ofte og var mig som en god Veninde. Baade de to andre kære Døtre, Charlotte og Sofie, og den ansete Søn, Boghandler I. Frimodt, staar jeg fremdeles i trofast Venskabsforhold til.

II.

MAGDALENEHJEMMET FRA 1879 TIL 1888.

Efter Pastor Frimodts Død udfoldede Livet paa Magdalenehjemmet sig fremdeles i de satte Spor. Flittigt Arbejde, sunde og gode Adspredelser gik Haand i Haand med tidssvarende Ophold i vor dejlige Natur. Gennem Kamp til Sejr gik det for mange af vore kære unge, ligesom det gaar for os andre, der har sat vor Vilje til det, der bærer opad baade her i Livet og efter Døden. Kun at Kampen mod den onde Natur altid var og er stærkere og haarligere for dem, der ikke i Barneaarene lærte at tage den op. Den krævede derfor ogsaa mere Hjælp og taalmodig, udholdende Støtte af os, som i det daglige skulde vejlede dem. Ja, den kunde til Tider selv hos en og anden, der vilde hjælpes, blive ret voldsom, og sligt tager paa deres Kræfter, der skal hjælpe. Fremdeles havde jeg kun de tidligere nævnte to ældre Kvinder til Hjælp, hvoraf den ene, min kære Frk. Grønlund, var mig en virkelig Støtte, da hun baade var dannet og en trofast, fornøjelig, troende Kvinde. Den anden var nærmest til Besvær. Jeg glemmer aldrig hendes 3 Fjerdinger rædselsfuldt tillavede „Finker“, som vi pligtskyldigst for Freds Skyld maatte spise, — en Ret, som aldrig senere er blevet fremstillet i Magdalenehjemmets Husholdning. Denne sidste Medarbejder forlod os imidlertid som alt sagt paa Grund af Sygdom.

Men Tiden nærmede sig til 1. Novbr. 1879, da to af mine unge paany skulde tage Livet op udenfor Hjemmets skærmende Vægge. Gode Pladser havde ved Guds Naade aabnet sig for dem, men nu gjaldt det om at faa nye Skudsmaalsbøger. De gamle med de korte Pladser og det 2-aarige Melletrum, som Opholdet hos os havde fremkaldt, kunde jo ikke bruges. Et nyt Liv skulde der jo nu begyndes, og saa maatte Fortiden gennem en saadan Skudsmaalsbog ikke hindre en lykkelig og god Fremtid.

Jeg henvendte mig derfor til Politiinspektøren for at faa to saadanne. Trods alt, hvad jeg forklarede ham og alle mine Bønner, fastholdt han imidlertid, at Loven forbød ham at give mig de to omtalte nye Skudsmaalsbøger. Sluttelig spurgte jeg ham, hvem jeg da skulde henvende mig til, thi Bøgerne maatte jeg have. Ja, det var Politidirektøren. Beredvilligt førte han mig op til den nævnte Øvrigheds-person, hos hvem der paa det Tidspunkt opholdt sig forskellige Herrer.

Efter at være blevet præsenteret for ham, fremførte jeg mit Ærinde. Men aldrig glemmer jeg den Strøm af raa, usømmelige Ord, der strømmede fra denne Mands Læber. Min Ungdom lagde intet Baand paa hans Udtalelser om mine kære Piger. Han havde ingen Forstaaelse af, at et Menneske, født paa Livets Skyggeside, halvt mod og halvt med sin Vilje kunde komme i daarlige Forhold. Det gjorde heller intet Indtryk paa ham, at en ung Dame talte deres Sag. Som et Væld af iskoldt Vand strømmede hans Ord ned over mit Hoved, og fuld af Blusel stod jeg der.

Hvorledes jeg kom ud af Døren, ved jeg ikke, men der udenfor stod jeg stille og nyste, aandelig

talt, efter det frygtelige Styrtebad. Efter en liden Stund lod jeg Telefonen i et kort Bønnesuk gaa op til den almægtige, og Ordet kom til mit Hjerte: „Der er Høg over Høg.“ Med stille Tak forlod jeg det nu gamle Raadhus for at forhøre mig om, hvem der var over Politidirektøren. Snart fik jeg jo at vide, at det var Justitsminister Nellesmann, og hvad Tid han var at faa i Tale. I nogle Dage overvejede jeg Sagen. Da jeg saa en Morgenstund beredte mig paa at gaa til ham og paany lagde Sagen frem for Gud, kom den Tanke til mit Hjerte: „Du gør bedst i at brænde alle de Skudsmaalsbøger, som du har.“ Øjeblikkelig adlød jeg Ordren, og Ilden i min Kakkelovn fortærede dem alle. Saa var jeg rede til at forelægge Justitsministeren Sagen.

En Stund efter sad jeg i Ministeriebygningen, ventende paa min Tur. Saa kom Øjeblikket, da jeg stod Ansigt til Ansigt med Ministeren. Han saa afvekslende paa mit Visitkort og paa mig. Jeg havde ikke overtænkt, hvad jeg skulde sige, men Ministeren var jo min Tilflugt i Nødens Stund, og saa sagde jeg med et lidet Smil: „Ja, Deres Excellence, jeg er jo desværre en Forbryder, og det kedelige er, at hvad jeg har gjort, det agter jeg fremdeles at gøre, selv om De straffer mig.“ „Men,“ føjede jeg til, „Deres Excellence kunde hjælpe mig, hvis De vilde.“ Da han ønskede at høre alt, hvorom det drejede sig, satte jeg ham ind i Forholdene, fortalte om mine unge, der vilde hjælpes til en Fremtid og et Haab, om mit uheldige Forsøg paa at faa nye Skudsmaalsbøger gennem Politidirektøren, om hans Raahed og om de brændte Skudsmaalsbøger. Justitsminister Nellesmann kløede sig bag det højre Øre, som jeg senere hørte, det var hans Vane, naar

han skulde tage en Beslutning, og saa saa han snart paa Visitkortet og snart paa mig. Da han imidlertid stadig mødte en ung Piges klare, lidt skelmske, men frejdige og faste Blik, endte han med at sige: „De skal faa Deres nye Skudsmaalsbøger, Frk. Esche.“ Og jeg takkede ham glad.

Det var en Ærgrelse for Politidirektøren, som jeg ikke kunde spare ham for, da mine kære unges Fremtid, som alt sagt, beroede paa disse Bøger.

Jeg fik dem dengang og har naturligvis faaet dem i efterfølgende Aar. Andre Hjem, der efter mig arbejdede i oprejsende Retning, har derfor senere med Lethed faaet dem. Nu var jo Banen brudt.

Saa begyndte da mine to første unge, oplærte og udrustede som aldrig før, Livets Gerning paany. Deres Pladser i vort Hjem blev straks optaget af andre, og saa stærk var Tilgangen, at ikke faa maatte vente dels i Hjemmene, dels i Hospitaler og paa Fattiggaarde, paa at blive optaget. Efterhaanden mødte jeg i Reglen Velvilje, hvor jeg henvendte mig om Hjælp.

Det kostede imidlertid baade Tid og Møje at faa Menneskenes Børn til at forstaa, at vi dengang kun modtog de unge, der selv ønskede at være hos os. Læger saavel som Præster og andre Mennesker kom i de første Aar ofte med unge Piger, der bestemt erklærede, at de ikke selv ønskede et Ophold hos os. Man blev saa ikke blot misfornøjet men ofte vred, naar jeg ikke kunde aabne Hjemmet for den paagældende Pige, fordi jeg ikke kunde tvinge hende. Det var vanskeligt i hine Dage at faa saadanne gode Mennesker til at indse, at man maatte begynde sit Arbejde fra en Ende af, og at det kun vilde hindre et virkelig godt Resultat, om man førte

unge Piger, der ikke ønskede Hjemmets Hjælp, Opdragelse og Uddannelse, sammen med dem, der om end med en brudt og vaklende Vilje dog selv bad derom. Man havde svært ved at fatte, at Hjemmet ikke var et Fængsel, men et godt og velsignet Tilflugtssted. Den oprejsende og styrkende Betydning af den lille Laage, der kun kunde aabnes indvendig fra, og hvorigennem den Pige, der var hos os, selv kunde forlade os, havde mange i hine Dage ingen Forstaaelse af.

Saadanne Samtaler med udenforstaaende tog ogsaa Tid og Kræfter, ligesom de krævede Taalmodighed, Kærlighed og Bestemthed. Hvor ofte de kære unges vaklende Viljer og Mangel paa Kendskab og Lyst til ordnet Arbejde lagde Beslag paa samme Egenskaber er umuligt at sige. Dagene var ikke lette.

Da jeg var udelukket fra min nære Slægt, den jeg i de 19 Aar, vi boede paa Jagtvejen 203, af Mangel paa Tid og Plads kun kunde se hos mig een Gang om Aaret, 2. Juledag, og som jeg savnede meget, ligesom ogsaa fra Venner, var det ikke underligt, at Ensomheden, særlig efter Pastor Frimodts Død, undertiden kunde blive overvældende. Hertil kom, at jeg kun kunde redde Tid til at besøge min Moder en meget sjælden Gang.

I Forsommeren 1879 følte jeg mig saaledes en Dag ganske særlig forladt og forglemt af Mennesker. Som jeg i mit Hjertes Smerte, den jeg for ikke at trykke mine unge maatte skjule, sukkede til Gud, ringede det kort efter paa Døren, og Posten bragte et Brev eller en lille Pakke. En dejlig, duftende Violbuket faldt ud. Den kom tillige med en kærlig Hilsen fra Forfatterinden, Frk. Cornelia Levetzow i Lyngby. Hun var mig dengang fuldstæn-

dig fremmed. Gaven og den lille Hilsen fortalte mig paa en saare intensiv Maade, at jeg ikke var glempt af Gud og Mennesker, og gav mig Mod paany. Nogle faa Uger efter kom en Pakke med alle de af hendes smukke, rene Fortællinger, som dengang var udkommet. Hvor har dog vore unge og jeg i Aarenes Løb glædet os ved at lytte til, hvad hun saaledes paa den for hende ejendommelige Maade fortalte. Hendes Fortællinger drog altid Sindet opad, selv om der er Forskel paa deres digteriske Værd.

Snart efter kom hun selv, og et Venskab, der baade for mine unge og mig indeholder rige Minde, blev sluttet. Mangen dejlig Skovtur i Lyngby og dens Omegn er bleven tilbragt i Selskab med hende, hendes to kære Søstre og Veninden, Frk. Pritzel, ligesom jeg aldrig maatte sende nogle af mine unge i Tjeneste uden først med dem at have gæstet deres hyggelige Hjem i Lyngby og der tilbragt en fornøjelig Dag.

Endnu lever denne elskelige Kvinde, men ventende paa Hjemlov. Hvor har dog disse fire Kvinder i mange Aar været til Velsignelse og Glæde for Magdalenehjemmets mange Beboere. Der er Løn hos Gud for saadan Kærlighed.

En skøn Sommerdag samme Aar følte jeg mig imidlertid saa forladt og ene, at det var for mig, som jeg skulde kvæles. Jeg maatte have lidt Luft og være ene blot en god halv Time. Saa bad jeg da Portner Jacobsen give sig noget at bestille i Strygeriet, hvor jeg opholdt mig.

Efter at have firet min Hat og Parasol ned fra et Vindue ilede jeg de faa Minutter ned til Strandvejen, tværs over den og langs med en daværende Grøft til et Træ, under hvilket jeg satte mig. Der,

med den daværende herlige Udsigt til Øresundet, de omkringliggende Marker og Villaer med Haver, sad jeg stille under Bøn og fattede atter Mod og Kraft til Arbejdet. Jeg vidste jo, at Gud havde betroet mig det, og det var jo ham selv, der havde lagt den dybe Trang ind i mit Hjerte til at udrette hans Vilje og hjælpe de unge, som jeg ikke havde maattet spørge om. Efter ca. 3 Kvarter vendte jeg derfor styrket tilbage, og ingen havde faaet Anelse om min Fraværelse.

22 af de første 5 Aars Elever ved jeg, at Gud i Naade har oprejst, — kan være, at der er flere. Nogle af dem er gaaet hjem til Herren Jesus, med andre staar jeg fremdeles i glad og kærlig Forbindelse, medens flere af Hensyn til deres jordiske Forhold ikke kan besøge mig.

Mine legemlige Kræfter svandt imidlertid bestandig mere hen, og i Sommeren 1880 maatte jeg tage min første Ferie. En bekendt af mig lovede i 6 Uger og 2 Døgn at afløse mig. Jeg rejste efter Lægens Raad til Modum Bad i Norge. Den styrkende Luft, den skønne Natur og de venlige Mennesker, som jeg her blev ført sammen med, gjorde mig i Forening med de gode Bade godt.

Forunderligt nok mødte jeg her, som nævnt Side 55, Frøken Maribo, der 14 Aar, før jeg begyndte, havde ledet den første Magdalenestiftelse i Norge, der synes at være begyndt Maj 1859. Hun var ledsaget af en Søster. Man havde ogsaa i Norge med en god Vilje, som alt tidligere kortelig meddelt, taget Arbejdet op for vore kære Søstre. Men man havde der, ligesaa lidt som hos os, forstaaet, hvilket svært Arbejde det var. Menigheden, særlig dens dygtige Kvinder havde ikke heller der været rede til i Jesu

Fodspor at bistaa, og Resultatet var blevet, at denne kære, fintdannede Kvinde i Løbet af de ovennævnte ca. fire Aar legemlig talt var fuldstændig knækket sammen. Hun blev nu kørt i en Rullestol. Forunderligt var det at sidde hos hende og udveksle Tanker med hende om det Arbejde, der var os begge saa kært, og om de dyrekøbte Menneskebørn, som vi begge havde forstaaet, at Gud vilde, vi skulde hjælpe.

Snart var ogsaa for mig fire Aar forsvundet efter vort Magdalenehjems Indvielse. Ganske naturligt meldte sig Tanken om, hvorvidt ogsaa jeg ligesom Frøken Maribo skulde være ødelagt for Livet her-nede og alle Anstrengelser være forgæves. I Norge saa det jo, som alt fortalt, saaledes ud.

Fra Modum rejste jeg efter fire Ugers Forløb til min Onkels, Apoteker Grundtvigs, i Lillehammer. Uforglemmeligt er dette Besøg med den Kærlighed og Omhu, som jeg dér mødte. Senere har jeg erfaret, at min Familie dér alt dengang var bange for, at jeg skulde dø mellem Hænderne paa dem. Opholdet hos dem blev imidlertid til rig Velsignelse for mig og vort Magdalenehjem i de mange efterfølgende Aar. Min Onkels ældste Datter betroede mig nemlig nogle Dage før min Afreise, at hun havde forstaaet, at mit Liv var langt rigere end hendes, og bad om at maatte komme ned og hjælpe mig. Jeg turde ikke modtage dette kærlige Tilbud, da jeg maatte sige mig selv, at jeg ikke kunde gøre Forskel paa mine Medarbejdere og ikke kunde tænke mig, at min rige Onkels Datter vilde kunne finde sig i vore dengang tarvelige og vanskelige Forhold. Jeg sagde hende derfor Tak, men holdt fast

ved, at mine Pigebørn ikke kunde forstaa hendes Sprog.

Hendes Ønske var imidlertid en fast Beslutning, thi den efterfølgende August 1881 besøgte hun mig paa Jagtvejen 203. Hun

vilde have en Livsgerning, og alt, hvad jeg foreslog hende, blev afslaaet, til jeg indrømmede, at jeg trængte til hendes Hjælp. Saa var hun straks rede, og den 14. November drog hun ind i vort kære Hjem for at blive mig en utrættelig, trofast og udholdende Støtte og en Velsignelse for Magdalenehjemmet. — Jeg kunde ikke modtage hende tidligere, da Frk. Egenæs fra Bergen den Gang opholdt sig paa vort

Frk. Lucie Grundtvig.

Magdalenehjem for i Følge nedenstaaende Brev*) fra Pastor Holdt i Bergen at se og lære, hvad Gud i

Bergen, den 3/4 1919.

*) Kære Frk. Thora Esche! . . . Saa takkes De ogsaa for det i Dag modtagne Brev. — I 1877 blev jeg Præst ved Bergens Syghus og Tvangsarbejdsanstalt m. m. Paa disse Steder traf jeg disse ulykkelige Kvinder. Jeg var bleven opmærksom paa Pastor Heldtings Virksomhed for at redde dem og begyndte at arbejde for at faa et Hjem her. I 1880 havde jeg naaet til 18000 Kr. Der afholdtes i første Halvdel af Juli 1880 et skandinavisk Fængselsmøde i København. Blandt de Spørgsmaal, som skulde behandles der, var ogsaa Redningshjem for Kvinder. Det blev Anledning til, at jeg deltog i dette Møde. Jeg vidste

sin Kærlighed havde lært og lærte mig. Pastor Holdt ejede, som det ses af hans Brev, noget af Pastor Friemodt's Højsind og Ydmyghed. Tidsangivelsen i hans Brev maa bero paa en Huskefejl.

At dette med Sproget for Frøken Grundtvigs Vedkommende ikke var ganske grebet ud af Luften,

da, at De havde optaget Arbejdet i København, og benyttede Anledning til at besøge Dem sammen med min Hustru i Jagtvej Nr. 203. — Det var os en Glæde at møde Dem og se Virksomheden der, og jeg blev befæstet i, at saadan maatte Hjemmet indrettes og drives.

Fra København rejste jeg til Kristiania væsentlig for at tale med Frk. Cathinka Guldborg og Bestyrelsen for Diakonissehjemmet, om der kunde være Haab om at faa en Søster til at bestyre det vordende Hjem. Det lykkedes ikke. Der var netop bygget nyt Magdalenehjem i Kristiania, som endnu ikke var taget i Brug. — Jeg besaa det, men jeg sagde straks, at den Bygning vilde ikke svare til Hensigten. Der var store fælles Sovesale. Det viste sig ogsaa, at den var ubrugelig. — Straks efter Hjemkomsten fik jeg købt Ejendommen »Nygjærdet«, men der maatte bygges paa en Etage og indrettes Vaskeri m. m. — Først Vaaren 1882 stod det færdigt. — Den første Bestyrerinde var, som De husker, Frk. Grethe Egenæs. Hun var i 20 Aar Bestyrerinde af den kvindelige Tvangsafdeling, og fra første Stund jeg begyndte at arbejde for et Redningshjem, var hun meget interesseret. Da det mislykkedes med at faa en Diakonisse, tilbød hun sig at overtage Bestyrerindestillingen. Da der nu skulde begyndes, syntes jeg, det vilde være heldigt og paakrævet for hende at faa se, hvordan Arbejdet øvedes i Deres Hjem, og jeg tog mig den Frihed at spørge, om De var villig til at modtage hende. De var straks imødekommende, og hun var Dem altid taknemmelig for den Tid, hun havde faaet være hos Dem. — Hun var trofast i sin Gerning og var virkelig en Moder for Pigerne. Hun blev tro til Døden. Hun døde efter et Par Dages Sygdom i 1893 og blev begravet fra »Nygjærdet«. Det er i Morgen — 4. April — 37 Aar siden, hun drog over med den første Pige. — Hendes Ophold hos Dem var vist nok i Februar—Marts 1882, og Opholdets Varighed var, som de mener, ca. 6 Uger.

At Grundreglerne for Hjemmet blev de samme som hos Eder, det er ogsaa sandt.

Ja, Tak, hjertelig Tak for alt, fra vi mødtes i Ungdommens Dage. . . .

Vilhelm Holdt.

viser blandt andet efterfølgende Rim i Anledning af hendes 25 Aarsdag i Magdalenehjemmets Arbejde. Det er bygget paa Oplevelser og tegner træffende hendes Person:

En middelhøj Dame — en net Figur, —
 lidt kold af Væsen — en Fjældnatur,
 zirlig i Dragten — vims paa Sokken
 færdes hun her blandt hele Flokken.
 Skaffer ind — deler ud
 med forstandig Haand
 af uldent og Linned,
 af Sko med Baand.

Med Kjolen samlet om sig
 hun iler af Sted
 fra den ene til den anden
 for at sige Besked; —
 tilbage til Kontoret, —
 det gaar i en Hast, —
 i de mange Regnskaber
 hun maa ej køre fast.

— — —

En Norges Datter — med Liv og Sjæl —
 følte sig dog i Danmark saa vel,
 at hun trofast blev paa Pletten,
 da hun bytted Fjældet med Sletten.

— — —

Men Sproget, trods de 25 Aar,
 er lige saa norsk,
 som var hun kommen i Gaar. —
 Lidt uheldigt for os,
 den Sag er klar,
 vi maa saa ofte sige
 til hende: »Hvad beha'er«.

Engang i Telefonen
 hun talte med en Mand
 om at hente to Grise.
 Det misforstod han.

Han mente, det var Gæster,
han skulde køre hjem. —
Med fin Ekvipage
han for Døren kører frem. —
Han venter og venter,
men end er Vognen tom.
Det var af gode Grunde,
de Gæster ikke kom.

Ved Banegaarden ligger
et Conditori;
derhenne nok de sidder
og faar en lækker Bid. —
Nu holder Vognen atter,
og Manden ser sig om:
»Sig er her ej to Damer,
som venter paa en Vogn?«
»Desværre, nej.« Han bliver
nu helt betænkelig.
Han ringer op og spørger,
og Sagen klarer sig.

De Gæster, som vi venter, staar
bag Banegaardens Mur
og kigger længselsfulde ud
af deres Tremmebur.

— — —

Hvad nu jeg fortæller, det skulde selv du kendt;
thi da var Miss Grundtvig ret i sit Element. —

Det var sidste Vinter,
da Norge uden Krig,
ved Folkets Enighed
gjorde sig fuldstændig fri
og kaarede Kong Haakon
til Norges Hersker god.
Ja, da kom der Varme
i Miss Grundtvigs kolde Blod.

Hun rejste sig fra Stolen
 og udbrød glad og stolt:
 »O, hvilken Enighed
 i mit kære norske Folk!«

— — —

Naar vore kære unge
 fra Hjemmet ud skal gaa,
 og Afskedstimen
 for dem er ved at slaa,
 man ser den samme Dame
 i ivrig Virksomhed,
 ja, da har hun vundet
 de unges Kærlighed.
 Med Omhu har hun sørget
 for Udstyr saa smukt,
 med egne Hænder pakket
 og Kufferten lukt.

Vist ingen undres over,
 at vi fester i Dag
 og hilser hende alle
 med Hjerter fyldt med Tak.
 Tak for hvert trofast Dagværk
 i Hjemmets Gerning her,
 for Dem de bedste Ønsker
 i Hjerterne vi bær.

— — —

Skønt min kære Kusine tidligt trak sig tilbage fra den opdragende Del af Gerningen, er hun, som ovenstaaende Rim ogsaa udviser, efterhaanden blevet højt skattet ikke alene af de mange unge, der har været paa Hjemmet, men ogsaa af de kære, der staaar Hjemmet nær. Hun bistod mig senere særlig med Regnskaber og Inventar. Nu i Aaret 1920 er hun Hjemmenes Regnskabsfører og bestrider hovedsagelig alle Indkøbene. Det var ogsaa hende, der bistod mig saa fortrinligt ved vor Flytning til „Skovtofte“

i 1896, og som senere besørgede hele Flytningen til og fra Faarevejle i Aarene 1914—15. For mig har hun, som alt sagt, været en trofast, utrættelig Medhjælp, med hvem jeg er forbunden i Kristi inderlige Kærlighed, og uden hvem jeg ikke havde kunnet røgte Arbejdet i de mange lange Aar.

Da jeg i Eftersommeren 1880 kom hjem fra Norge, fandt jeg alt i forbigaaende Oprør, som dog snart lagde sig.

Beständig var Tilgangen til Hjemmet trods alle modstridende Forudsigelser stor, og ofte maatte en Pige ligge paa Chaiselongen i mit Soveværelse, til et Værelse i en eller anden Krog af Huset kunde blive indrettet til hende.

Fra Januar og Februar 1881 opholdt sig saaledes samtidig 20 unge hos os i Stedet for de 15, til hvilke der til en Begyndelse var indrettet Plads, og de 17, der i Aaret 1879 og Vinteren 1880 havde været hos os. „Mange flere bad om Optagelse, og adskillige af disse besluttede sig endogsaa til at vente flere Maaneder igennem paa Arbejdshuse, Fattiggaarde og Ladegaarden, indtil der blev Pladser ledige, og de lidt efter lidt kunde komme ind i Hjemmet. Det saa sandelig sørgeligt ud. Mange Sjæle, der vilde hjælpes ud af Elendigheden, og ingen Penge til at bestride endog de daglige Udgifter med.“ (Beretningen for 1881).

Aldrig klagede min kære Kasserer, afdøde Vinhandler Schat-Petersen, Prof. Schat-Petersens Fader og den utrættelige og dygtige, nu afdøde Santalmissionær Schat-Petersens Bedstefader, over Mangelen paa Pengebidrag. Vi havde ofte i de foregaaende Aar talt sammen om Pengespørgsmaalet, og han havde tit spøgende sagt: „Jeg tør ikke sige no-

get om Pengene; thi saa siger Thora, at jeg ikke har Tro til Gud.“ Hans Kærlighed til „Magdalenehjemmet“, for hvilket han ved det grundlæggende Møde hos Pastor Frimodt den 13. September 1876 straks tilbød at være Kasserer, var stor. Med aldrig svigtende Troskab og Kærlighed røgtede han personlig dette Arbejde til sin Hjemgang til Jesus den 4. Januar 1898.

Efterfølgende Uddrag af en Artikel skrevet af mig i Indre Missions Tidende, 45. Aarg., for Søndagen den 30. Jan. 1898, angaaende denne vor kære Kasserer, giver i nogen Maade et Indblik i, hvad han har været for Magdalenehjemmet og mig.

„I de første Aar gæstede han „Magdalenehjemmet“ hver Uge, satte sig ind i alt, fulgte Pigerne i det enkelte og erhvervede sig et Kendskab til hele Arbejdet, som gjorde, at han under alle Kampe og Vanskeligheder, som dette Arbejde har maattet gennemgaa, har kunnet være mig en Hjælp, for hvilken jeg ikke nok kan takke Gud.

Vinhandler Petersen var ikke en Mand af mange Ord: men han havde en næsten instinktmæssig Følelse af, hvad der var Sagen gavnligst, og stod altid klart og bestemt, naar vigtige Afgørelser skulde træffes. Han var glad ved alt, hvad der blev udrettet paa andre Omraader til Gavn og Velsignelse for Guds Rige, men det var ham en Smerte, naar andre Mennesker, der særlig havde Øjet op for den bevarende Gerning, ikke forstod og ikke med ham kunde glæde sig over de mange Mennesker, der gennem „Magdalenehjemmet“ blev ført til Oprejsning og Frelse. Han var en Mand fra den gamle Tid, og de, der staar i det unge stærke Liv, som i Aarene 70, 80 og 90 begyndte at røre sig, havde maaske svært

ved at komme til Klarhed over, hvor han havde sit aandelige Stade. Jeg, som kendte ham, har mangen Gang i de svundne Aar faaet Lov til at tale med ham om det, der laa dybest i hans Hjerte. Som jeg skriver disse Linjer, mindes jeg særlig en Samtale i 1897, ved hvilken han saa underligt klart og skønt gav til Kende, at Jesus Kristus og ham korsfæstet var den Grund, hvorpaa han byggede. Allerede i de første Aar af „Magdalenehjemmets“ Virksomhed blev hans Kærlighed til vor Sag sat paa en meget stor Prøve. Efter Pastor Frimodts Død den 21. Marts 1879 ophørte lidt efter lidt alle Bidrag i Gaver, — kun Aarsbidragene, som langt fra var tilstrækkelige, kom vedblivende ind. Denne Mangel paa Interesse fra Menighedens Side bevirkede, at „Magdalenehjemmet“ i Tidsrummet fra Julen 1880 til Foraaret 1881 ikke modtog en eneste Gave, samtidig med at den ene Pige efter den anden bankede paa Hjemmets Dør, saa at vi i Stedet for 15 maatte gøre Plads for 17 unge Piger. I dette Tidsrum levede „Magdalenehjemmet“ udelukkende paa Laan hos denne vor bortgangne Ven, der med den største Beredvillighed og Kærlighed laante os, hvad vi havde behov Maaned efter Maaned.

I de senere Aar, da Vinhandler Petersen blev ældre, naaede han kun nu og da ud paa Hjemmet, men tog derfor ikke mindre livligt og virksomt Del i, hvad der foregik. Da Arbejdet havde udviklet sig og var blevet det forgrenede Arbejde, og vi stod overfor Nødvendigheden af at bygge, var han en af dem, i hvis Hjerte, det var blevet nedlagt, — saa vidt jeg ved, uden Paavirkning fra min Side, — at han kun kunde og vilde gaa med til dette

Byggeforetagende, saafremt Hjemmet fik sin egen Bestyrelse og kom til at eje, hvad Menigheden havde givet det. Han kendte Sagen og vidste, hvad der gavnede den mest, og han glædede sig som et Barn, da Maalet var naaet, og vi kunde skride til at købe Grund (Skovtofte pr. Lyngby) og indrette os saaledes, som Arbejdet krævede det. Hvor var han glad ved Indvielsen af de nye Hjem, og hvor var det skønt altid at se hans milde, trofaste Ansigt og have ham iblandt os ved Bestyrelsesmøderne. Saavidt jeg husker, har han ikke en eneste Gang i de da svundne 21 Aar været fravæ-

Vinhandler Th. Schat-Petersen.

rende ved noget Bestyrelsesmøde. Sidste Gang, vi var samlede, var den 14. Okt. 1897.“

Med Vemod og Kærlighed har jeg ofte i efterfølgende Aar savnet denne vor kære Kasserer, der altid mildt, kærligt og fast bistod mig i Hjemmets Anliggender og tillige trofast drog personlig Omsorg for mig, naar han anede, at den tiltrængtes.

Medens Arbejdet med vore kære unge, som alt fortalt, gik sin Gang i hyggeligt Hjemliv med den fornødne Adspredelse og Færden udenfor Hjemmet, led vi stadig under Mangelen paa Hjælp til at op-

drage og udvikle Pigerne. Nætterne maatte for Frk. Grundtvigs og mit Vedkommende benyttes i udstrakt Grad.

Da vi jo ikke vedblivende kunde leve paa Laan hos vor Kasserer, foreholdt jeg Præsterne i vor Bestyrelse Nødvendigheden af, at de rejste ud i Menigheden og fortalte den om Arbejdet, saaledes at Kærlighed til og Interesse for det kunde blive kaldt til Live. Pastor Harald Stein, der efter Pastor Frimodts Død var blevet Formand i Indre Missions Bestyrelse i København, planlagde derfor en fjorten Dages Rundrejse. Hans Navn var kendt og havde, da han var Pastor Frimodts Ven, en god Klang iblandt Indre Missions Venner.

Onsdag den 25. Maj 1881, som det var Kristi Himmelfartsdag om Torsdagen, var vi i „Magdalenehjemmet“s lille Udvalg samlede paa vort Hjem. Pastor Stein meddelte, hvorledes han havde planlagt den ovenomtalte Rejse og skrevet til forskellige Præster for at faa ordnet Møder for vor Sag. Han havde imidlertid fra dem alle faaet det Svar, at „Magdalenehjemmet“ maatte vente. Man kunde ikke modtage ham. Et Sted skulde man have bygget et Missionshus, et andet Sted et Børnehjem, et tredje var man i Færd med at ordne Menighedsplejen, et fjerde Sted skulde man have oprettet et Sømandshjem. Overalt var Menigheden optaget, og overalt skulde de bruge Penge. Han sluttede med at sige: „Vi Præster kan ikke skaffe Penge!“

Da et Arbejde som vort, hvor ingen kunde betale for de unge, og de ikke alene skulde opdrages, udvikles og højnes, men i alle Maader drages Om-sorg for baade med Husly, Mad og Klæder, var saadanne Svar under de forhaandenværende For-

hold i Sandhed nedslaaende. Efter en liden Betænkningstid sagde jeg derfor med Sorg: „Ja, saa er der jo ikke andet for os at gøre end at lukke Hjemmet. Menigheden faar saa Skyld derfor, thi vi vilde arbejde.“ Pastor Stein erklærede imidlertid, at han vidste en anden Udvej, og fremkom med Forslaget om, at jeg skulde rejse og fortælle Menigheden om Sagen. „Jeg gør det aldrig!“ var mit hurtige Svar. „Jeg synder ikke mod Guds Ord.“ „Kvinden skal tie i Forsamlingen,“ siger Paulus!“ (1. Kor. 14, 34).

En lang Forhandling paafulgte, under hvilken de fire Mænd, Præsterne Harald Stein, Peter Krag, Vinhandler Schat-Petersen og General-

Pastor Harald Stein.

konsul Johan Hansen hver paa sin Maade søgte at klare det for mig, at jeg paa ingen Maade ved at fortælle om „Magdalenehjemmet“s Arbejde kom til at synde mod Guds Ord. Pastor Stein sluttede med at hævde, at man ikke kunde afvise mig.

Aldrig havde nogen Kvinde herhjemme talt i nogen Forsamling, saa det var svært for mig at forstaa, at det saaledes var Guds Vilje. Jeg blev imidlertid sluttelig klar over, at enten maatte jeg

bøje mig og gaa ind paa Forslaget, eller ogsaa tog jeg Ansvaret for, at Magdalenehjemmets Arbejde maatte opgives. Skønt jeg ikke anede, hvad jeg skulde sige, lovede jeg endelig, at jeg skulde holde smaa Møder for Kvinder og Præster. De sidste haa-

Sognepræst P. Krag.

bede jeg saa, vilde bringe Sagen ud til Menigheden, saaledes at vi kunde faa den fornødne Støtte i Forbøn, Gaver og Medhjælp.

Overbebyrdet med Arbejde, manglende den rette Medhjælp — min Kusine var endnu ikke kommen — tvungen til at gøre et Skridt, der i hine Dage var fuldstændig ualmindeligt og ansaas for usømmeligt, følte jeg det meget vanskeligt. „Gud vil det

saaledes!“ var derfor den Stav, jeg maatte støtte mig til. „Hans Vilje var jo almægtig“.

Pastor Stein maatte saa ordne de første Møder telegrafisk. Jeg skulde nemlig den efterfølgende Mandag rejse til Harboøre og Møborg (i Nærheden af Holstebro) for at se til to af vore i Kondition værende unge Piger. Samme Aften blev der mig opgivet Navnene paa en Del Præster, som jeg skulde skrive til for at faa Lov til at holde de derpaa følgende

Møder. Jeg skrev om Natten et Brev, der kunde bruges til dem alle. Min yngste Broder var saa kærlig i de følgende Dage med Haanden at afskrive det, saaledes at jeg kunde underskrive og afsende Brevene førend Afrejsen. Skrivemaskiner var dengang kun i Opsejling, og kun enkelte større Firmaer ejede dem.

Fire Møder og to Besøg hos de ovennævnte unge Piger tilligemed deres Herskab var planlagte til denne første Rejse, som maatte begynde den paafølgende Søndag Morgen i Stedet for, som ordnet var, Mandag, og ende Lørdag Aften, saaledes at jeg kunde være i Hjemmet den paafølgende Søndag Morgen. Der maatte arbejdes Dag og Nat, for at jeg kunde komme af Sted.

Paa Grund af vore store Pengevanskeligheder havde jeg taget Billet til 3. Klasse. Jeg maa imidlertid have set meget medtaget ud; thi skønt jeg forlangte 3. og viste min Billet dertil, magede Gud det saaledes, at jeg stadig indtil Lunderskov blev lukket ind i en 2. Klasses Vogn, hvor jeg kunde være ene.

Ensomheden og Roen gjorde mig godt. Da jeg var over al Maade træt, lagde jeg mig stadig ned for at hvile, indtil jeg kom til Skjern. Her satte jeg mig op, bad Gud give mig, hvad jeg skulde sige, og tog Blyant med Papir i Haand. Stille ventede jeg paa Tanker fra Gud, saa kom Ordet: „Nød lærte nøgen Kvinde at spinde.“ Det blev noteret, og alt som jeg sad ventende, kom det ene Punkt efter det andet til mit Hjerte. Hver af dem blev noteret, til jeg havde et Skelet til, hvad jeg næste Dag skulde sige. Saa memorerede jeg, hvad der var mig givet.

Klokken ca. 10¹/₂ Aften naaede jeg Lemvig, hvor

jeg blev modtaget paa Banegaarden af den venlige Provst Berggren. Kl. 10 næste Formiddag var det første Møde, hvortil alle Egnens Præster med Hustruer og en Del andre Damer havde givet Møde. Gud var med mig, og jeg glemte som altid senere Menneskene og mig selv over mine stakkels Pigers Trang til Hjælp. Et Par Timer efter, just som jeg skulde til at køre med Pastor Carl Moe, nu Formand for Indre Mission i Danmark, ud til Harboøre, kom en Deputation af Menigheden der i Byen og bad mig samles med dem i Missionshuset. Jeg maatte afslaa denne Opfordring, men bebrejdede de kære Mennesker, at de ikke havde givet Møde i Præstegaarden.

Paa Vejen til Harboøre ledte jeg Samtalen hen paa Nadverens hyppige Brug, et Spørgsmaal, som dengang som alt sagt brændte i mig. Selv om Bibelens Ord er klare nok, blev jeg dog ved Svarene ikke løst fra det pinlige ved Tidens Skik, skønt jeg jo alt for længe siden paa Guds Ord havde maattet følge mit Hjertes Trang og ofte ty til Alterbordet, hvor jeg øjensynlig altid fik ny Kraft til at tro' og tjene.

En Hjerteglæde var Opholdet Mandag Aften og Tirsdagen i Præstegaarden paa Harboøre, hvor jeg mødte den største Imødekommenhed, og et Ven-skab blev sluttet for Livet. Dejligt var det at udveksle Tanker med mit kære Barn, der tjente der, og række hende Hjælp i hendes Vanskeligheder. Onsdag Morgen tidligt var jeg paa Lemvig Bane-gaard, hvor flere af Menighedens Damer mødte mig for at ledsage mig til det nærliggende Møborg. Ved personligt Samvær vilde de søge at indhente, hvad de havde mistet ved at udeblive fra Mødet om Man-

dagen. Da vi nogle Timer senere holdt udenfor Præstegaarden i Møborg og Hilsen var blevet udvekslet, sagde Præsten: „I Morgen skal De saa tale i Holstebro, og vi har bekendtgjort Mødet gennem Aviserne og fra Omegnens Prædikestole. Der kommer mange Mennesker!“ „Jeg gør det aldrig!“ lød mit forfærdede Svar tilbage. „Jeg synder ikke mod Guds Ord. Jeg har kun lovet at fortælle for Kvinder og Præster!“ Præsten holdt imidlertid paa, at jeg var nødsaget til at følge Ordningen. Han skulde indlede, Præsten i Holstebro slutte. Atter maatte jeg bøje mig. Efter et frugtbart Ophold i Præstegaarden og Samvær med min der tjenende Pige, kom jeg altsaa næste Dag, Torsdag, til Holstebro.

Missionshus var der ikke, men Byens største Skole var overfyldt af Mænd og Kvinder. Gemt blandt Kvinderne led jeg under den lange Indledningstale uudsigelige Kvaler. I min Naivitet, — jeg kalder det Dumhed, en Betegnelse mine nære Venner ikke vil give mig Medhold i, — frygtede jeg for, at de temmelig uopmærksomme Tilhørere skulde gaa, førend jeg fik begyndt. Der var nemlig Uro og undertiden højroset Talen blandt Tilhørerne. Jeg tænkte intet Øjeblik paa, at de var kommet for at høre mig. Heller ikke paa, at de jo ikke før havde hørt en Kvinde tale i en Forsamling, og at det bagefter skulde afgøres, om en saadan kunde have Lov dertil. Endelig var Indledningen sluttet og „Du Herre Krist, min Frelser est“, som jeg havde bedt om at faa sunget, bruste gennem Forsamlingen. Glemmende alt og alle, med Hjertet fuldt af Kærlighed til mine unge, stod jeg under det sidste Vers paa den talendes Plads. Jeg maatte jo vinde de tilstedeværendes Kærlighed for mine Piger. Idet jeg

begyndte med Ordet: „Nød lærer nøgen Kvinde at spinde“, talte jeg, som Gud gav mig Naade til. Der var Stilhed som altid senere, saa at man, som man siger, kunde have hørt en Knappenaal falde til Gulvet. Da jeg sluttede, tog ikke Stedets Præst, men den ansete senere Stiftsprovst i Ribe, Pastor Koch, Ordet. Jeg mindes, hvorledes han begyndte med at sige, at han, da han saa mig sidde dernede gemt mellem Kvinderne, tænkte paa en Kandidat, der skal holde sin Dimisprædiken. Idet han udtalte, at alt, hvad de havde hørt sandelig ikke var en Dimisprædiken, stillede han sig fuldt paa min Side og bad den store Forsamling med Gaver og Forbøn slutte sig om Arbejdet og mig. Med inderlig Tak til Gud hørte jeg denne ædle, varmhjertede Mands Ord. Mødet blev sluttet af Stedets Præst, rigelige Gaver blev givet mig og Aarsbidrag tegnede, — ja, Grunden blev lagt der, som ogsaa i Lemvig, til et trofast Samarbejde, der har holdt Aarene igennem.

Fredag navde jeg et ligeledes velsignet Møde i Ringkøbing. Lørdag talte jeg for en forunderlig Forsamling i Varde Præstegaard. Med Nattoget tog jeg tilbage, saaledes at jeg Søndag atter kunde være sammen med mine kære i Magdalenehjemmet og gøre det hyggeligt for dem. Saa mange Steder havde jeg været i 7 Dage og set og talt til og med saare mange Mennesker, — det tager paa Kræfterne. Gud havde vidunderligt gennem sit svage Redskab herliggjort sit store Navn.

Om der mødte mig Vanskeligheder og svære Ting ved min Hjemkomst? — Ja, det gjorde der! Var jeg blevet oplivet ved Vennernes Imødekommenhed og vaagnende Kærlighed, saa laa der Bry-

derier og Trængsler nok, som under det daglige Liv var fremkomne og nu skulde føres til et godt Endemaal. Der var Brug baade for Bøn og Evner.

Mellem de trange Ting var der ogsaa en hel Bunke Svarbreve paa den skriftlige Anmodning om at komme de forskellige Steder hen og fortælle om Arbejdet. Alle gik de, om end paa forskellig Maade, paa den Melodi: „Bliv mig fra Livet, du halvgale Kvinde!“ Naar vi, som tidligere sagt, erindrers, at Kvinder ikke tidligere havde ført Ordet i Forsamlinger, var dette jo maaske ikke saa underligt, men derfor lige nedslaaende. Værst af alle var Brevet fra daværende Pastor, senere Biskop Götzsche i Fredericia. *)

Det forekom mig umuligt efter tre Ugers Arbejde atter at rejse ud og holde Møder. Med Svarbrevene gik jeg derfor over til vor kære Pastor Peter Krag ved St. Jakobskirken. Han holdt imidlertid paa, at jeg trods Afslagene maatte melde, at jeg kom. I Lydighed, men med bævende Hjerte gjorde jeg det altsaa. Imidlertid færdedes jeg med de unge for at opbygge, hvad min Fraværelse havde nedbrudt og var optaget tidlig og silde af alt det meget, som et saadant Hus fører med sig. **)

Saa kom paany Afrejsens Dag. Af mit første Møde i Nyborg har jeg ikke noget blivende Indtryk. Derfra kom jeg til den nidkære, varmhjertede Pastor Johansen i Odense. Her blev jeg som baade tidligere og senere modtaget af Præsten paa Bane-
gaarden. Efter Ankomsten til Præstegaarden havde

*) Se iøvrigt Side 153.

**) Blandt andet maatte jeg i Aaret 1881 egenhændig skrive 576 Breve, og Korrespondancen blev ikke mindre i efterfølgende Aar (Aarsberetning 1881, Side 2).

Præsten og jeg en lang Samtale, under hvilken jeg naturligvis var til Eksamen. Efter at der var blevet sørget for mig med Mad og Drikke, sagde Præsten til sin ligeledes varmhjertede og fine Hustru, Søster til vor senere ikke blot dygtige, men afholdte Birkedommer Oldenburg i Nordre Birk, der til sidst blev Overpræsident i København: „Nu maa du helst faa Frk. Esche hen at sove, hun trænger saavist dertil!“

Ved Aftenmødet var c. 100 af Byens Kvinder og Præsterne samlet. Gud var atter i Naade med sit svage Redskab. Ilden blev tændt i Hjerterne, et fast og frugtbart Samarbejde sat i Gang, som under Pastor Johansens dygtige Ledelse i mange, mange Aar bar rigelig Frugt. Næste Formiddag fulgte Præsten mig til Jernbanen. Paa Vejen bad han mig sige, hvor jeg fremdeles skulde holde Møder. „Thi,“ sagde han; „jeg vil ganske ærligt sige Dem Sandheden. I Gaar, da De kom, havde jeg ikke indbudt et eneste Menneske. Men da jeg havde talt med Dem, forstod jeg, at De kom fra Gud. Medens de hvilede, løb derfor min Hustru og jeg fra Sted til Sted for at indbyde til Mødet. Vi fik andre til at gøre det samme. Derved fik vi samlet saa mange Mennesker. Nu gaar det naturligvis de andre Præster ligesom mig. Vi er bange for Dem, da dette er noget ganske usædvanligt. Men siger De mig, hvor De skal hen, saa skriver jeg og beder dem alle med Frimødighed tage imod Dem og ordne et Møde.“

Men jeg, der var bange for at gaa Gud i Vejen, turde intet sige. Idet jeg takkede for den tilbudte Hjælp, bad jeg derfor Pastor Johansen vente, til jeg havde set, hvorledes det vilde gaa mig i Fredericia, saa skulde jeg skrive.

Ikke længe efter lagde Færgeren til ved Landgangsstedet i Fredericia. Den brede, svære Pastor Götzsche tog imod mig og førte mig til sit Hjem. Atter kom jeg til en længere Eksamen. Efter Middagsbordet begav vi os hen i et Asyl, hvor der var ordnet til Møde. 22 Kvinder var til Stede. End ikke Byens Præster havde Pastor Götzsche turdet indbyde. Han vidste jo ikke, hvad denne halvgale Kvinde kunde finde paa at sige af Uanstændigheder. Jeg mindes, hvorledes mit Hjerte, da jeg saa denne lille Forsamling, bogstaveligt sank en Tomme. Jeg skulde jo for enhver Pris vinde Menneskehjerner for mine kære unges Sag, og dette saa ikke lovende ud.

Efter Afsyngelsen af min Salme: „Du Herre Krist, min Frelser est,“ bad jeg en kort Bøn og fortalte derefter, hvad der var lagt mig paa Hjerte. Her viste det sig imidlertid, hvor sandt det er, at „vi aldrig skal regne med faa eller mange, naar kun Gud er med os,“ thi ogsaa her kom der under Pastor Götzsches Ledelse et varigt og frugtbart Samarbejde i Gang.

Trykket og nedslaaet efter dette Besøg, rejste jeg kort efter Mødet tilbage til mit Hjem, hvor meget Arbejde og adskillige Vanskeligheder ligesom forrige Gang ventede mig. De maatte under Bøn og ihærdigt Arbejde besejres.

Trangen til Hjælp i det daglige Arbejde blev saa stor, at jeg i min Nød efter megen Overvejelse maatte ty til at bede den kære ældre Frue og hendes Datter, hos hvem vor første Pige, som vi udsendte i Kondition, var blevet anbragt, om for et halvt Aar at laane hende. Fruen gik kærligt ind herpaa og hjalp sig i det Halvaar med en svagelig og

mindre dygtig Pige fra vort Hjem. Stor var denne Kærlighed, selv om den senere, da Fruen var død, bar sørgelige Frugter. En udmærket, trofast og god Hjælp var dette Hjemmets Barn mig i det halve Aar. Det gik hende ogsaa godt, efter at hun var vendt tilbage til sin Frue, der endog i stor Kærlighed paa den smukkeste Maade testamentarisk drog Omsorg for hende. En Tid efter Fruens Død gik alt godt, men saa forbød Frøkenen dette vort Barn at komme paa Hjemmet. Hun vilde have hende for sig selv og kunde ikke taale hendes store Kærlighed til Hjemmet og mig. Dette Skridt blev skæbnesvangert saavel for Frøkenen som for vort Barn, der havde fundet sin største Glæde i at tilbringe sin Fritid hjemme hos os. I længst forsvundne Dage havde hun under sit Livs Ulykke søgt Glemsel og Tilflugt i de stærke Drikke, nu vendte i hendes Sorg denne Fristelse tilbage. Hun havde været vakt, men ikke gennem en dyb Omvendelse fundet sin Plads hos Jesus og gled derfor lidt efter lidt ind under den gamle rædselsfulde Lænke. Om det nogensinde gik op for hendes Frøken, der havde en anset Plads i Menigheden, at hun ved sit uforstandige og egenkærlige Forbud havde sin Del af Skylden heri, ved jeg ikke. Frøkenens Besøg hos mig var nemlig samtidig med Forbudet ophørt.

Med Mellemrum og skjult søgte vort Barn, som jeg ikke turde støde bort, til mig. Under de forhaandenværende Forhold kunde jeg dog ikke være en virkelig Hjælp for hende. Mit arme Barn kæmpede en fortvivlet Kamp, og den stakkels Frøken led sikkert selv saare meget under de sørgelige Følger af sit egenkærlige Forbud. Men skilles fra vort Barn vilde hun ikke, og denne blev derfor hos hende

til hendes Død, trods Venners og Slægtninges Misbilligelse. Efter Begravelsen flyttede hun paa Landet og boede i samme By som hendes Søster. Breve, som jeg med Mellemlum modtog fra hende, fortæller mig, at Kærligheden til det Hjem, Gud gav hende hos mig, og til hendes gamle Plejemoder ikke var død, og at Guds-Ordets Sæd endnu laa gemt i hendes Hjerte. Saa modtog jeg i 1916 Brev fra Præsten i den By, hvor hun boede. Hans Brev var et herligt Bevis paa, at Guds Ord Salm. 126, 5: „De, som saa med Graad, skulle høste med Frydesang,“ staar fast. Præsten fortalte mig med forunderlig Kærlighed og Omhu om hendes sidste Levetid her paa Jorden, om hvorledes Trangen til Gud og Længslen efter ham havde faaet Magten i hendes Sjæl, og at hun gennem alvorlig Sjælenød havde fundet Hvile i Jesu fuldbragte Sonoffer, ja fundet sin Plads som en frelst Synder i Jesu Arme.

Arbejdet med mine vanskelige unge var i Sandhed ikke let, og indeholdt baade store Glæder og dybe Sorger. Efter tre Ugers Arbejde i Hjemmet maatte jeg stadig, netop som alt igen var kommet i tilsyneladende god Gang, rejse ud for at holde Møder. Interesse og Kærlighed for Sagen maatte jo vækkes, for at den kunde blive støttet af Forbøn, og de nødvendige Penge komme ind, saaledes at Arbejdet kunde fortsættes. Efter Pastor Steins Planer gik denne Gang min Rejse udelukkende til de større Byer paa Østkysten af Jylland. Hvor jeg kom, blev jeg venligt modtaget af Stedets Præst, der straks fortalte mig, at man ikke var bange for mig. Præsterne Göttsche og Johansen havde skrevet om mig og bedt den paagældende Præst tage vel imod mig og ordne Møder.

Pastor Götzsche karakteriseres underlig fint gennem dette. Han havde altsaa, uden at jeg havde bemærket det, under mit tilsyneladende mislykkede Besøg i Fredericia, lokket ud af mig de Steder, hvor jeg endnu skulde holde Møder, og uden at omtale det skrevet forud.

Dette saavel som et Møde paa Banegaarden i Fredericia med Pastor Vilhelm Beck banede mig Vej i den Del af Menigheden, hvor Gud havde givet mig min Plads. Da han hilste paa mig, sagde „Indre Missions Feltherre“ — thi en saadan lignede han med det korte Overskæg og den lille Kappe kastet over Skuldrene —: „Ja, jeg følger efter Dem fra Sted til Sted for at høre, hvorledes De opfører Dem.“ Da han imidlertid saa det forskræmte Udtryk i mit Øje, tilføjede han paa den for ham ejendommelige, hjertelige Maade omtrent saaledes: „Bliv De kun ved. Vi er alle glade for Dem, og jeg længes kun efter, at De skal komme til Ørslev og der fortælle os om Magdalenehjemmets Arbejde!“

Mangen en Gang har jeg gæstet Ørslev Præstegaard og talt i det store Missionshus, ligesom Pastor Beck senere har bistaæet mig ved mange Møder og flere Gange talt paa Magdalenehjemmet. Ja, naar jeg trængte til Medhjælp eller paa anden Maade maatte henvende mig til Menigheden, støttede han mig altid.*) Hvor gav Gud dog Magdalenehjemmet og mig i denne rigt begavede, frimodige Herrens Tjener og hans utrættelige Hustru trofaste Venner. Pastor Rudolph Frimodt var gennem sin tolvaarige Bøn og hele Færd Magdalenehjemmets Fader, men Pastor Vilhelm Beck knæsatte Magdalenehjemmet som ægte

*) Se blandt andet: »Indre Missions Tidende« den 16/3 1884 og 5/10 1890.

Barn af Indre Mission i Danmark. Uden disse trofaste Mænds Støtte var Magdalenehjemmet aldrig blevet det, som det er, havde aldrig naaet at blive til Velsignelse for saa mange, mange dyrekøbte Menneskebørn. Et enkelt Menneske kan kun naa lidet, men trofast Sammenhold i Guds Gerning bringer rig Velsignelse.

I sin Kærlighed til de Mennesker, som han erkendte var helhjertet med Jesus, kunde ingen være mere fin og trofast end Pastor Vilhelm Beck. Kærligheden til Jesus tog ham altid fuldt og helt. Han var præcis i sin Tale, forstod underligt under Drøftelsen af en Sag at træffe Hovedet paa Sømmet. Hans Prædikener var jævne, men rige paa Billeder, baade skønne, som naar vi ihukommer „den kostelige

Sognepræst Villh. Beck.

Perle“, og undertiden drastiske, saaledes at hans Modstandere kunde tage Forargelse heraf, en Forargelse, som dog ofte førte til Omvendelse. Han kunde, som vi alle, fejle. Hans Vid kunde saaledes være bidende, naar han mente, at hans Modstandere ikke stod helt med Jesus. Men i Hjertet var han ydmyg, og mod hans Livsaften traadte denne hans Ydmyghed forunderlig klart frem.

Pastor Becks trofaste Venskab og Visdom i

Sjælesorg lærte jeg ogsaa at kende i Foraaret 1882 under en dyb Anfægtelse.

Pludselig en Dag efter at jeg med sædvanlig Varme og Glæde paa Magdalenchjemmet havde baa-ret Vidnesbyrdet om Guds Kærlighed til os Syn-dere frem ved vor fælles Andagt, følte jeg mig for-underlig indre tom og fattig (gudforladt). Da denne Tilstand indfandt sig Dag efter Dag, saa snart jeg havde sluttet vor daglige Morgenandagt, blev jeg forfærdet. Jeg spurgte mig selv, om min Kristen-dom var Komediespil, Jeg forstod ikke Guds Vej at føre sine Børn paa. I min Nød gik jeg en Dag over Fælleden til Pastor Krag ved Jakobskirken. Da han imidlertid, indtil han selv i sine sidste Leve-aar blev ført ind i Anfægtelsens Skole, dengang an-saa en saadan Sjælstilstand for noget rent galt, fik jeg ingen Hjælp hos ham, men blev yderligere ned-trykt.

Jeg kunde umuligt udholde at røgte Magdalene-hjemmets alvorlige, ofte sjælsrystende Arbejde uden den tidligere aandelige Frimodighed og skrev der-fer til Pastor Vilhelm Beck om, hvorledes jeg havde det. Dog føjede jeg til, at han endelig ikke maatte indbyde mig til sig i Ørslev Præstegaard, hvor jeg jo alt havde været og fortalt om Guds dejlige Arbejde gennem Magdalenchjemmet, med mindre han og hans Hustru kunde forstaa min Sjæls Til-stand, da han ellers aandelig talt vilde komme til at slaa mig ihjel. Omgaaende kom det kærligste og mest forstaaende Brev. Efter et stille tre Ugers Op-hold i Pastor Becks gæstfri Hjem, hvor jeg fik rig Lejlighed til at indsuge det Ord, om hvilket Jesus siger: „De Ord, som jeg taler til eder, er Aand og Liv“ (Joh. 6, 63), og fik Ro til flittig Fordybelse i min

Bibel, rejste jeg frimodig og glad tilbage til det Arbejde, som jeg elskede.

En lignende Tilstand, som den jeg her har omtalt, gennemlevede Biskop Th. Skat Rørdam i de sidste Aar af sit Liv,*) og Pastor V. Birkedal i ca. 5 Aar under sin Præstegerning i Jylland.**)

Det ligger i Sagens Natur, at alle mine Rejser for at vække og befæste Menighedens Kærlighed til og Interesse for Magdalenhjemmets Arbejde ikke alene tog paa mine allerede stærkt medtagne Kræfter, men ogsaa skadede det daglige Arbejde. De mindre ærlige og mindre efter sand Opregtsind søgende Elementer fik under min Fraværelse Lejlighed til at følge deres naturlige, voldsomme Tilbøjeligheder. Stakkels unge Piger! Menighedens stadige Forbøn til at besejre de onde Magter havde vi jo endnu kun i altfor ringe Grad faaet Lejlighed til at erhverve os. Intet Under derfor, at de onde Magter mangen Gang voldsomt kunde give sig til Kende.

Jeg mindes, hvorledes Professor Rudolph Bergh i Anledning af en saadan voldsom Piges Ophold hos os gik i stadig Angst for mig og atter og atter udtalte sig herom til Generalkonsul Johan Hansens, hvis Huslæge han var. Denne Pige lagde i Sandhed ogsaa utilbørligt Beslag paa mine smaa Kræfter, der bestandigt svækkedes ved det intensive Krav til dem.

En Dag havde jeg maattet lade ovennævnte Pige forblive paa sit Værelse, for at hun om muligt kunde naa til at tage en god Stilling. Men pludselig

*) Se Otto Møllers og Skat Rørdams Brevveksling, 2. Del, Side 145 til Side 146 f. o.

***) Se „En Livsførelse“ af Vilhelm Birkedal, 2. Del, Side 158 ff. Han taler dog der om 16 Aar, men et andet Sted nævnes der 5 Aar, saa disse har vel været de sværeste.

fik jeg Melding om, at hun var i Færd med at springe ud ad Vinduet. Da jeg forstod, at dette var for at tvinge mig til en af de lange og anstrengende Samtaler, som hun fandt Interesse i at fremkalde, sagde jeg højt udenfor hendes Dør: „Hvis Thora springer ud ad Vinduet, saa er Hjemmet med det samme lukket for hende.“ Efter dette krøb hun stille ind ad Vinduet og forholdt sig rolig, indtil jeg hen paa Dagen gik til hende. Hendes Færd blev imidlertid ikke saaledes, at jeg kunde tænke paa at anbefale hende til en Kondition.

Vor kære Pastor Krag, som sad i Magdalenehjemmets Udvalg og til vor Glæde og Gavn hver Vinter holdt en Række Bibellæsninger paa Hjemmet, ligesom han tog Del i den sædvanlige hveranden Søndag hos os afholdte Gudstjeneste, kunde imidlertid ikke forstaa, at denne Pige ikke kunde anbefales til en Tjeneste.

Vi enedes saa om, at han skulde skaffe hende en Plads, og han fik den hos et af sine Sognebørn. Det blev imidlertid sidste Gang, at han forsøgte paa denne Maade at gribe ind i den Stilling, som Gud gennem Pastor Frimodt havde givet mig. Der hengik nemlig kun saare kort Tid, saa kom samme Pige en Formiddag halvberuset over til mig. Jeg gik straks med hende over til Pastor Krag i St. Jakobs Præstebolig. Vi kom ind i hans Studereværelse; men det varede ikke længe, før vor ellers djærve Præst foreslog mig at fly med ham ind i Dagligstuen. Her enedes vi om, at den arme Familie maatte befries fra den Pige, som han nu indsaa, at den ikke kunde være tjent med at beholde.

Jeg fulgte hende saa over til Oberstens og forblev stille i Køkkenet og Pige-kammeret, medens hun

ordnede sit Tøj. Paa sin Vej gennem Køkkenet greb hun engang, som hun tidligere havde gjort det overfor sin Fader, en Kniv og vilde stikke mig. Da jeg imidlertid saa paa hende og mildt kaldte hende ved Navn, sænkede hun Kniven, som faldt ud af hendes Haand.

Da hun var færdig med sin Indpakning og havde forladt Oberstens Hjem, viste det sig, at denne brave Familie af Frygt for, at jeg skulde komme noget til, havde tilkaldt den fungerende Overbetjent, der sad i det tilstødende Værelse.

En anden saare vanskelig Pige lagde ofte stort Beslag paa mine aandelige og legemlige Kræfter. Hun var stor og stærk og havde et vanskeligt Sind. En Dag var dette i Oprør, — hvorover erindrer jeg ikke. Vi var samlede i vor hyggelige, store Spisestue. Hun opførte sig saaledes, at hun saavel for sin egen som for de andre unges Skyld for en Stund maatte tage Betækningsrummet i Besiddelse. Jeg følte mig imidlertid saa legemlig svag og afkræftet, at jeg ikke kunde tænke mig at føre hende derhen. Derfor bad jeg om at faa Portner Jakobsen hentet. Da hun saa ham træde ind ad Døren, blev hun som rasende. Fraaden stod hende ud af Munden. Idet hun greb den ene Stol efter den anden, huggede hun dem ned i Bordet og fór rundt om det. Jeg husker det alt, og ser mig selv siddende næsten afmægtig paa en Stol ved Havestuedøren. Man maa huske, at jeg stadig foruden om Dagen maatte arbejde en stor Del af Natten. Pigens rasende Adfærd kunde jo imidlertid ikke vedblive. Jeg sendte derfor Bønnens Suk op til Gud, der ejer al Magt, og fik saaledes ny Kraft. Overbevist om, at Jakobsen ikke kunde hjælpe, nærmede jeg mig stille den ra-

sende Pige. I samme Øjeblik, som jeg lagde min Haand paa hendes, og idet jeg saa kærligt paa hende og talte mildt men fast, blev hun som et Lam og fulgte mig uden Modstand til Betænkningssrummet. Jeg har ofte med Tak og saa megen Tilbedelse, som Gud havde faaet fremkaldt hos mig, tænkt paa, hvilken vidunderlig Magt Gud i sin ubegribelige Naade lod strømme igennem mig, hans svage, uværdige Redskab. Denne kære Pige blev senere omvendt og gik nogle Aar efter under et Ophold hos troende Venner paa Landet hjem til Jesus. Hendes Støv hviler paa Kirkegaarden i det Sogn, hvor disse Venner boede. — Her bør jeg, som alt sagt, bemærke, at i et Betænkningssrum, der kun er udstyret med det allernødvendigste Bohave, bliver man kun, saa længe man selv vil, nemlig til man har vundet Herredømme over sig selv, indset sin usømmelige Færd og atter kan være sammen med andre.

Til hvad her alt er fortalt, kom de forskellige hysteriske Tilfælde, der ganske naturligt viste sig, og som var vanskelige at blive klog paa.

Jeg mindes en lille dyrekøbt Sjæl, som var hos os i et af de første Aar. Kort efter, at hun var kommet, begyndte hun at klage over Smerter i Underlivet. All, hvad der kunde gøres for at hjælpe hende, blev forsøgt, men uden Held. En Svulst syntes at være til Stede, og sluttelig erklærede Lægen, at hun maatte opereres, og at vi maatte ty til Kommunehospitalet. Jeg fulgte hende derind og ventede jo under Bøn paa et godt Resultat. Skikket til at gaa gennem Dødens mørke Port var hun ikke.

Nogle Dage efter kaldte Overlægen mig ind til sig. Stor var min Forundring og Forfærdelse, da han fortalte mig, at Svulsten, dengang vor unge

Pige blev kloroformeret øjeblikkelig forsvandt, og han tilføjede, at jeg maatte kurere hende moralsk. Jeg stod fuldstændig forfærdet. Jeg anede ikke, hvorledes jeg skulde kunne gøre dette. Maaske havde det hjulpet, om Overlægen havde givet mig nogen Anvisning, det undlod han imidlertid. Efter Samraad med vor egen Læge maatte jeg saa med Sorg sende hende tilbage til det Sted, hvorfra hun var kommet; — dog har jeg senere hørt fra hende og ved, at hun mindes os med Venlighed.

En anden ung Kvinde fik pludselig et ophovnet Ben, der ikke havde Spor af Facon, men lignede en Stolpe. Atter prøvede Lægen al sin Kunst; da den ikke hjalp, søgte vi forgæves en „klog“ Mand, der skulde være saa udmærket i slige Tilfælde. Sluttelig blev jeg undervist i den Kunst at give Massage, og endelig skete der efterhaanden Forandring med Benet. Det begyndte lidt at ligne andre Ben. Saa blev jeg imidlertid med Mellemlum nogle Gange forhindret i selv at give vor unge Pige Massage, og Forandringen til det bedre udeblev da ganske. Jeg undrede mig først, derefter blev min Mistillid vakt. Lægen og jeg iagttog nøje det foreliggende Tilfælde. Saa overtog jeg igen Massøsens Rolle, og Hævelsen svandt paany. Da dette gentagne Gange havde vist sig at være Tilfældet, forstod jeg, hvad Overlægen paa Kommunchospitalet havde sagt om det forud omtalte Tilfælde, at Svulsten maatte kureres moralsk.

Efter inderlig Bøn fik min kære unge Elev og jeg en alvorlig Samtale, som sikkert ingen af os har glemt, og Benet kom uden flere Formaliteter til at ligne alle andre Ben. Det bedste af det hele er dog, at min unge Pige, der ikke før havde for-

staaet sin egen Tilstand, blev en kær og dygtig Kvinde, der af Hjertet er mig hengiven, og som har forstaaet at gøre sin Mand lykkelig.

Saa mødte jeg ogsaa hos en og anden af vore unge det for mig mærkelige og betagende, at vedkommende under forskellige Tilfælde kunde faa Krampe. Efter indgaaende Undersøgelse af vor flinke Læge og efter hans Raad talte jeg atter indtrængende med vor „tilsyneladende“ Patient. Men efter at have raadet hende til at drikke noget Vand og med sin Vilje imodstaa det begyndende Ildebe- findende sagde jeg hende, at jeg, hvis hun næste Gang fik Krampe, efter Lægens Raad vilde give hende det meste af en Spand Vand over Hovedet, thi hun kunde og burde lade være med sligt.

Jeg ser endnu for mine Øjne vor Systue, hvor vi hver især var travlt beskæftiget med forskellige Arbejder, og vor kære, ovennævnte Elev pludselig liggende paa Gulvet i et af disse sørgeligt smittende Krampeanfald. Roligt bad jeg en af mine andre unge hente en Spand Vand og uden at sige noget videre hældte jeg en Del af Vandet ud over hendes Hoved. Det er sidste Gang, jeg mindes, at nogen af vore unge har givet en saadan Scene til bedste. Vaad og slukøret rejste hun sig op, og efter at have skiftet Tøj og en Stund været ene for at samle sig, tog hun sit daglige Liv op som vi andre.

Slige Tilfælde, der altid forud kræver Bøn og lange alvorlige Samtaler med den enkelte, tager imidlertid ogsaa altid paa dens Kræfter, der skal være den hjælpende.

Hertil kom en Sygeplejerskes Pligter. Efter den hollandske Forstanderindes Raad var jeg, da jeg ikke kom til Hospitalet i Berlin, af vor Læge ble-

vet lært til at yde Hjælp i den Sygdom, som ofte ledsager et ikke sædeligt Liv. Gud gav mig paa dette Omraade klare Øjne, Visdom og Naade til at kende Sygdommen i dens forskellige Former.

For at kalde Blufærdigheden frem hos mine unge, udførte jeg under Lægens Overtilsyn efter Læretiden i en lang Aarrække Lægens Gerning overfor dem.

Af Medhjælp var der endnu kun min Kusine, der havde taget Arbejdet op som en Livsgerning. Men et virkeligt Hjem har jeg trods alt gennem mine ikke faa oprejste Børn, ogsaa fra hine første Aar, atter og atter faaet bevidnet, at Gud gav mig Naade til at give dem, et Hjem, som de aldrig kunde glemme.

Det er til Guds Ære og hans Forherligelse, at saa mange af de dyrekøbte Menneskebørn ikke blot lidt efter lidt faldt til Ro hos os, men i Aarenes Løb har udviklet sig til skønne og gode Kvinder.

Om dem alle kan jeg jo ikke skrive, men her skal endnu nævnes en, der nu i mange Aar har været en prægtig Mands gode, trofaste og brave Hustru.

Efter at have tjent i nogle Aar, blev de forlovede og gift. Da der ingen Børn kom i Ægteskabet, tog de efterhaanden først en lille Pige og senere en Dreng til sig. Begge opdrog de saare godt, idet de elskede dem som deres egne. Under en alvorlig Sygdom gik Datteren, som et bevidst troende Menneske, godt 16 Aar gammel, hjem til Gud, medens Sønnen med stor Kærlighed nu hjælper sine ældre og svagelige Plejeforældre med at dyrke Jorden og drive Gaarden, som de ejer.

En anden fra de samme Aar, som jeg dog ikke

staar i Forbindelse med, har en hæderlig, velstillet Mand og et smukt Hjem.

Ligeledes har en lidt ejendommelig, men kær Pige, og som fra Hjemmets Side blev gjort Uret paa det Tidspunkt, da jeg fik daglig Medhjælp fra Menigheden, — en Hjælp, der til en Begyndelse vilde gøre sig for stærkt gældende, — i stor opofrende Kærlighed opdraget sin Datter, der paa Moderens gamle Dage saare skønt gengældte den hende viste Kærlighed. Moderen stod jeg i stadig Forbindelse med til hendes Død, og Datteren elsker mig som sin Bedstemoder.

„Gud vil det,“ var Kraften i mit Liv og gjorde, at alle Hindringer maatte overvindes. Sige Nej til en eneste lille medtaget og forpjusket Fugl kunde jeg ikke, hvor meget jeg end blev formanet dertil. At jeg bedragen af Guds og Menneskers Fjende kunde tage Fejl af Guds Vilje, forstod jeg desværre først langt senere i mit Liv, ligeledes at jeg i andre Forhold har gjort det.

Til Vanskelighederne, der maatte overvindes, kom den store Trang til at skaffe de nyankomne unge Piger ikke blot afvekslende, men ogsaa tilstrækkeligt, legemligt Arbejde. Vort Børstenbinderi, et Arbejde, som jeg havde set i Gang paa et Asyl i Udlandet og lært, inden Hjemmet blev aabnet, maatte vi nedlægge, da Materialet var for dyrt og krævede større Sparsommelighed, end vore Piger dengang kunde præstere.

I de første 4 Aar viste det sig klarligen, at Husgerning, Madlavning, Vask, fransk Strygning, Syning, ogsaa Dameskrædersyning, var de Arbejder, der foruden Undervisning i Sang og andre Skolefag bedst formaaede at vinde de unges Interesse og udvikle Kvinden i dem.

Ligeledes blev det mig klart, at skulde det store Maal, der stod for mit Hjerte, naas, uden at jeg skulde tvinges til at sige Nej til en eneste af de dyrekøbte, der bankede paa Magdalenehjemmets Dør, saa maatte Familiesystemet gennemføres, saaledes at Pigerne blev delt i smaa Hold, og hver Afdeling paa højst 7 à 8 Piger fik sin Plejemoder. En saadan Ordning vilde bringe langt mere Ro over Arbejdet, og en forstandig, god Plejemoder vilde derved faa Lejlighed til nøje at studere hver enkelt Pige og komme hende til Hjælp i rette Tid. Ligeledes vilde Plejemoderens Iagttagelser støtte mig, saaledes at jeg for den unge ogsaa derved bedrø kunde blive i Stand til at være den Hjælp, som jeg saa inderligt attraaede.

Ligesom det i de fleste andre Lande har været vanskeligt at forstaa, at dette Arbejde kræver dannede, dygtige Kvinders Overledelse og Deltagelse i Arbejdet, og at Manden, som Pastor Frimodt var klar over, her kun burde indtage en raadgivende og støttende Stilling, saaledes tog det ogsaa Tid at faa de kære Venner i Bestyrelsen for Indre Mission i København til at forstaa, at det var en Nødvendighed, at Familiesystemet i saa høj Grad, som her meddelt, blev gennemført. Dog efter megen Forhandling lykkedes det, at vi enedes om at gennemføre denne vigtige Forandring i vor Arbejdsmaade, en Forandring, der er blevet efterfulgt ikke blot herhjemme, men ogsaa i andre Lande.

Samtidig blev jeg overbevist om, at skulde Familiesystemet kunne gennemføres til virkelig Velsignelse for Pigerne, saa maatte jeg faa de andre Medlemmer i Bestyrelsen til at gaa med til, at jeg fik saa rigelig Hjælp, at de forskellige Afdelings-søstre hver kunde faa 2 Timer fri daglig, og disse

Fritimer for hver enkelt kunde forenes med en Friaften, saaledes at hver af dem ugentlig foruden den daglige Afløsning fik en Eftermiddag samt den halve Søndag fri og en 3 Ugers Ferie aarligt. Jeg selv var blevet i høj Grad medtaget, hverken Medarbejdere eller selve Arbejdet kunde være tjent med det samme, og Pigerne trængte til, at mine Medarbejdere var aandelig friske, naar de skulde hjælpe dem til Rette.

Her forelaa som i andre Lande en større Vanskelighed at overvinde, end jeg havde tænkt mig. Vanskeligheden blev saa meget større, fordi det jo var min Opgave at højne, dygliggøre og uddanne mine unge samtidig med, at jeg søgte at føre dem til Jesus. Hertil bidrog ikke mindst vort daglige Samliv, vore hyggelige Aftener med Højtlesning og Sang, samt vore fornøjelige Udflugter.

Indtil det Tidspunkt var det i alle Tilfælde her i Danmark uhørt og ukendt saavel over for Sygeplejersker som i Børnehjem, at en Kvinde kunde trænge til en Afløsning om Dagen for frisk og glad at kunne fortsætte det hende saa kære Arbejde. Intet Under, at mit Forslag mødte store Vanskeligheder. Først maatte jeg tale, desværre forgæves, enkeltvis med de 14 gode Mænd, der med mig sad i Indre Missions Bestyrelse. Det var umuligt for dem at fatte, at vort Arbejde, der dog overalt er blevet anset for det sværeste Missionsarbejde, for mine Medarbejdere med Rette kunde kræve en Fritid, som den ovenfor anførte. For at gøre dem Sagen saa meget mere indlysende skrev jeg derfor et Skema for hele Arbejdet, naar det var delt i fem Afdelinger. Af dette fremgik det tydeligt, hvilket Arbejde der vilde komme til at paahvile hver

enkelt Medarbejder, — om Hviletid eller Fritid for mig kunde der ikke være Tale. Dette Skema fik jeg ved stor Velvilje fra Grosserer Viggo Lund, Pastor Vilh. Becks Ven, mangfoldiggjort og derefter sendt til de ovenfor nævnte 14 Mænd i Bestyrelsen. Men endnu var det umuligt for Manden, i Egenkab af Mand, at fatte, at en Kvinde kunde trænge til at aande frit og være ene en Tid af Dagen og Aaret og ganske i Særdeleshed, naar hun skulde være en virkelig Hjælp for Kvinder, der dels paa Grund af Fødsel og dels paa Grund af sørgelige Livsoplevelser trængte til fin, forstaaende Hjælp. Saa maatte jeg, forslidt som jeg jo alt var, gribe til den sidste Udvej og sige: „Ja, jeg er af Mangel paa Hjælp blevet ødelagt og overanstrengt i Arbejdet i de forløbne 4 Aar, mine Medarbejdere, — og det gælder her om at faa de bedste, dygtigste, mest opofrende, — dem vil jeg ikke være med til at ødelægge. Saa forlader jeg Arbejdet.“

Hermed var al Modstand brudt, kun forlangte man af mig, at jeg skulde give Slip paa den, der efter min Kusine, Frk. Grundtvig, var min bedste Hjælp, den trofaste, udholdende Frk. Grønlund. Man mente, at hun paa Grund af sin Alder var den egentlige Anledning til min Fordring om mere Hjælp. Jeg behøver ikke at sige, at det var mig en stor Smerte at maatte opsige denne trofaste, dygtige og livlige, ældre Dame, som jeg altid tænker paa med Taknemmelighed.

En stor Glæde har det været for mig, at det ikke alene lykkedes at gennemføre dette for Magdalenehjemmets Arbejde betydningsfulde og heldbringende Skridt, men ogsaa at erfare, hvorledes Tanken om at skaffe Kvinderne tilbørlig Frihed

og Hvile i deres i Reglen anstrengende Arbejde efterhaanden er trængt ind saa at sige overalt, hvor de har deres samfundsnyttige Gerning.

I 1881 var det kommet til at staa klart for mit Hjerte, at jeg uden for vort Hjem maatte søge at faa en Forbindelse med de unge Piger, der, manglende et Hjems værnende Støtte, var ved at glide eller gled ned ad Samfundets Skraaplan. For at opnaa dette bad jeg Professor Haslund, med hvem jeg alt var kommet i Berøring, om Tilladelse til, naar jeg kunde naa det, at besøge de unge Kvinder, der kom ind paa Kommunehospitalets 4. Afdeling. Fra 1884 blev disse Besøg regelmæssige og med Professorens Tilladelse ordnede saaledes, at en Søster, der kunde lede Sangen, tillige med mig hver Uge, først paa en af Stuerne, senere i en derværende Læresal, samlede de unge Kvinder, der havde Lyst til at være til Stede. Det var en Glæde at se, hvorledes mellem 40 og 48 af de 50 Patienter, der kunde være paa denne Afdeling, ved disse Besøg samledes med os. Jeg anskaffede naturligvis det nødvendige Antal Søndagsskolesangbøger, og vi begyndte og endte altid vore Møder med en Sang, der ofte blev valgt af de unge Piger. Enten fortalte eller læste jeg en god Fortælling og knyttede nogle Ord til den.

Disse Hospitalsbesøg blev ledsaget af stor Velsegnelse. Det ene Vidnesbyrd efter det andet er fremkommet fra de unge Piger, som har søgt til Magdalenehjemmet, om, at det var ved det og det Besøg, at vedkommende fik Mod til at gaa ud paa Hjemmet, eller at det var det og det Ord, som blev talt i Anledning af den og den Fortælling, som ikke lod hende have Fred i Synden, da hun forlod

Hospitalet, og som efter kortere Tids Forløb drev hende ind paa Hjemmet.

Den Fremgangsmaade, som jeg begyndte med, har til min store Glæde vist sig at være saa praktisk, at den har holdt sig i de efterfølgende Aar.

Besøgene paa Kommunehospitalet udvidedes snart til ogsaa at omfatte Amtssygehusets 4. Afdeling, hvor vor kære og trofaste Professor Heiberg blev første Overlæge. Senere udvidedes dette Arbejde ogsaa til Arrester, Fængsler o. s. v.

Vel var, som alt sagt, Interessen, hvor jeg havde talt, blevet vakt for vor Sag og Pengene kommet ind til den daglige Drift. Men for at skaffe de fornødne Penge til Udgifterne ved Udvidelsen maatte vi i April 1882 afholde et større Møde i Larsens Lokaler for en indbudt Kreds af Mænd og Kvinder. Ved dette var det besluttet, at Pastor Stein skulde indlede, jeg fortælle og Pastor Krag slutte. Der var forud megen Tale om dette Møde. Det var jo første Gang, at en Kvinde saa at sige offentligt skulde have Ordet i København. Nogle var for, andre imod. En rig Dame havde sagt: „Ja, siger Frk. Esche noget galt, saa rejser jeg mig og gaar ud af Salen.“ Det var ikke hyggeligt.

Hvor bævede dog mit Hjerte, og hvor var jeg dog i Bøn til Gud.

Saa kom Aftenen. Salen var overfyldt. Generalkonsulinde Emma Hansen tog mig kærligt ved Haanden og førte mig langs en af Salens Sider op til min Plads. Pastor Stein tog efter en Salmes Afsyngelse Ordet og omtalte alle de Punkter, som jeg skulde drage frem. Pastor (senere Biskop) Schousboe sad ved min Side og hviskede atter og atter til mig: „Bryd Dem ikke om det, vi kan godt taale

at høre det endnu en Gang.“ Saa kom Turen til mig. Efter Afsyngelsen af: „Du Herre Krist, min Frelser est,“ stod jeg ved det lille Bord, der var sat under Balustraden, hvorfra Pastor Stein havde talt. Min Strube var som sammensnøret. Jeg kunde intet Ord faa frem. Situationen var pinlig. Da sagde den kærlige Pastor Schousboe en Spøg, der bragte mig til at smile, og Fortryllesen var hævet. Glemmende alt og alle talte jeg mine kære Søstres Sag saaledes, at alle lyttede med spændt Opmærksomhed, og Lommetørklæderne flittigt blev brugt, særlig af de mange Herrer, hvilket gjorde dem Ære. Jeg drog det ene Livsbillede frem efter det andet, men, som Gud havde lært mig det, uden at dvæle ved Snavset. Jeg fortalte om vort daglige Liv, vore Aftener og Skovture, om hvorledes Gud kunde virke det i os, at vi uvilkaarligt maatte elske ogsaa dem, der ikke af Naturen var elskelige. Det sidste, som jeg havde paa Hjerte, angaaende de Penge, vi manglede til Byggeriet, fik jeg ikke Lov til at sige; thi pludselig sprang den ildfulde Missionær Skrefsrud fra Santalistan op og tog Ordet fra mig. Hans Hjerte brændte i ham af Harmen over, at en ung Kvinde for at faa Interessen vakt og de fornødne Penge til Arbejdet skulde være nødsaget til saaledes at tale sine Søstres Sag, deres, der var født paa Livets Skyggeside. Derefter sluttede vor kære Pastor Krag Mødet, og Gud gav os den Aften 10,000 Kroner.

Saa var det sikret, at vi kunde foretage vort første nye Byggeforetagende med den alt omtalte Udvidelse og Inddeling af Arbejdet med fem Afdelinger. Vort Hjem, der jo, som vi maa huske, først var indrettet til 15 unge Kvinder i Optagelsesalderen

fra 14—25 Aar, men paa det Tidspunkt, Begyndelsen af 1882, omfattede 20 Piger, blev nu indrettet med 30 Pladser, hvoraf de 6—7 alt var lovet bort til Piger, der paa forskellige Steder ventede paa at blive optagne.

Vanskeligt var det at bygge og omdanne forskellige af de gamle Lokaler, samtidig med at vi arbejdede med vore unge, hvoraf naturligvis adskillige langt fra endnu havde faaet Herredømmet over deres tilfældige Indskydelser. Pladsen, hvorpaa vi kunde røre os, blev jo ogsaa ved Nedrivning af det primitive Sidehus og Opbygning af et nyt og bedre, samt Omdannelse af den Del af Baghuset, der brugtes til Vaskeri og Strygeri, i høj Grad indskrænket, idet vi blev henviste til Forhuset alene. Om Natten laa jeg saaledes i vor store Spisestue med en større Del af Pigerne. Mine Medhjælperinder fik saa Soveværelser paa første Sal, hvor det kunde lade sig gøre, og nogle af Pigerne kunde der beholde deres Værelser. Ved Guds Barmhjertighed, der viste sig stærk i at hjælpe os, og ved nu afdøde Murermester Vilh. Køhlers omsorgsfulde, uegennyttige og kærlige Hjælp, samt vor trofaste Portner Jacobsens Støtte, kom vi imidlertid godt over denne vanskelige Periode.

Til Indvielsen af den ovenfor omtalte Sidebygning og Forandring af Baghuset havde vi blandt andre indbudt den bekendte, højtagede Professor Engelsted, hos hvem jeg efter Pastor Frimodts Ønske aflagde Besøg, før Magdalenehjemmet blev startet (se S. 75). Skriftligt bad han mig imidlertid undskyldte, at han først kom den efterfølgende Dag, da han ønskede personlig, uforstyrret Samtale med mig.

Det var en Glæde at tale med den erfarne Pro-

fessor, der jo i Modsætning til mig, skønt han levede mange Aar efter, vel nok alt da turde kaldes gammel. Han erklærede, at han havde fulgt mig Skridt for Skridt, og at han nu bøjede sig. Jeg havde ved vor første Samtale haft Ret og han Uret. Samtidig opfordrede han mig til at overtage Ledelsen af „Foreningen til Frelse for unge, forvildede Piger“, et Forslag, som jeg dog ikke kunde gaa ind paa, da han betingede, at jeg som Medarbejder i Tilgift skulde medtage en vis Madam Jensen, der dengang ledede Foreningens Internat for fire Piger. Dette Professorens Forslag fandt, som jeg senere erfarede, heller ikke Tilslutning hos alle Bestyrelsesmedlemmerne af den nævnte Forening, hvis Virksomhed i høj Grad lignede den, som Pastorerne Blædel og Frimodt havde maattet opgive.

Udvidelsen af Hjemmet blev ved en lille Fest indviet den 15. November 1882 (se dette Aars Beretning, Side 2).

Den nye Sidebygning viste sig i alle Maader svarende til sin Hensigt, og vi var glade og taknemmelige for den. Vi fik ved denne Lejlighed indlagt Vand fra Københavns Vandværk, en Foranstaltning, der betydelig lettede saavel Vasken som vor hele Husførelse.

Det viste sig ogsaa praktisk at fordele Pigerne paa de omtalte 5 Afdelinger. 7 Piger beskæftigedes da paa hver af de 4 Afdelinger og 2 paa den femte, som var Køkkenet.

Hver Afdeling havde en Medhjælperinde, som forestod den, og til hendes Vejledning og Paavirkning betroedes i Løbet af nogle Maaneder et Hold Piger, for saa derefter at overgaa til en anden Medhjælperinde paa en anden Afdeling. Dog maatte

anden og fjerde Afdeling betroes til to Medhjælperinder, idet Vaskeriet, efter at det var blevet delt, saaledes at den fremmede Vask besørgetes Lørdag Eftermiddag, Mandag og Tirsdag, medens Hjemmets Vask besørgetes Onsdag Eftermiddag og Torsdag, krævede en Medhjælperinde til udelukkende at føre Tilsyn med dette Arbejde.

De forskellige Afdelinger beskæftigedes som følgende Plan viser. Det maa bemærkes, at første Afdeling var de sidst ankomne Piger, anden Afdeling de næstsidst ankomne og saa fremdeles. Man vil saaledes, naar man iagttager Arbejdsplanen, lægge Mærke til, at skønt der paa hver Afdeling var draget Omsorg for, at Pigerne fik sværere legemligt Arbejde flere Dage i Ugens Løb, saa beskæftigedes og undervistes dog tillige de nyere Piger med og i Syning og anden lettere Haandgerning. Først senere hen, naar de var blevet mere arbejdsvant, fik de Del i strengere legemligt Arbejde.

1. Afdeling beskæftigedes Mandag og Tirsdag med Syning, Onsdag, Torsdag og Fredag i Hjemmets Strygeri med at lægge dets Tøj sammen, rulle og stryge det, samt gøre Strygeriet rent (skure det). Hjemmets Vask hængtes op til Tørring enten Fredag eller Lørdag Morgen, alt efter som Vejret tillod det. Den øvrige Del af Lørdagen beskæftigedes denne Afdeling med Syning.

2. Afdeling lagde Mandag og Tirsdag i Fremmedstrygeriet Tøj sammen og rullede, Onsdag Formiddag besørgete den den fremmede Vask hængt op og satte om Eftermiddagen Hjemmets Tøj i Blød; Torsdag vaskede den Hjemmets Tøj; Fredag og Lørdag beskæftigedes den med Syning.

3. Afdeling besørgete Rengøring af hele Huset

med Undtagelse af Strygestuerne, Køkkenet og Vaskeriet samt beskæftigedes den øvrige Del af Dagen med Syning, ogsaa Kjölesyning. Ogsaa Rengøringen var fordelt saaledes, at hver havde sin afpassede Del af Arbejdet, og at der efterhaanden fordredes mere af den enkelte Pige baade med Hensyn til Omtanke og Dygtighed.

4. Afdeling besørgede Mandag og Tirsdag Vasken af det fremmede Tøj, Onsdag, Torsdag og Fredag Strygningen af samme i Fremmedstrygeriet; Lørdag gjordes Strygeriet rent, derefter beskæftigedes Pigerne med lidt Syning, og om Eftermiddagen sattes Tøj i Blød til den paafølgende Mandags-Vask.

5. Afdeling havde Køkkengerningen.

Det fremgaar af ovenstaaende, at her foreligger en bestemt Arbejdsplan, i Følge hvilken den enkelte af vore Elever uden selv at vide det, gradvis udvikledes, og, som vore unge selv med Forundring ofte har sagt, endte med at blive dygtige Kvinder. Den boglige Undervisningsplan, samt Sangundervisningen tillige med den i høj Grad udviklende Højt-læsning, der i Reglen foretoges af mig, er ikke berørt i selve Arbejdsplanen. Heller ikke de smukke Broderier, Kniplings-, Hækle- og Orkisarbejder, som de unge, naar vi ikke spadserede, legede eller sang, lærte at beskæftige sig med Søndag Eftermiddag.

Den, der med Uvilje læser om denne Søndagsbeskæftigelse, bør belænke, at det: udelukkende om Søndagen at ville byde vore kære unge Prædikener og gudelig Læsning, var at give dem, hvad de ikke kunde fordøje, altsaa at gøre dem til Hyklere, dernæst: at vore unges Tanker ikke paa nogen Dag saaledes som paa Helligdagene vilde være tilbøjelige til at dvæle ved det, der havde fordærvet deres Liv.

Vor Opgave har derfor været at hjælpe dem til gennem Guds Ords Forkyndelse, Salmer, aandelige Sange og hele vor Omgængelse at finde sig selv og lade sig finde af Jesus, vor velsignede Frelser; men saa tillige lade dem møde Livet saa lyst, rigt og skønt som muligt, saa at de kunde tabe Lysten til det onde og faa sand Hjertetrang til at høre Jesus til for Tid og Evighed.

For at faa disse forskellige Afdelinger sat i Gang og for at give Afdelingsøstrene den fornødne Fritid maatte jo mere Arbejdskraft skaffes. Men Hjælpen! Hvor skulde den komme fra? Kun langsomt er den kommet fra det rette Sted, Guds levende Menighed, og rigelig har den aldrig været. Særlig har Kvinder fra fine Hjem, der kunde bistaa i det ledende Arbejde, holdt sig tilbage.

Gode Forældre, der har erfaret, hvad det betyder at sende deres Børn i Skole, vil kunne forstaa, hvad det kostede mig at indføre den her omtalte Ordning af Arbejdet. Der var noget inden i mig, der græd, fordi jeg maatte give saa meget af den daglige Opdragelse af mine kære unge fra mig. Dog maatte det gøres, om det store Maal, der stod for min Sjæls Øje, skulde naaes.

I Sommeren 1883 var det paatrængende nødvendigt for mig at faa en 14 Dages Hviletid. Denne blev tilbragt hos to kære Damer i Sæby. Pastor Stein, der dengang havde faaet en ubegrundet Frygt for den dybe, gensidige Forstaaelse, der var begyndt at blive knyttet mellem Landmissionen og mig, mente, at Sæby i Vendsyssel var et saare afsides Sted, hvor der ingen Frygt kunde være for, at jeg kom i Berøring med denne Retning indenfor vor Folkekirke. Han anede ikke, at netop i Vendsyssel

og Sæby pulserede denne Del af Folkekirkens Liv meget stærkt. Nu afdøde Guldsmed Lund, en af de fem Brødre, der for en stor Del har ledet det aandelige Liv i Sæby og Lemvig og været til rig Velsignelse for saare mange, boede med sin ene Broder i Sæby. Det var naturligt, at vi blev ført sammen og tillige med hans fine, beskedne Hustru bundet sammen i Jesu Kærlighed. Stedets Præst, Pastor Asschenfeldt-Hansen, med hvem jeg tidligere var blevet ført sammen, samlede der store Skarer om Livets Ord, det, han forkyndte klart og rent. Intet Under, at vi derfor saare ofte var en Kreds af Herrens Venner, der talte Hjertesproget med hinanden enten i et af Hjemmene eller i Sæbygaards maleriske Skov. Det Arbejde, Gud havde betroet mig, greb Vennerne. Vi følte, at vi hørte sammen i Kristus. Dybt sank alt, hvad de hørte om Herrens Arbejde paa Magdalenehjemmet, ned i Hjerterne, og Guldsmed Lund blev hurtig klar over, at jeg maatte have Hjælp, om jeg ikke skulde gaa til Grunde og Guds Kærlighedstanker med vore Søstre, født paa Livets Skyggeside, gøres til intet.

En Kvinde i Horne kom til at staa for hans Hjertes Tanke som den, der egnede sig til at være en af mine Medarbejdere. Men først skulde jeg offentlig fortælle om Arbejdet.

Missionshus var der ikke dengang i Sæby. Kirken turde Præsten ikke benytte ved en saadan Lejlighed. Saa blev det da besluttet, at jeg skulde fortælle om Sagen ved det store aarlige Møde i Sæbygaards Skov.

I et dejligt Sommervejr i Juli Maaned, hvor Bøgetræer og Blomster smilede til hverandre, og Aaen gennem Skoven genspejlede Naturens Skøn-

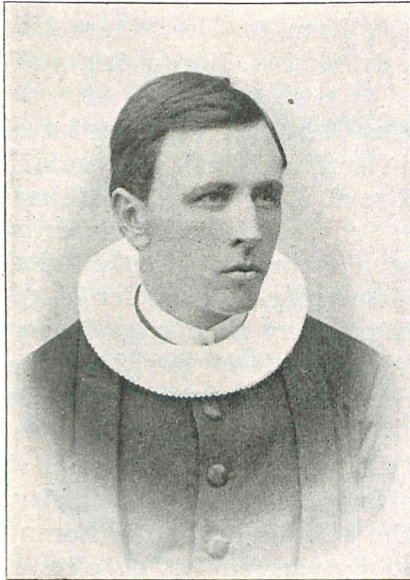
hed, samledes den store Folkeskare om den med Grønt og Flag smykkede Talerstol. Pastor Busch, senere D.M.S.'s bekendte og benaadede Formand, talte først, men ikke langt, da han vilde give mig Tid til at lægge vor Sag frem for den forsamlede Folkeskare, hvoraf Gudsfolket udgjorde den store Part.

Saa talte jeg for anden Gang i fri Luft. Jeg havde gjort det en Gang før i Herning, da det var umuligt at komme ind i det store af Mennesker tætpakkede Missionshus, og vi efter Provst Helmer Bloms Ordre maatte gaa over i Parken, hvor en primitiv Talerstol blev rejst. Jeg undslog mig dengang for at gaa op paa den, men maatte paany bøjse mig, da min Røst ikke vilde kunde være blevet hørt, om jeg, som jeg ønskede, var blevet staaende nedenfor Talerstolen. Efter at jeg i Herning havde talt for en lydløs Forsamling og gik ned fra Talerstolen, trak en kær gammel Kvinde, der sad paa Talerstolens nederste Trin, et Stykke Kandis op af sin Lomme og gav mig. Skønt det var uindpakket og efter al Sandsynlighed havde ligget i Lommen i broget Selskab, bød Kærligheden mig dog at putte det i Munden. Dengang sagde en af Lederne i Menigheden til Provst Blom, efter at han havde afsluttet Mødet: „Jo, vist maa hun have Lov til at tale, og at et lille Guds Ord trænger sig frem imellem, det maa vi holde hende til Gode.“

Nu stod jeg i Sæbygaards Skov atter Ansigt til Ansigt med en stor Skare Mennesker, hvis Hjerter det gjaldt om at faa vundet for vore kære Søstres Frelse. Atter glemte jeg alt og alle og talte, som Gud gav Naade til. Ordet blev ikke blot hørt, men

det har faaet Lov til at bære rig Frugt for Magdalenehjemmets Arbejde gennem de mange Aar.

Sæby Menighed er en Aflægger af Horne Me-

Sognepræst Busch.

nighed, den, der vaagnede op til at kende sig selv og sin Frelser i Pastor Jeanssons Tid.

Nu vilde Pastor Busch og de Ældste i Horne Menighed, at min Søster, der ledsagede mig paa den Rejse, og jeg nogle faa Dage efter skulde komme til Horne, hvor der netop var indvarslet til et aarligt stort Møde paa »Lille Heden« ved Vesterhavet. De vilde heller ikke udlevere den Med-

arbejder, som Guldsmed Lund havde udset, med mindre jeg kom.

Ikke mange Dage efter var min Søster og jeg Gæster i den hyggelige og for mig uforglemmelige Præstegaard i Horne, og jeg lærte de to kære Præstefolk med de to yndige Børn, som de dengang havde, at kende. Jeg tænker med Kristi Kærlighed paa den stille, beskedne, smukke Hustru, og Præsten, der kom mig i Møde med en Broders forstaaende Kærlighed, den, jeg nu for første Gang efter Pastor Frimodts Død paa ny mødte, og som jeg i min

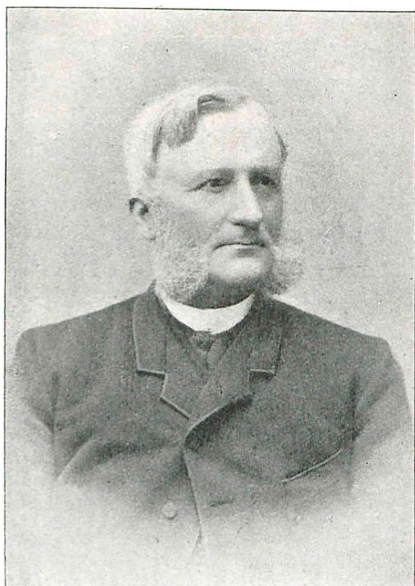
ensomme, vanskelige Stilling saa haardt trængte til. Da Hus og Børn lagde størst Beslag paa Hustruen, kom jeg til at tale mest med den varmhjertede, nidkære Præst og de fire Ældste i Menigheden, der sammen med Præsten styrede dens Anliggender. Hvor blev Hjertesproget talt og hørt, — ja, til langt ud paa Natten. Den Nat, da detskuldeafgøres, om Jomfru Mikkelsen, — nu kaldet „Tante Mine“ — skulde tage Del i Herrens dejlige Arbejde i Magdalenehjemmet, var vi samlede hos en af de Ældste, og Solen stod op, da vi vandrede hver til sit.

Provst Blom.

Lidt drillende paastod Pastor Busch, at „Tante Mine“ i Slutningen af vor Samtale nikkede saa smaat paa Vej ind i Drømmenes Land.

Underlig dybt og skønt fik Gud Herren dengang og i de kommende Aar lagt Magdalenehjemmets velsignelsesrige Arbejde ind i den unge Præsts Hjerte. Han støttede mig i mange Aar som en god, yngre Broder med Raad og Daad, og ved utallige Møder talte han paa den for ham ejendommelige Maade vore ulykkeligt stillede Søstres Sag. han har saaledes en stor Andel i, at Magdalenehjemmet blev

Provst P. E. Blume.

omsluttet af Menighedens Kærlighed. Det var, som om han forstod, at det Arbejde, som Gud havde lagt hen til mig og de Medarbejdere, der i Aarenes Løb tog denne Gerning op for Livet, fulgte i Jesu Fodspor. Intet Under, at han tillige med Provst Blom i 1891 og Provst Blume i 1893 blev Medlem af Bestyrelsen.

Ogsaa Pastor Carl Moe og mange andre Præster blev tillige

med Pastor Asschenfeldt-Hansen, de fem Brødre Lund og forskellige andre, trofaste Venner og Medarbejdere. Angaaende Pastor Asschenfeldt-Hansen vil jeg paa et senere Tidspunkt komme til at fortælle. Dog var Pastor Vilhelm Beck Høvdingen, der, som alt sagt, knæsatte Magdalenehjemmet og aldrig blev træt af at støtte saavel det som mig. Det var ikke det, at man ansaa mig for fejlfri, men Guds Kærlighedsild dækkede i Vennernes og Menighedens Øjne over de Mangler, som endnu var skjult for mit Hjertes Øjne.

Arbejdet, fordelt paa de fem Afdelinger, var altsaa i Gang sidst i Efteraaret 1882. I Aarets Løb havde vi antaget os 32 Piger og afsluttede med 19. Beretningen for 1883 viser, at vi det Aar havde an-

taget os 40 Piger og ved dets Slutning havde 28. Endelig den 7. November 1883 sendte Guds Menighed i Danmark altsaa, som ovenfor sagt, fra Horne Samfund den første troende Kvinde, med hvem jeg har levet et langt, velsignelsesrigt Samliv.

Trofast, udholdende, med aldrig svigtende Kærlighed har hun staaet ved min Side, skønt der naturligtvis i dette Forhold som i alle menneskelige Forhold skulde Tid til at lære hinanden at kende, Tid til at lære at værdsætte, hvad der burde værdsættes, og Tid til at lære at kende, hvad der ubevidst udgik fra vort naturlige Menneske, og som vi gensidig maatte bære over med og med Glæde tilgive hinanden. Vi lærte dette sidste i Ordets dybeste Betydning gennem fælles Bøn og aaben Udtalelse.

Vanskeligheden ved Anbringelsen af vore kære unge i gode Tjenester havde i de forløbne ca. fem Aar vist sig at være stor. Enkelte alvorlige troende Familier havde vel aabnet deres Hjem for vore unge og modtaget dem med megen Kærlighed. Men kun altfor ofte var det lettest at skyde den Opgave, at føre Hjemmets Arbejde med den enkelte unge videre, fra sig.

Tante Mine.

Vore unge var jo, fordi alt paa Hjemmet drejede sig om dem, i en vis Grad forvænte. Hertil kommer, at et Menneskebarn, der er sig et eller flere Fejltrin bevidst, er ganske umaadelig ømfindtlig og let lægger noget saarende ind enten i Ord eller Handling, som den paagældende aldrig har tænkt sig. Endelig sidder Farisæeren dybt i alle os Mennesker, og mangen en ellers god Kristen, særlig af den dannede Klasse, har ikke med Hjertet formaaet at forstaa Pauli Ord, Rom. 3, 22—23: „Der er ingen Forskel, alle har vi syndet, og alle fattes vi Ære for Gud.“ Man kunde vel bøje sig for Ordet, naar jeg talte mine unge Søstres Sag, men i Praksis, der har det knebet og kniber det endnu med at leve dette Ord ud. Samtidig kunde mindre dannede Mennesker med en underlig plump Mangel paa Forstaaelse gøre vore kære unge Spørgsmaal, som ganske naturligt foraarsagede, at de maatte føle sig frastødte. Faa, uendelig faa, forstod, at en 15-aarig Pige, og i senere Aar en 13—14-aarig, ikke egentlig selv har Skyld, fordi hun havde følt Trang til at banke paa Magdalenehjemmets Dør og først dér havde fundet den forstaaende Kærlighed, som hun trængte til. Hurtigt glemte man, hvad jeg i de store Forsamlinger saa ofte har sagt: „At vore Søstre, født paa Livets Skyggeside, ikke selv havde bedt om at komme ind i denne Verden eller valgt sine Forældre, og at dér, hvor de faldt, kunde ogsaa vi have ligget.“

Dette medførte, at jeg ikke saa sjældent efter anstrengende Arbejde med Aftentoget maatte rejse ud for at faa en Tjeneste, om hvilken jeg vidste, at den var god og blev ledig. Saaledes rejste jeg sidst i November 1883 til Løgten St. i Jylland og

derfra med Postvogn til Kalø, hvor jeg straks gik ind til mine trofaste og nære Venner, Læge Krohn og hans stille, kære Hustru. At jeg blev modtaget med Kærlighed, behøver jeg ikke at sige. Men som vi stod i Entreen, og jeg fik Tøjet af, udbrød Doktoren: „Men hvad er der dog i Vejen med dig? Du er jo syg.“ „Nej, Krohn, jeg er kun træt,“ lød Svaret tilbage. „Du er syg, siger jeg,“ var den dygtige Læges Svar, — „men hvad skal du?“ Saa fortalte jeg, hvorledes jeg havde hørt, at der blev en Stuepigeplads ledig ude paa Mols, halvanden Mil fra Kalø, og at jeg maatte have den til en af mine Piger.

Doktoren saa betænkelig ud, og lidt efter sagde han til sin svagelige Hustru: „Nu faar du sørge for Thora, at hun faar noget at spise og dernæst kommer hen at ligge, saa faar jeg se, hvorledes jeg kan klare det med mine Patienter, thi jeg tør ikke lade hende køre ene ud paa Mols, jeg ved ikke, hvad der kan ske.“

Alt gik imidlertid foreløbig vel. Om Eftermiddagen kørte Doktoren og jeg ind i Præstegaarden, som var mit Maal. En god Modtagelse fik vi, men det var øjensynligt, at man med Lethed skriftligt havde afslaaet min Bøn om at modtage min Pige i den til Maj ledige Stuepigeplads, hvorimod dette nu var en Umulighed for de kære Præstefolk. Gud gav mig at tale min unge Piges Sag, og det, at jeg havde rejst den lange Vej for at faa hende optaget i deres Hjem, overvandt alle Indvendinger, og jeg fik Pladsen.

Natten tilbragtes i Ro i Lægeboligen. Henad Klokken 10 næste Morgen sad jeg, fuldt paaklædt til Hjemrejsen, ved Fru Krohns Seng, ventende paa

Postvognen. Vi talte sammen som fortrolige Venner, men træt, uendelig træt, følte jeg mig. Saa foreslog jeg, at jeg kunde ligge lidt paa Chaiselongen, medens vi talte. Jeg kom ogsaa nogle Skridt henad Gulvet, men maa være faldet om, thi først næste Dag opad Formiddagen kom jeg atter til Bevidsthed. Undrende saa jeg mig om i Lægeboligens hyggelige Gæsteværelse. Hvorledes jeg var kommet der, anede jeg ikke, men at Lægens Udtalelse Dagen forud havde været rigtig, forstod jeg jo nu.

Da jeg var blevet fuldstændig klar, var min første Tanke: „Mine arme Pigebørn! Hvem skal sørge for dem?“ At jeg nu for enhver Pris maatte have Hjælp! fra Guds levende Menighed, forstod jeg ogsaa. Hvorledes jeg fik fat i et Blyant og et Stykke Papir, har jeg aldrig vidst. Jeg fik det imidlertid, og saa skrev jeg et Bogstav og laa dernæst stille hen. Saa fik jeg atter et Bogstav skrevet, og paany maatte jeg ligge stille. Dette var Begyndelsen til mit første Nødraab til den Menighedsafdeling, Gud havde stillet mig i.*)

Saaledes gik det en liden Tid, saa blev Døren aabnet, og Lægen traadte ind. Doktor Krohn satte sig ved Sengen, fik Papir og Blyant fra mig, følte Pulsen og forklarede mig indtrængende og alvorligt, at nu maatte jeg holde op med dette svære, anstrengende Arbejde. Jeg var ødelagt for Livet, sagde han. Da han holdt op med at tale, var mit eneste Svar: „Krohn, du maa skaffe mig paa Benene, der er ingen til at være hos mine stakkels Piger.“ Atter talte han alvorligt og indtrængende om

*) Se »Indre Missions Tidende«, 31. Aargang, Søndag d. 2. Marts 1884. »En Røst fra Magdalenehjemmet« (trykt bag i Bogen).

min fortvivlede Forfatning og forklarede mig, at jeg havde faaet et Nervechok, der havde ødelagt mig for Livet. Men for mit Hjerte stod stadig dette, at det var Guds Vilje, at jeg skulde hjælpe mine stakkels Piger. Guds Vilje var mere for mig end den erfarne, dygtige Læges Ord. Jeg blev ved mit: „Krohn, du maa hjælpe mig paa Benene, der er ingen til at være hos mine stakkels Piger.“

Da han godt 14 Dage efter fulgte mig ombord i Aarhusdamperen og afleverede mig til Dampskibsjomfruen, bad han mig sige til vor Læge, at han ikke havde været fra sin Forstand, naar han havde givet mig de store Portioner Chinin og en halv Flaske Portvin samt en halv Flaske Rødvin dagligt. Jeg havde ikke været til at holde tilbage, saa han havde været tvunget til at handle, som han havde gjort.

I København blev jeg modtaget af en af mine Medhjælperinder og kørt hjem. Kort efter mødte vor trofaste Huslæge, Professor Feilberg, op. Han var jo sat ind i Forholdene af Doktor Krohn. Og-saa han bad mig indstændigt om at ophøre med det anstrengende Arbejde og forsikrede mig, at jeg var ødelagt for Livet.

En Maaned maatte jeg bruge til saa enkelt som muligt at ordne Hjemmets Sager for saa atter at rejse over til Læge Krohns paa Kalø. Ved vor kære Kasserers, Vinhandler Petersens, Hjælp blev jeg dagligt i den Tid holdt paa Benene ved ovennævnte Kvantum Portvin og Rødvin. Ædru og klar i min Tanke var jeg, men yderlig svag.

Saa kom da Dagen, langt hen i Januar 1884, da jeg overgav Ledelsen af Hjemmet i min Kusines, Frk. Grundtvigs, og mine andre Medarbejders Hæn-

der. I ca. to Maaneder hvilede jeg ud hos mine kære Venner, samtidig med at Vin og Medicin lidt efter lidt blev lagt til Side. Ved min Bortrejse var alle 30 Pladser besatte.

De to Maaneder var saare vanskelige Tider saavel for mine Medarbejdere som for Pigerne. De manglede efter alt, hvad der senere blev fortalt, den Autoritet, som de var vant til med Glæde at bøje sig for. Henimod Slutningen af de to Maaneder modtog Læge Krohn derfor Brev fra Pastor Krag ved Jakobskirken. I dette skrev han omtrent saaledes: „De maa sende Frk. Esche hjem, hvorledes hun end har det. Hvis ikke, maa vi lukke Hjemmet; vi kan ikke styre Pigerne.“

Atter fulgte Lægen mig, og atter naaede jeg det kære Hjem, i hvilket Gud efter Pastor Frimodts Ord havde betroet mig at være baade Fader og Moder. Man har fortalt mig, at vor trofaste Portner, Jacobsen, ca. en halv Time efter min Hjemkomst skal have sagt: „Nu kan man da mærke, at Frøkenen er kommet hjem; nu kan vi atter aande.“

Ja, der var svære Ting at tage op med mine kære unge Venner. Da stille Samtale med dem ikke hjalp, fik jeg den Smerte at maatte vise to af de mest vilde unge Piger bort. Det maatte gøres for de andres Skyld. Der maatte jo atter skaffes Ro og Orden i Hjemmet. En usigelig Glæde er det imidlertid at kunne meddele, at Resultatet med dette Hold Piger dog er blevet det, at saavidt vi kan dømme, er syv af disse kære unge blevet alvorlige, troende Mennesker, til Velsignelse for andre, og flere af de andre gode, hæderlige Kvinder.

Foruden ogsaa i de efterfølgende Aar at staa i fortroligt Forhold til adskillige af de hos os paa

det Tidspunkt værende unge, har jeg i 1918 oplevet efterfølgende glædelige Begivenhed.

Af og til havde jeg faaet Besøg af en af de ovennævnte kære unge, som jeg havde maattet vise bort. Hun var dengang kun et Barn paa 16 Aar, men sit Ophold hos os glemte hun aldrig. Efter at hun var blevet gift, gæstede hun mig med sin Mand og sine Børn. Altid var det en Glæde at være sammen. Men hun var blevet fin i sin Tankegang og derfor bange for at lægge for meget Beslag paa mig. Saa, 33 Aar efter, at hun havde maattet forlade mig, ringede det paa Telefonen. En Mandsstemme spurgte mig, om jeg erindrede — og saa nævnede han hendes Pigenavn. „Ja, naturligvis,“ svarede jeg, „skulde jeg ikke erindre mit Barn?“ Saa nævnede han sit Navn og spurgte, om jeg erindrede ham. Atter lød Svaret tilbage: „Ja, det gør jeg, De er jo mit Barns Mand.“ Derpaa fortalte han mig, hvorledes hans Hustru laa syg, og efter Lægens Udsagn kun havde faa Dage tilbage. „Men,“ sagde han, „min Hustru ligger med en brændende Længsel efter at se og tale med Dem. Vi ved nok, at De er syg, men var det dog ikke muligt, at De kunde komme herind til hende, eller, hvis De slet ikke kan, saa Frk. Grundtvig?“ „Jeg skal komme,“ var mit Svar. Hvor var det forunderlig skønt at sidde ved hendes Seng, medens hun aabnede hele sit Hjerte for mig. Hvor svag hun end var, saa maatte hun dog have talt ud. Det, der laa hende allerinderligst paa Hjerte var dette, om hun virkelig turde tro sine Synders Forladelse, skønt hun intet særligt følte. Hørligt var det for mig, at kunne tage det ene Ord af Bibelen frem efter det andet og vise hende, hvorledes Gud med sin Søns Liv, Død og Opstandelse havde

sonet al hendes Synd og købt hende tilbage til sig, — vise hende, hvorledes han i sit Ord har tilkendegivet os sin ufattelige Kærlighed og kun kræver dette ene af os, at vi tager ham paa Ordet og kaster os ind i hans Fader- og Frelserarme.

Tre Gange fik jeg saaledes Lov til at sidde ved hendes Seng. Hvert Ord sænkede sig dybt i hendes Hjerte, og hun fik Naade fra Gud til at tage ham paa Ordet og finde Hvile hos Jesus. — Til hendes Begravelse gik jeg ikke, skønt hendes Mand ogsaa meddelte mig om den. Jeg vidste af Erfaring, hvor forunderligt forblindede saare mange Mennesker er, vidste, at de i Stedet for at sætte sig ind i saadan en ung 16-aarig Piges Sted, der savnede et godt Hjem og gode, forstandige Forældre, forunderlig ulogisk kunde se ned paa det dyrekøbte Menneskebarn, der trængende til Kærlighed og Forstaaelse bankede paa Magdalenehjemmets Dør. Jeg vidste, at den store Part af Mennesker, — ogsaa ikke saa sjældent Mennesker, der havde oplevet noget med Jesus, — i sørgelig Forblindelse kunde hæve sig over et af vore kære Børn, ja ikke gyse tilbage for at saare en saadan Kvinde. Derfor sagde jeg til mit afdøde Barns Mand, at jeg ikke vilde komme til Begravelsen for ikke at volde ham og Børnene Ubehageligheder, men at jeg vilde komme til dem en af de paafølgende Dage. Det var Højtid, da jeg sad i deres Hjem, og vi talte Hjertesproget med hinanden. Forunderlig skønt var det for mig at høre de voksne Børn, der var til Stede, fortælle om alt, hvad deres nu hjemgangne Moder havde fortalt dem om Magdalenehjemmet og mig. Det var øjensynligt, at hun havde lært baade sin Mand og sine Børn at have Tillid og Kærlighed til mig. Da

jeg tog Afsked og holdt den 24-aarige Søn i Haanden, saa han saa kært paa mig og sagde: „Og saa Tak, fordi ogsaa vi har faaet en Plads i Deres Hjerte.“ Den samme unge Mand har senere draget Omsorg for, at et Barn fra hans Bekendtskabskreds, der var ved at glide ind paa daarlige Veje, kom til os. Hun har med barnlig Tillid og Kærlighed aabnet sig for og sluttet sig til dem af mine Medarbejdere, som hun blev betroet til.

Naar der har hvilet saa stor Velsignelse over Magdalenehjemmets Arbejde, saa ligger det først og fremmest i, at det er planlagt af Gud og røgtet i Lydighed mod ham, men dernæst ogsaa i, at den enkeltes Opdragelse blev ledet under Bøn.

Det, der først og fremmest stod for mit Hjerte, var, at vore kære unge hos os mødte forstaaende Kærlighed. Denne Kærlighed forplantede sig lidt efter lidt til mine Medarbejdere og mange andre Mennesker, selv om der altid er blevet ved at være dem, der stod og staar med det dømmende, selvretfærdige Sind. Det Sindelag, der ingen Forskel gjorde, har altid gennemgaaende taget mine unges Hjerter og affødt gensidig Tillid, skønt min Tillid ikke saa sjældent har maattet vente aarevis paa at se Maalet, der stod for mit Hjertes Øje, opfyldt. Hertil kom, at jeg aldrig, og mine Medarbejdere efter mig, forbød noget, som kunde glæde de unge, og som i og for sig var uskyldigt. Vi kunde med dem baade spøge, i. e. lege m. m., ogsaa danse „Væve Vadmel“, men i rette Tid slaa over i Alvoren, saa at Vildskaben ikke fik Lejlighed til at bryde ud. Samtidig stod et Alvorsord fast, naar det blev sagt, eller et Forbud, naar det blev givet.

Hvad der ogsaa bidrog til at gøre Hjemmet lyst

og uforglemmeligt for dem, der slog sig til Ro hos os, var den afvekslende Maade, hvorpaa det praktiske, daglige Arbejde var ordnet, og dette, at de unge selv lidt efter lidt baade gennem Arbejde, Adspredelser og Fornøjelser følte, at de blev højnede og dygtiggjorte. Hvor ofte har ikke i Aarenes Løb en af vore unge udtalt sin Glæde over, hvad hun lærte, og sin næsten gribende Forundring over Naturens Skønhed, og over, at de Glæder, der før var hende ukendte, nu var blevet hende kære og udfyldte tidligere følt Tomhed og Livsled. Foruden Kærligheden forenet med Fasthed havde det tillige en meget stor Betydning for vore unge, at jeg, hvis jeg var blevet heftig eller havde taget fejl, og dette blev mig klart, aabent sagde det til dem i alles Paahør, uden dog at formindske dens Skyld, der havde fremkaldt min Heftighed eller mit Fejlgreb. De følte altid, at et Fald fra min saavel som fra deres Side var mig en Sorg. Hertil maa føjes, at det ikke laa for mig at straffe.

Jeg kunde gøre det, naar jeg blev tvunget dertil. Men saa havde Gud i flere Dage holdt mig til Ilden ved, som tidligere sagt, bestandig at minde mig om den gamle Eli (1. Sam. 2, 27—4, 18), fra hvem Gud borttog sin Velsignelse, fordi han ikke tugtede sine Sønner, — jeg havde jo ikke Raad til, at Guds Velsignelse veg fra Magdalenehjemmet og mig.

Naturligvis maatte jeg ogsaa paa dette Omraade prøve mig frem. Jeg lærte imidlertid snart, at jo mere forstaaende Kærlighed og Omhu, jeg kunde give, jo mere gavnede ogsaa Fastheden og Tugten, naar den paakrævedes.

Pastor Frimodt havde, naar Kærligheden viste sig forgæves, krævet en Strenghed af mig, som jeg

havde lovet og tillige prøvet at adlyde ham i, men som jeg efter de første Aars Forløb ikke kunde udholde at gennemføre. Derfor opgav jeg dog ikke nogensinde den Orden og Hustugt, uden hvilken de kære, der havde søgt Ly og Læ hos os, ikke kunde hjælpes.

Pastor Asschenfeldt-Hansen sad tillige med nogle andre Venner, saa vidt jeg husker, engang sammen med nogle af Søstrene (Medhjælperinderne) og mig ude paa „Ebenezer“s Veranda ved „Skovtofte“. Han havde holdt Andagt, og han og Vennerne havde alle været rundt og set Arbejdet i Gang paa de forskellige Hjem og Afdelinger. En saadan Vandring og et saadant Samvær, under hvilket de unge ofte sang for vore kære Gæster, plejede altid at sætte Hjerterne i Brand, idet enhver lettelig derved kom til at forstaa, hvor megen Kærlighed og Omhu vi skyldte disse vore Søstre, der havde været udsat for saa meget, som vi andre havde været forskaanet for. I Samtalens Løb sagde han: „Ja, men der maa jo dog for manges Vedkommende komme en Stund, i hvilken det kommer til et Brud med Dem?“ „Nej,“ svarede jeg, „det er i mange Aar ikke sket; thi vil en af de dyrekøbte, der er kommet til os, ikke blive, saa gør vi alt for hende, hvad vi formaar, — hjælper hende saa godt vi kan uden at sætte Præmie paa det onde, og saa, naar hun forlader os, ser vi efter hende med noget af den Kærlighed, der besjælede Faderen, da den fortabte Søn forlod ham og drog udenlands. Ja, og saa venter vi paa den Stund, da hun skal vende tilbage og Ordets Sæd bære Frugt i hendes Hjerter og Liv.“

Hermed er jo ikke sagt, at mine Medarbejdere og jeg ikke kan have grebet fejl. Det har vi vis-

selig gjort, men vi gjorde det ikke med Vilje, og det er mit stille Haab, at han, som i Naade gav os dette Arbejde som et Livsarbejde, i sin forbarmende Kærlighed har gjort godt, hvad vi saaledes imod

Tante «Pet».

vor Vilje kan have fejlet i. Det er ikke let at bedømme Mennesker, ogsaa vi kan, hvor vi troede at handle ret, netop have fejlet.

Medens jeg hvilede i de ovennævnte to Maaneder hos Doktor Krohns i Kalø Lægebolig, fuldendte jeg det før omtalte lille Stykke, som blev optaget i „Indre Missions Tidende“. — Efter at dette Nødraab havde naaet Indre Missions Menighed tilbød to kære Kvinder deres Hjælp i vort van-

skelige Arbejde. En var alt kommet i Slutningen af Marts 1884, de andre to kom de første Dage i Maj.

Herved begyndte Magdalenchjemmet i endnu fuldere Grad at blive et Menighedsarbejde, thi efter den Tid har jeg aldrig, selv om Misgreb har kunnet foreligge, antaget andre Kvinder til Medhjælp end saadanne, som var varmt anbefalede af oprigtige, kendte Mænd og Kvinder i vort Menighedssamfund. Noget andet er, at pædagogiske (særlig opdragende) Evner ikke er alle givet, og at der har tilbudt sig gode, troende Kvinder, som vi ikke har kunnet be-

holde, fordi de manglede Evner til at forstaa og derfor hjælpede unge.

En stor Vanskelighed var det imidlertid at hjælpe disse praktisk dygtige Kvinder til at forstaa, at man ikke i et saadant Arbejde kan læse „Missions Tidende“ eller Prædikener tidligt og silde, men at vi maatte nøjes med en grundig Morgen- og en ganske kort Aftenandagt og saa forøvrigt ved vor daglige Omgængelse søge at hjælpe vore kære unge og senere ældre Plejebørn til at faa Trang og Lyst til at give sig til vor hellige, trofaste Frelser.

En taalmodig Kamp kostede det at bibringe mine nye, kære Medarbejdere en Hjerteforstaaelse af, at vore unge paa Afdelingerne, naar Lejlighed gaves, ligesom ogsaa om Aftenen trængte til at faa fornøjelig, fængslende Læsning. At jeg om Aftenen blandt andet læste „Landmandsliv“ af Fritz Reuter og, som alt fortalt, andre fængslende og lærerige Bøger højt, vakte til en Begyndelse ikke blot deres Anstød, men stærke Indvendinger. Skont jeg ved Oplæsningen aldrig tog en Ed paa mine Læber, men for ikke at forvanske Personligheden nøjedes med

Søster Hansine.

at sige: „Og saa bandede han,“ gav Læsningen af saadanne Bøger og adskilligt andet Anledning til indgaaende Samtale, der altid begyndte og endte med fælles Bøn. Ad denne Vej smeltede vi Søstre sammen, saaledes at der kom et sundt og godt Samarbejde i Stand.

Det har saaledes ikke altid været let at udvikle,

Søster Mine.

opdrage og uddanne Medarbejdere og samtidig drage dem saadan ind i Arbejdet, at de følte, de fik en Livsgerning, og at man tog Hensyn til dem og delte alt med dem. Men lidt efter lidt lykkedes det ogsaa at bringe dem Forstaaelse af, hvilken stor Betydning den højnende, fornøjelige, friske, pædagogiske Side af Opdragelsen har i vort Arbejde. Den har i alle de 35 Aar, jeg ledede ogsaa den opdragende Del af Magdalenehjemmets Gerning, stadig

gaaet Haand i Haand med den praktisk udviklende og belærende Del saavel i en Kvindes grovere som finere Arbejde. Det gjaldt jo om at vække Sansen for gode og ædle Interesser og kalde de kvindelige Evner frem hos vore Elever.

Man bør aldrig forsøge at tage de daarlige og urene Glæder fra et Menneskebarn, der søger opad,

uden samtidig af al Magt at søge at bibringe det Lyst til alt, hvad der er skønt, ædelt og nyttigt.

Hvor husker jeg dog mangen en ung Pige, der til en Begyndelse ikke kunde holde Styr paa sine Tanker, som uvilkaarligt søgte tilbage ad de Veje, hendes lille Vilje ikke mere vilde ad. Men jeg husker ogsaa, hvorledes vore gode, interessante Bøger, særlig naar de blev læst med den forandrede Stemme, der tillader hver enkelt Person i Bogen at faa sin Ret, fik Naade til at fængsle selv den nyankomne Pige og indgive hende nye Tanker og Følelser. Ja, og Sangen! Hvor har god Sang og Musik dog en forædlende Magt, og hvor hjælper den over mangen en Fristelse til det, der ikke gavner. Fra vore forskellige Afdelinger, under det mest vekslende Arbejde, har Sangen i Aarenes Løb lydt frisk og glad, saaledes at en Præst, der stod Arbejdet særligt nær, engang kaldte vort Hjem „det syngende Hus“. Satan ynder ikke ren eller hellig Sang. Hvor den lyder, maa han fly.

De Vanskeligheder, der til en Begyndelse og i Aarenes Løb er fremkommet mellem mine Medarbejdere og mig paa Grund af vor forskellige Natur, Opdragelse og Udvikling, er blevet overvundet under fælles Bøn og ærlig Udveksling af vore Tanker. Ordet „tilgiv“ var heller ikke fremmed blandt os. Vi vilde hver for sig og tilsammen tjene Jesus i vore kære Søstre, og dette bevirkede et Sammenhold og en Aandens Enhed, som ikke blot greb de kære, der søgte Hjælp hos os, men ogsaa de mange, der besøgte os. Herom vidner blandt andet Festskriftet i Anledning af Magdalenehjemmets 40-Aars Jubilæum.

Vort Arbejdes Deling i de smaa Afdelinger og

det, at jeg derved fik flere Medarbejdere, gjorde det ogsaa nu muligt for mig at indføre den Ordning, at kun 3 à 4 af vore unge fulgtes til Kirke eller paa Spadsere- og Skovture med en af Søstrene, — i Skoven samledes vi derimod, — en Ordning, som paa Grund af vor almindelige og forskelligartede Klædedragt medførte, at ingen fremmede kunde ane, hvor vi hørte hjemme. Hvor gælder det dog om, at alle, der vil hjælpe deres Medmennesker, sætter sig ind i de paagældendes Stilling og faar en dyb Forstaaelse af, at hver enkelt har et Hjerte ganske som vi andre og trænger om muligt til endnu større Kærlighed og Hensynsfuldhed end vi, ogsaa med Hensyn til Klædedragten.

Havde vort Arbejde til en Begyndelse mødt Mødstand og Spøt, saa forvandlede denne ved Guds Naade Aar efter Aar til Anerkendelse og Lyst til at hjælpe med i Sagen. I 1882 modtog jeg saaledes et 2. Klasses Frikort fra Indenrigsministeriet, gældende for Statsbanerne og de kgl. Postdampskibe. Ligeledes gav den ædle Etatsraad Tietgen mig et 1. Klasses Frikort til „Det forenede Dampskibsselskabs Skibe“ og senere Frikort til Sporvognene.

Fra Lægernes Side mødte jeg ligeledes den største Imødekommenhed. Professorerne Heiberg og Schmiegelow har ikke blot uden Vederlag bistaaet os med Operationer og anden Hjælp i alle de forløbne nu ca. 42 Aar, men ogsaa Professor Rudolph Berg, Øjenlæge Norrie og Overlæge Haslund har med stor Velvilje vederlagsfrit støttet mig med Raad og Daad, hvorfor jeg er dem alle saare taknemmelig. Professor Haslund bevarede en usvækket Interesse og anerkendende Velvilje for vor Sag, hvorimod den dygtige Professor Bergh, rimeligvis vild-

ledet af en ensidig og usand Fremstilling af en Begivenhed, synes at have opgivet den. Dette har dog aldrig forringet min Agtelse og Taknemmelighed overfor ham.

Paa selve Hjemmet viste det sig hurtigt, hvilken gennemgribende Betydning for et heldigt Resultat af vort Arbejde det havde, at Pigerne var fordelt paa fem Afdelinger. Der kom herved ikke blot mere Ro over Arbejdet, men den enkelte „Søster“, til hvem de forskellige Piger var betroet, fik paa denne Maade rigere Lejlighed til at lære den enkelte at kende og i rette Tid komme hende til Hjælp. — Var en „Søster“ (Medarbejder) blevet uddannet og den Plads fundet, til hvilken hun egnede sig, flyttede jeg hende nødtigt, da Øvelse og Erfarenhed gør Mester.

Hver Uge samledes mine Medarbejdere og jeg en Aften for under Bøn at drøfte Arbejdet.

Hvad vi havde iagttaget hos hver enkelt af vore Elever, meddelte vi hinanden, saaledes at vi ved fælles Iagttagelser paa bedste Maade kunde komme den enkelte til Hjælp. Ikke sjældent har jeg sagt til en og anden af vore unge: „Du kan ikke blive en god Kvinde, hvis du kun slutter dig til mig. Da vil du nemlig let imod din Vilje komme til at vise dig anderledes, end du i Virkeligheden er. Men hvis du tillige slutter dig til en eller to af mine Medarbejdere og aabner dig for os, saa skal det sikkert lykkes dig at naa frem til „en Fremtid og et Haab“. Saa kommer du nemlig ind i Sandheden, som er Jesus (Joh. 14, 6), og saa faar Sandheden frigjort dig“ (Joh. 8, 32). At jeg ikke heri tog fejl, har atter og atter vist sig at være rigtigt.

Blandt andre skønne Eksempler paa Guds Kraft

til at frelse kan nævnes en ung, 18-aarig Pige, der kom til os d. 8. November 1879. Hun var stærkt hengivet til Drømmeri, og Arbejdet skred derfor langsomt frem. I ikke ringe Grad lagde hun Beslag paa Tanker, Tid og Taalmodighed. Snart syntes det, som om det gode skulde sejre, men atter tog til vor Sorg det onde i hendes Natur og tilvante Vaner Magten. Hun vilde frelses, men det varede længe, før det blev til Sandhed for hende under Bøn at hente Hjælp hos Jesus til at afstaa fra det, der ødelagde hende. En Tid kom hun ud at tjene paa Prøve, men det gik ikke godt. I Snavset vilde hun imidlertid ikke, og Forbindelsen med os paa Hjemmet holdt hun stadig vedlige. Ligeledes holdt hun sig til Kirken og søgte i Fritiden til Guds Børn. Adskillige Pladser havde hun i denne Tid, endelig faldt hun Aar 1893 til Ro paa „Pella“, vort Hjem for ældre Piger. Hun blev flittig til at klistre Poser, det Arbejde, som vi, da vi i 1891 grundlagde dette Hjem, fandt mest passende for de Piger, der dels var ældre og dels ikke egnede sig saa godt til at tjene. Her opgav hun Kampen for i egen Kraft at blive frelst og lod sig finde af Jesus. Ja, hans mægtige Kraft blev efterhaanden saa stor over hende, at hun i al Stilhed og sluttelig under megen legemlig Lidelse blev et skønt Vidne for sine Kammerater, der saa op til hende.

Da hverken den ene eller den anden Læge, som vi raadspurgte, kunde finde, hvad hun fejlede, maatte hun indlægges til Operation paa Amtssygehuset. Her brød Sygdommen pludselig ud med høj Feber og viste sig at være galoperende Svindsot. Hun jublede, da hun hørte, at Afskedsstunden var nær, og i de mange ensomme Stunder gjorde hun paany sit Livs-

regnskab op, for at hun dog kunde være beredt til at møde sin Frelser.

En Dag, da jeg sad ved hendes Seng, sagde hun: „Jesus kan ikke sige til mig: Vel du gode og tro Tjener, du har været tro over lidet, jeg vil sætte dig over meget, gik ind til din Herres Glæde. Jeg har ikke været tro.“ Vi talte sammen om Guds underfulde, trofaste Naade i Kristus Jesus, og hun hvilede paany i den.

To af Søstrene og en af vore kære, oprejste Piger var hos hende om Formiddagen og jeg om Eftermiddagen, som hun døde næste Morgen, d. 28. Marts 1904. Hun var fredfyldt og holdt Jesu Blod frem for sig mod Dødens Rædsel. Ved en Fejltagelse fra Sygeplejerskens Side fik jeg ikke Lov til at blive hos hende om Natten. Jeg har altid bebrejdet mig, at jeg ikke selv forlangte at laane Telefonen og talte med vor kære Overlæge, Professor Heiberg. Det har pint mig, at jeg ikke var hos mit kære Barn i Dødens sidste Strid.

For at ingen fejlagtigt skal tro, at Magdalenehjemmet kun har været oprettet for og har antaget sig Kvinder, der havde været eller var indskrevet i den offentlige Prostitution, vil jeg atter fortælle om et halvvoxent Barn, der blandt mange andre unge kom til os.

I Juli 1882 henad Aften ringede det stærkt paa Portklokken. Udenfor stod en ganske ung, 15¹/₂-aarig Pige. Hun saa ud som et Barn. Helt forpustet udbrød hun: „Aa, luk mig ind.“ Vor kære Portnerkone, Fru Jacobsen, der havde et varmt Hjerte for vore unge, fulgte hende venligt ind i min Stue. Kort efter sad vort nyankomne Barn og jeg sammen derinde.

Medens Taarerne løb ned ad hendes Kinder, fortalte hun om sit Hjem, — et Sted, der ikke fortjente Navnet af Hjem. Uden Kærlighed og Vejledning til det gode var det ikke underligt, at hun fik daarlige Veninder, og hendes Fod gled. Jeg har nøje kendt hendes Forældre og to Søskende. De var begge paa daarlige Veje. Den ældre Søster rejste sig dog igen, medens Broderen var sunket saa dybt, som en Mand vel kan synke. Denne Morgenstund havde Politiet, uden at sætte sig i Barnets Sted, anholdt hende og i Følge Loven af April 1874 handlet mod hende, som intet Menneske har Ret til at handle mod et stakkels, værgeløst Barn. Saa længe hun var sammen med Kammeraterne, lod hun sig ikke mærke med noget. Hun vilde jo ikke spottes. Men snart efter forlod hun dem, og alt som hendes Gang blev hurtigere og hurtigere, løb Taarerne ned ad hendes magre Kinder. Hendes Fødder bar hende uvilkaarligt til det Sted, som hun kaldte for sit Hjem. Op ad Trappen løb hun, men nedenfor den øverste Etage standsede hun. Haarde Stemmer og stygge Ord lød ned til hende. Endelig listede hun sig op ad de sidste Trin og smuttede forsigtigt ind ad Døren. Paa en Kasse, henne i en Krog, sad hendes Fader, sløv, betaget af de stærke Drikke. I Sengen laa Broderen og sov Rusen ud fra sidste Nat. Midt paa det ikke store Gulv stod Moderen og den ældste Datter i heftigt Skænderi. En liden Stund gled Barnet, som Gud havde til Hensigt at give mig og mine Medarbejdere, ned paa en Træstol ved Døren. Uden at sige et Ord gik hendes Blik fra den ene til den anden; alt saa saa haabløst og hjælpeløst ud. Saa kom hun i Hu, at hun havde hørt om en Kvinde, der boede ude paa Jagtvejen Nr. 203,

og at der var fortalt hende, at denne Dame havde Kærlighed til unge Piger som dem, hun følte, at hun hørte til.

Stille listede hun sig ud ad Døren, hurtigt kom hun ned ad Trappen og løb ud ad Jagtvejen til. Pludselig kom imidlertid Tanken til hende om det Sted, hvor Veninderne havde sat hende Stævne, og hvor Dansen skulde gaa for sig. En liden Stund stod hun stille, medens en alvorlig Kamp blev gennemstridt i hendes Hjerte. Sorgen, Trang til Kærlighed og Omsorg, ja til et godt Hjem, vandt imidlertid Sejr, og løbende naaede hun Magdalenehjemmets Port, hvor enhver falden, forvildet eller ulykkeligt stillet Pige som en forpjusket Fugl kunde finde Læ og Ly.

Efter et velgørende Maaltid og et ligesaa velgørende Bad sov min lille unge Veninde snart trygt og glad i sit lille hyggelige Værelse.

Med Undren og Glæde iagttog vi dette Barn. De gode, lyse Forhold, hun var kommet ind i, tillige med den stadige Kærlighed, hun mødte, magttog hende og gjorde, at hun med rørende Kærlighed ligesom søgte at læse vore Ønsker ud af vore Øjne. Saaledes gik det første halve Aar. Da var hun imidlertid blevet vant til alt i vort gode Hjem. Lidt efter lidt kom hendes tilvante, trodsige og uartige Natur frem, og den gjorde sig bestandig stærkere gældende. Da der var gaaet ca. 1½ Aar, var mine Medarbejdere og jeg dybt bekymrede for hende. Atter og atter talte vi i det stille med Herren om hende, og da hendes Indflydelse paa Kammeraterne var stor, sagde jeg sluttelig: „Herre, det er da ikke din Mening, at jeg skal vise et saadant Barn bort? Du maa jo dog kunne vinde Sejr over hende.“ Den

Gud, der hører Bønner, hørte ogsaa vor Bøn, thi som jeg gik saaledes, omfattende dette Barn med hele mit Hjertes Kærlighed og Angst, kom hun til mig. Vi søgte ind i min Stue, og under mange Taarer fortalte hun om den Kamp, der var foregaaet i hendes Hjerter, — hvor uartig hun vidste, at hun havde været, men at hun nu havde givet Gud sin Vilje, og at vi skulde faa Glæde af hende.

Hendes Ord var ikke tomme Løfter. Hun ejede en Vilje, og den gav hun til Gud. Resultatet er blevet, at hun ikke alene hos os blev en dygtig, udviklet, troende Kvinde, men at hun paa den skønneste Maade har optaget sit Liv, baade som Medhjælp i Husgerning, saaledes at hendes Herskab kom til at elske hende, og senere som en troende Mands Hustru. Deres to Børn har hun opdraget saaledes, at de kun har bragt deres Forældre Ære. Forbindelsen mellem hende og Hjemmet her har været uafbrudt og levende, ja hun har altid fra hin Stund regnet vort Hjem for sit og i alle Henseende vist mig den største Fortrolighed og Tillid, ogsaa paa det Tidspunkt, da hendes nuværende Mand bejlede til hende. For hendes Børn er jeg som en kær Bedstemoder, hvis Ord de gerne lytter til.

I Menighedssamfundet, som hun og hendes Mand først hørte til, har de begge hver efter sine Evner tjent med Glæde og til Velsignelse. Senere er de flyttet til en anden Egn, men deres Forhold til Gud er fremdeles ret nok. Datteren, der nu er gift, træder tillige med Svigersønnen, ogsaa i denne Retning, i Forældrenes Fodspor.

For at give et nogenlunde sandt og klart Billede af Arbejdet i den Del af Guds Vingaard, hvor

jeg fik mit Arbejde, bør jeg sikkert her fremdrage endnu et Eksempel, over hvilket Skyggesiderne dog fremdeles hviler tungt og smerteligt.

I Januar 1883 bankede et aldeles uudviklet Barn paa Hjemmets Dør. Stakkels lille Putte, hun var født udenfor Ægteskabet, jeg mindes ikke i hvor mange Slægtled. Nu var hun 14 Aar, men havde været i Pleje 11 Steder og intet Sted haft det godt. At et stakkels lille Barn saaledes flyttedes fra Plejehjem til Plejehjem, har desværre ikke været ualmindeligt.

Endelig fandt denne lille, forpjuskede Fugl hos os en lun Rede og mødte den Kærlighed, Orden og Opdragelse, som hun saa haardt trængte til. Hun var en Kludenatur, som de Menneskebørn efter min Erfaring plejer at være, hvis Slægtspræg gennem flere Generationer er Fødsel udenfor Ægteskabet. Hun blev ganske flink til sin jordiske Gerning og gav sig til den Gud, hun forstod, at vi tjente. Dog kendte hun ham næppe af personligt Samliv. Det var en Andenhaandstro, hun besad. Naar jeg mindes den Kamp, hun bestod i de første Aar, hun efter sit Ophold hos os tjente, de tillidsfulde Breve, som hun skrev til mig, og vore Samtaler, naar hun besøgte os, da er mit Hjerte fuldt af forstaaende Kærlighed, men ogsaa af en dyb Smerte over, hvor lidt vi, der er født i Ægteskab og opvokset under forholdsvis gode Forhold, forstaar, hvad vi skylder vore ulykkeligt stillede Søstre. Med Sorg tænker jeg ogsaa paa, hvor liden Tak vor almægtige Gud faar, fordi han lod os se Dagens Lys her paa Jord under Forhold, hvor alt det gode og ædle kunde udvikles hos os. Maatte alle troende Kvinder ret lære at takke Gud og med Her-

rens ydmyge Kærlighed antage sig vore Søstre, født paa Livets Skyggeside. De bad saavist ligesaa lidt som vi om at komme ind i denne Verden, fuld af Fristelser, Farer og Synd.

I 36 Aar har jeg fulgt og paa forskellig Maade antaget mig ovennævnte lille Pige, der jo voksede, blev stor og efter haarde Sjælekampe for at bevare sig selv ren dog til sidst faldt for en Mands lokkende Tale og overvældende Indflydelse. Hun blev, meget imod min Vilje, gift med sin Forfører og gjorde i en Række af Aar alt, hvad hun formaaede, for at beholde eller vinde hans Kærlighed. Hendes Livs Trængsler har jeg delt med hende, men, stakkels lille Menneske! — det staar nu alligevel fast, som Gud siger: „Forældrenes Synder gengældes paa Børnene i tredje og fjerde Led mod dem, som hader mig.“

Maatte vor letsindige Slægt dog faa Øje herfor og standse paa Skraaplanen, der trods alt, hvad der siges og skrives, ender i Guds hellige, brændende Vrede.

At hun, skilt fra sin Mand, som hun sluttelig blev, alligevel i al sin Mangel paa Karakter og Klarhed nu er et troende Menneske, er vi adskillige, der ikke tør benægte, — men Børnene, hendes arme Børn, hvad bliver der af dem? Og hvor ulykkeligt har ikke hendes Liv været.

Men endnu bør jeg til Guds Ære fremdrage et af de skønneste Livsbilleder fra hine Aar.

En Aftentime sad en dyrekøbt ung Kvinde, der længtes efter at faa Del i et lyst og godt Livs Gorder, men som paa Grund af Fødsel og Livsforhold var udelukket derfra, hos mig i min Stue. Stille, men præget af Smerte aabnede hun sit Hjerte for

mig. Mangen en Tanke gik igennem mig, medens jeg hørte hende fortælle. Jeg følte det saa dybt som mangen Gang før, at mine og alle andre gode Kvinders Kaar kunde være blevet som hendes, om ikke Guds forebyggende Naade havde bevaret os.

Da hun tav og stille ventede paa, hvad jeg nu vilde sige, tog jeg hendes Haand, medens jeg saa hende kærligt ind i Øjet og sagde: „Du synes vist, at der er en stor Forskel paa dig og mig?“ „Ja,“ sagde hun. Men med Tak til Gud kunde jeg forvise hende om, at der kun var denne ene Forskel, Jesus havde mig ved sin højre Haand, han havde ikke hende. Og saa kunde jeg føje til: „Naar han faar dig, hele din Vilje, saa er der ingen Forskel paa os to, saa er vi tvættet hvide i Jesu Blod.“

Aar efter mindede hun mig om denne vor Samtale og sagde: „Da lød det i mit Hjerte: Han skal have mig.“ Det er imidlertid ikke altid let at finde vor Plads „ved Korsets Fod hos Jesus“, selv om vi med Alvor søger den. Det gik heller ikke saa let for min unge Veninde, mangen en bitter Skuffelse og mangt et Nederlag maatte hun igennem, før hendes egen Kraft blev brudt. Dog opgav hun ikke Haabet, og hendes lille kære Værelse, hvor Vindueskarmen snart var fyldt med velplejede Blomster, var Vidne til Bønnens udholdende Kamp. „Den, der beder, han faar, den, der søger, han finder, og den, der banker paa, for ham skal der lukkes op“ (Matt. 7, 7—8), var Ord, hun holdt sig til. Og saa kom Dagen, da vi, der drog Omsorg for hende, forstod, at Jesus havde faaet hende i sin Favn.

Da alt jo i vore Hjem drejer sig om de dyrekøbte Menneskebørn, som Gud betror os, og de derved bliver noget forkælede, varede det ikke længe, førend

jeg forstod, at det vilde være gavnligt for hende et Aars Tid at komme under tarveligere Forhold paa Landet. Med Lethed fandt jeg et saadant Sted til mit kære Barn, og yndigt var det gennem Vennerne, hun kom til, at faa stadfæstet, hvor ægte hendes Kristendom i det daglige Liv viste sig at være. Hun fik dernæst en udmærket Plads der paa Egnen, og skønt var Forholdet mellem hendes Madmoder og hende. Omtrent et Aar efter døde Fruen imidlertid til stor Sorg for alle i Huset.

Vort kære Barn, der var vokset ind i alles Hjerter ikke blot i Hjemmet der, hvor der var en større Børneflokk og en udmærket Lærerinde, men ogsaa i Samfundskredsen, blev nu Husbestyrerinde. Fra alle, som saa hende færdes der, fik jeg kun Lovtaler over hende, og det var øjensynligt, at hun der paa Egnen blev til Velsignelse for mangt et Menneske. Stuepigen og Karlen, nu en anset Gaardmand, søgte ofte at have hende til bedste og drille hende. Men saa trofast og stille var hendes Færd, samtidig med at hendes Vidnesbyrd om Synderes Frelser var klart og rent, at de begge blev vakt og fandt ind i Jesu Favn. Som trofaste Venner har disse to kære Mennesker med mange andre der paa Egnen nu i mere end 28 Aar støttet vort Arbejde med Forbøn og Gaver.

Jeg har imidlertid stadig set, at vore Børn bedst trivedes som Violen i Skyggen, og begyndte derfor at frygte for, at dette dyrekøbte Menneskebarn skulde tage Skade paa sin Sjæl ved den ansete Plads, Vennerne gav hende. Saa spillede jeg saa sagselig paa Fløjte for at faa hende hjem og hjælpe mig, og hun kom, da hendes Moder kaldte. Lyse og gode

Minder har jeg fra de Aar, hun bistod mig i Arbejdet, men saa kom Stunden, da en uig, troende Mand bad hende blive hans Hustru. Begge de unge talte straks med mig, og jeg kunde ikke skønne rettere end, at alt var ret nok. Efter et Aars Forløb fik jeg den Glæde at smykke hende som Brud med Slør og Myrtekrans og holde en skøn Bryllupsfest i et af vore smaa Hjem. Vort Arbejde var jo imidlertid Gang efter Gang blevet udvidet.

Mellem vor kære Sognepræst og mig stod der forud en lille Kamp. Han bad: „Frk. Esche, intet Slør og ingen Myrtekrans.“ Jeg spurgte omtrent saaledes: „Renser da Jesu Blod ikke fra al Synd? Er mit Barn ikke ved Troen ren som enhver anden Kvinde?“ Han vidste ikke ret, hvad han skulde svare, men troende Kvinder i hans Menighed vidste det. Og en Dag modtog jeg fra en af dem en Æske med et dejligt Slør og en fin Myrtekrans, — saa var Sagen afgjort. Hvor har jeg dog mangen Gang siden smykket saa et og saa et andet af vore Børn med dette dejlige Sindbillede paa Kyskhed og Renhed.

Om det blev et lykkeligt Ægteskab, spørger vel den, der læser disse Linier. Ja, det blev det, og et Ægteskab, der ikke blot blev til gensidig Velsignelse, men som bar rig Frugt for de mange Mennesker, der samledes i deres Hjem, og blandt hvem de færdedes. Baade hendes Mand og hun var kærkomne Gæster blandt rige, fint dannede Mennesker og i tarvelige, fattige Hjem, ligesom rige og fattige Mennesker var hyppige Gæster i deres Hjem. Hos dem samledes alt, hvad der paa de Kanter, hvor de boede, vilde opad og fremad paa Himmelvejen.

En Dag nogle Aar efter hendes Død sad en rig, anset Grosserer med sin Hustru og en Repræsentant for et stort Handelsfirma med sin Hustru i Hjemmet paa „Skovtofte“ ved Lyngby. De havde været rundt at se alt, hvad Gud i Naade havde ladet indrette der, og nu sad, vi i fortrolig Samtale. Hvorledes jeg kom til at nævne mit afdøde Barns Fornavn ved jeg ikke, men da det blev nævnet, gled et lyst Smil hen over den unge Grosserers Ansigt. „Hvad, kendte De hende!“ udbrød jeg forundret.

„Om jeg gjorde,“ svarede han. „I hendes Hjem har jeg oplevet de lykkeligste Timer i mit Liv.“ Og denne Grosserer er lykkelig gift og har et af de skønneste og bedste Hjem i København.

Efter en lille Pavse sagde han: „Maa jeg fortælle Dem blot et eneste lille Træk om hende?“ Med Glæde indvilligede jeg, thi hvilken Moder vil ikke gerne høre noget godt og smukt om sit Barn.

Saa fortalte Grossereren, hvorledes de havde været ca. 50 unge Mennesker forsamlet i hendes Mands og hendes Hjem. Hvorledes de havde haft det hyggeligt og rart, og hvorledes hun mod Aftens Slutning forunderligt skønt havde sunget en af vore Sange, der til Omkvæd har: „O, tag mig som jeg er.“ Da Sangen forstummede, fortalte hun noget om de Sjælekampe, som hun havde gennemgaaet, før hun fik Mod til at sige til Jesus: „Tag mig, som jeg er.“ „Den Aften blev tre unge Mennesker vakt,“ sagde Grossereren, „og de er nu alle tre alvorlige, troende Mennesker.“ Jeg behøver ikke at sige, at der i mit Hjerte blev Lov og Pris til vor almægtige Gud; jeg forstod jo, at Grossereren var en af de tre.

Men skulde jeg fortælle alt, hvad dette vort kære Barn, hvis Valgsprog var: „Min Naade er dig nok“ (2. Kor. 12, 9), blev brugt til af Herren, saa vilde det tage altfor lang Tid. En Provst, der kendte hende, hendes Mand og mig nøje, bad mig engang om at fortælle ham noget om hendes Fortid, idet han tilføjede: „Jeg har aldrig truffet paa et mere helliggjort Menneske end hende.“ Jeg saa ham stille ind i Øjet og spurgte, om Jesu Kristi Blod rensede fra al Synd? Da han bekræftede dette, svarede jeg noget lignende som: „Hendes Synd er forsvundet som Deres og min, jeg kan ikke huske den.“

Efter et lykkeligt Ægteskab og et frugtbart Liv i Jesus sov hun stille hen. Jeg sad ved hendes Dødsleje den sidste Eftermiddag og Nat. Talende var det, naar jeg kom ud i Køkkenet for at hente noget, stadig at træffe Mennesker, rige og fattige, der ængsteligt spurgte, om de fik Lov til at beholde Fru N. N., og saa se, hvilket smerteligt Indtryk det benægtende Svar gjorde.

Da hun laa smykket med Blomster i sin lille Kiste, laa hun bogstaveligt paa „Lit de parade“, baade fra By og Land kom man for at se hende for sidste Gang. Da Lægen efter hendes Mands Løfte til hende skar hendes Pulsaare over, vendte han sig til mig og en af Søstrene og sagde: „Det var tungt, at vi skulde miste Fru N. N. Vi har faa af den Slags.“

Ved hendes Begravelse var mellem 7 og 800 Mennesker samlede i Kirken, og jeg hørte en Dame udtale, at der aldrig havde været saa mange, siden den sidste Borgmester blev begravet.

Mange var kommet med Tog langvejs fra.

Paa Vej ud til Kirkegaarden bad en af Præsterne mig se tilbage. Der var sort af Mennesker overalt. Ved Graven talte Byens første Præst, og han var ingen Missionspræst. Hans Slutningsord lød saaledes: „Men dig, vor himmelske Fader, takker vi for, hvad denne Kvind'e har været først for sin Mand og sit Hjem og saa for vor By.“

Saaledes kan vor hellige Gud frelse, ham være Ære og Pris.

Ved et Møde i Slutningen af 1919 kom flere Mennesker til mig, trykkede min Haand og sagde: „Aldrig glemmer vi Fru N. N. Hun var til saa stor Velsegnelse for os, og vi elskede hende.“

I Aaret 1884 havde vi den store Glæde at modtage Besøg af Hs. kgl. Højhed Kronprins Frederik og hans Gemalinde, vor nuværende Enkedronning Louise. Med stor Interesse saa vore høje Gæster alt baade i Hus og Have, og Arbejdet saavel som jeg fik siden en god Plads i vor kære Enkedronnings Hjerte, en Plads, der tilskyndede hende til ikke blot i mange Aar at støtte Hjemmet med et stort aarligt Bidrag, men til ogsaa et Par Gange at give mig et større Beløb til det paatænkte nye Hjem.*)

Mange Gange har Hds. kgl. Højhed, senere Hds. Majestæt, ladet mig kalde til sig og i fortrolig Samtale længe underholdt sig med mig. Gud Herren velsigne hende for den Kærlighedens Interesse, hvormed hun har omsluttet vort Arbejde.

Med aldrig svigtende Kærlighed og Taknemmelighed ihukommer jeg vort høje Kongepars Godhed og den Velvilje og Tillid, som de den Gang

*) Se Beretningerne særlig 1891 og 1892.

viste mig. Maatte Herrens Velsignelse rigeligt blive dem til Del i al Evighed.

— — —

Atter maa jeg gaa tilbage i Aarene, som de foreløb i Hjemmet. Familiesystemet var gennemført, og de smaa Afdelinger kunde ikke rumme de mange, der bankede paa vor Dør og bad om at faa Del i dets Opdragelse og Hygge. Vel blev vi Søstre af og til dybt rystede ved, at en og anden af vore kære under en øjeblikkelig Fristelse, uden at sige mig det, kunde benytte sig af den lille Laage, der kun kunde aabnes indvendig fra, og altsaa forsvinde, en Begivenhed, der altid tog haardt paa os, men som, efterhaanden som Menigheden i Forbøn kom med i Arbejdet, blev sjældnere og sjældnere. I de sidste Aar, i hvilke jeg ledede hele Arbejdet baade ind- og udadtil, kunde der saaledes hengaa 3, ja 4 Aar, uden at nogen forlod Hjemmet paa denne sørgelige og usømmelige Maade.

Den saaledes ledigblevne Plads blev hurtigt optaget af en anden lille forpjusket Fugl, og saa mange søgte ind til os, at vi maatte tænke paa en ny Udvidelse.

Man var i Indre Missions Bestyrelse i København ikke som nu vant til, at et Arbejde bestandig trængte til Udvidelse, og man nærrede modsat af nu Frygt for, at det skulde blive for stort. Jeg mødte derfor stadig Paamindelsen om, at jeg burde lære at sige Nej og være tilfreds med dagligt at kunne hjælpe 30 af vore stakkels Søstre.

En Vinteraften havde saaledes en af vore kære Præstevener i Bestyrelsen holdt Bibellæsning paa Hjemmet. Da jeg senere stod i Entreen, medens han

tog Tøjet paa, og vi talte om Nødvendigheden af at skaffe mere Plads, irettesatte han mig i stærke Udtryk og holdt paa, at jeg dog maatte lære at sige Nej, naar vi ingen Plads havde. Jeg forsikrede ham imidlertid, at det formaaede jeg ikke, saa længe jeg paa nogen Maade kunde hjælpe. Vilde de andre Medlemmer af Bestyrelsen endelig, at der skulde siges Nej, saa maatte der søges en anden til at staa i mit Sted. Trods dette blev han ved sit og sagde saare meget den Sag vedrørende, medens jeg stod med mit Hjerte hos Gud. Da han tav, blev saa sagtelig Ordene fra Salme 81, 11 skudt hen til mit Hjerte, og roligt svarede jeg: „Min Gud har sagt: Luk din Mund vidt op, og jeg skal fylde den.“ Disse Ord kunde min kære Præst ikke staa for. Venligt saa han paa mig, og hvilke Tanker, der arbejdede i ham, da han gennem et tæt Snevejr søgte hjemad, ved jeg ikke. Han stod mig naturligvis ikke længere imod, tværtimod støttede han mig, saavidt jeg husker.

Vi erhvervede os saa paa Nygaardvej en Lejlighed, som blev indviet d. 15. November 1886. *) Denne Lejlighed gav Plads til 2 Søstre og 7 Piger. Den Kvinde af Menigheden, der havde tilbudt sig til Hjælp ved denne Del af Arbejdet blev imidlertid kun nogle faa Maaneder hos os. Hun havde ikke tænkt sig, at der i saa høj Grad udkrævedes Taalmodighed og Offervillighed for at kunne hjælpe vore unge. Vi maatte paany søge at klare os med den Hjælp, vi havde. At det gik ud over os faa, for hvem Herren havde gjort det til en Hjertesag

*) Se herom i vor Aarsberetning og i Indre Missions Tidende 1886, Nr. 31, samt i Kirkebladet, samme Aar Nr. 16.

at staa for hans Aasyn i denne Del af hans Vin-
gaard, er en Selvfølge.

Søster Hansine overtog straks fra Begyndelsen
Ledelsen af dette lille Optagelseshjem og maatte ef-
ter ca. 3 Maaneders Forløb bastaas af „Tante Mine“.

Ved dette lille Optagelseshjem begyndte et Savn,
som vi længe havde følt, at blive afhjulpet.

Vi fik her Lejlighed til at prøve, om de unge
Kvinder, der søgte ind paa vort Hjem, i Sandhed
ønskede at lade sig retlede og dygtiggøre til Livet.
Viste det sig her, at dette ikke var Vedkommendes
Alvor, kunde hun ikke alene frit forlade os efter
at have overvejet Sagen i 24 Timer, men atter blive
modtaget, naar hun paany henvendte sig til os.

Paa selve Magdalenehjemmet bragte denne Ad-
skillelse mellem de nyankomne Piger og dem, der
havde tilbragt en længere Tid hos os, større Ro,
ligesom det gav større Udviklingsmuligheder for
de unge paa Hovedhjemmet.

Godt var det imidlertid ikke for os at bo i Hus
sammen med andre Familier, og stadig bankede flere
Piger paa Hjemmets Dør. Da der intet bedre var
at faa, lejede vi derfor Bagsiden af Gartner Løwes
Drivhus tillige med en primitiv, lille Villa, der laa
i samme Have, lige stødende op til Magdalenehjem-
met, og flyttede derind November 1887*). Her fik vi
Plads til 10 af vore unge foruden til de to ledende
Søstre. I 9 Aar røgtede vi her vort Arbejde. Plan-
tør Frisenette, der her arbejdede med 40 unge Mænd,
var en stor Støtte for os. Ved Indgaaelsen af Leje-
maalet var han og jeg enige om, at hver af os vilde
holde den Orden og Disciplin, som paalaa os. Han

*) Se Beretning 1887, Side 3.

underrettede sine Mænd om, at hvis nogen vovede at nærme sig vore Elever, vilde Vedkommende øjeblikkelig faa sin Afsked. Kun en Gang i de 9 Aar skete et saadant Brud paa Ordenen fra hans Arbejders Side. Vedkommende fik straks sin Afsked. Og Gud stod os i Naade bi, saa at vore unge og senere ældre Piger intet Forsøg gjorde paa at forulempe eller komme i Forhold til hans mange Arbejdere.

Var Pladsforholdene begrænsede i vor egen Ejendom, saa var de det i endnu højere Grad her. Det Værelse, en af Søstrene havde, var akkurat saa stort, at hun kunde sidde paa sin Seng og trække Komodeskuffen ud. Dog fik vi det hyggeligt ogsaa her, og Guds gode Haand hvilede over Arbejdet.

Men Kræfterne, mine legemlige Kræfter, de svandt bestandig mere og mere. Arbejdet hjemme og ude i Menigheden sled paa mig.

I 1886 maatte jeg derfor sammen med min yngste Søster foretage en Rejse i Norge. Jeg vil gerne her meddele, hvorledes vi for i Ro at kunne tilbringe Søndagen i Røldal fra Odda (den inderste Del af Hardangerfjorden) skydsede (kørte i en to-hjulet Kærre) op over Fjældet. Paa Stationen øverst oppe, hvor Skyds blev os og de andre Rejsende tilbudt, for vort Vedkommende over Haukeli-Sæteren ind i Telemarken, lejede vi en Mand med et tamt Rensdyr til Mandag Morgen at skydse os videre. Manden saa vi ikke. Efter at have spist blev vi i Zig-zag skydset ned ad det bratte Fjæld. En Jente (lille Pige) var vor Kusk, og en Gut (en Dreng) kom bag efter med flere tomme Skydsvogne. Det gik i strygende Fart, som man efter min Erfaring kun kører i Norge. Landskabet var her-

ligt. Efter en Tids Forløb drejede vi om langs det dybe, pragtfulde Røldalsvand. Men pludseligt gav det et vældigt Sæt i Hesten, og den drejede Skydskærren ind mod det stejle Fjæld. Havde den drejet Kærren den modsatte Vej, ud mod Røldalssøen, var Jenten, min Søster og jeg styrtet i det dybe Vand og vor Gerning her paa Jorden afsluttet. En usynlig Haand drejede imidlertid Kærren paa den smalle Vej ind mod Fjældet. Men Hesten rystede som et Espeløv. Hurtig kom vi ned paa Vejen. Ingen menneskelig Bolig var at se, og Hjælp maatte vi have. Forgæves bad jeg Gutten, der fulgte efter med de tomme Kærrer, om at skaffe Hjælp. Da han vedblivende nægtede at gøre dette, sagde jeg fast og myndigt: „Skynd dig øjeblikkeligt af Sted og skaf Hjælp, ellers skal du se, hvad jeg vil gøre.“ Gutten blev forskrækket og forsvandt for snart efter at vende tilbage med den saa haardt tiltrængte Hjælp.

Det viste sig nu, at vor Hest var blevet forskrækket for et dræbt Rensdyr, der laa ved Vejen. De Mænd, der var kommet til Stede, fik vor Hest beroliget og spændt fra samt ført til Side, for derefter at faa det dræbte Rensdyr bragt bort. De fortalte os, at den dræbte Ren tilhørte den Mand, der om Mandagen fra Røldal skulde have skydset os over Bjergpasset „Haukelisæteren“ ind i Telemarken. De meddelte os tillige, at denne Mand var ond, og at to enlige Damer ikke burde betro sig til et saadant Menneske. Heri saa vi Guds skjulte, hellige Nær-værelse og forstod, hvorledes han paa dobbelt Maade havde draget Omsorg for os.

I Røldal fik vi det naturligvis ordnet, at den onde Mand for vort Vedkommende blev afskediget,

og en paalidelig Mand paatog sig at skydse os videre. Om Aftenen, da vi var ved at gaa til Ro i vort Herberge, spurgte min Søster mig: „Hvad vilde du have gjort, hvis Gutten ikke var gaaet og havde hentet Hjælp?“ „Jeg vilde naturligvis være gaaet

selv,“ var mit Svar. Vi lo først begge, men takkede og prisede saa Gud for hans beskærmende Naade.

Det seks Ugers Ophold i Norge forfriskede mig, men en gennemgribende Hjælp for mine saa haardt medtagne Kræfter var det ikke.

Pastor Carl Moe havde ganske vist efter mit første Møde i Lemvig planlagt en Møderejse for at kalde Indre-Missionsfolket sammen om Magdalenehjemmets Arbejde. Han havde ogsaa faaet Lov til at

Pastor Carl Moe.

slaa til Lyd for Sagen enkelte Steder. Men det var ikke let at komme frem. I Ribe By, hvor hans Fader var Præst, havde han glædet sig til at lægge denne Sag ind til Menighedens Hjerte, og sidst af alt havde han ventet Modstand her. Den mødte ham imidlertid gennem vor kære, afdøde Biskop Balslev, der kort og klart forbød Mødet, idet han erklærede, at han ikke i sine Kirker vilde have talt om en saadan smudsig Sag. Skønt Pastor Moe forklarede

ham, at det jo ikke var andet end, hvad han talte med sine Konfirmander om, og at han kunde gøre det saa pænt, blev Biskoppen desværre ved sit. Derfor blev der først holdt Møde for vor Sag i Ribe, da den gamle Biskop var død, og hans Sviigersøn, Stiftsprovst Koch (se Side 148), bad mig komme og fortælle om Sagen.

Skønt flere Præster foruden Pastorerne Vilhelm Beck, Carl Moe, Busch og Provsterne Blume og Blom ved forskellige Møder lagde Magdalenehjemmets Sag varmt hen til Guds Børns Hjerter, maatte jeg jo dog fortsætte med Møderejser ud i Menigheden for yderligere at vække forstaaende

Læge Krohn.

Kærlighed for vor Sag og for vore kære unge. Heri blev jeg bistaaet af vor trofaste Ven, Læge Vilh. Krohn, Kalø, der efterfulgt af andre kære Venner dannede den første Kredsforening for Magdalenehjemmet.

Disse Kredsforeninger satte sig foruden at tilskynde sig selv og andre af Gudsfolket til stadig Forbøn følgende særlige Formaal:

- 1) aarligt at afholde et Møde for vor Sag og indsamle Bidrag,

- 2) at bistaa mig med at skaffe gode Tjenester til vore unge Piger,
- 3) venligt og forstaaende at støtte vore fra Hjemmet udgaaede Piger.

I 1887 blev saaledes dannet 6 Kredsforeninger, nemlig: 1) Kalø Kredsforening. Formand: Læge V. Krohn; 2) Haslev Kredsforening. Formand: Gaardbestyrer Hans Henrik Madsen; 3) Syd-Thy Kredsforening. Formand: Pastor Paludan; 4) Stenmagle Kredsforening. Formand: Pastor Nyeberg; 5) Stenstrup Kredsforening. Formand: Pastor Olsen; 6) Vejlby Kredsforening. Formand: Provst Heiberg.

Samtidig blev jeg tilskyndet til at lade trykke Samlebøger, paa hvilke Venner ugentligt, maanedligt eller aarligt, alt som det passede dem bedst, kunde indsamle Bidrag til Hjemmet. Paa første Blad af denne lille Bog staar Ordet fra Ordspr. 24, 11: „Red dem, som føres til Døden, dem, som vaklende drager hen at miste Livet; maatte du dog holde dem tilbage!“

Allerede første Aar, 1888, bragte denne Indsamling foruden Kærlighedens Forbøn Hjemmet i Pengegaver ca. 3,150 Kr. Aar for Aar er denne Maade at støtte vort Arbejde paa blevet vedligeholdt, og i 1920 har den bragt Hjemmet — væsentligt i smaa Gaver — 17745,50 Kr.

Oftere havde jeg i Aarenes Løb saa i en Sag og saa i en anden maattet henvende mig til Politidirektør Eugen Petersen, der var blevet Politidirektør Crones Efterfølger. Jeg mindes med Taknemmelighed, hvorledes han altid, naar det angik den enkelte Pige, mødte mig med Imødekommenhed og bistod mig, saaledes at Magdalenehjemmet lidt efter lidt

blev et Fristed for de unge Piger, der trængte til Beskyttelse og Hjælp for at naa frem her i Livet til en god „Fremtid og et Haab“. I hine Aar forekom kun eet Tilfælde, i hvilket han fastholdt ikke at kunne opfylde min Bøn. Det var, da den første Smudsartikel var fremkommet i et af vore Blade. Den var pirrende, vakte Nysgerrigheden og bragte i Løbet af ca. 14 Dage en ung 15—16-aarig Pige til Fald. Hun kom til mig. Jeg fik Avisen og mødte op hos Politidirektøren med den. Indtrængende og alvorligt bad jeg ham om at skride ind og forbyde slige Artikler. Han fastholdt imidlertid, at dette var umuligt. Grundloven gav ham ingen Ret dertil. Jeg forstod ham ikke dengang, jeg mente, at en modig Mand maatte kunne gøre alt, hvad der kunde gavne vort Folk, og sagde tilsidst nedslaaet: „Det er underligt, naar jeg ellers taler baade med Dem og Justitsministeren, saa synes jeg, at de er gode Mænd; men naar saadanne sørgelige Ting forefalder, og De intet kan gøre, saa tænker jeg, hvorledes er egentlig disse Mænd?“ Jeg forstod ikke, at der virkelig findes Vanskeligheder og Love, som et enkelt Menneske ikke formaar at overvinde, og at mange i Samfundet, ganske særlig vi, der kender vor hellige Herre og Frelser, bærer Skyld, naar Forraaelsen og Forraadnelsen tiltager. Som jeg sidder her og skriver, er det kosteligt for mit Hjerte, at Jesus har sagt: „Dømmer ikke,“ og jeg ikke skal dømme andre end mig selv.

Mange skønne Livsbilleder kunde jeg fremdrage fra disse Aar om unge Kvinder, der gav Jesus deres Vilje og Aar efter Aar blev i deres Konditioner, til Gud aabnede en anden Livsvej for dem. To, som i ni Aar blev i den Plads, som de fik, vandt ikke

blot deres Madmoders og Husbonds, men ogsaa Børnenes Kærlighed for Livet, saa de fremdeles staar i et gensidigt, fortroligt og inderligt Forhold. Den ene har senere været 12 Aar i den Plads, hvør hun endnu er, og begge har gjort os megen Glæde i de efterfølgende Aar og været til Velsignelse for mange.

Jeg kunde ogsaa fortælle om nogle af vore Børn fra disse Aar, der er blevet gode, elskelige Hustruer og Mødre, og som nu er lykkelige Bedstemødre, Kvinder, der har gavnet vort Land, fordi de har faaet Naade til at danne gode Hjem, og saadanne er det som bekendt, der hidrager til at opbygge Folket.

Et af vore kære Børn, der ligeledes gennem Aarene, som gik, vandt sit Herskabs fulde Kærlighed og Tillid, lykkedes det efter en grundig Uddannelse, ligesom det senere er lykkedes flere andre af vore Børn, at blive dygtige Sygeplejersker, der alt i mange Aar har gaaet Bud for Jesus og med opofrende Kærlighed har antaget og antager sig saare mange Patienter.

Jeg kunde fortælle om en ung Kvinde, som med sit Herskabs Slægtninge rejste til Amerika, og der blev forlovet og gift med en Farmer. Dette kære Menneske, der nu alt længe har været hjemme hos Jesus, blev ikke alene til Velsignelse for sin Mand og deres to Plejebørn, men fik ogsaa Lov til at tjene Guds Menighed, i hvilken hun var vel kendt og meget skattet. Ofte fik hendes Mand og hun Lov til at vise Gæstevenslighed mod Præsterne i det Samfund, som de hørte til.

Men ikke alt vort Arbejde i Herren førte Glæde med sig, ogsaa Sorger, store Sorger og Skuffelser, ramte os i hine Aar, Sorger, overfor hvilke vi fastholdt og fastholder Herrens Ord i Præd. 11, 1: „Kast

dit Brød paa Vandet, om mange Dage skal du finde det igen.“ Men om Sorgerne sagde Missionær Børresen fra Santhalistan en Dag omtrent saaledes til mig: „Dem taler vi ikke om, dem bærer vi stille ind for Gud.“

Dog vil det være lærerigt her at høre lidt om en ung, smuk, stolt, 19-aarig Pige med udmærkede Evner, der søgte ind til os i 1884.

Efter ca. halvandet Aars Forløb oplevede hun noget med Gud, og jeg turde tro, at hun nu var et vakt Menneske. To af mine Medarbejdere holdt imidlertid fast ved, at hun var omvendt, og hvad værre var, gjorde særlig Stads af hende og udmærkede hende frem for hendes Kammerater. Efter at være udsendt i Tjeneste med Anbefaling gjorde hun os vel Glæde i ca. et Aar. Men kun et ydmygt Menneske kan Gud bevare, — og ydmyg var hun ikke.

Atter gled hendes Fod, atter blev hun hildet i Syndens Snare, og atter maatte jeg tage imod hende, men paa vort Optagelseshjem.

Paany saa det ud til, at Gud fik hende i Tale. I to Aar tog hun igen sit Liv godt op hos Venner i en Præstegaard. Trangen til selv at raade og være fri for alle Baand blev hende imidlertid for stærk, og hun forlod de omhyggelige Venner, hun var hos. Efter en Tid at have tjent et andet Sted blev hun forlovet og gift. Udvortes set var det et godt Parti, men hendes Mand var af en raa og daarlig Slægt. Efter Aars Forløb, i hvilke hendes Mands nedarvede Tilbøjeligheder og hendes egne Forsyndelser havde ødelagt Forholdet, og hun begyndte at forfalde til Drik, blev jeg af Venner tilkaldt. Jeg rejste 1904 trods overvældende Arbejde den lange Vej til hende, og atter blev Magdalenehjemmet hendes Tilflugtssted.

Var der fra vor Side blevet taget meget op med dette dyrekøbte Menneskebarn i fordums Aar, saa blev der nu ikke taget mindre op i de paafølgende Aar, men uden at jeg turde tro, at denne dygtige, begavede Kvinde virkelig havde ladet sig ydmyge og finde af Gud. Intet Under derfor, at hun efter ca. 1½ Aars Ophold paa Hjemmet kort efter paany at være blevet hjulpet ind i gode Forhold, hvor hun kunde have arbejdet sig frem, atter vendte tilbage til Syndens daarlige Veje.

Efter Aars Forløb traadte vi paany i Forbindelse med hende. Hun tjente da som Husbestyrerinde i Jylland. Hun besøgte os to Gange og fik ligesom Hjemmets øvrige Børn jævnlige Breve. Saa vendte hun tilbage til København, og under sit Ophold der tog hun ikke alene 40 Kroner fra vort Missionshjem i København, men tumlede saaledes om, at hun for Tyveri blev sat fast af Politiet. En overhuman Dommer misbrugte Retten til „betinget Benaadning“ mod, at hun blev anbragt hos os. Hun kom imidlertid ikke, og jeg vilde heller ikke have modtaget hende, fordi hun i saa Tilfælde havde været tvunget af Øvrigheden.

Nogle Maaneder gik, saa en Dag henad Aften i Januar 1909 stod hun i min Stue. Stakkels Kvinde! Guds lyse, skønne Tanker med hende, der, da hun første Gang talte med mig, stod for min Sjæls Øje, var ikke blevet naaet. Nu stod hun der, omtaget af de stærke Drikke, men dog med en ubestemt Forstaaelse af, at nu havde hun atter fundet sine bedste Venner. Mange Ord vekslede vi ikke. Mad, Bad med ordentlig Renselse og Søvn med et Par Dages Hvile var det første, der tiltrængtes. Dommeren lik Meddelelse om hendes Tilstedeværelse hos os, og han

bad omgaaende, om jeg vilde møde i Retten med hende, at hun kunde faa sin Dom „betinget Benaadning“ at høre. Jeg smilede ad den overhumane Dommer.

To Dage efter, at vort stakkels Barn var vendt tilbage til os, talte jeg indgaaende med hende og læste Dommerens Brev for hende. Samtidig sagde jeg, at hun naturligtvis selv maatte gaa op i Retten og fremstille sig. Ligeftrem blid var jeg heller ikke, men da jeg lukkede hende ud ad den lille Laage paa Skovtofte, saa jeg hende kærligt ind i Øjet og sagde omtrent saaledes: „Naar du har været i Retten, og det saa virkelig er din Vilje at blive af Sandhed og overgive dig til Gud, saa maa du komme tilbage og skal da faa at mærke, at du endnu har en Moder.“

Henad Eftermiddagen stod hun atter i min Stue. Denne Gang forekom det mig, at der var nogle af de rette Toner og den rette Klang i hendes Tale. Jeg anbragte hende da paa Hjemmet for de ældre Kvinder og glædede mig over at erfare og selv lægge Mærke til, hvorledes hun tog sit daglige Liv op. Nu syntes det, at hun i Sandhed søgte Gud, og Stunden kom, da jeg maatte tro, at hun havde fundet ind i Frelserens Favn.

I 1906 havde vi i Anledning af Oktoberlovens Ikrafttrædelse og Ophævelsen af Loven af 1874 blandt andet Arbejde ogsaa oprettet en Afdeling i København for Bogbinderi. Denne Afdeling var imidlertid, som senere skal blive fortalt, blevet flyttet ud paa Skovtofte. Efter en længere Tids Forløb anbragte jeg den dyrekøbte Kvinde, om hvem jeg ovenfor udførligt har fortalt, ved Bogbinderiet. Jeg mente, at der ved dette Arbejde bedre blev sikret hende en god Fremtid. Hertil bidrog særligt det, at den da-

værende Leder af Indre Missions Boghandel i København paa Foranledning af en Opfordring fra mig om, at Magdalenhjemmet maatte faa dens Beretning til Hæftning, opfordrede mig til at indgaa i Kompagni med Indre Missions Boghandel. En saadan Ordning vilde ikke blot sikre dette mit gamle Barn fast Arbejde, men ogsaa andre af Hjemmets Børn, der ikke egnede sig for de tjenende Stillinger. Kompagniskabet blev indgaaet, og vort Bogbinderi flyttet til København. Men Bogbinderiet maatte, som det senere viste sig, til Skade for dette mit Barn forenes med det Hjem, som vi alt havde i København, og som den ene af de to ellers saa dygtige Medarbejdere, der før havde stillet hende for højt, forestod.

En Tid gik det godt, men efter længere Tids Forløb tiltog mit stakkels Barn sig atter Magten; hun blev den bydende og min kære, trofaste, gamle Bestyrerinde den adlydende, et Forhold, som aldrig bringer Velsignelse med sig. Efter mangt og meget svært forlød derfor mit Barn i 1912 Hjemmet og gik sine egne Veje. Som jeg i 1920 sidder her og skriver, har jeg imidlertid erfaret, at dette vort kære Barn, nu sømmeligt og net paaklædt, stadig ses gaaende til Arbejde. Jeg har derfor Grund til at tro, at vi, der har arbejdet paa hende og bedet for hende, ogsaa angaaende hende skal faa Løv til at opleve det dejlige oftere anførte Guds Ord fra Præd. Bog: „Kast dit Brød paa Vandet, om mange Dage skal du finde det igen.“ Vi venter om ikke før, saa i Guds lyse Himmel at mødes med hende.

En ligeledes overordentlig skøn, attenaarig ung Kvinde kom til mig i 1886. Hvor maatte Hjertet blive fuldt af Harme og den inderligste Kærlighed ved at

høre den unge Kvinde fortælle om hin unge Mand i gode Forhold, som hun havde været ringforlovet med, og som hun havde givet sit Hjertes unge, rige, varme Kærlighed. Lys og skøn laa Fremtiden ved hans Side for hende. Men saa kom den Dag, da han, der jo lige saa lidt som hun kendte Jesus, kom til at ligge under for de kødelige Lysters Magt. Hvor trængte han ind paa hende, hvor blev han ved — en Mand kan ligesom desværre en Kvinde øve en frygtelig Magt over den, som han eller hun elsker. Intet kunde holde ham tilbage. Hendes Forestillinger, Taarer og Bønner, alt var forgæves. Vilde hun ikke give efter, saa vilde han gaa til en anden. Endelig sejrede han, og Dagen kom, da hun holdt et lille Barn i sine Arme. Om han vilde ægte sin Forlovede? Ja, det vilde han naturligtvis, men hun skulde bøje sig for hans Vilje og give Afkald paa sit Barn. Den Skam, at have sat et Barn ind i Verden før Ægteskabet, vilde han ikke bære!

Hvor talte hans unge, skønne Forlovede ikke til hans Hjerte. Hvor bad og tryglede hun ham ikke om at opfylde sin Pligt. Men Taarer og Bønner var her forgæves; hans saakaldte Ære var ham mere værd end hans Pligt. Hun, den forurettede Moder, maatte vælge mellem ham og det lille hjælpeløse Barn, der aldrig havde bedt om at komme ind i denne onde Verden. Under dybe Sjælslidelser valgte hun at drage Omsorg for det dejlige, hjælpeløse Barn, — og hendes Forlovede, han, der havde ejet hendes unge Hjertes første, rene Kærlighed, forlod hende og Barnet.

Hvor længe Barnet levede, husker jeg ikke, men med en Moders varme, rige Kærlighed drog hun

Omsorg for det, til det, endnu ikke et Aar gammelt, gik indenfor Forhænet.

Hvor følte denne unge Kvinde sig dog fattig og ulykkelig, da hun kun havde den lille Grav at smykke. Livet, der for forholdsvis kort Tid tilbage havde ligget saa lyst og straalende for hende, var blevet saa mørkt og haabløst. Knugende laa Smerten over hende.

Dag gik, og Dag kom. Maaned efter Maaned svandt, ja Aar med. Saa boede der i samme Hus som hun en ung Mand, der søgte at vinde hendes Interesse, Tillid og Kærlighed. Dette endte med en sømmelig Ringforlovelse, der som den første var vitterlig for alle. Smerteligt er det at maatte sige, at Forlovelsen ogsaa denne Gang medførte den samme sørgelige Fordring fra den unge Mands Side. Aldrig glemmer jeg det smertelige Udtryk i mit kære Barns Ansigt, da hun sagde noget lignende som: „De forstaar det vist ikke, men det er lettere at falde anden Gang end første, — der er ligesom noget af ens Modstandskraft blevet brudt.“ I sin Nød bankede hun paa det Hjemms Dør, som Gud havde beredt for ulykkeligt stillede Kvinder, og som Gudsfolket trofast har baaret ved Bøn og ved Gaver.

Med barnlig Kærlighed har denne unge Kvinde sluttet sig til os, saa hun i dybeste Forstand er blevet et Barn af Hjemmet. De rige Evner, Gud har udrustet hende med, er blevet udviklede, og i forbarmende Naade har Gud herliggjort sig i hende. Han, vor almægtige Gud, har i den ansvarsfulde og betydelige Stilling, som hun alt i mange Aar har indtaget og indtager, gjort hende til rig Velsignelse for saare mange Mennesker. Hans Navn være pri-set i al Evighed.

I Sommeren 1887, da jeg kom hjem fra en Møderejse, kom to af mine kære Medarbejdere en Aften til mig. Efter at have bedet sammen fortalte de mig, hvor glade de var ved at omgaas mig til daglig, naar vi arbejdede sammen, men at de, naar jeg kom hjem fra en Møderejse, følte, at der var kommet noget stort over mig, og da var de ikke glade. Jeg blev forfærdet. Jeg fortalte dem, hvorledes jeg trofast, naar Tanken var kommet til mig: „Det sagde du, eller det gjorde du godt,“ straks havde sagt det til Jesus og bedt ham rense mig og bevare mig i Ydmyghed. Jeg føjede ogsaa til: „Men jeg vil tage Sagen frem for Jesus i Bøn og bede ham vise mig, om De, mine kære Medarbejdere, har set ret.“

Kun liden Ro blev der mig levnet hjemme, og Kræfterne tog stadig af. Jeg bad derfor Pastor Busch, der fremdeles var Præst i Horne og jo — som alt sagt — med Hjertets Varme havde antaget sig Magdalenehjemmets Sag og allerede dengang var begyndt at støtte os ved at bære vor Sag frem ved Møder, om i ca 3 Uger at leje mig ind hos en eller anden Fisker paa „Lille Heden“, som hørte til hans Sogn. Han svarede med at sende mig en varm Indbydelse fra ham og hans Hustru om at være deres Gæst. Jeg kunde imidlertid ikke modtage denne Indbydelse. Jeg maatte være ene med Gud, jeg maatte blive klar over, om Guds og min Fjende virkelig havde tilføjet mig den frygtelige Skade paa min Sjæl at kalde Hovmod til Live hos mig.

Saa blev jeg da lejet ind hos Fiskerfamilien paa „Lille Heden“. Efter mit Ønske blev der ved Vesterhavet, lidt borte fra Fiskerlejet, rejst et primitivt Telt, hvor jeg kunde tilbringe det meste af Dagen. Ene med Gud og min Bibel ransagede jeg mit Hjerte

og bad Gud om Lys over mig selv. Jeg vilde jo for enhver Pris vandre ydmygeligt med ham. Jævnligt kom Præsten i en med Venner fuldt pakket Vogn for at se til mig. Hvor ønskede jeg, at han var kommet ene tilligemed en eller to af de ældste. Jeg følte, at jeg saa kunde have aabnet mit Hjerte for dem. Umuligt var det imidlertid at gøre dette, naar de kom saa mange, og dog trængte jeg saa dybt til at blive forstaaet og hjulpet til Rette.

Paa Hjemrejsen overnattede jeg i Præstegaarden, men tale ud om den Angst og Byrde, der laa paa mit Hjerte, kunde jeg ikke, eller fik jeg ingen Lejlighed til.

Atter var jeg midt i Arbejdet, som Herren havde betroet mig, men medens jeg søgte at hjælpe de mange, som jeg skulde have Omsorg for, sukkede jeg stadigt til Jesus om Lys over mig selv og om endnu en liden Stund til Ensomhed med Gud. Min Bøn blev, som senere skal fortælles, anderledes besvaret, end jeg havde tænkt.

I de forløbne Aar var Bevidstheden hos vort Folk blevet vakt overfor det urigtige i, at Loven af 1874 gav Usædelighed, drevet under Politiets Tilsyn, Hjemmel i vort Folk. „Foreningen mod lovbeskyttet Usædelighed“ var blevet dannet og havde virket med Nidkærhed. Midnatsmissionens Virksomhed, begyndt Februar 1886 under den ædle, nu afdøde Grev Adam Moltkes og den ligeledes varmhjertede og nidkære, nu afdøde, tidligere Proprietær, daværende Gaardmissionær Clausens Ledelse*), havde rystet vort Folk ud af dets tilvante Folder. Magdalenehjemmets Arbejde havde muligen ogsaa bi-

*) Se: R. B. Clausen: Et Liv i Troskab, Bethesdas Boghandels Forlag, Side 40.

draget sit til Forstaaelsen af en saadan urigtig Fremgangsmaade som den, Loven af 1874 førte med sig.

Virkelig sat sig ind i de foreliggende Forhold, saaledes at man efter moden, indgaaende Forhandling med forstaaende Mænd og Kvinder kunde fremkomme med Forslag til en bedre Ordning, havde man ikke. Hvor uendelig vanskelig Ordningen af, hvad der hører til offentlig Sømmelighed, og hvad der kan fremme et Folks sædelige Bevidsthed, var, havde man heller ikke tilstrækkeligt sat sig ind i, men Folkets Harme var blevet vakt.

Denne affødte d. 15. Septbr. 1887 en Adresse, som blev indgivet til Regering og Rigsdag. Adressen var underskrevet af 150,000 Mænd og havde — med Udeladelse af Begrundelsen — følgende Ordlyd:

„Vi tillader os derfor i al Ærbødighed at henvende os til den høje Regering og Rigsdag med følgende indtrængende Begæring:

1) at den af Loven ordnede offentlige Prostitution skal afskaffes,

2) at, indtil dette kan ske, de bestaaende Anordninger strengt maa overholdes;

3) at, hvis det skulde vise sig, at den bestaaende Lovgivning ikke er tilstrækkelig til at forebygge usædelige Skrifers og Billeders Udgivelse og Udbredelse, den stedfindende Mangel da maatte blive afhjulpet.“*)

Blandt Kvinderne var der Røre denne Sag vedrørende. De virksomme Kvinder vilde imidlertid ligesom Mændene kun kræve den af Loven ordnede offentlige Prostitution afskaffet og ikke frem-

*) Se iøvrigt Indre Missions Tidende for 16. Oktober 1887, 34. Aargang Nr. 42.

komme med Forslag til en bedre og retfærdigere Ordning. Jeg, der vidste, at Synden kan vi ikke faa ud af Verden, og at der altid findes baade Kvinder og Mænd, der vil synde, kunde derfor ikke gaa med til den paatænkte Adresse.

Efter forudgaaende Forhandling med flere af de ledende Kvinder blev der imidlertid ordnet et større Kvindemøde, hvor Sagen blev drøftet, og takket være den bekendte, dygtige og nidkære, nu afdøde Kommunelærerinde, Frk. Anna Sørensen, Medstifterinde og Leder af Marthahjemmet i Brohusgade paa Nørrebro, der trofast og udholdende bistod mig, fremkom efterfølgende Adresse:

„Til den høje Regering og Rigsdag!

Vi undertegnede Kvinder af alle Samfundsklasser tillader os herved ærbødigst at henvende os til den høje Regering og Rigsdag med Bøn om, at en Kommission maa blive nedsat for at udarbejde en Lov, i Følge hvilken Loven af 10. April 1874 om den offentlige Prostitution ophæves, og Utugt som Erhverv forfølges og straffes.

Følgende Grunde har bevæget os til at gøre dette Skridt.

Vi er paa forskellig Maade blevet overbevist om, at Loven af 10. April 1874 øver en ødelæggende Indflydelse paa vort Folk, idet den ikke alene for Kvindens, men ogsaa for Mandens Vedkommende slapper den moralske Bevidsthed, undergraver Samfundsforholdene og fremkalder Tilstande, som truer med at ødelægge Folkets Fremtid.

Vi anser en Lov, der kun rammer den ene af to skyldige, for uretfærdig og krænkende al Retsbevidsthed. Vi er overbeviste om, at en Lov, der

straffer den faldne Kvinde to Gange for dernæst at give hende Tilladelse til under visse Former at udøve samme Forseelse, for hvilken hun tidligere blev straffet, i høj Grad virker forvirrende paa Menneskenes moralske Begreber.

Vi finder det oprørende, at Loven af 10. April 1874 med tilhørende Regulativ hjemler en saadan Uretfærdighed som den, at den unge Pige, der er blevet hildet i Utugtssynden, og som to Gange er blevet straffet for at have modtaget Penge for Utugt, alt fra sit 16. Aar kan, saafremt hun ikke straks kan skaffe sig Erhverv, tvinges til at miste sin personlige Frihed og blive Genstand for Køb og Salg.

Vi anser Loven af 10. April 1874 og den dermed følgende offentlige Prostitution for at være til Fristelse, Fald og Fornedrelse for mange af Samfundets unge, ofte fattige og enligt stillede Kvinder, ligesom den forfører mange unge Mænd og styrter dem i Elendigheden.

I Erkendelse af, at ethvert Menneske bærer sit Ansvar overfor Samfundets Brøst, beder vi, Hustruer, Mødre og ugifte Kvinder, indstændigt den høje Regering og Rigsdag om at foranledige en Lov vedtaget, hvorved Loven af 10. April 1874, der demoraliserer Folket, ophæves. Vi beder om at faa en Lov vedtaget og indført, der sikrer den personlige Frihed og danner et Værn om den unge Mand og den unge Kvinde, en Lov, der stemmer overens med Guds Lov og Menneskets sædelige Bevidsthed, og som derfor alvorligt rammer al erhvervsmæssig Utugt.“*)

*) Udhævet her.

Vi forlangte, som det vil bemærkes, ikke som Mændene blot ovennævnte Lov afskaffet, men en Kommission nedsat for at udarbejde en retfærdig Lov, svarende til, hvad der er udtalt i Slutningen af vor Adresse.

Vort Krav gik altsaa ud paa ikke blot lige Ret for Mand og Kvinde og Straf for Erhverv ved Utugt, men ogsaa paa, at Loven skulde danne et Værn om den unge Mand og den unge Kvinde.

Adressen blev indgivet til Regering og Rigsdag i November 1887 og var underskrevet af 114,148 Kvinder foruden os 421, der var Indbydere til Adressen.

Kvindernes Krav blev aldrig hørt. Usømmelighed blev ikke alene taalt, men ved sansepirrende og umoralske Varieté- og Biografforestillinger, samt Salg af uhøviske Bøger, Blade og Billeder fremmet. Det, at værne og skærme de unge mod Nedværdigelse og Forfald forsømtes bestandig mere og mere, og endelig blev Loven af 10. April 1874 afskaffet, men intet ved Loven af Oktober 1906 indført, der kunde dæmme op for det dyriske i Menneskenaturen, endsige noget, der kunde værne og skærme de unge.

Den betydelige Deltagelse, der tilfaldt mig, for at faa den store Del af Kvinderne indenfor Indre Mission med, tog paa mine dengang meget smaa Kræfter. I Sommeren 1886 havde jeg for at holde mig oppe, som alt fortalt Side 214, tilbragt 6 Uger i Norge. Hviletiden ved „Lille Heden“ i Horne havde vel paa Grund af mine Sjælslidelser, ikke bragt stort Udbytte for det forslidte Legeme. Efter Travlheden med Adressen kom Juleforberedelserne.

En hyggelig, herlig Julefest gav Gud os ligesom i tidligere Aar. Venner fra Landet kom ind til os

mellem Jul og Nytaar, og Pastor Krag og hans Hustru samledes med dem om vort smukke, hvidklædte, straalende Juletræ. Da vi, syngende en af vore herlige Julesalmer, gik om Træet, kom Pastor Krag hen til mig, og idet han bad mig om dog at sætte mig stille ned og lade de andre gaa om Træet, sagde han, at hverken han eller de andre tilstedeværende kunde udholde at se mig saa svag og segnefærdig gaa omkring Træet.

Efter Nytaar maatte jeg saa efter indtrængende Opfordring fra alle i Hjemmet, Krag's og mange andre Venner love at gaa til Læge. Jeg var i Sandhed ogsaa blevet mager og forslidt. Man kunde udenpaa min Kjole lægge to sammenlagte Hænder mellem mine Skulderblade.

Naar jeg endelig skulde gaa til Læge, vilde jeg have ren Besked og henvendte mig saa til den ansete Dr. med. Borch, der var mig bekendt som en troende Mand.

Hvor blev jeg glad, da han efter endt Undersøgelse sagde, at min Lungespids var angrebet af Overanstrengelse, og at jeg var saa mager, at jeg ikke havde Kræfter til at overstaa en Forkølelse. At faa Lov til at gaa hjem til min Frelser, forekom mig herligt. Dr. med. Borch krævede imidlertid, at jeg skulde rejse bort, enten til Menton, hvor der var varmt, eller til Davos i Schweiz, hvor Isen laa paa Bjergene. Mine Forsikringer om, at jeg ikke kunde gøre det, da jeg ingen Penge havde, tog han intet Hensyn til. Han vilde ud at se, hvor meget Arbejde jeg stod i, og saa føjede han til omtrent saaledes: „Intet Menneske tør ukaldet komme frem for Gud, og det gør De, hvis De ikke rejser.“ Hvor fortrængte disse Ord dog min nylig fødte Glæde.

Da Lægen nogle Dage efter kom og med Undren saa, hvor meget Arbejde der var vokset op om mig, maatte jeg bøje mig og love at meddele mine Venner, hvorledes det stod til, og om muligt rejse til Menton.

Dr. med. Borch krævede, at jeg skulde blive borte i 1½ Aar.

Rige Venner tilbød straks at betale for mig. Hvor kærligt end dette Tilbud var, kunde jeg dog ikke tage imod det. Det var, som om Gud gav mig til Kende, at jeg ikke turde blive afhængig af noget Menneske. Jeg maatte være løst og ene være til hans Raadighed. Saa skrev jeg da til Pastor Vilhelm Beck og fortalte ham, hvad Dr. med. Borch saavel som vor egen trofaste Huslæge, Dr. Feilberg (senere Professor), samt endnu en tredie Læge havde sagt, og bad om hans Raad. Idet jeg ogsaa satte ham ind i, hvad ovenfor er fortalt, tilføjede jeg, at jeg, hvis jeg virkelig efter hans Mening burde rejse, da kun kunde tage imod Penge fra Guds levende Menighed. Med omgaaende Post skrev vor kære Formand for „Indre Mission i Danmark“: „Pak straks Deres Kuffert, og følg Lægens Ordre. Vi hellige betaler.“ Her mødte jeg igen — ligesom hos Frimodt — Manden med det store Hjerte, den faste Vilje og den store Tro.

Adskilligt var der jo at ordne før min Afrejse. Ledelsen af vort Arbejde blev lagt i min Kusines, Frk. Grundtvigs Haand, bistaaet særligt af Frøken Petrine Petersen (død 30/1 1900).

Afrejsten var svær. Vor gamle Portner Jacobsen, der nylig (Efteraaet 1919) har besøgt mig, mindede mig om, hvorledes jeg sad sammen med vore unge og Søstre, til han, for at ikke Toget skulde gaa

fra mig, nødte mig til at gaa ud i den ventende Vogn. Hans trofaste Hustru fulgte mig til Banegaarden, hvor min nære Familie og Venner af Bestyrelsen ventede mig.

Vil Gud, fortsættes Meddelelsen om Udviklingen af Magdalenehjemmets Arbejde og mit Livs Erindringer senere.

En Røst fra Magdalenehjemmet.

(Indre Missions Tidende Nr. 9, Søndag den 2. Marts 1884).

„Gennem Kamp til Sejr“, det er den Overskrift, som burde staa over ethvert Menneskes Liv, der ved Daaben er kaldet til at være en af vor Herres Jesu Kristi Stridsmænd. Alle maa vi frem gennem Kamp, men langt fra alle naar frem til Sejr i Liv eller Død.

Om det enkelte Menneske i sit Liv skal naa frem til Sejr, beror jo udelukkende paa, at vedkommende Mand eller Kvinde kæmper med de Vaaben, som Jesus, vor trofaste Anfører, har givet os i Daaben, og ikke mener sig selv dygtig til at føre disse Vaaben, men under Bøn styrker sig ved Jesu dyrebare Blod, hvis frelsende, rensende og sejrrige Magt alene fører gennem den haarde, langvarige Kamp til Sejr. Ikke saaledes forholder det sig med de forskellige Opgaver, som Herren giver sine Tjenere at udføre.

Bliver en Afdeling af Herrens stridende Hær sendt ud i en eller anden Kamp, da paahviler der sikkert Anføreren det største Ansvar, og meget er afhængigt af hans Mod og Snille, men intet kan han udrette, naar Soldaterne ikke er trofaste i Kampen, nøjagtige i at udføre hans Befalinger, besjælede af den samme Aand, som driver Anføreren fremad.

Men hvad kan en lille Afdeling Stridsmænd udrette mod Fjenden, naar der ikke staar en modig, udholdende, daadskraftig Hær bagved, som ikke alene er rede til at nytte og

føre videre ud de smaa Sejre, som de omtalte Afdelinger vinder, men ogsaa ivrige og trofaste i at støtte og opmuntre de forskellige Forpostafdelinger, selv naar disse lider midlertidige Nederlag. Derfor beror det i Herrens Menighed langt fra alene paa Anførerne, om Kampen mod Synden og dens Følger skal føre til Sejr, men lige saa meget paa de enkelte Medlemmer i Menigheden, ja den ganske Menighed.

Foruden at Anførerne skal være tro, udholdende, modige og snarraadige, forlanges der af dem, at de skal give tydelige, bestemte og klare Signaler, naar de kalder til Kamp, ellers er Hæren uden Ansvar, om Hjælpen udebliver.

Mange er de Afdelinger af Herrens stridende Hær, som ogsaa i vort Land kæmper mod Djævelens og hans Hærs fremtrængende Magt; en af disse er den lille Afdeling ude paa Lille Jagtvej i Yderkanten af København. Her er der nu i noget over seks Aar blevet ført en alvorlig Kamp for at udfri unge Kvinder af Utugtsynden og den Fordærvelse, som den fører med sig. Kampen er saa meget besværligere, som disse unge Kvinder ligger trælboundne, mishandlede paa Sjæl og Legeme, aandelig talt uden Bevidsthed, blødende og lidende i deres Saar. Saa forfærdelig en Magt har Mørkets Fyrste faaet, idet han har gjort Forbund med den af de tre Hovedsynder i vor menneskelige Natur, som Johannes kalder: „Kødets Lyst“, at han saa vidt muligt har borttaget dens Skam og faaet Menneskene til, under Humanitetens Skin, at taale denne Last, som snigende, men med forfærdelig Hastighed fordærver først Sjælen i dens fineste Forgreninger, for dernæst at ødelægge Legemet.

Skønt jeg er Kvinde og ikke har stor Forstand paa Lovgivning og sligt, saa tror jeg dog, at ethvert alvorligt Menneske vil være enig med mig i, at de jordiske Love bør staa i Samklang med Guds hellige Lov, og at hvor dette ikke sker, der slappes Folkets moralske Bevidsthed. Kvinden er en Del af Folket, og hendes moralske Tilstand samt Opfattelse af Sædelighedslovens Forpligtelser har en betydelig Indflydelse paa Folkets Ve og Vel.

I over seks Aar har jeg daglig levet sammen med unge Kvinder, som er bukkede under for Utugtsynden; deres og deres Slægts Tankegang har jeg haft rig Lejlighed til at blive bekendt med, og altid har jeg fundet, at Hovedgrunden til, at

disse Kvinder befandt sig midt i deres Synds Elendighed, fulde af Hovmod og Selvretfærdighed, saa at man i Sandhed kunde sige, at de laa aandelig talt halvdøde uden Bevidsthed blødende i deres Synder, var Loven af 10de April 1874.

Alle de Kvinder, som paa Grund af Sygdom og timelig Nød er tyede ud paa Magdalenehjemmet, er paa en enkelt Undtagelse nær udgaaede fra fattige og ofte meget daarlige Hjem. Opvoksede uden Opdragelse og kun modtagende den aandelige Paavirkning, som vore ganske vist gode, men i Reglen overfyldte offentlige Skoler (hver Klasse tæller mellem 30 og 60 Børn) kan yde dem, er disse unge Kvinders Tankegang kun lidet udviklet, Øjet er paa Gader, Stræder og i Hjemmet blevet aabnet for alt, hvad der er slet, urent og daarligt; de er opvoksede uden Tro paa en hellig, allestedsnærværende Gud, som Hedninger midt i et kristent Land, og har af deres Forældre kun lært at sky og frygte, hvad den danske Lov stempler som Synd og giver Straf for. Ganske vist har disse unge Kvinder i fjortenaars Alderen nydt Konfirmationsundervisning, men ogsaa her var paa Grund af vore faa Kirker og endnu færre Præster saa mange Børn samlede, at Præsten selv med bedste Vilje og største Anstrengelser ikke kunde naa at fange det enkelte, paa det godes Omraade saa lidet udviklede Barn.

Jeg siger ikke, at Grunden til, at en Kvinde forfalder til Utugt, er Loven af 10de April 1874, men at Grunden til, at hun ligger bevidstløs, fuld af Hovmod og Egenretfærdighed i sin Synd, er hovedsagelig denne Lov. Vel har ethvert Menneske, ogsaa disse arme Kvinder, en ubestemt Følelse af, at hvad de gør, ikke er, som det bør være, men Arbejdet staar besværligt og lidet lokkende for disse paa Gaden opvoksede Børn, medens Utugtsynden, takket være Humanitetens falske Aand, staar tildækket med Silke og Fløjel i sine dertil indrettede, oplyste, smykkede og med munter Musik opfyldte Haller og vinker fristende ad de unge. Samvittighedens sagte Røst overdøves let af hele dette Tilladelighedens smukke Præg, hvormed Utugtsynden i vort Land fremtræder og ved Loven taales, efter at de bevislige Udøvere af samme to, højst tre Gange er blevne straffede, for dernæst at modtage Tilladelse til under visse Former at leve fuldstændigt imod Guds Bud.

Jeg tror at føle mig forvisset om, at Myndighederne ofte føler sig forpinte af denne uværdige og mod Guds Lov stri-

dende jordiske Lov, ligesom jeg ogsaa stadig mere og mere har følt, hvorledes denne øvede sin slappende, ødelæggende Indflydelse paa den enkelte Kvinde og i høj Grad besværliggør hendes Redning for Tid og Evighed.

Det turde derfor være paa Tide, at Menigheden forenede sig og indstændigt bad om, ja fordrede, at denne Lov blev forandret overensstemmende med Guds Lov, saaledes at Utugt-synden i den i Loven omhandlede Form vedblivende blev straffet, ligesom Tyveri og anden lignende Synd straffes.

Vel ved jeg, at kun den halve Retfærdighed sker Fyldest, naar kun den ene af to syndende Parter straffes, men denne fordærvelige Lov foreligger kun for det ene Køns Vedkommende; vi maa derfor først tænke paa at fri dette fra denne vildledende og moralsk slappende Lov og saa overlade det til ædle, alvorlige, troende Mænd i vort Folk at drøfte og vedtage, hvad der kan og bør gøres, for at Retfærdigheden saa vidt muligt kan ske Fyldest. Ligeledes ved jeg, at det er svært for Manden at give en Lov i den antydede Retning og faa den stadfæstet af Kongen, saalænge det ikke kan lykkes ham at finde en Løsning, hvorved den fulde Retfærdighed sker Fyldest. Her er det imidlertid min Overbevisning, at vi Kvinder, som ved Guds ubegribelige Naade er blevne bevarede for slig Fristelse og Synd, bør træde støttende til, idet vi forener os om en Adresse, og beder eder følge Samvittighedens klare, bestemte Røst, der fordrer Synd stemplet og straffet som Synd.

Som ovenfor antydet kommer altsaa de unge faldne Kvinder ikke til Hjemmets Dør drevne af Anger og opfyldte af Syndserkendelse, nej Sygdom, Sult og Nød, som disse arme Sjæle, trods Satans glimrende Løfter og Syndens forgyldte Dække, snart kommer til at føle, driver dem til Hjemmet. Her er det nu vor første Opgave, samtidig med at det praktiske Arbejde møder dem i en saa lokkende Skikkelse som muligt, at vække Samvittigheden til Bevidsthed, gyde Olie og Vin i Syndesaarene, saaledes at Syndserkendelse og Anger, om end langsomt saa dog ved Guds Aand kommer frem, og bringer mange af disse unge syndbesmittede Kvinder ned for Jesu Fødder.

... „Gennem Kamp“ har i den dybeste Forstand staaet skrevet over Magdalenehjemmets Arbejde i det Tidsrum af lidt over seks Aar, hvori det har arbejdet, men vor trofaste Herre

og Konge, Sejrrherren i al Evighed, har ogsaa styrket os ved Sejrens Glæde. Adskillige unge Kvinder er gennem Hjemmets Paavirkning vaagnede til Bevidsthed, Helligaanden har arbejdet i deres fordærvede Hjerter, saaledes at Overskriften over deres Liv om end i Skrøbelighed saa dog klarere og tydeligere bliver: „Gennem Kamp til Sejr“.

Men paa selve Hjemmet varer Kampen bestandig ved; thi saasomt en Pige gaar ud, styrket og dygtiggjort, som vi haaber og beder, til det nye Liv i Jesus Kristus, kommer straks en anden stakkels Pige ind.

Til at lede en saadan Kamp hører Stridsmænd, som er omvendte Mennesker, der ikke mener sig selv at være noget, men i hvem Jesus Kristus er Livet og Kraften. Stridsmænd, der styrkede i Ordet og Bønnen og ved Jesu dyrebare Blod er øvede i at kæmpe, ikke med deres egne, men med Jesu Vaaben. Alt tidligere er alvorlige troende Kvinder blevne opfordrede til at komme og hjælpe paa Magdalenehjemmet, men der er formodentlig ikke blevet kaldt højt nok, thi Trangen er endnu ikke blevet afhjulpet.

Arbejdet er under forskellige Besværligheder bestandig vokset. Hjemmet arbejder nu paa 29 unge Piger i Alderen fra 14½ til 25 Aar. Fem forskellige Afdelinger er hver Dag i Gang, og da det jo er klart, at disse unge Piger, som bringer en Overflod af syndbesmittede Tanker og Følelser med sig ind paa Hjemmet, og som i Reglen ikke har lært selv de simpleste Arbejder (en Synaal eller en Skruppe forstaar mangen en Pige slet ikke at bruge), ikke en eneste Time kan være overladte til sig selv, saa maa der være en Medhjælperinde paa hver Afdeling til at lede Arbejdet fra Morgen tidlig til 6½ Aften. Foruden at lede Arbejdet bør hun ogsaa paavirke Sindene og holde Samtalerne indenfor de rette Grænser. Disse Sind er som oftest haarde, mistroiske, fulde af Usandhed, tilbøjelige til Vrede og Trætte, ja uden nogen som helst Øvelse i Selvbeherskelse og derfor ikke lette at lede. Der skal en inderlig Kærlighed til den enkelte Sjæl, Besindighed og Alvor blandet med Spøg til for paa rette Tid og paa rette Maade at gribe ind i de forskellige Samtaler og Begivenheder.

En af Hensigterne med disse Linier er at finde og faa kaldt ad tvende troende Kvinder, som med forstandig, selvopofrende Kærlighed forbinder praktisk Dygtighed. Den ene maa have Øvelse i at behandle Vasketøj, saaledes at hun kan lære Pi-

gerne at lægge det sammen, rulle og stryge det propert og akkurat, samt lære dem fransk Strygning, medens den anden maa kunne undervise i Linned- og Skrædersyning samt have Øvelse i Vask, saaledes at hun i Ferietiden kan afløse den Medhjælperinde, som forestaar denne Afdeling. Det vil muligvis være praktisk og en Vejledning for de Kvinder, som maatte føle sig kaldede til dette Arbejde for Herren, at gøre et Besøg paa Hjemmet og se, hvorledes alt gaar til.

Klokken er seks om Morgenen, en stærk Ringning har kaldt alle Husets Beboere op af Søvn, og det gælder saa at faa Paaklædningen endt til Kl. 6½, thi da henter Medhjælperinderne Pigerne til de forskellige Afdelinger. Fire af disse tager straks fat hver paa sit Arbejde, medens den ene Afdeling faar en rask Morgentur i den temmelig store og smukke Have. (Til forskellig Tid faar hver Afdeling sin Tur i Haven.) Mellem 7 og 7½ kalder Klokken alle til Morgenkaffen, der ligesom alle de øvrige Maaltider bliver nydt ved fælles Bord. Det er en stor og livlig Forsamling, som her mødes, og undertiden kan det være svært nok at faa holdt Bordskik, thi mange Unoder kommer ogsaa frem under Maaltiderne, især om Middagen, og maa rettes. Kaffen er imidlertid snart drukket, og efter Morgenandagten gælder det om at faa det store Hus gjort rent samt faa de forskellige Arbejder til at gaa med Iver og Lyst.

Iste Afdeling, som har styrket sig ved den friske Morgentur, har nu faaet Sytøjerne i Gang. Det ser ud, som om Pigerne her vilde tage fat med nogenlunde god Lyst paa det for nogle af dem besværlige Arbejde at stikke og sømme. Dog behøver man næppe et klart Blik for at kunne forudsige, at forskellige Bryderier vil fremkomme før Aften. Man behøver blot at betragte den lille sekstenaarige Pige, der stadig med en vis skødesløs Bevægelse gør Forsøg paa at faa Lov til at ligge henslængt paa Stolen, medens Synaalen bevæges med fornøden fornem Langsomhed, og et Smil, der endnu er godmodigt spøgende, men let kan blive spodsk og trodsigt, viser sig om Læberne. Her gælder det selv at kunne det Arbejde, som de andre skal lære, og saa at studere de forskellige Karakterer for paa rette Maade at hjælpe, opmuntre og irettesætte.

I Strygestuen er anden Afdeling i Færd med at lægge Tøj sammen, rulle og stryge. Her er livligt Arbejde og meget at

lære for den, der vil frem. Hist staar en Pige og nynner en smuk Sang, medens Arbejdet gaar godt fra Haanden; hun glæder sig øjensynlig ved den Tilfredsstillelse, der følger paa Flid, samt paa en eller anden lille Sejr, som hun har vundet over sig selv. Der til højre ses et Par andre, hvis Ansigter bærer et kedeligt, ligegyldigt Præg; Arbejdet gaar selvfølgelig daarligt for disse. Adskillige opmuntrende Ord maa til, før Ansigtet opklares paa den ene af dem, og hun ligesom ryster Kedsommeligheden af sig for med et venligt Smil at tage bedre fat. — Beklagelser, kedelige Forsikringer om, at det er umuligt at blive anderledes, strømmer fra den anden Piges Læber. Dog virker lidt efter lidt Spøgen, der er blandt med Alvor; hun vil gøre et Forsøg paa at blive god og flittig. Medens hun fortsætter Arbejdet rolig og stille, dvæler Tankerne øjensynlig ved det forunderlige, at kun Jesus ved sin Helligaand kan frembringe en saadan Forandring; har hendes Beslutning da slet intet at sige?

Fra Vaskeriet, hvor fjerde Afdeling er beskæftiget, stiger ikke alene Emmen fra Kedlerne op gennem Trækruderne, men ogsaa højroset Tale og vrede Stemmer. Lidenskaberne er i voldsomt Oprør. To Piger med ophidsede Ansigtstræk og lynende Øjne har øjensynlig største Lyst til at tage sig selv til Rette. Alvorlige irettesættende Ord bringer dog den mindst skyldige til at gaa i sig selv, slukøret, men stille fortsætter hun sin Vask. De spændte Ansigter, som har iagttaget Striden, faar et roligere Præg, og medens en Taare tørres bort af en og anden, fortsættes Arbejdet, men ikke med den sædvanlige Livlighed, thi endnu staar Ophavsmanden til alt dette med mørke, truende Miner. Stakkels Pige, de onde Magter har faaet Overhaanden; med et vredt Kast smider hun det Tøj til Side, som ligger hende nærmest, — nu maa hun følges til det ensomme Rum, hvor hun kan faa Lov til at rase ud og blive stille. — Middagsmaden er blevet hende bragt, men alle er komne til Ro, før Døren bliver aabnet, for at hun kan komme op i sin Seng. Der sidder hun i det mørke Rum, krøben sammen og med et alvorligt, næsten haardt Udtryk i Ansigtet. Stille, kærlige Ord bringer Taarerne til at trille langsomt ned ad Kinderne; det haarde Sind bliver blødt, og sagte taler hun om sit arme, mistroiske, trodsige Hjerte og sit spildte Liv. Vidnesbyrdet om Guds Kærlighed i Jesus Kristus kan hun vanskelig annamme, og dog trænger Ordene om

hans Kærlighed og Naade mod angrende Syndere, ja om hans Blods mægtige, rensende Kraft ind i hendes Sjæl, og hun begynder at stamme den Vantros Bøn om Helligaandens I.ys.

Nu er hun rørt, maaske endog opfyldt af gode, forhaabningsfulde Forsætter for hendes fremtidige Liv, og dette Øjeblikkets Barn ved ikke, at Menneskenes Fjende kun en stakket Stund vil lade hende i Fred. Alt i Morgen vil han søge at stjæle de mildere Følelser ud af hendes Sind for atter at bilde hende ind, at hun umulig kan blive anderledes, at Guds Kærlighed i Jesus Kristus ikke eksisterer, og saaledes gøre Hjertet mistrøstigt og trodsigt.

I Køkkenet gaar alt sin travle Gang; thi det ene Maaltid skal besørges efter det andet; der er mange Munde, som skal mættes. To ældre Piger færdes her flinkt og stille, under Samtale og Sang gaar Arbejdet let fra Haanden; mildt og venligt søger de at hjælpe den nyere Pige, der dækker og tager af Bordet, til Rette. Nogle Besværligheder kan jo nok fremkomme, men paa denne Afdeling er der ligesom i Dag paa 3die Afdeling mere i. o. Rengøringspigerne er samlede her og tilbringer Resten af Dagen med at sy og reparere Klæder og Sko. Der er meget at klippe og sy i et Hus, hvor der skal skaffes Tøj til saa mange Mennesker, og medens Sangen toner kønt og stille, har Medhjælperinden nok at bestille med at skaffe nyt Sytøj og efterse det, som er i Arbejde. Skønt en fredelig og god Tone er den overvejende, er der dog tre Piger, som i høj Grad kræver et vaagent Øje, et skarpt Øre og en besindig, kærlig, men fast Optræden.

Tiden iler, Middagen er forlængst forbi, de forskellige Arbejder er lagt til Side, Aftensmaden er spist, og Strikketøjerne er i Gang, medens der bliver læst højt i en interessant og god Bog. Dog ogsaa denne Time svinder hurtigt, og en kort Andagt ender den travle Dag.

Heraf vil det forhaabentlig kunne ses, at til at styre og paavirke saadanne ofte fra den tidlige Barndom fordærvede Sjæle, til at vække Lysten til Arbejde samt lære dem dette, hører selvstændigt tænkende, praktisk dygtige, troende Kvinder, der forstaar til sin Tid at anvende saavel Spøg som Alvor. Her kan lige saa lidt bruges vantros eller vakte, men aandelig uklare Mennesker, som Mennesker, der ikke selv kan det Arbejde, som de skal lære fra sig; her maa omvendte dygtige

Kvinder tage deres Kors op og følge Jesus efter. Det er alvorligt Arbejde, hvortil Herren kalder dygtige, nidkære Kvinder mellem 28 og 40 Aar, men det er ogsaa et velsignet Arbejde, som, naar det røgtes i ydmyg Tro, bærer Naadelønnen i sig. Maatte dog de Kvinder, som Herren har udvalgt, melde sig og trods alle Vanskeligheder tage Striden og Kampen op, Jesu Navn til Ære.

Endnu maa tilføjes, at Medhjælperindepladsen er lønnet, samt at der foruden Fritid skiftevis hver Søndag Formiddag eller Eftermiddag er 1 Maanedes Sommerferie og en Eftermiddag fri hver anden Uge; ligeledes tilbydes eget Værelse og alt frit i Huset.

— — —

Men skal „gennem Kamp til Sejr“ i Sandhed komme til at staa over Magdalenehjemmets Arbejde, saa maa Menigheden som en bedende, stridsvant Hær træde støttende til og benytte de smaa Sejre, som gennem to—tre Aars Arbejde og Kamp vindes paa Hjemmet.

Det har hvert Aar været et besværligt Arbejde at faa Plads i Herrens levende Menighed til de Piger, vi anser det rigtigt at udsende ved Maj og November, og Pladserne er for Størstedelen opnaaede ved personlig eller skriftlig Henvendelse. Betegnende har det derimod været, at verdslige Familier ofte har henvendt sig til Hjemmet om Pige.

Ligesom det er klart, at Kvinder, der er sunkne dybt i Synd, kun kan oprejses ved vor Herres og Frelsers syndsforladende og rensende Magt, og at kun Jesu Disciple kan bruges til dette Arbejde, saaledes er det ogsaa klart, at skal det første naas for Tid og Evighed, og de sidstes Arbejde ikke være forgæves, saa maa de af Synden udfriede unge Kvinder efter Udgangen fra Hjemmet overleveres til og, saafremt de selv vil, indlemmes i den levende Menighed.

Her er det, at de enkelte troende Familier, der ikke har Avlsbrug, men holder to—tre Piger samt en Karl, bør træde til og modtage en saadan Pige i deres Tjeneste. Men for at gøre dette er det fornødent at blive saa lille, at man vil lade sig bruge af Herren og tage dette Arbejde op i Tro og ikke i Beskuen. Tør Menigheden ikke lukke Hjerter og Hjem op for en saadan Pige, af Frygt for, at det muligen vil gaa galt, saa er det jo, fordi den vil se Frugt af dette sit Arbejde og ikke trøstigt lægger alt i Herrens stærke Haand. Familierne

bør med os være overbeviste om, at faar vi Lov til at se Held og Velsignelse af vore Bestræbelser for en saadan Piges Ve og Vel, saa er det en stor og ubegribelig Naade, og høster vi, skønt vi har arbejdet i Jesu Kærlighed og efter vor bedste Overbevisning, dog kun Skuffelse og Sorg, saa vil ogsaa dette tjene os til Gode, saafremt vi elsker Gud.

Den troende Familie, der vil modtage en saadan ung Pige, hvis Uddannelse og Opdragelse er endt paa Magdalenehjemmet, maa modtage hende, ligesom den vilde modtage enhver anden Pige i sin Tjeneste, og behandle hende ganske som den vilde behandle et andet kært Tyende med Kærlighed og Tillid. Ganske vist bør man i al Stilhed have et vaagent Øje med Pigen uden dog at nære eller vise Mistillid, men man bør ikke vaage eller raade over hende, saa at hun hverken maa gøre det ene eller det andet, der i og for sig er uskyldigt, thi da paalægger man hende en urigtig Tvang og vil ikke kunne vente noget godt Resultat deraf. Dog menes hermed langt fra, at man skulde undlade at rette hende, saafremt hun paa nogen Maade handlede urigtigt; tværtimod er det min Overbevisning, at man med Kærlighed og Alvor bør gøre hende opmærksom paa hendes Fejl, men paa samme Maade som man, for Herrens Ansigt, vilde gøre en anden af sine Piger opmærksom derpaa.

Magdalenehjemmet danner jo en Overgang fra det lige fra den tidligste Barndom tilvante, dovne og uordentlige Liv, og da Synden er gjort i højste Grad tillokkende, saa maa den forbarmende Kærlighed paa Hjemmet ogsaa gøre Arbejdet saa tillokkende som muligt. Lidt efter lidt bliver derfor det Arbejde, der forlanges af Pigerne, strengere, og mod Slutningen af Læretiden nærmer det sig mere og mere det Arbejde, der forlanges af en almindelig Tjenestepige, men alligevel bliver den første Tid i den første Kondition atter en besværlig Overgang for Pigen. Det er derfor naturligt, at Hjemmets Piger, ligesom mangan anden Pige, undertiden volder en Del Besvær, inden de lever sig ind i de nye Forhold.

I særlig Grad gælder det, naar vi vil bevare taalmodig Kærlighed overfor disse af Herren dyrekøbte Sjæle, at overveje i vort eget Hjerte, hvad der er fremdraget i første Afdeling, og dernæst, ved Helligaandens Lys, at undersøge dette vort eget Hjertes syndige Tilbøjeligheder, for saa at komme til Klarhed om, hvorledes vi efter al Sandsynlighed vilde have været, om

vi var opvoksede og havde levet under samme Forhold som disse unge Kvinder.

Endnu bør jeg imidlertid bemærke, at vel har der været Bryderi, ja Sorger og Skuffelser med flere af de Piger, som er udgaaede fra Hjemmet, men Herren har dog i sin store Naade skænket os flere Glæder end Sorger af dem, som er udsendte i Tjeneste. Jesus har vist sig som den store Sejrbjerre, idet han har omdannet flere ikke til fejlfri, men til troende Kvinder, for hvem vi lover, priser og takker ham.

Arbejdet for de faldne er efterladt af Herren som en Arv til hans Menighed. For over 100 Aar siden optoges denne Arv af Englænderne og dernæst af troende Mennesker af de forskellige Nationer og i de forskellige Lande. Magdalenehjem byggedes for Aar tilbage trindt omkring paa Jorden (der findes ogsaa et i Kalkutta), men i Danmark rejstes der først et for noget over seks Aar siden.

Herren har været saa naadig, at han har hjulpet os, som styrer og leder dette Arbejde, til at holde fast paa, at Hjemmet ene og alene bør staa i den levende Menighed, samt bæres og støttes af dennes Forbønner og Kærlighedsgaver.

Vil Menigheden i Danmark nu holde fast paa denne sin Herres og Frelsers Arv? Vil den, som en trosdygtig og stridsvant Hær, høre Nødsignalerne og komme os til Hjælp i Kampen, idet den med os bekæmper det onde, der sløver og dræber Samvittigheden, forsyne os med de nødvendige Soldater til at føre Forpostfægtningen, samt benytte de smaa Sejre, vi har vundet over Djævelen og hans Engle, idet de modtager de til Livet og Arbejdet dygtiggjorte unge Kvinder og fører dem videre fremad paa Frelsens Vej?

Adskillige i Menigheden har i Aand og Sandhed begyndt et trofast Samarbejde med os, men Kræfterne er smaa, og den anførte Hjælp maa have sig rigeligere, om Kampen paa Magdalenehjemmet skal naa til Sejr.

Thora Esche.

I det jeg slutter 1. Del af mine Erindringer, er det mig en dyb Hjertetrang at bringe Pastor *L. J. Koch* og de andre Venner, der saa kærligt har støttet mig ved Udgivelsen, mit Hjertes varmeste Tak. Gud velsigne dem og lade i Naade disse Erindringer blive til Velsignelse for Magdalenearbejdet baade herhjemme, og hvor de ellers maatte blive læst.

